

12
MONOGRAFIJE CPA

LONČARSKA OBRT
V PETOVIONI
SLEDVI LONČARŠKE PROIZVODNJE
IN ANALIZA KERAMIČNEGA GRADIVA
Z OBMOČJA DOMA UPOKOJENCEV

MMXXI

12
MONOGRAFIJE CPA

LONČARSKA OBRT
V PETOVIONI
SLEDOVI LONČARSKE PROIZVODNJE
IN ANALIZA KERAMIČNEGA GRADIVA
Z OBMOČJA DOMA UPOKOJENCEV

MAJA JANEŽIČ

MMXXI

Monografije CPA 12

Lončarska obrt v Petovionih.

Sledovi lončarske proizvodnje in analiza keramičnega gradiva z območja Doma upokoencev

avtorica

Maja Janežič

oblikovanje in prelom

Nika Čremošnik

izdajatelj

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Poljanska cesta 40, SI-1000 Ljubljana

<http://www.zvkds.si>

risbe

Monika Arh, Samo Ohman

uredniški odbor

Maja Janežič, glavna urednica

Barbara Nadbath, odgovorna urednica

Tadeja Mulh, članica

Nives Zupancič, oblikovalka zbirke in likovna urednica

Vanja Celin, tehnična urednica

fotografije

Marija Lubšina Tušek, Ivan Tušek, Sergej Pukšič,

Davorin Ciglar Milosavljević

izris načrtov najdišča in struktur

Marija Lubšina Tušek, Tomaž Plavec

Spletna izdaja

recenzentki

Irena Lazar

Janka Istenič

Vse edicije zbirke Monografije CPA so brezplačne.

Najdete jih na povezavah:

<http://www.zvkds.si/sl/kategorija-publikacije/e-knjige>

<https://www.dlib.si/>

lektoriranje slovenskega besedila

Miran Puconja

© 2021 Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Vse pravice pridržane.

angleški prevod

Maja Sužnik

ISSN 2630-208X

lektoriranje angleškega prevoda

Fiona Thompson

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in
univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 96446979

ISBN 978-961-7169-01-0 (PDF)

Vsebina

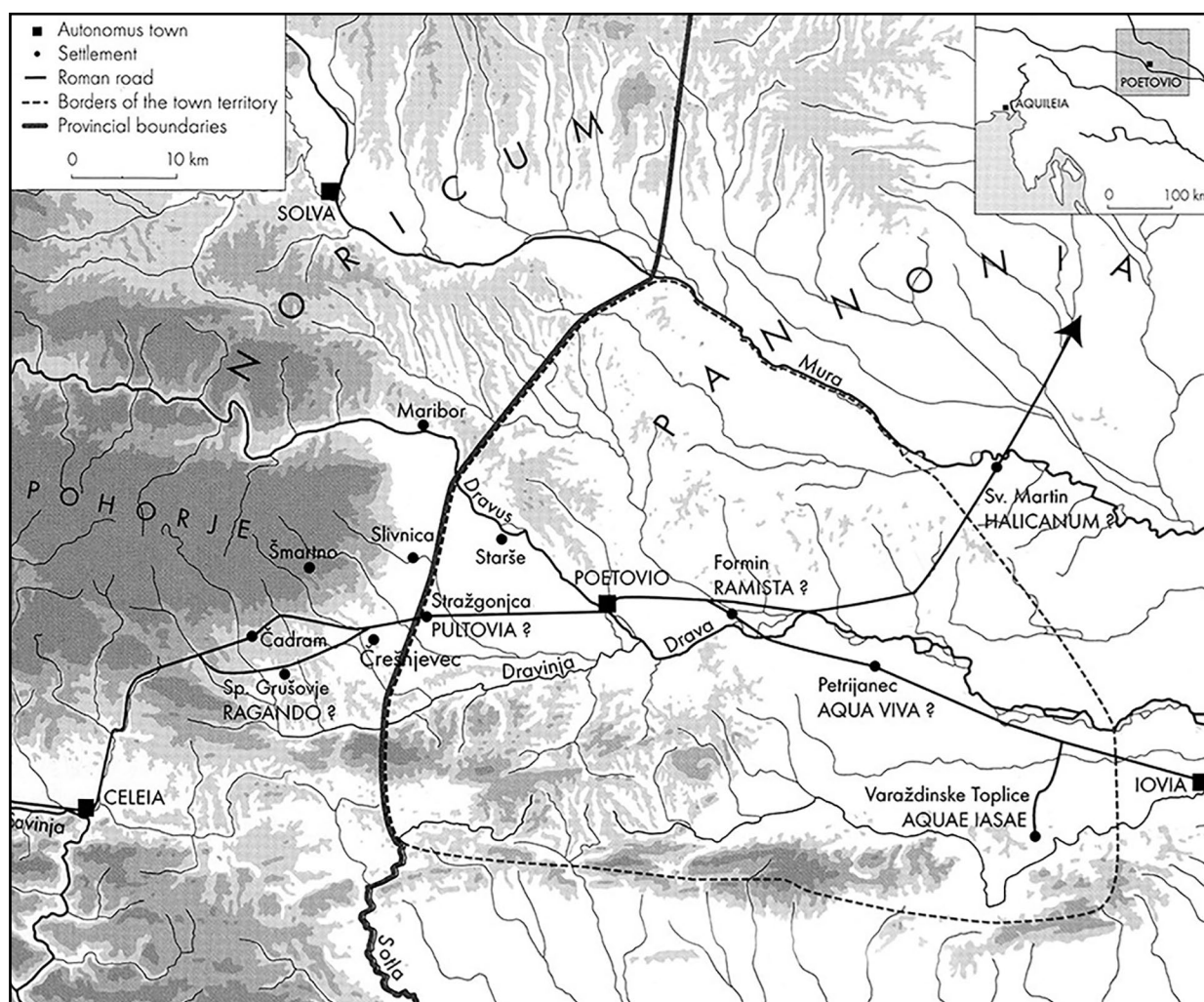
5	1	Uvod
9	2	Izhodišča, cilji in metode dela
15	3	Petoviona: Naravne danosti lončarske proizvodnje
17	4	Zgodovina raziskav na območju Doma upokojencev (Volkmerjeva cesta 10)
19	5	Dom upokojencev: Z lončarstvom povezane strukture (terenski izvid z načrti in fotografijami)
51	6	Primerjalna analiza peči in drugih z lončarstvom povezanih struktur
55	7	Analiza drobnih najdb iz izbranih stratigrafskih enot (peči in jam) z območja Doma upokojencev
107	8	Keramična proizvodnja na območju Doma upokojencev (sklep)
111	9	Pottery crafts in petoviona: trace of pottery production and analysis of ceramic material in the area of the senior home
117	10	Viri in literatura
121	11	Katalog

1 Uvod

Območje današnjega Ptuja je bilo poseljeno od konca neolitika dalje (predvsem Grajski grič, Panorama in Rabelčja vas¹). Čez Ptuj sta potekali dve prazgodovinski poti. Prva je območje severnega Jadrana povezovala z osrednjim Podonavjem in Baltskim morjem, druga pa z vzhodnim Podonavjem in Črnim morjem oziroma Egejskim morjem.

Najverjetneje okoli leta 15 pr. n. št. je bila Petoviona kot del Noriškega kraljestva vključena v rimsko državo, kmalu za tem pa je bilo mesto predstavljeno v provinco Ilirik.²

Neposredno po rimski zasedbi, okoli leta 15 p. n. št., so Rimljani na desnem bregu Drave postavili legijski tabor, kjer je bila najprej 8. Avgustova legija. Leta 45 ali 46 jo je nasledila 13. legija.³ Po premestitvi 13. legije

Slika 1 Teritorij Petovione in okolica (vir: Horvat in sodelavci 2003, sl. 1).

1 Horvat in sodelavci 2003, 153.

2 Horvat in sodelavci 2003, 155.

3 *Legio XIII Gemina*.

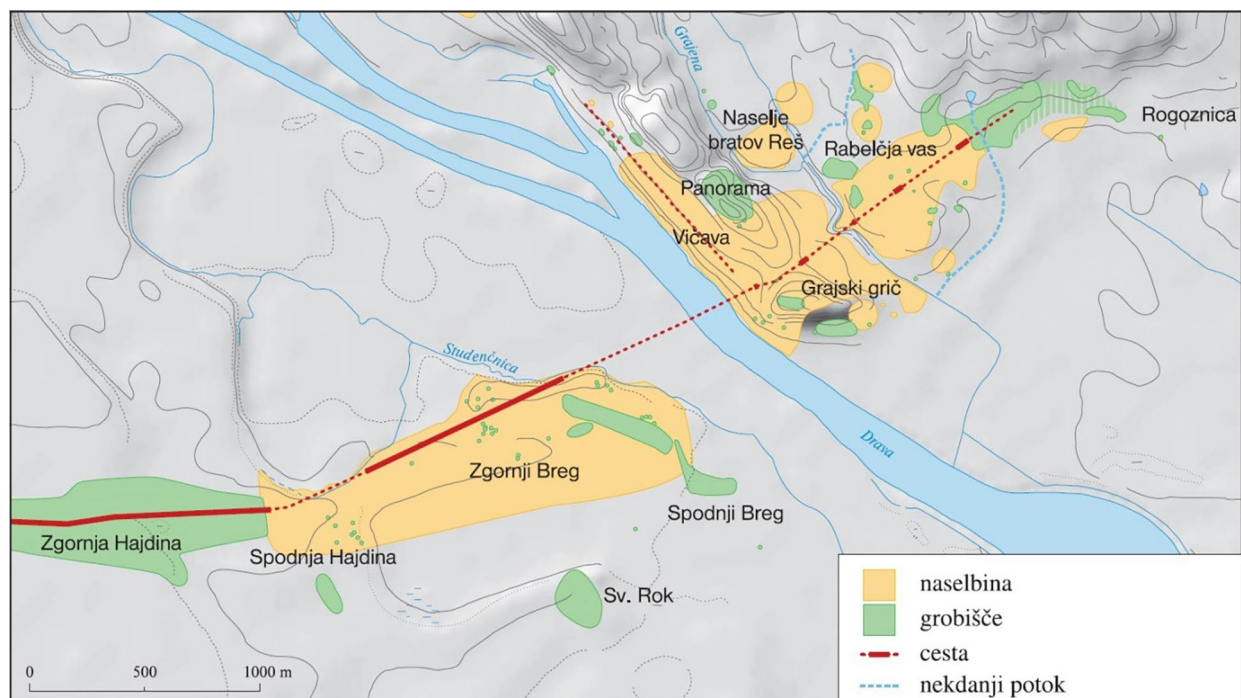
leta 102/106 v Vindobono je Petovioni cesar Trajan podelil pravice avtonomnega mesta, kolonije. Od takrat dalje se je uradno imenovala *Colonia Ulpia Traiana Poetovio*.⁴ Med vladavino Hadrijana je na območju desnega brega Drave delovala glavna uprava ilirske carine. Na začetku 4. stoletja je bila del province Norik.⁵ Petoviona je bila največje in najpomembnejše rimsko mesto na območju današnje Slovenije.

Glede poimenovanj območij, ki so obsegala mesto, izhajamo iz današnjih imen (sl. 2). Na Vičavi je bilo mestno središče z upravnimi zgradbami, forumom ter mostom čez Dravo. Na zahodu, na Spodnji Hajdini, je bila uprava ilirske carine. Razkošna bivališča so bila odkrita predvsem na zgornjem Bregu in na Panorami, v Rabelčji vasi pa so bile obrtniške delavnice. Predvsem razširjena je bila lončarska obrt. Okoli poselitvenega prostora so se razprostirala grobišča, največ jih je bilo odkritih ob zahodni vpadnici na Zgornji Hajdini in ob vzhodni vpadnici v Rabelčji vasi.⁶

Največji obseg je mesto doseglo v drugem in tretjem stoletju, ko je bilo dolgo okoli 3,5 km. V 4. stoletju se je Petoviona postopoma krčila, tako da so bili na koncu stoletja poseljeni samo še vzpetini Grajski grič in Panorama ter najverjetneje še ožje območje okoli mostu.⁷

Območje obravnavanega najdišča Dom upokojenecv se nahaja v Rabelčji vasi.⁸ Ob potoku Grajena so našli ostanke naselbine iz prve polovice 1. stoletja, ki je navedenije bila velikokrat poplavljen. Žgane grobove iz 1. stoletja so odkrili v bližini, na Rimski ploščadi. Nasebina se v sredini 2. stoletja širi vzhodno ob cesti.⁹

Večina raziskanega območja v Rabelčji vasi je bila namenjena obrtniški dejavnosti. V stavbah ob glavni cesti kot tudi na obrobju prevladujejo ostanke lončarskih in opekarskih delavnic s številnimi pečmi, delovnimi prostori, sušilnicami, vodnjaki, zbiralniki za vodo, pripravljeno glino, deponijami odpadnega gradiva in polizdelki. Peči so bile odkrite na celnem območju Rabelčje vasi, okoli 500 m v dolžino in

Slika 2 Največji obseg Petovione z današnjimi poimenovanji predelov mesta Ptuj (vir: Horvat in Dolenc Vičič 2010, sl. 2).

4 Horvat in sodelavci 2003, 156.

5 Horvat in sodelavci 2003, 156–157.

6 Horvat in Dolenc Vičič 2010, 13–14.

7 Horvat in Dolenc Vičič 2010, 14.

8 Predel vzhodno od potoka Grajena, priloga 1: št. 41.

9 Horvat in sodelavci 2003, 167.

700 m v širino. Med raziskavami so jih dokumentirali najmanj 100.¹⁰ Poleg lončarske obrti so odkrili sledove delavnice za klesanje marmorja, livarstva in žganja apna.¹¹

Stanovanjske stavbe z razmeroma udobno opremo (centralno ogrevanje in slikan omet) so bile odkrite

ob Grajeni ter deloma v osrednjem delu Rabelčje vasi ob cesti (*sl. 2*).¹²

Ostanki petega mitreja v Rabelčji vasi so edini do sedaj odkriti arheološki ostanki na tem območju, interpretirani kot svetišče. Mitrej se je nahajal na severnem delu Rabelčje vasi, oddaljen približno 250 m od rimske ceste.¹³

10 Horvat in sodelavci 2003, 167.

11 Horvat in Dolenc Vičič 2010, 163.

12 Horvat in Dolenc Vičič 2010, 164.

13 Horvat in sodelavci 2003, 170.

2 Izhodišča, cilji in metode dela

Izhodišča

Z desnega brega Drave na Ptujju poznamo lončarsko peč iz latenske dobe. Izkopali so jo leta 1975 poleg treh kurišč in jam za skladiščenje gline. Od peči okrogle oblike so se ohranile stene iz ožgane gline (10 cm v višino) in rešetka (premer 105 cm), ki je imela 39 lukenj.¹⁴ Na rešetki peči odkrito keramično posodje je iz obdobja Lt B2 in C1 (od 350 do 100 pr. n. št.).¹⁵ Rimske peči so bile odkrite na obeh bregovih reke, daleč številnejše pa so bile na levem bregu, predvsem v Rabelčji vasi, kjer so raziskali približno 80 lončarskih in okoli 20 opekarskih peči, poleg njih pa tudi sušilnice, delovne prostore, vodnjake in odpadne jame.¹⁶ Izsledki arheoloških raziskav lončarskih peči s Ptujja so objavljeni kot kratka poročila¹⁷ ali kot kratke objave.¹⁸ S posameznih izkopavanj lončarskih peči je objavljeno le preliminarno poročilo o keramičnih najdbah ali samo del keramičnih predmetov iz zbira najdb.¹⁹ Ivan Žižek je zbral in tipološko opredelili lončarske in opekarske peči Petovionih, ni pa obravnaval v njih najdenih drobnih najdb.²⁰

Temeljno obravnavo lončenine petovionske izdelave je objavila Janka Istenič.²¹ Na zahodnih grobiščih zastopane oblike lončenine je razvrstila v tipe po obliki ter fabrikatu in datirala s pomočjo grobnih celot in drugih razpoložljivih kriterijev (npr. po oblikah, ki

se zgledujejo po uvoženi keramiki; datiranje pečatov; redko pa si je lahko pomagala s pojavom istih oblik v negrobnih kontekstih). Razširjenost petovionske keramike izven Ptujja je ugotavljala s sledenjem značilnih petovionskih fakturnih skupin, oblik in pečatov, pri čemer je poleg objav pregledala tudi najdbe v muzejskih depojih.²² Predvideva, da je na transport keramičnih predmetov vplival prevoz drugih dobrin, npr. kamna.²³ V Petovionih je bilo namreč središče panonske trgovine z marmorjem iz Šmartna nad Pohorjem in Gummerna. Po Dravi in Donavi so izdelke prevažali v mesta v Panoniji, npr. v Murso in Sirmium.²⁴ Pri makroskopski analizi je fakturne skupine keramičnih pridatkov zahodnih grobišč²⁵ primerjala z referenčnimi skupinami: neuspešno žganimi izdelki iz Rabelčje vasi in Spodnje Hajdine, izdelki s pečati, ki z drugih najdišč niso znani oziroma so drugje zelo redki, in s posodami, ki so po obliki značilne za Petoviono.²⁶ Naravoslovne analize (mineraloške in kemične analize ter ponovno žganje vzorcev) izbranih vzorcev lončenine in gline z Rabelčje vasi, Pragerskega in opekarne v Žabjaku²⁷ (sl. 3) so pokazale, da je bilo makroskopsko opredeljevanje v primeru najpogostejše zastopanih fakturnih skupini F7 in F8 zanesljivo, da sta ti dve skupini značilni za lokalne petovionske izdelke in da je razlika v barvi posledica različnih pogojev pri žganju. Na podlagi kemičnih analiz sta F7 in F8 razdeljeni na dve skupini: številnejšo skupino A in majhno skupino B.²⁸ Obe sta lokalnega izvora.

14 Jevremov 1977, 266.

15 Tomanič Jevremov in Guštin 1996, 277.

16 Tomanič Jevremov 2004, 5.

17 npr. Jevremov 1977; Jevremov 1979; Jevremov 1983; Tušek 1977; Tušek 1982; Tušek 1985; Tušek 1986; Tušek 1988; Tušek 1990; Lubšina Tušek 2001.

18 Smodič 1958/59; Šubic 1968/69; Jevremov 1981, 1985; Strmčnik Gulič 1993; Vomer Gojkovič 1993; Istenič in Tomanič Jevremov 2004; Tomanič Jevremov 2004.

19 Curk, Gulič in Tušek 1984; Gabler 1986; Mikl Curk 1997; Mikl Curk in Lubšina Tušek 2002.

20 Žižek 1995.

21 Istenič 1999, 83–201.

22 Istenič 1999, 199–202.

23 Istenič 1999, 202.

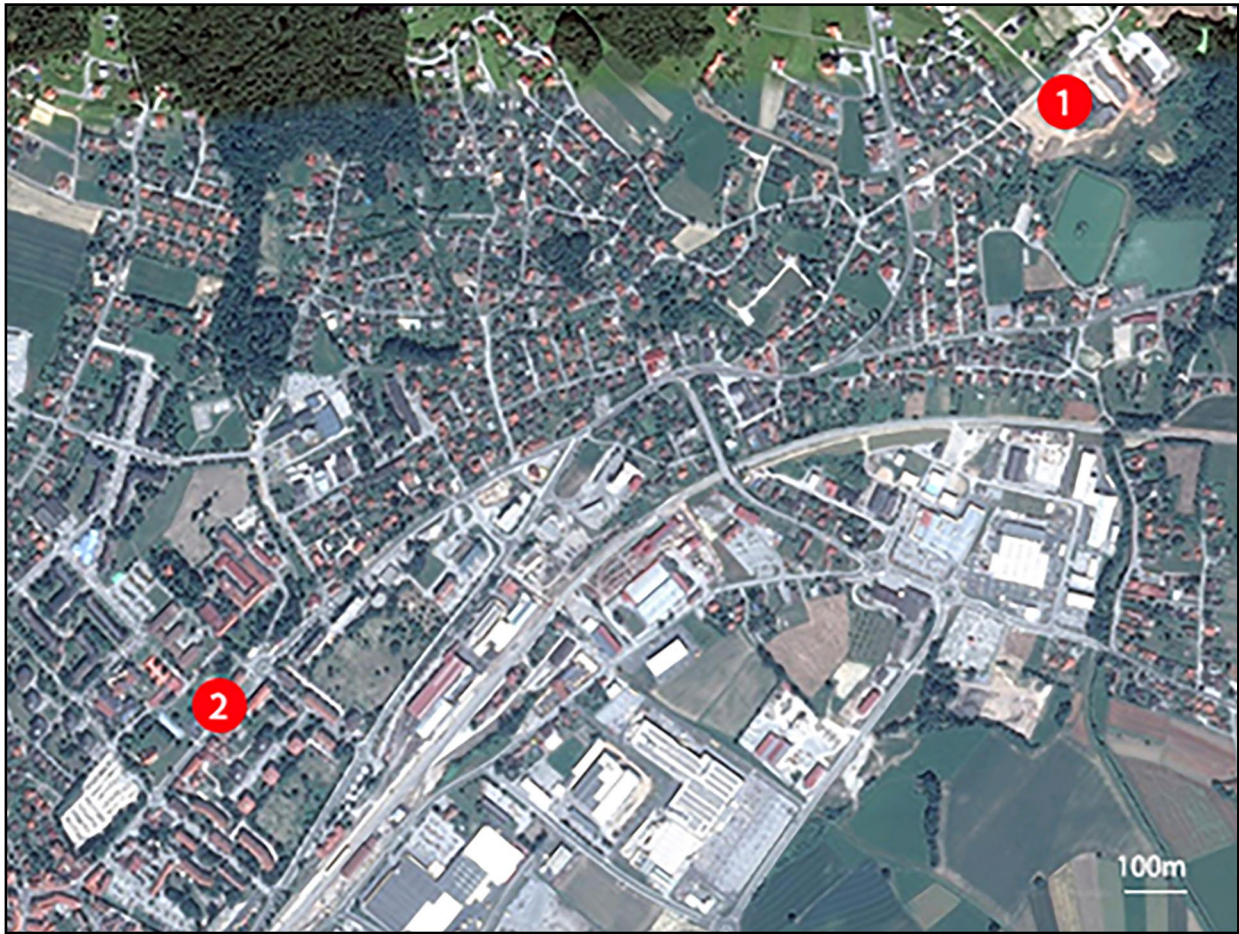
24 Djurić in Müller 2006, 119–120.

25 Isteničeva je med makroskopsko obdelavo keramičnih predmetov iz zahodnih grobišč določila 15 fabrikatov (1999, 8590).

26 Istenič 1999, 42.

27 Poslopja opekarne so se nahajala v severovzhodnem delu Ptujja. Po letu 1991 so zmanjševali proizvodnjo in leta 2001 zaprli svoja vrata.

28 Daszkiewicz, Schneider, 1999, 179–180.

Slika 3 Opekarna v Žabjaku (1) in Dom upokojevcev (2). Med seboj sta oddaljena približno 1,5 km (vir: Google Earth).

Zanimivo je, da se odlomki posod latenske keramike, ki je bila odkrita v lončarski peči na Spodnji Hajdini,²⁹ ne razlikuje od keramike F8. Enako velja za latensko keramiko iz Brstja v bližini Ptuja.³⁰ To kaže na kontinuiteto lokalne keramične proizvodnje iz latenske v rimsko dobo.³¹ Po kemičnih analizah sodi tudi F15 v skupino A. F15 pa se od F9 razlikuje le po barvi, ki je najverjetneje posledica pogojev pri žganju. Obe pa se od F7 in F8 razlikujeta le po obilici kremenčevih delcev.³² Fakturne skupine F7, F8, F9 in F15 so torej lokalnega izvora. Kemijske in mineraloške analize kažejo, da sta lokalnega izvora tudi fakturni skupini F1 in F14, a se po kemični in mineraloški sestavi bistveno razlikujeta od F7 in F8. F1 in F14 se med seboj razlikujeta le po različnih pogojih žganja. Zanimivo

je, da se F14 ujema z delom keramičnih odlomkov³³ iz rimske lončarske peči na Spodnji Hajdini.³⁴

Isteničeva domneva, da so lokalnega izvora tudi fakturne skupine F2, F3 in F4.³⁵ Temu mineraloške in kemijske analize ne nasprotujejo.³⁶ Vse tri skupine so grobe in močno porozne.³⁷ Isteničeva domneva, da je skupini F2 sorodna F6, ki vsebuje veliko delcev kalcita, a ni luknjičava.³⁸

Pri dveh fakturnih skupinah izvor ni znan: F5 je rahlo luknjičava in običajno lisasta.³⁹ F13 pa je zelo mazasta in omejena na reliefne oljenke.⁴⁰

29 Guštin in Tomanič Jevremov 1996.

30 Istenič 1999, 88–89.

31 Istenič 1999, 88–89.

32 Istenič 1999, 88–89.

33 Istenič 1999, 86.

34 Strmčnik Gulič 1993.

35 Istenič 1999, 87.

36 Daszkiewicz, Schneider 1999, 181.

37 Istenič 1999, 87.

38 Istenič 1999, 87–88.

39 Istenič 1999, 87.

40 Istenič 1999, 90.

F10, F11, F12 in F12* so povezane z uvoženimi oljenkami, KTS 1–6 in KTS varia pa z uvoženim namiznim posodjem.⁴¹

Cilji

Osnova knjige je analizirati arheološke ostaline z območja Doma upokojencev ter jih interpretirati predvsem z vidika lončarske obrti. Eden od ciljev te študije je bilo razumeti potek gradnje najdenih peči, kako so delovale ter njihovo povezavo z ostalimi strukturami (manjše in večje jame, ostanek temelja), ki so bile odkrite v neposredni bližini. Želeli smo dobiti čim bolj izpovedno sliko delovanja lončarske proizvodnje na raziskanem območju.

Ker je Petoviona že desetletja poznana kot mesto z močno lončarsko proizvodnjo, smo rezultate z Doma upokojencev primerjali z objavljenimi rezultati ostalih arheoloških raziskav lončarske proizvodnje v mestu.

Glavnina knjige je ovrednotenje keramičnih najdb, s poudarkom na analizi lokalne keramične proizvodnje. Pri tem smo se zavedali problematike, ki sta jo izpostavili Wirtzova in Höpkensonova:⁴² najdbe, ki so bile najdene v peči, niso bistvene za njeno datacijo. Dajo namreč časovni okvir uporabe raziskanega najdišča in podatke o lokalni lončarski proizvodnji, ne pa datacije posamezne peči. Glede tega so merodajni le tisti predmeti iz peči, ki so nedvomno del posodja, ki je bilo v peči ob zadnjem žganju.⁴³ Najbolj zanesljiv pokazatelj lončarske proizvodnje so predmeti, ki so bili deformirani zaradi neustreznih pogojev med žganjem. Smiselno je bilo, da so ponesrečene izdelke vrgli v najbližjo odpadno jamo oziroma opuščeno peč. Iz odpadnega zbira ne dobimo celotne slike proizvodov in število ponesrečenih izdelkov določenih posod načeloma ni povezano s pogostnostjo njihove izdelave znotraj ene delavnice. Lončar je namreč

odpad lahko zavrzel tudi kje drugje in ne v najbližjo jamo.⁴⁴

Kot osnovo za poimenovanje osnovnih oblik in fabrikatov smo uporabili objavo Janke Istenič.⁴⁵

Cilj knjige je predstaviti lončarsko proizvodnjo obravnavanega najdišča in zaradi tega je bilo ključno, da čim bolj sistematično in logično izločimo predmete, ki se navezujejo na proizvodnjo delavnic Doma in ne na keramično proizvodnjo v Petovionii nasploh.⁴⁶ Časovni okvir, ki ga je pokazala študija predmetov, zajema delovanje lončarskih delavnic na območju Doma in ne posamezne peči.

Proučevanje maloštevilnih ostalih predmetov (kovina, steklo) in predmetov iz grobov je bilo podrejeno študiju izdelkov lončarske proizvodnje Doma: zanimala nas je predvsem njihova časovna opredelitev.

Potek in metode dela

Do sedaj podrobne obravnave najdb iz lončarskih obratov Ptujju še ni bilo. Zaradi vprašanj o petovionski lončarski proizvodnji, ki so se nam porajala med nastajanjem diplomske naloge⁴⁷ smo se odločili, da se lotimo pregleda gradiva iz lončarskih delavnic, ki ga hrani Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije v začasnih depojih na Ptujju.⁴⁸ Pregledali smo najdbe in terensko dokumentacijo sledečih raziskav (navedene so kronološko po letu raziskave):

Rimska ploščad, gradnja stanovanjskega bloka (B1). Leto raziskave: 1973. Pregledano: 54 škatel⁴⁹ najdb in obstoječa dokumentacija.

Arbajterjeva ulica 3 do 5, gradnja stanovanjskega bloka (B2). Leto raziskav: 1980 in 1981. Pregledano: 100 škatel najdb in obstoječa dokumentacija.

Srednješolski center Ptuj. Leto raziskave: 1981 in 2000. Pregledano: 24 škatel najdb in obstoječa dokumentacija.

44 Höpkens 2005, 59.

45 Istenič 1999.

46 Kriterije za določitev izdelkov delavnic z Doma glej poglavje 7.

47 Janežič 2008.

48 Zahvaljujem se Mariji Lubšini Tušek in Ivanu Tušku, ki sta mi omogočila ogled gradiva.

49 Škatle so velikosti 40 x 30 x 12 cm.

41 Istenič 1999, 89–90.

42 Wirtz 1998, 114, 182; Höpkens 2005, 59.

43 Wirtz 1998, 182.

Dom upokojecev Ptuj. Leto raziskave: 1985 in 2001. Pregledano: 44 škatel najdb in obstoječa dokumentacija. Peršonova ulica 11, gradnja stanovanjske hiše. Leto raziskave: 2005. Pregledano: 42 škatel najdb in obstoječa dokumentacija.

Odločili smo se za arheološko izkopavanje z Doma upokojecev Ptuj, ki je glede lončarske proizvodnje najbolj izpovedno. To pomeni, da so med gradivom zastopani deformirani izdelki, kalupi, pripomočki za lončarsko obrt, ostanki delov peči ter ima hkrati razmeroma dobro terensko dokumentacijo, ki bo omogočila izdelavo terenskega izvida. Raziskave so na območju Doma upokojecev potekale v letih 1985, 1985, 1992 in 2001.

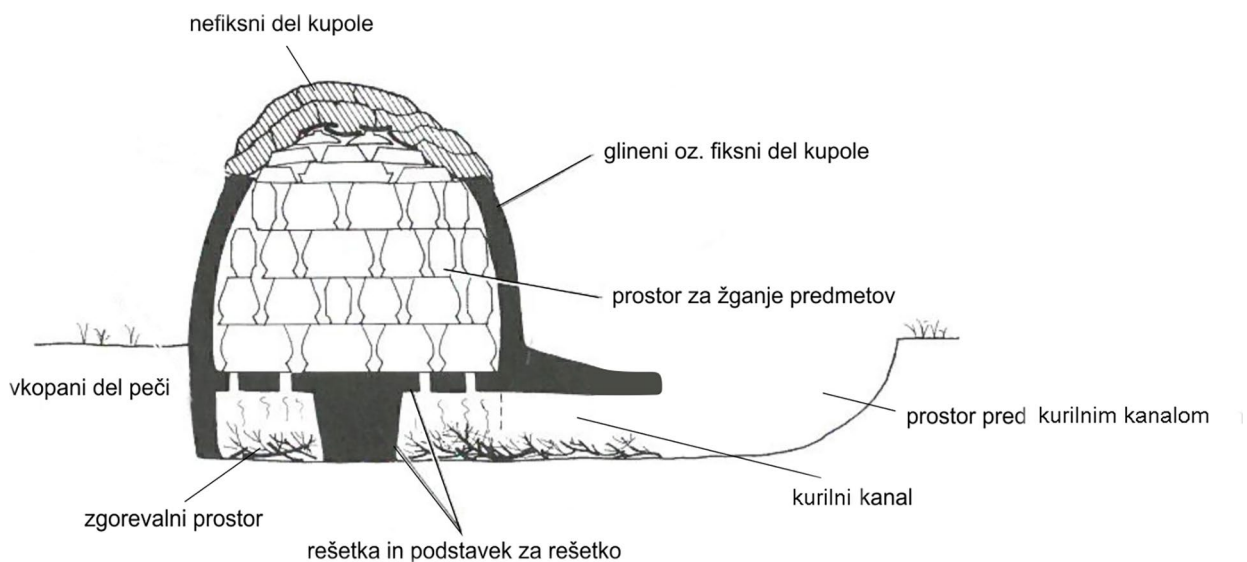
V terenskem izvidu smo upoštevali vso dokumentacijo arheoloških raziskav, ki je bila na voljo (terenski dnevnik, terenske risbe struktur v svinčniku in fotografije) ter večino predložili kot prilogo v nalogi.⁵⁰ Zaradi boljšega razumevanja smo podali še svoje interpretacije terenskih risb peči.

Pri interpretaciji peči in opredelitvi tipov smo uporabili temeljni deli o rimskih pečeh: Vivian Swan⁵¹ in Ninine Cuomo di Caprio.⁵² Poimenovanja delov peči

(sl. 4) so prevzeta po Swanovi in prevedena v slovenščino v skladu s Tehniško metalurškim slovarjem.⁵³

Na sliki 4 vidimo shematičen prikaz rekonstrukcije lončarske peči, ki ima zgorevalni prostor (*furnace chamber*), kurilni kanal (*flue ali fire-tunnel*) in prostor pred njim (*stoke-hole*). Ti trije elementi so bili vkopani v tla in geološko osnovo. Znotraj zgorevalnega prostora so lahko bili en ali več podstavkov za rešetko (*support*). Med zgorevalnim prostorom in prostorom za žganje (*oven*) je še bila rešetka (*permanent raised oven floor*). Večina kupole (*superstructure*) je bila stalna, premični del je bil samo njen vrh, ki so ga pri vsakem žganju odprli in zaprli. Na skici je narisano oženje v kurilnem kanalu in zgorevalnem prostoru, a je žarišče ognja verjetno bilo v kurilnem kanalu. Tam je bil namreč dober vlek zraka skozi peč, pa tudi regulacija temperature (ki je bila zelo pomembna predvsem pri oksidacijskem žganju) je bila enostavnejša. Prostor pred kurilnim kanalom je bil namenjen dostopu do kanala in upravljanju z njim.⁵⁴

Pri razlagi vloge lončarskih delavnic na območju Doma v okviru Petovione smo si pomagali z objavo

Slika 4 Shematičen prikaz prereza rekonstrukcije peči z vkopanim zgorevalnim prostorom, fiksnim oziroma stalnim delom kupole, ki se zaključuje z nefiksnim oziroma premičnim delom (vir: Swan 1984, Fig. II: vi).

⁵⁰ Za ustna pojasnila o izkopavanjih se zahvaljujem Mariji Lubšina Tušek.

⁵¹ Swan 1984.

⁵² Cuomo di Caprio 1971–72.

⁵³ Swan 1984.

⁵⁴ O razvoju peči za žganje keramike je pisal Drews (1978/79, 33–48).

o topografiji Rabelčje vasi⁵⁵ ter s študijami o podobni problematiki.⁵⁶

V drugi fazi je sledila obravnava drobnih najdb z območja Doma. Najprej smo pregledali najdbe znotraj posamezne enote, v kateri so bile najdene (npr. v polnilu peči, v polnilu jame, v grobu).⁵⁷ Znotraj enote smo jih razdelili po osnovnem materialu (kovina, steklo, kost, keramično posodje, gradbeni material). Pri gradbenem materialu so izločeni deli peči in predstavljeni v sklopu njihovih opisov. Za premične ostanke peči ni mogoče ugotoviti kateri peči so pripadali. Kot odpad so jih namreč lahko zavrgli v že opuščeno peč.

Keramični odlomki posodja in predmetov so najprej razdeljeni po fabrikatu na uvoženo⁵⁸ in petovionsko⁵⁹ ter slednji še na fino in grobo. Dalje so razvrščeni po osnovni obliki (lonec, skleda, pokrov...) in znotraj osnovne oblike tipološko (načeloma po ustju, ker večina predmetov ni cela, npr. LF 6, TR 3, M 1...). Znotraj enote smo keramične predmete razdelili na domnevne izdelke lončarske proizvodnje na območju Doma in na drug odpad. Pri opredelitvi lončarskih izdelkov z območja Doma smo upoštevali kriterije Höpkinsonove⁶⁰ in Wirtzove.⁶¹ Po njih so lončarski izdelki obravnavane delavnice tisti, ki:

- so deformirani ali kako drugače poškodovani in obarvani (predvsem s temno sivimi in temno rjavimi lisami), zaradi izpostavljenosti neprimerni temperaturi med žganjem,
- so zastopani z večjo količino odlomkov posod enake oblike in fabrikata,
- kažejo drugače jasne povezave z lončarsko proizvodnjo obravnavane delavnice.

55 Horvat in Dolenc Vičič 2010.

56 Wirtz 1998; Rudnick 2001; Höpkens 2005; Vámos 2010.

57 Tušek je najdbe iz grobov objavil (2007). Te smo ponovno pogledali in jih vključili v obdelavo zaradi datacijske izpovednosti. V podrobno tipološko in fakturano analizo jih nismo vključili.

58 Za pomoč pri določevanju predvsem delavnic uvoženega posodja se zahvaljujem dr. Eleni Schindler Kaudelka.

59 V skladu z Istenič 1999, 167–171.

60 Höpkens 2005, 59.

61 Wirtz 1998, 114, 182.

Ostali odlomki so obravnavani kot običajen odpad in jih nismo povezali z lončarsko proizvodnjo na območju Doma. Pri opisu posameznih stratigrafskih enot (peči in jam) in tudi kasneje pri tipologiji oblik keramičnega posodja smo jasno označili, v katero skupino jih uvrščamo.

Narisali smo večino najdb, ki so bile dovolj ohranjene, da je bila risba izpovedna (npr. ustja z ostenji, okrašena ostenja, značilni deli oljenk).⁶² Neizrisana so ostala predvsem dna, manjši odlomki ročajev in neokrašena ostenja keramičnih predmetov (uvoženih in petovionske izdelave). Izrisani predmeti so bili uvrščeni v katalog najdb.

Približno dobra tretjina keramičnih predmetov so ponesrečeni izdelki. Predvsem gre za predmete, ki so se med žganjem deformirali zaradi prevelike temperature. Teh predmetov nismo risali, ampak le fotografirali, ker je deformiranost bolj vidna na fotografiji.⁶³ Pri opredelitvi kovinskih in steklenih predmetov smo uporabili že obstoječe tipologije.⁶⁴ Enako velja za uvoženo keramiko.⁶⁵

Pri proučevanju predmetov petovionske proizvodnje izhajamo iz tipologije oblik posod in fabrikatov, ki jih je vzpostavila Janka Istenič.⁶⁶ Po njej smo prevzeli poimenovanja osnovnih oblik in tipološko razvrstitev keramičnih predmetov. V primeru, da osnovna oblika ali tip predmeta v tipologiji Isteničeve ni zajeta, smo ju dodali v skladu z vzpostavljenim oblikovnim in tipološkim sistemom.⁶⁷

Pri ugotavljanju fabrikatov smo, enako kot Isteničeva,⁶⁸ uporabili lupo z desetkratno povečavo in 10% žvepleno kislino (HCl), s katero se ugotavlja kalcit. Zaradi boljšega prepoznavanja petovionskih fabrikatov, smo si v Deželnem muzeju Joanneum v Grad-

62 Zahvaljujem se Samu Ohmanu, Moniki Arh in Nataši Svenšek za izris najdb in tehnično obdelavo risb.

63 Zahvaljujem se Sergeju Pukšiču in Davorinu Ciglarju Milosavljeviću za fotografranje najdb.

64 Isings 1957; Riha 1990; Lazar 2003 in dalje.

65 Sigilatno posodje in amfore: Dragendorff 1895 in 1896; Hayes 1972; Conspectus 1990 in dalje.

66 Istenič 1999.

67 Istenič 1999.

68 Istenič 1999, 85.

cu⁶⁹ ogledali predmete iz grobov, ki jih je obravnavala Isteničeva. Prav tako smo si ogledali še najdbe iz keltske peči⁷⁰ in iz peči, odkrite leta 1973 na Spodnji Hajdini,⁷¹ ki jih hranijo v Pokrajinskem muzeju Ptuj–Ormož.⁷²

Grobne najdbe z območja Doma smo pregledali, a jih v podrobno analizo nismo vključili. Zanimale so nas predvsem njihove datacije, ki jih obravnavamo v poglavju 7.

69 Zahvaljujem se dr. Barbari Porod, ki mi je omogočila ogled gradiva in dr. Eleni Schindler Kaudelka, ki se mi je pridružila.

70 Guštin in Tomanič Jevremov 1996.

71 Strmčnik Gulič 1993.

72 Zahvaljujem se Ivanu Žižku, da mi je omogočil ogled najdb.

3 Petoviona: Naravne danosti lončarske proizvodnje

Lončarsko proizvodnjo poleg gradnje oziroma postavitve keramičnih peči in žganja predmetov v njih, sestavljajo še druge dejavnosti: kopanje glin, obdelava surove glinice ter skladiščenje, izdelava in sušenje izdelkov ter skladiščenje žganih izdelkov in nabava lesa za kurjenje. Del dejavnosti je potekal v pokritih prostorih.

Pri interpretaciji arheoloških sledov rimske lončarske proizvodnje moramo upoštevati vse te elemente, čeprav jih med arheološkimi raziskavami niso zasledili.

Surovine

Glina je skupno ime za drobnozrnate sedimente, ki imajo veliko sposobnost absorpcije vode in so plastični, zato jih je mogoče v vlažnem stanju oblikovati. Po sušenju in žganju se glinice zgostijo, otrdijo in postanejo precej odporne proti mehanskim, toplotnim in kemičnim vplivom.⁷³ Uporabnost glinice je odvisna od vrste, količine in strukture glinenih mineralov ter drugih mineralov glin in organske snovi, ki jih glinice vsebujejo ter od njihove zrnivosti.⁷⁴

Gline delimo na primarne (čiste monomineralne glinice), ki so sedimentirale na kraju nastanka in na sekundarne (polimineralne), ki so bile prenesene z mesta nastanka in so se sedimentirale na sekundarnem mestu. V Sloveniji nimamo nahajališč najkvalitetnejših glin (monomineralne glinice), imamo samo sekundarne.⁷⁵ V okolici Ptujja so v preteklih letih izvedli več vrtin, predvsem za potrebe proizvajalcev in prodajalcev keramičnih izdelkov.⁷⁶ V Dravski in Pesniški dolini najdemo v kvartarnih skladih na peščenem prođu opekarsko glinico, ki je uporabna za manj

zahtevno keramično proizvodnjo. Debelina glinice je na tem območju spremenljiva, od nekaj metrov do največ 10 metrov.⁷⁷

Naravoslovne analize vzorcev glinice iz Rabelčje vasi, Žabjaka in Pragerskega so pokazale, da so zelo podobne surovini, iz katere so izdelovali fabrikate F7 in F8. Ta dva fabrikata tvorita po naravoslovnih kriterijih eno sestavinsko skupino. Po večji ali manjši vsebnosti železa se da razlikovati dve podskupini (A in B). Glinico za izdelke, ki pripadajo fakturnima skupinama F7 in F8 so najverjetneje izkopavali neposredno ob lončarskih obratih v Rabelčji vasi in so jo le malo očistili.⁷⁸

Za izdelke fakturnih skupin F1 do F4 so uporabljali drugačno glinico, ki pa izvira iz istega geološkega območja kot glinica iz katere so izdelovali fabrikata F7 in F8, torej najverjetneje tudi z območja Ptujja. Vsebovala je malo peska, zato so ji dodajali pustila – kalcit, organski material in kremenčev pesek.⁷⁹

Voda

Večinoma so se lončarske delavnice oskrbovale z vodo iz vodnjakov, če niso bile v neposredni bližini reke, jezera ali vodovoda.⁸⁰ Običajno so med vodnjaki speljali manjše kanale in v njih spirali glinico. Podoben sistem s kanali je bil odkrit na območju Bolnišnice Ptuj.⁸¹

Na Ptujju je bil rimski vodovod speljan ob severovzhodnem delu Panorame v center mesta. Z vodo so bili preskrbljeni prebivalci na območju Panorame

73 Rokavec 2014, 2.

74 Rokavec 2014, 3.

75 Rokavec 2014, 46.

76 Rokavec 2014, 10.

77 Rokavec 2014, 22.

78 Daszkiewicz in Schneider 1999, 179–181.

79 Daszkiewicz in Schneider 1999, 179–181.

80 Höpken 2005, 18.

81 Vomer Gojkovič 1993, 451, sl. 2.

in Vičave.⁸² Zaenkrat nič ne kaže, da bi bil vodovod speljan tudi do Rabelčje vasi.

Kurivo

Načeloma lahko peči zakurimo z marsičem: gnojem, šoto, dračjem, plevelom, ogljem in lesom. Prva štiri kuriva so primerna za žganje keramike na odprtem ognju (*bonfire*). Za kurjenje rimskih peči z ogljem ni pokazatelj. Poleg tega so rezultati eksperimentalnega žganja pokazali, da oglje ni primerno kurivo za

rimske peči.⁸³ Najbolj uporabno kurivo je bil torej les, ki je moral biti suh, ker je vlaga zmanjšala izkoristek.⁸⁴ Različne vrste lesa imajo različne lastnosti izgorevanja. Trd les (npr. bukev) ima kratek in vroč plamen, mehak les (npr. iglavci) ima velik plamen. Za redukcijsko atmosfero žganja je najbolj primeren smolnat les. Na izbiro vrste lesa za kurivo so vplivali oblika peči, vrsta izdelkov, ki jih je bilo treba žgati, atmosfera in trajanje žganja.⁸⁵

Predvidevamo lahko, da so petovionski lončarji les nabavljali v bližini oziroma na območjih ob Dravi, ki je omogočala ugoden transport.

82 Horvat in sodelavci 2003, 163.

83 Swan 1984, 6–7.

84 Swan 1984, 7.

85 Höpkens 2005, 18–19.

4 Zgodovina raziskav na območju Doma upokojencev (Volkmerjeva cesta 10)

Do leta 1974 so brez arheološkega nadzora zgradili glavne stavbe Doma upokojencev.⁸⁶

Leta 1984 je pod vodstvom Ivana Tuška (ZVKDS Maribor) potekal nadzor izkopa gradbene jame za prizidek k Domu upokojencev na parceli št. 516/3 k. o. Ptuj (sl. 5: D, G). Našli so skeletni grob otroka z dvema zlatima uhanoma in kamnito skulpturo leva.⁸⁷

Leta 1985 so, pod vodstvom istega arheologa, ob gradnji dovozne ceste na parcelah št. 531/1 in 531/2 k. o. Ptuj (sl. 5: H) raziskali dva žgana in šest skeletnih grobov ter štiri rimske peči.⁸⁸

Ivan Tušek je leta 1992 vodil nadzor ob izkopu gradbene jame za prizidek k Domu upokojencev na parcelah št. 516/1 in 531/1 k. o. Ptuj (sl. 5: E, F, H). Do kumentirali so plast z rimskimi najdbami in raziskali dve večji jami.⁸⁹

Leta 2001 je Marija Lubšina Tušek (ZVKDS Maribor) vodila arheološke raziskave ob gradnji terase med objekti Doma upokojencev na parceli 516/1 k. o. Ptuj (sl. 5: A, B). Odkrili so pet peči ter ostanke lesene in zidane arhitekture.⁹⁰

V letu 2002 je pod vodstvom iste raziskovalke potekal nadzor ob gradnji zimskega vrta (sl. 5: G). Našli so ostanke rimskega odvodnega jarka.⁹¹

Od naštetih raziskav so objavljeni glavni izsledki arheoloških raziskav na območju Doma upokojencev in osnovna predstavitev gradiva⁹² ter tlorisi ostankov peči in zgodovina raziskav.⁹³

86 Horvat, Dolenc Vičič 2010, 106.

87 Tušek 1985, 239.

88 Tušek 1986, 271.

89 Tušek 1993, 134–136.

90 Lubšina Tušek 2007, 62–73.

91 Horvat in Dolenc Vičič 2010, 105–107.

92 Tušek in Lubšina Tušek 2007.

93 Horvat in Dolenc Vičič 2010, 104–107.

5 Dom upokojencev: Z lončarstvom povezane strukture (terenski izvid z načrti in fotografijami)

Na lončarstvo kažejo ostanki osmih lončarskih peči in tri večje jame (sl. 5: E, H). Podrobno smo obravnavali tudi strukture, za katere na prvi pogled ni jasno ali so bile povezane z lončarstvom: del temelja zidu, jame ter jamice (sl. 18–21). Vse te strukture so bile vkopane v geološko osnovo. Lubšina Tušek je povedala, da pri izkopavanjih leta 1985 in 2001 rimske hodne površine niso ugotovili; domnevamo da ni bila ohranjena. Med izkopavanjem so okoli ostankov peči postrgali približno vodoravno površino, da so se pokazali vkopi v geološko osnovo, ožgana ilovica in podobno.

Primerjave z boljše ohranjenimi rimskimi lončarskimi pečmi kažejo,⁹⁴ da so pri podobnih pečeh, kot so te iz Doma, spodnje dele vkopali v hodno površino. To smo upoštevali pri opisih in interpretaciji terenske dokumentacije.

Lončarske peči

Peč 1/1985

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 1985, 9; risba tlorisa in preseka (M 1:20,⁹⁵ sl. 7); dve ČB fotografiji (sl. 9, sl. 10); Skupni tloris struktur narejen leta 1986 (M 1:250; sl. 6).

Objave: Lubšina Tušek 2007; Tušek 2007.

Opis: Terenska risba tlorisa in preseka (sl. 7) kažeta, da je bil spodnji del peči (zgorevalni prostor), ki je bil vkopan v zemljo, ohranjen do 0,50 m visoko; bil je skoraj okrogle oblike, velik 1,10 × 1,20 m (sl. 8: *rdeča linija – pobarvan rjavo in rdeče*) oz. 0,95 × 0,80 (sl. 8:

notranji rob, kjer se je dno stikalo s steno – pobarvano rdeče). Zunanja linija na tlorisu označuje prežgano ilovico (sl. 8: *pobarvano oranžno*). Dorisali smo še puščice, ki označujejo stene v prostoru (sl. 8), na vsaki strani vidimo še dve odprtini, široki približno 18 cm (sl. 8, sl. 10); po preseku sklepamo, da so se stene poševno dvigale iz dna v steno in potem dalje navpično (sl. 7, sl. 8). V sredini zgorevalnega prostora je bil odkrit še ostanek stebrička iz 0,18 m širokih okroglih opek (sl. 8: *pobarvano sivo*).

Kurilni kanal je bil na jugozahodni strani peči (sl. 8: *pobarvano modro*). V zgornjem delu je bil ohranjen do dolžine 0,20 m, v spodnjem 0,30 m (sl. 7, sl. 8). Premera je bil približno 0,50 m in se je v smeri proti peči zožil na približno 0,30 m (sl. 7, sl. 8). V celoti je bil vkopan do enake globine, kot zgorevalni prostor.⁹⁶

Na terenski risbi je narisana še tloris prostora pred kurilnim kanalom (sl. 8: *pobarvano črno*). Meril je približno 1,70 × 1,15 m (sl. 7, sl. 8). Njegov presek ni bil narisana.

V rimskem času je peč poškodoval vkop za skeletni grob (na jugozahodni strani), v 20. stoletju pa vkop za stavbo Doma (na severovzhodni strani) in vkop za kanalizacijo (sl. 8: *prostor pred pečjo*)⁹⁷.

Z gradnjo oziroma konstrukcijo peči povezane najdbe: Jih niso odkrili.

Komentar: Vkop za kanalizacijo je omenjen v terenskem dnevniku, ni pa viden na risbi ali fotografijah. Na fotografijah tudi ni viden vkop za grob 7 in prostor pred kurilnim kanalom.

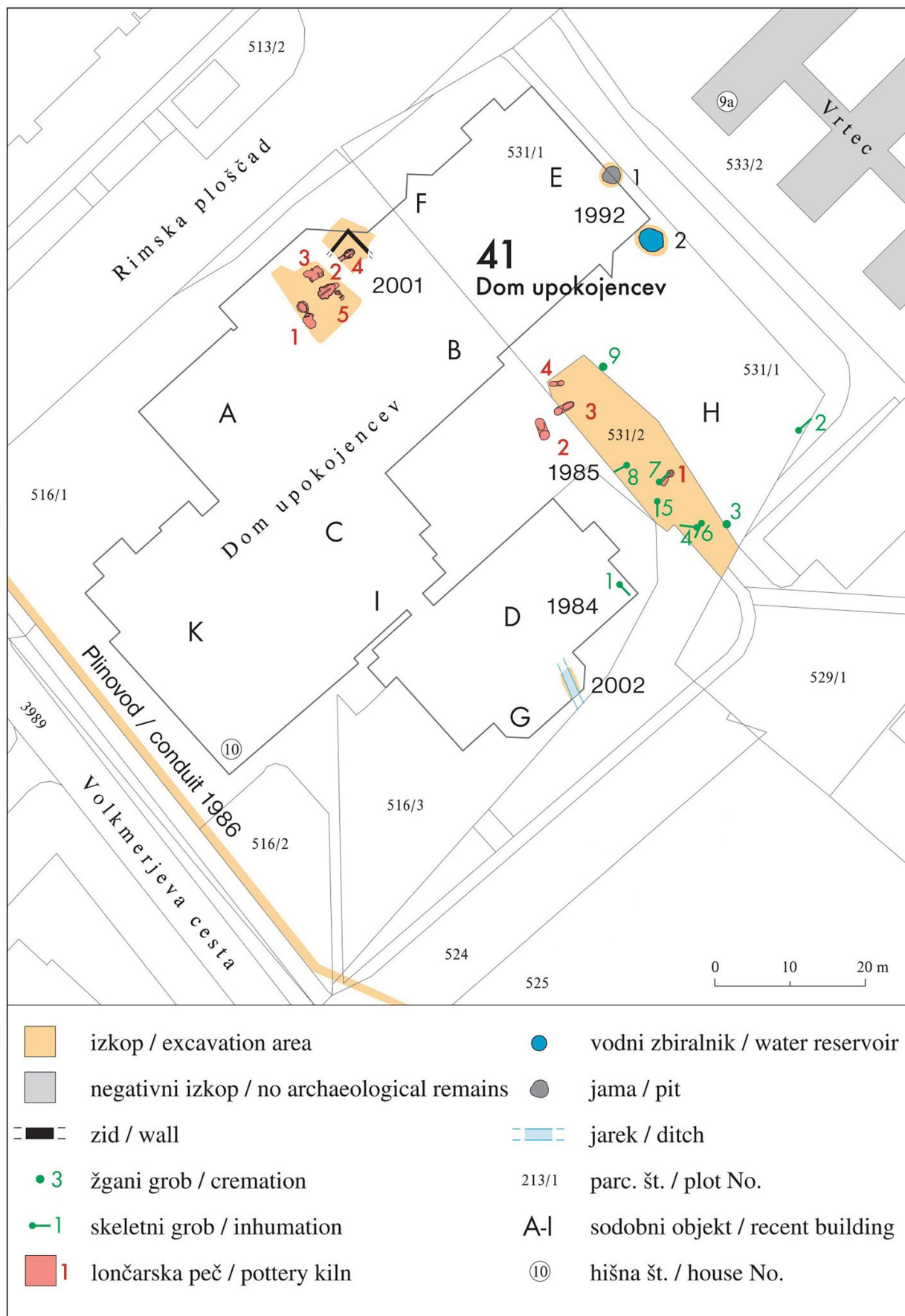
Niso vrisane meje arheološkega vkopa v predelu kurilnega kanala. Menimo, da pri izkopavanjih niso sledili liniji vkopa ampak prežgani ilovici.

94 Wirtz 1998.

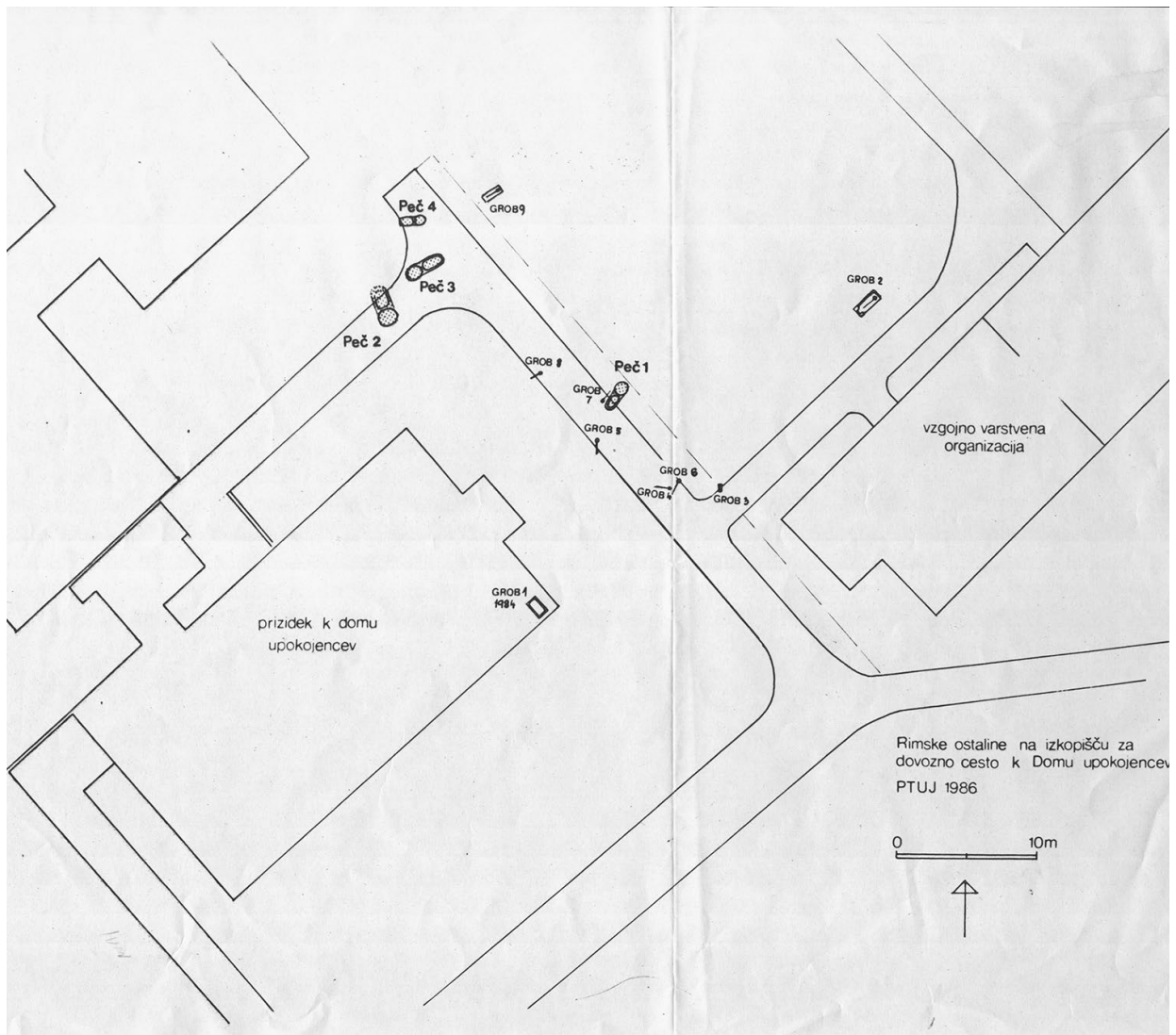
95 Merila se nanašajo na originalno terensko risbo in ne na merilo v slikovnih prilogah objave. To je navedeno posebej na sliki.

96 Presek je na terenski risbi pod tlorisom zamaknjen za 0,20 m v levo in ni narisana vzporedno pod njim.

97 Terenski dnevnik 1985, 9.

Slika 5 Ptuj, območje Doma upokoencev (vir: Horvat in Dolenc Vičič 2010, sl. 29). Na tej karti niso vrisane jame za kole iz leta 2001 in jama 1/1985.

Slika 6 Ptuj, Dom upokoјencev: območje arheoloških raziskav iz leta 1984 in 1985. Vrisane so štiri peči in devet grobov, manjka pa jama 1/1985 (vir Terenska dokumentacija).

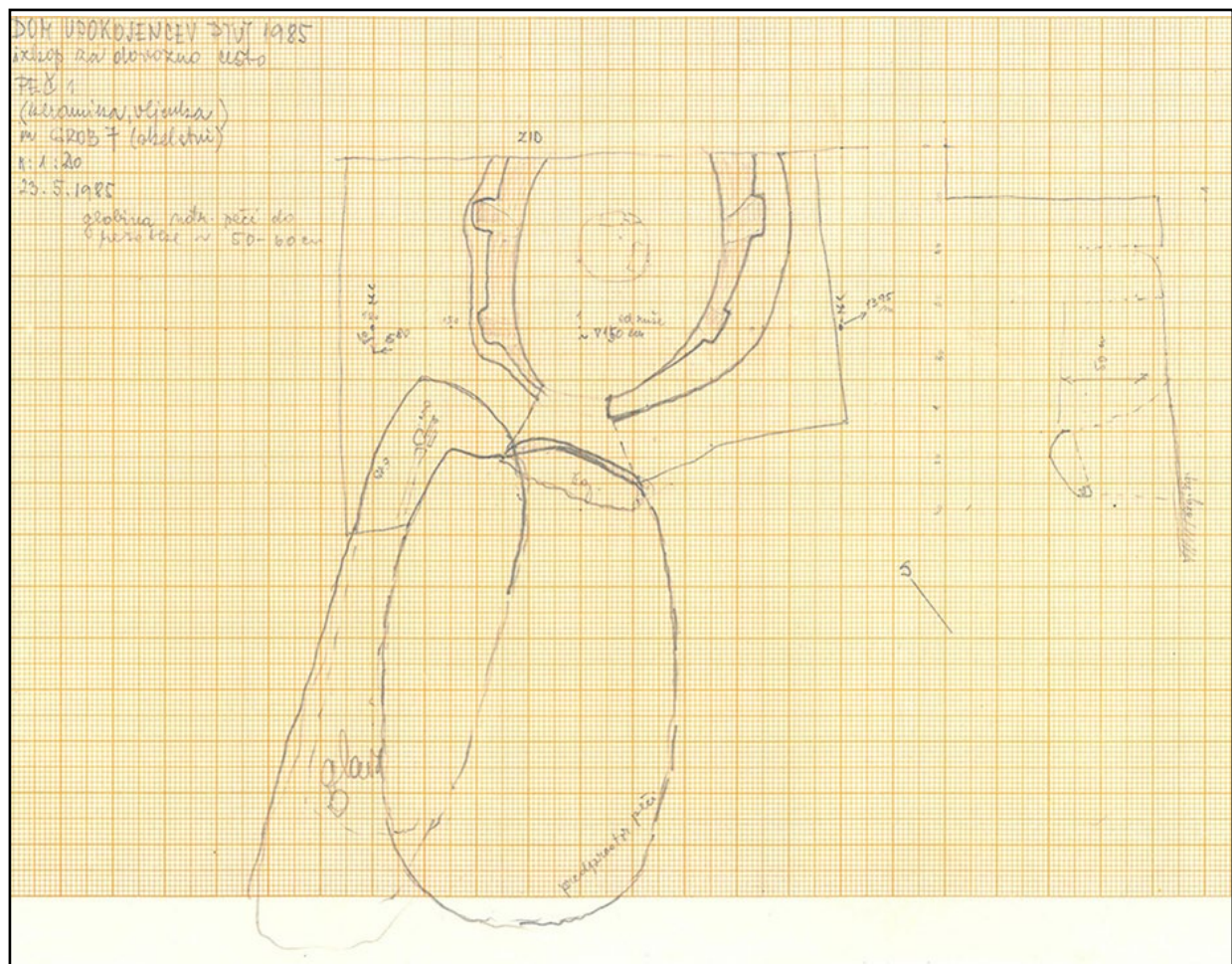
V legendi terenske risbe (sl. 7) je v oklepaju navedeno „keramika, oljenka“; domnevamo, da so to pridatki groba 7.

Pri kurilnem kanalu je napisana kratica „žg.“, kar najverjetneje označuje žgano površino (sl. 7).

Desno na risbi je narisani presek čez peč (sl. 7). V nadaljevanju manjka presek čez prostor pred kurilnim

kanalom in njegov stratigrafski odnos z vkopom in polnilom groba ter vkopom za kanalizacijo.

Domnevamo, da je bil grob 7 vkopan plitveje od dna prostora pred kurilnim kanalom in je njegovo dno ostalo nepoškodovano.

Slika 7 Tloris in delni presek peči 1/1985 ter skeletnega groba 7 (terenska risba 1985, risala M. Lubšina Tušek).

Slika 9 Stranski pogled na izpraznjeno peč 1/1985. Dobro se vidi odprtina kurilnega kanala (foto I. Tušek).

Slika 10 Pogled od zgoraj na izpraznjeno peč 1/1985. Vidimo zgorevalni prostor in v steni dve odprtini (foto I. Tušek).

Peč 2/1985

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 1985, 17; risba tlorisa in preseka, (M 1:20, sl. 13); Skupni tloris struktur iz leta 1986, M 1:250 (sl. 6).

Objave: Lubšina Tušek 2007; Tušek 2007.

Opis: Delno ohranjeni so bili: zgorevalni prostor, kurilni kanal in prostor pred njim. Z risbe preseka se razbere, da so tloris zgorevalnega prostora dokumen-

Slika 11 Kosi žgane gline, ki so bili del konstrukcije peči. Na njih so vidne sledi prstov in odtisi podlage, na katero so bili pritrjeni. Odkriti so bili v zgorevalnem prostoru peči 2/1985 (foto S. Pukšič).

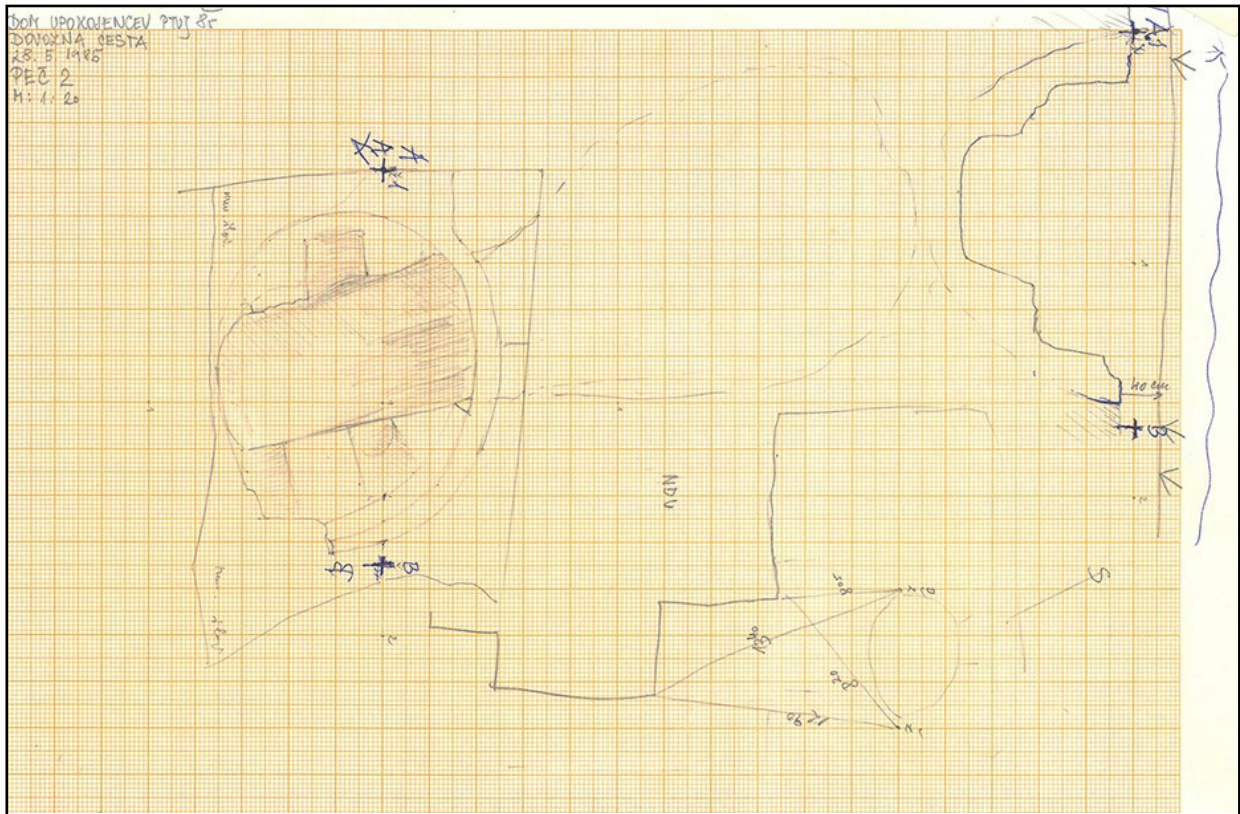

Slika 12 Kosi žgane gline, ki so bili del konstrukcije peči. Na njih so vidne sledi prstov in odtisi podlage, na katero so bili pritrjeni. Odkriti so bili v zgorevalnem prostoru peči 2/1985 (foto S. Pukšič).

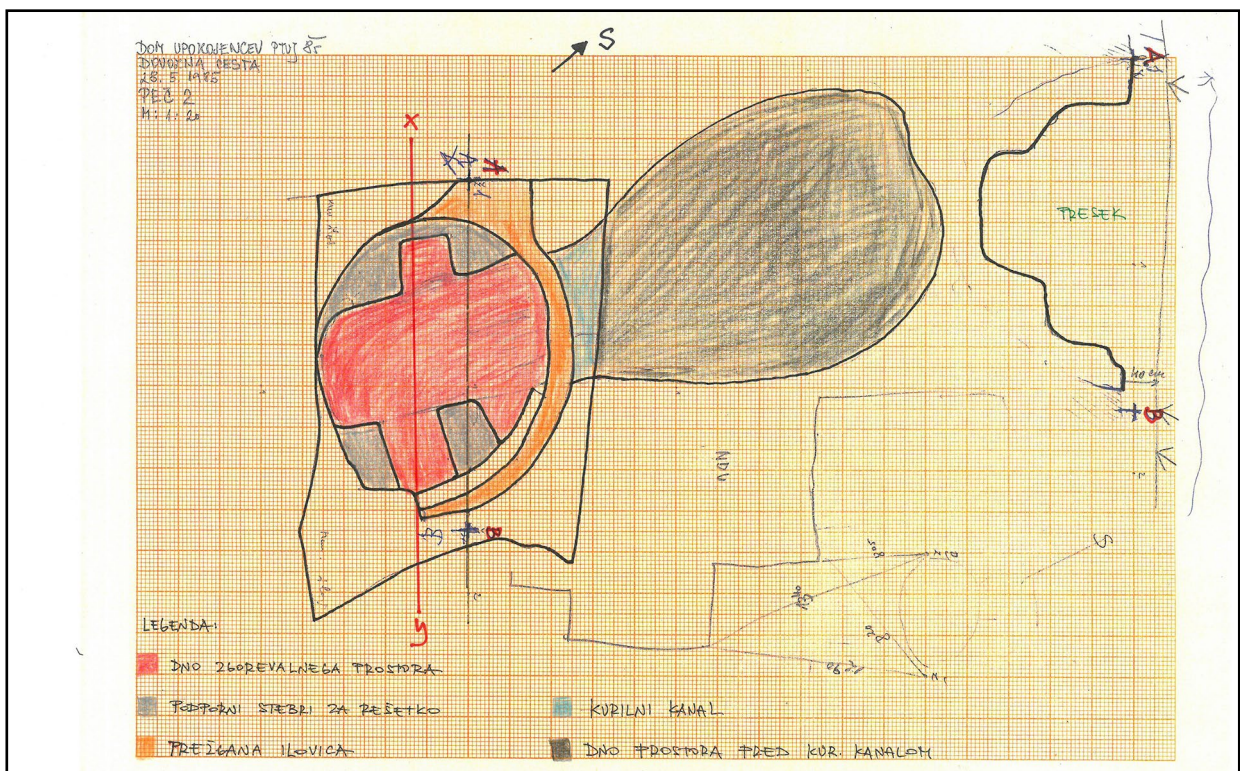
tirali na globini 40 cm pod površino v času izkopavanja (sl. 13). Bil je okrogle oblike, s premerom 1,10 m (sl. 14: pobarvano sivo in rdeče) in ohranjen do 0,80 m visoko (sl. 13). Na južni strani ni bil v celoti ohranjen (sl. 14). Po preseku sodeč je bil osrednji, 1,2 m dolg del dna prostora poglobljen (sl. 14: pobarvano rdeče). Na podlagi risbe še sklepamo, da je bil vkopan tako, da so iz geološke osnove naredili še podporne stebre za rešetko v sklopu stene (sl. 14: pobarvano sivo).

Ob steni zgorevalnega prostora so bili ohranjeni stebri za rešetko (sl. 14: pobarvano sivo). Zakaj se ožgana ilovica na zahodnem delu peči širi iz linije, ni jasno in ni znala razložiti niti Lubšina Tuškova osebno (sl. 14: pobarvano oranžno).

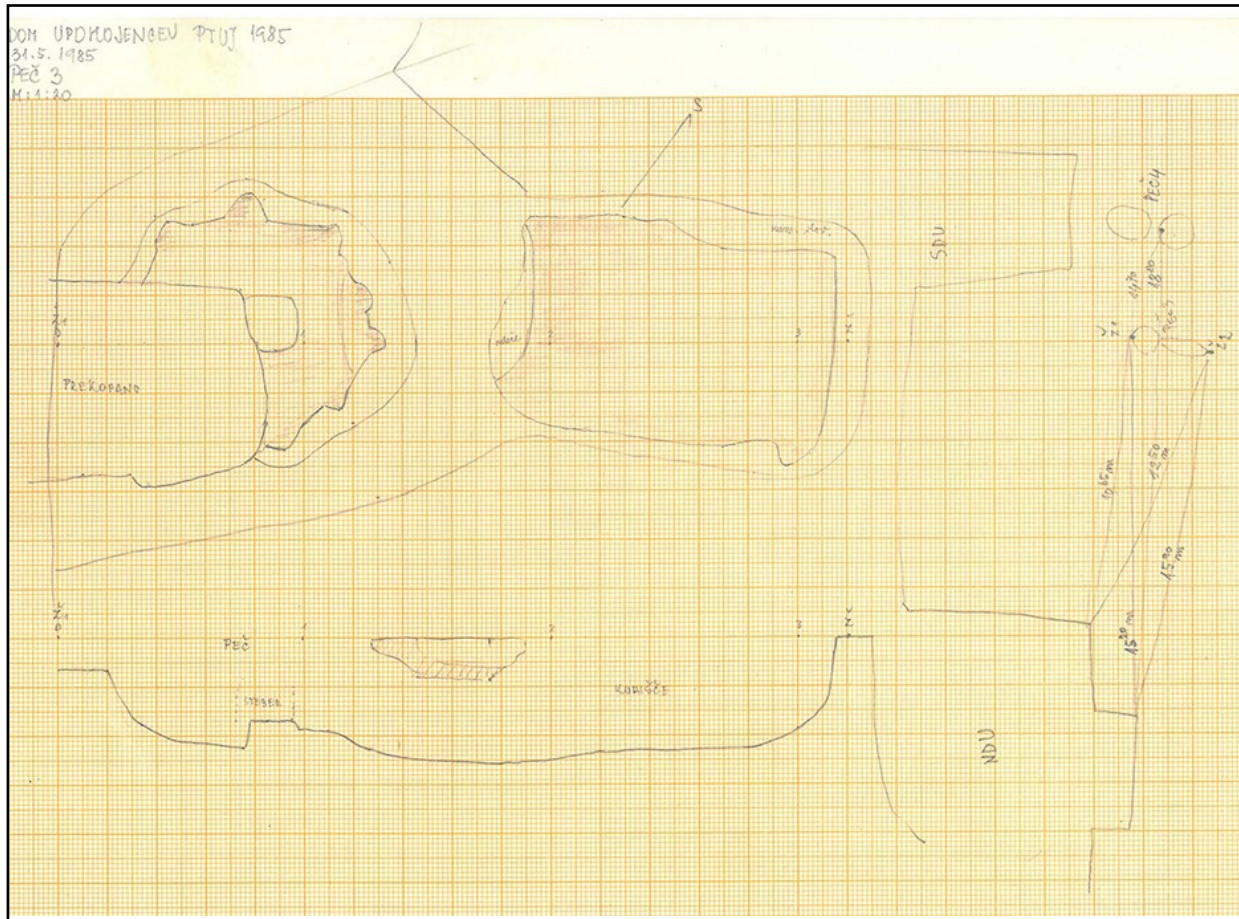
Tloris nakazuje, da je bil na severnem delu peči ohranjen del kurilnega kanala (sl. 14: pobarvano modro),

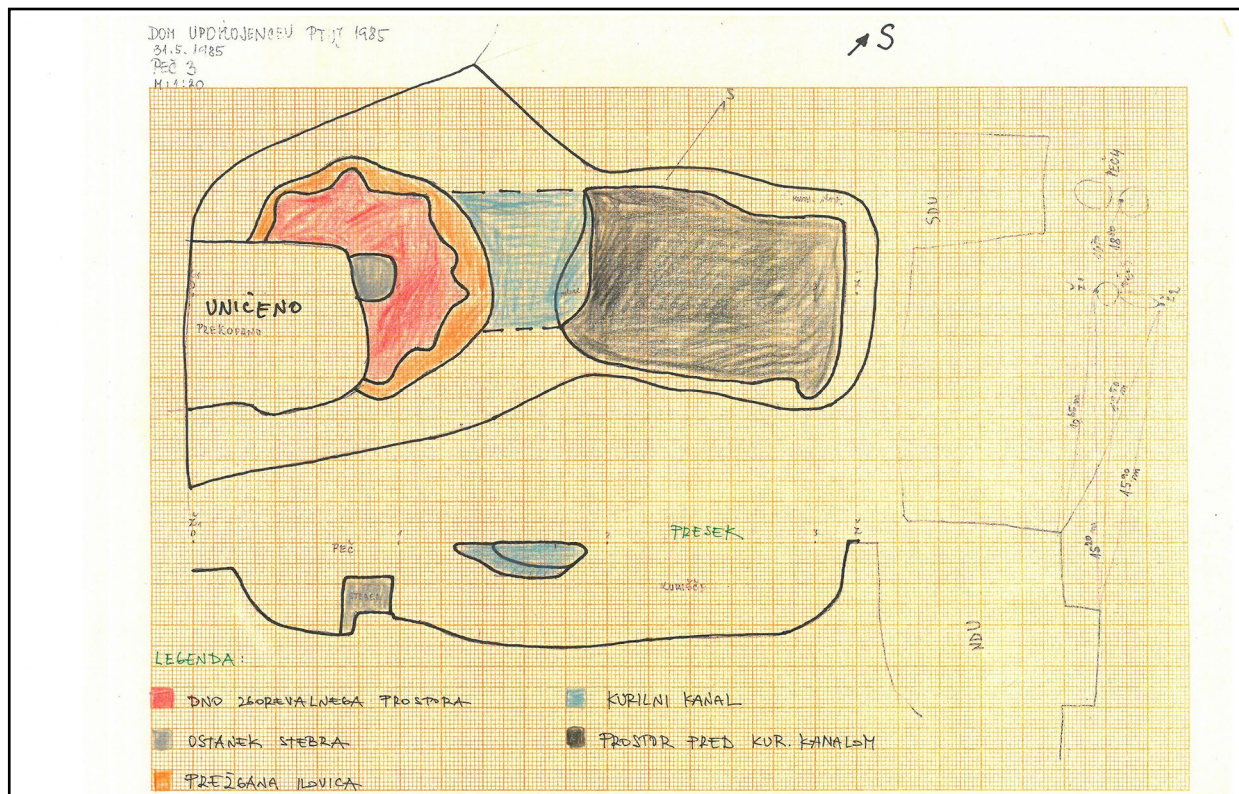
Slika 13 Tloris in presek peči 2/1985 (terenska risba 1985, risala M. Lubšina Tušek).

Slika 14 Interpretacija tlorisa in preseka peči 2/1985.

Slika 15 Tloris in presek peči 3/1985 (terenska risba 1985, risala M. Lubšina Tušek).

Slika 16 Interpretacija tlorisa in preseka peči 3/1985.

pred katerim je bil še prostor za njegovo upravljanje tega (sl. 14: *pobarvano črno*). Meja med njima ni vidna. Najverjetneje zgornji del kanala ni bil ohranjen, zato ga med izkopavanji niso znali ločiti od ostankov prostora pred njim, ki so ga med raziskavami približno zamejili in je skupaj z ostanki kanala meril približno $1,80 \times 1,30$ m (sl. 14).

Z gradnjo oziroma konstrukcijo peči povezane najdbe: Med najdbami iz zgorevalnega prostora so bili odkriti manjši kosi prežgane gline s sledovi prstov (sl. 11, sl. 12).

Komentar: Manjša skica levo na terenski risbi prikazuje oddaljenost peči 2/1985 od obstoječe stavbe Doma, ki je označena s kratico NDU (sl. 13, sl. 14).

Menimo, da stebri ob steni niso bili ohranjeni do enake višine, kot zgorevalni prostor, kar daje napačen vtis, da so se tlorisno končali nekje v sredini. Potrebno bi bilo izrisati presek še tako, kot smo označili na sliki 14 (od x do y), da bi lahko več povedali o stebrih.

Peč 3/1985

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 1985, 21; risba tlorisa in preseka (M 1:20, sl. 15); ČB fotografija (sl. 17); Skupni tloris struktur iz leta 1986 (M 1:250; sl. 6).

Objave: Lubšina Tušek 2007; Tušek 2007.

Opis: Ohranjen je zgorevalni prostor, ki je imel ob steni podporne stebre za rešetko. Imel je okrogel tloris premera približno 1,00 m (sl. 16: *pobarvano rdeče*) in bil ohranjen do višine 0,42 m (sl. 15). Na jugozahodni strani ga je poškodoval novoveški vkop (sl. 15, sl. 16). Iz preseka ni razvidno, možno pa je, da so stene vkopali vijugasto in s tem naredili še podporne stebre za rešetko (sl. 16).

V sredini zgorevalnega prostora je bil ohranjen del stebra, ki je bil v premeru velik 0,30 m in ohranjen v višino 0,16 m (sl. 16: *pobarvano sivo*).

Kurilni kanal se je nahajal na severovzhodni strani peči in je bil ohranjen tudi v zgornjem delu (sl. 16: *pobarvano modro*). V dolžino je meril približno 0,30 m (sl. 15, sl. 16). V spodnjem delu je bil dolg do 0,50 m, odprtina kanala je v premeru merila približno 0,40 m (sl. 15, sl. 16).

Slika 17 Pogled od zgoraj na izpraznjeno peč 3/1985. Vidimo zgorevalni prostor v peči, zgornji del kurilnega kanala in prostor pred njim ter postrgano površino med raziskavami (foto I. Tušek).

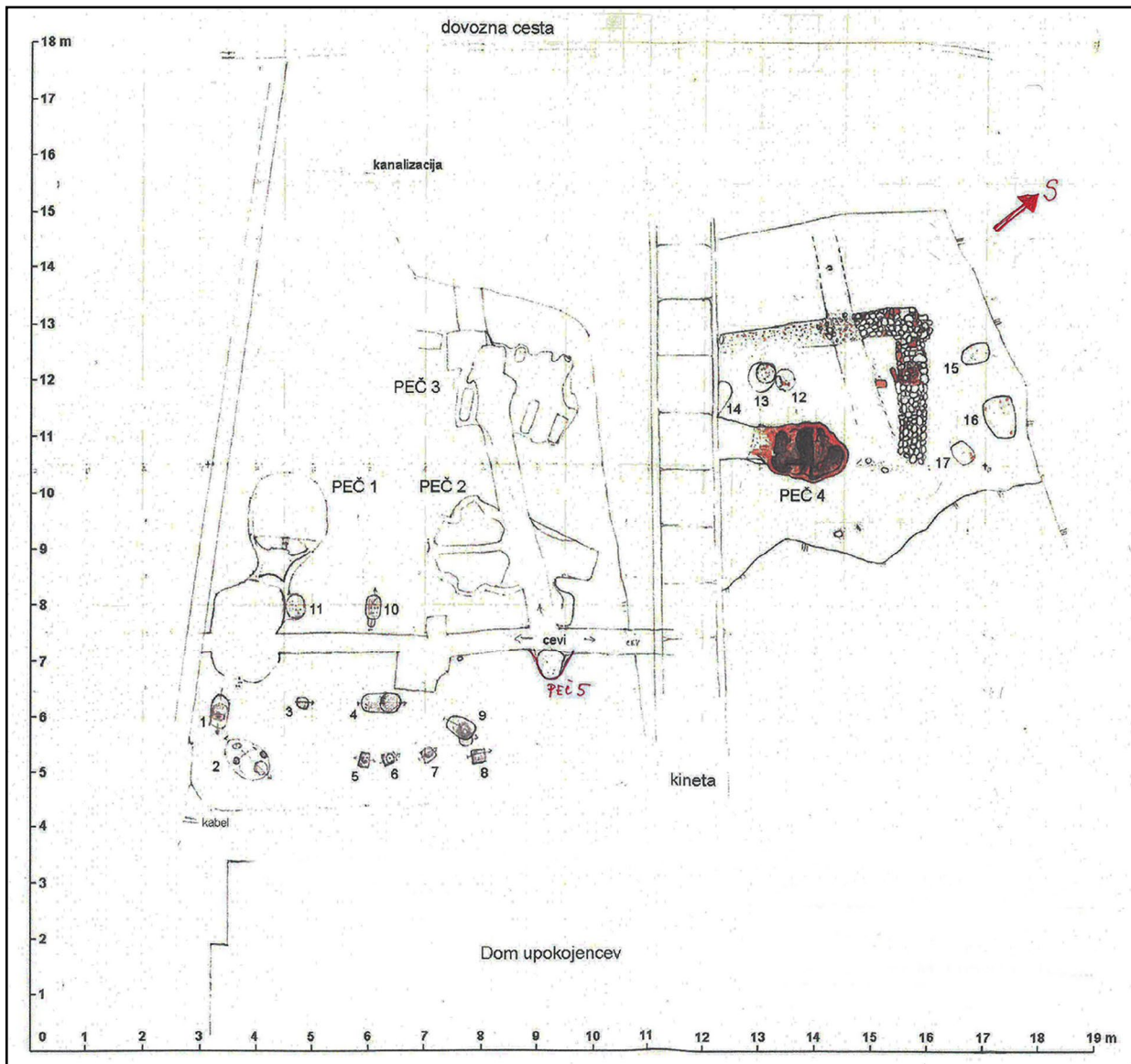
Ohranjen je bil tudi prostor pred kurilnim kanalom (sl. 15: na tlorisu je označen kot „*kurilšče*“) in je bil vkopan enako globoko kot zgorevalni prostor (sl. 16: *pobarvano črno*). Bil je 1,20 m dolg in približno 0,90 m širok (sl. 15).

Z gradnjo oziroma konstrukcijo peči povezane najdbe: Med obdelavo gradiva nismo zasledili ostankov peči.

Komentar: V terenskem dnevniku je zapisano, da je bila zelo dobro ohranjena, a podrobnejšega opisa ni.⁹⁸ Na sliki 16 smo dorisali zgornji del kanala, ki ga na tlorisu niso označili.

Desno na terenski risbi (sl. 15) si je izkopavalka skicirala razdalje med stavbo Doma ter pečjo 3 in 4. Pri obravnavi struktur teh podatkov praviloma nismo rabili, ker smo jih povzeli po drugih načrtih, se pa približno ujemajo z merami na preostalih načrtih.

98 Terenski dnevnik 1985, 21.

Slika 18 Tloris arheoloških raziskav na območju Doma upokojencev iz leta 2001. S številkami od 1 do 17 so označene jame (terenska risba 2001, risala M. Lubšina Tušek).

Peč 4/1985

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 1985, 21; Skupni tloris struktur iz leta 1986, M 1:250 (sl. 5).

Objave: Lubšina Tušek 2007; Tušek 2007.

Opis: Ostanek dna peči je bil ovalne oblike, veliko približno 1,20 × 1,00 m (sl. 5). V terenskem dnevniku je samo zaznamek, da je bila najdena peč 4.⁹⁹ Lubšina Tušek v objavi iz leta 2007 (64) navaja, da je od nje ostalo samo prežgano dno. Tloris dna peči je vrisan v skupni tloris struktur iz leta 1986 (sl. 5).

Komentar: To peč je Lubšina Tušek na skupni tloris izrisala naknadno, med izkopavanji njene lege na terenu in njenih ostankov niso dokumentirali.

Peč 1/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 5, 23–25; risbe tlorisa in preseka (M 1:20, sl. 25, sl. 27); barvne fotografije (sl. 29–32); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, sl. 18); barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (sl. 19–21).

Objave: Lubšina Tušek 2007.

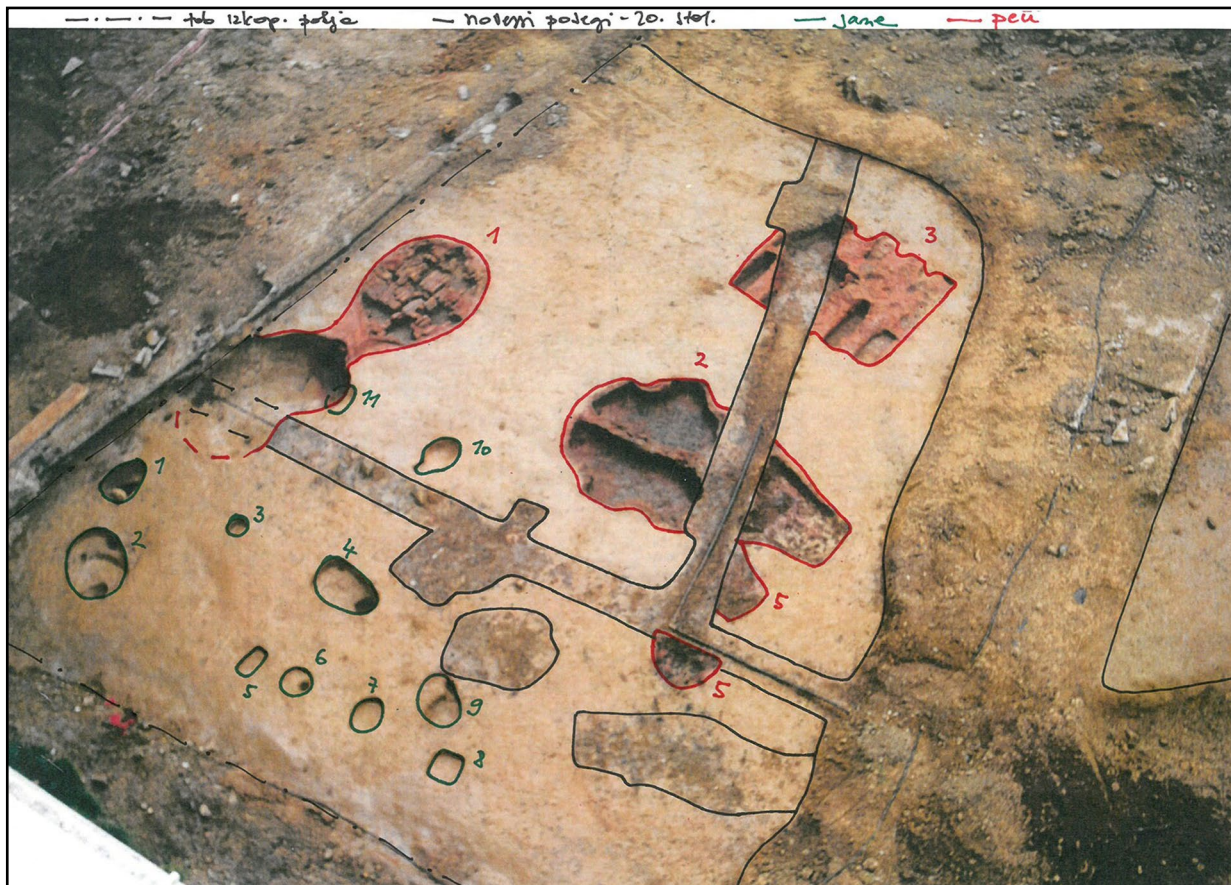
⁹⁹ Terenski dnevnik 1985, 21.

Slika 19 Fotografija tlorisa arheoloških raziskav na območju Doma upokojencev iz leta 2001. Strukture smo definirali na podlagi izrisanega skupnega tlorisa struktur iz leta 2001 (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 20 Fotografija tlorisa arheoloških raziskav na območju Doma upokojencev iz leta 2001. Strukture smo definirali na podlagi izrisanega skupnega tlorisa struktur iz leta 2001 (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 21 Fotografija tlorisa arheoloških raziskav na območju Doma upokojencev iz leta 2001. Strukture smo definirali na podlagi izrisanega skupnega tlorisa struktur iz leta 2001 (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 22 Odlomek tegule, ki je bila del konstrukcije peči. Od vročine je napokana (foto S. Pukšič).

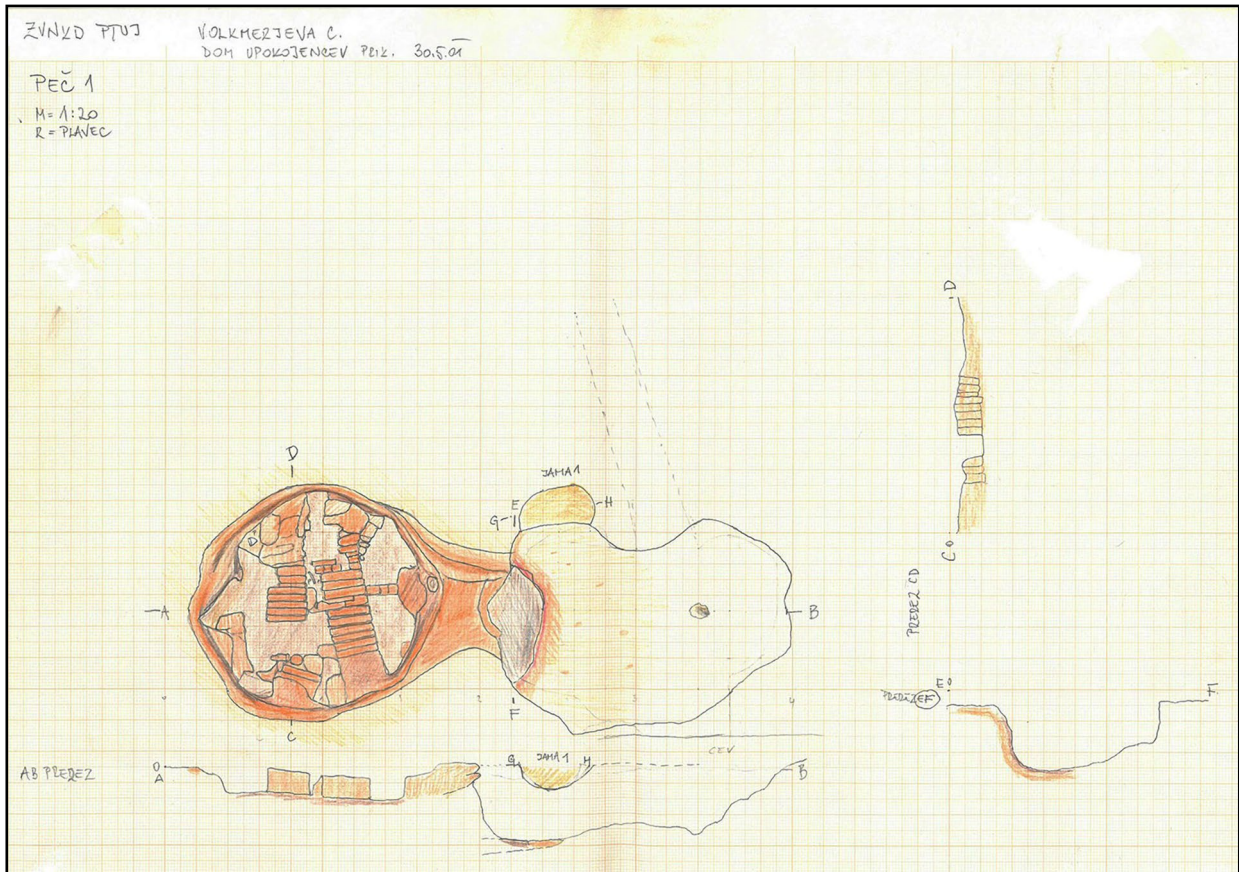

Slika 24 Dva kosa žgane gline, del peči. Na njima so vidne sledi prstov in odtisi podlage, na katero sta bila pritrjena (foto S. Pukšič).

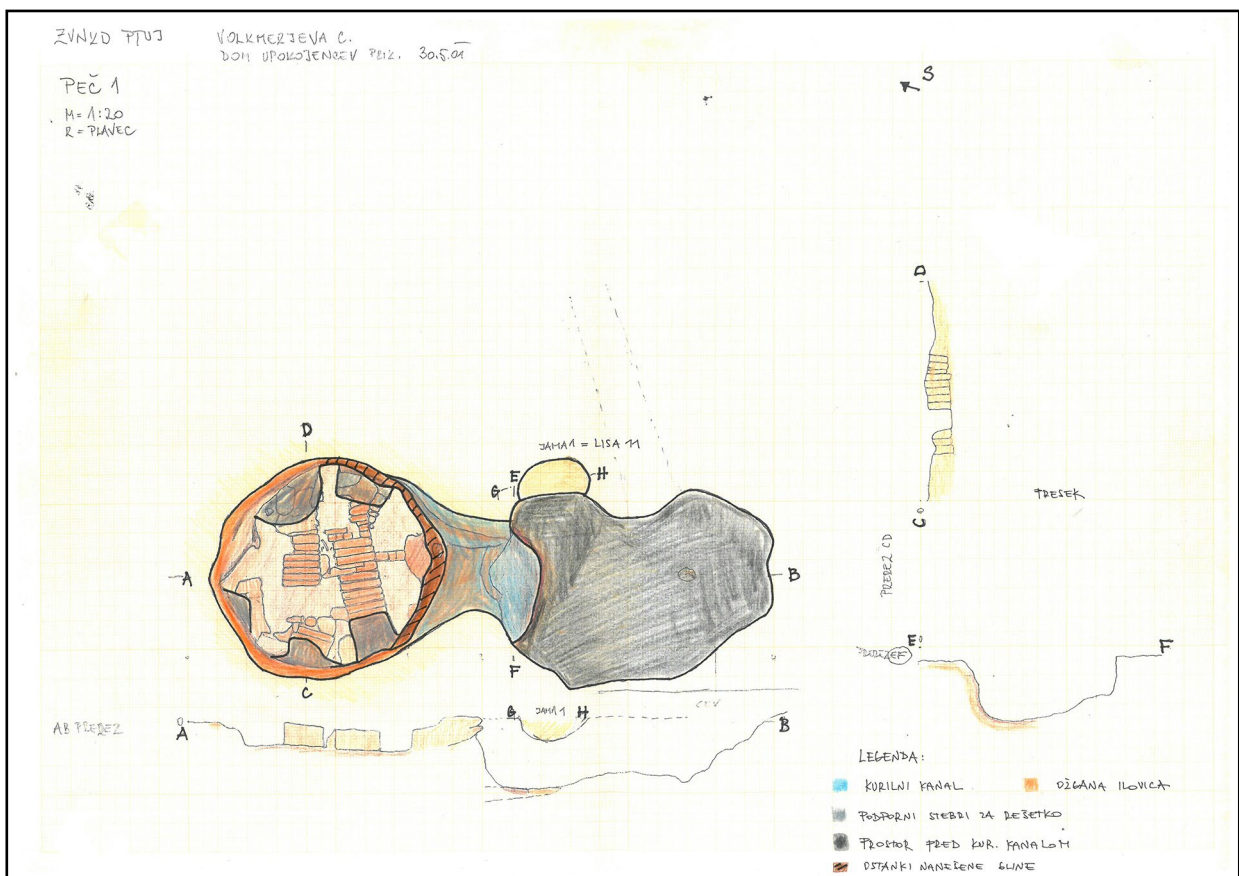

Slika 23 Odlomka skled, ki sta bila premazana z glino. Glina in odlomka so prežgani (foto S. Pukšič).

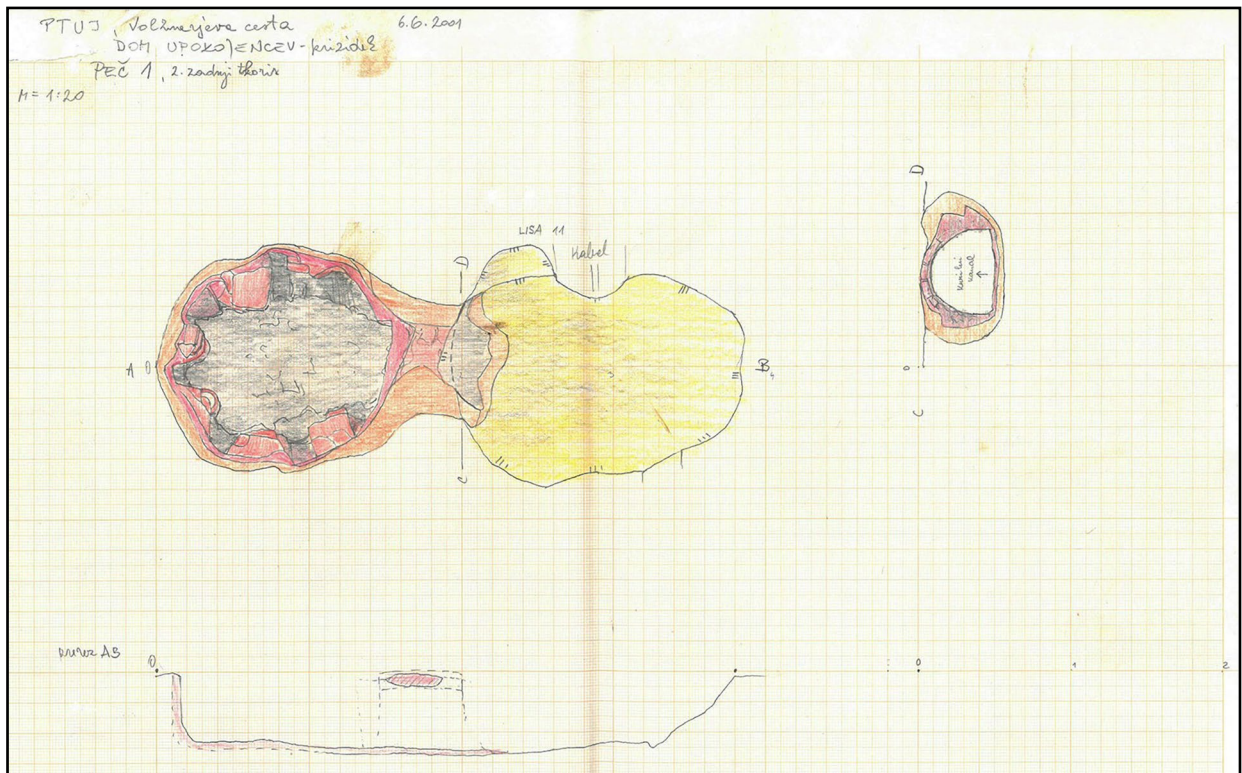
Opis: Ohranjeni so bili: zgorevalni prostor, kurilni kanal ter prostor pred njim in vsi so bili vkopani v geološko osnovo. Zgorevalni prostor je bil okrogle oblike, premera približno 1,40 m (sl. 28: pobarvano rdeče) in ohranjen do globine 0,44 m (sl. 27). Zunanja linija označuje ožgano ilovico (sl. 26, sl. 28: obarvano oranžno). Na podlagi tlorisne risbe sklepamo, da so stene izkopali valovito in tako naredili še podporne stebre za rešetko (sl. 26: obarvano sivo, sl. 28, sl. 31, sl. 32).

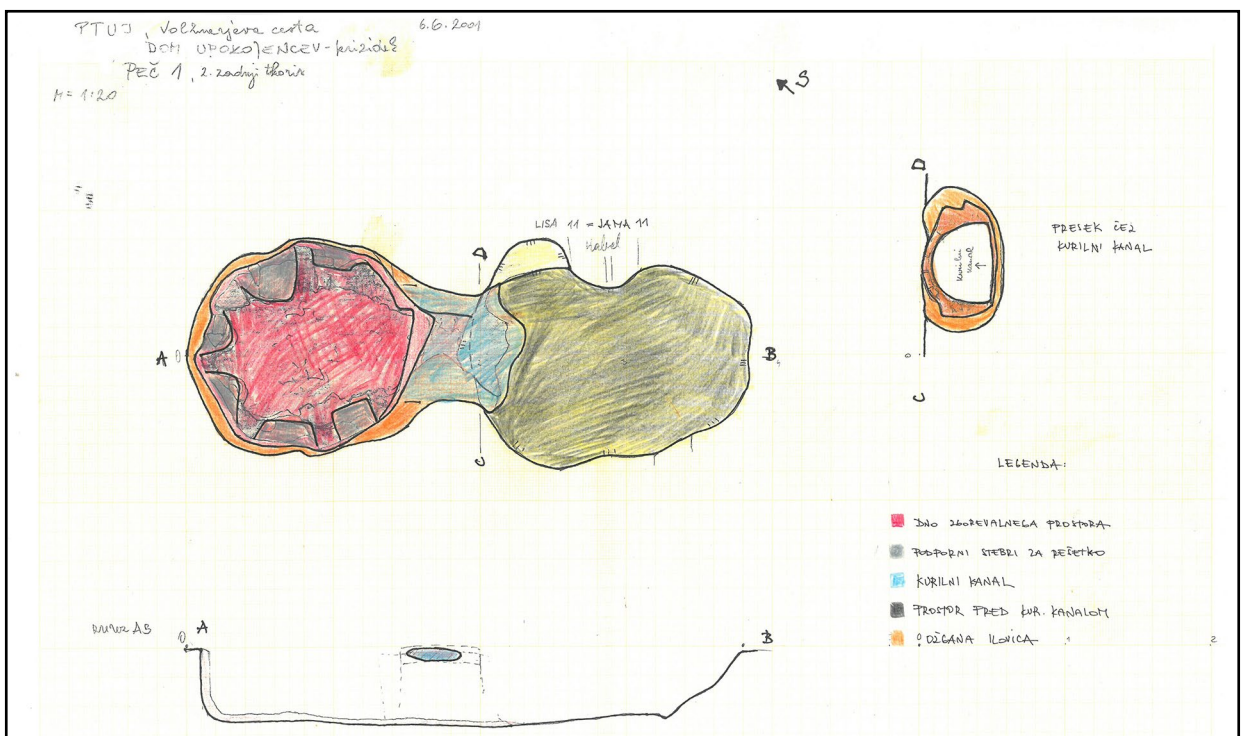
Slika 25 Tloris in presek peči 1/2001. Na tem tlorisu je zgorevalni prostor še neizkopan, prostor pred kurilnim kanalom in kanal pa izkopana. Zraven je narisana še jama 11, ki je na tlorisu označena kot jama 1 (terenska risba 2001, risal T. Plavec).

Slika 26 Interpretacija tlorisa in preseka peči še neizpraznjene peči 1/2001.

Slika 27 Tloris in presek peči 1/2001. Na tem tlorisu je izkapan tudi zgorevalni prostor. Zraven je narisana še jama 11, ki je na tlorisu zabeležena kot lisa 11 (terenska risba 2001, risal T. Plavec).

Slika 28 Interpretacija tlorisa in preseka izpraznjene peči 1/2001.

Slika 29 Stranski pogled na neizkopen zgorevalni prostor peči 1/2001 ter delno izkopen kurilni kanal in izkopen prostor pred njim (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 30 Pogled na opeko v zgorevalnem prostoru peči 1/2001. Kanal in prostor pred njim sta še neizkopana (foto M. Lubšina Tušek).

Najboljše ohranjen steber je meril 0,20 m v dolžino in 0,28 m v širino. Na risbi in fotografijah je razvidno, da so nasproti si ležečim podpornim stebrom v ravni liniji ležale opeke (velikosti $0,24 \times 0,14 \times 0,04$ m) in se porušile v zgorevalni prostor (sl. 25, sl. 29, sl. 30). Če oziroma s čim so bile opeke med sabo povezane, iz risbe in fotografije ne moremo razbrati, tudi v tereanskem dnevniku ni nič o tem zabeleženo. Odpadni

Slika 31 Stranski pogled na izkopano peč 1/2001. Dobro so vidni tudi podporni stebri ob steni (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 32 Stranski pogled na izkopano peč 1/2001. Dobro so vidni tudi podporni stebri ob steni (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 33 Odlomek opeke, ki je bil del konstrukcije peči in je zaradi vročine temno sive barve, napokana in nataljena (foto S. Pukšič).

Slika 36 Kosi žgane gline, ki so bili del konstrukcije. Na njih so vidne sledi prstov in odtisi površine, na katero so bili pritrjeni (foto S. Pukšič).

Slika 34 Odlomek opeke, ki je bil del konstrukcije peči. Zaradi vročine je temno sive barve in napokana (foto S. Pukšič).

Slika 37 Distančnik fotografiran od strani (foto S. Pukšič).

Slika 35 Odlomek opeke, ki je bil del konstrukcije peči. Na desnem delu je vidno, da je bil premazan z glino. Zaradi vročine je napokan in temno sive barve (foto S. Pukšič).

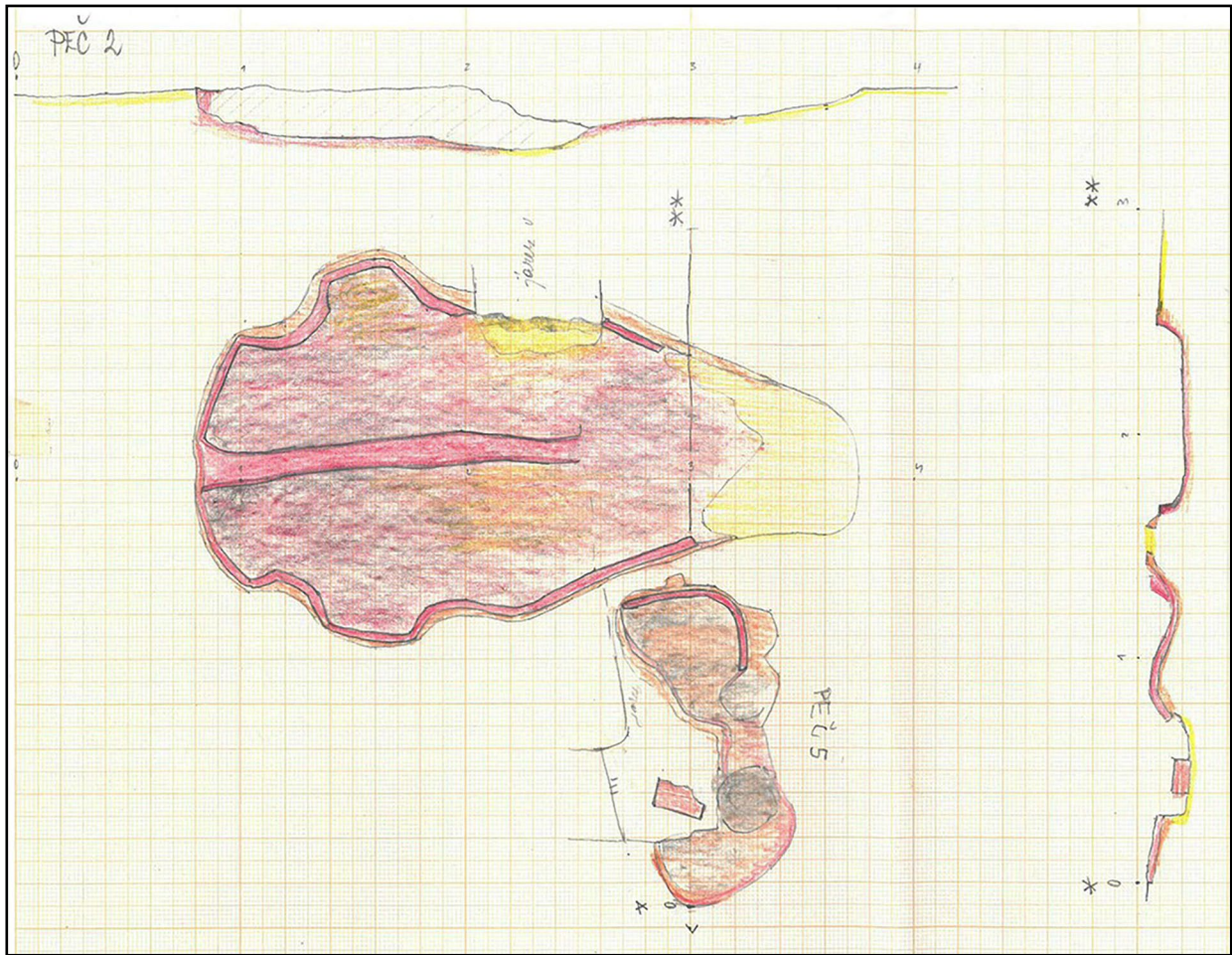
Slika 38 Distančnik fotografiran od zgoraj (foto S. Pukšič).

material iz zgorevalnega prostora pa se je nahajal pod temi opekami. Po izkopavanjih opek niso shranili. Na fotografijah je od kanala naprej, ob steni zgorevalnega prostora, viden pas nanešene gline (sl. 26: šrafitirano, sl. 29, sl. 30: desno).

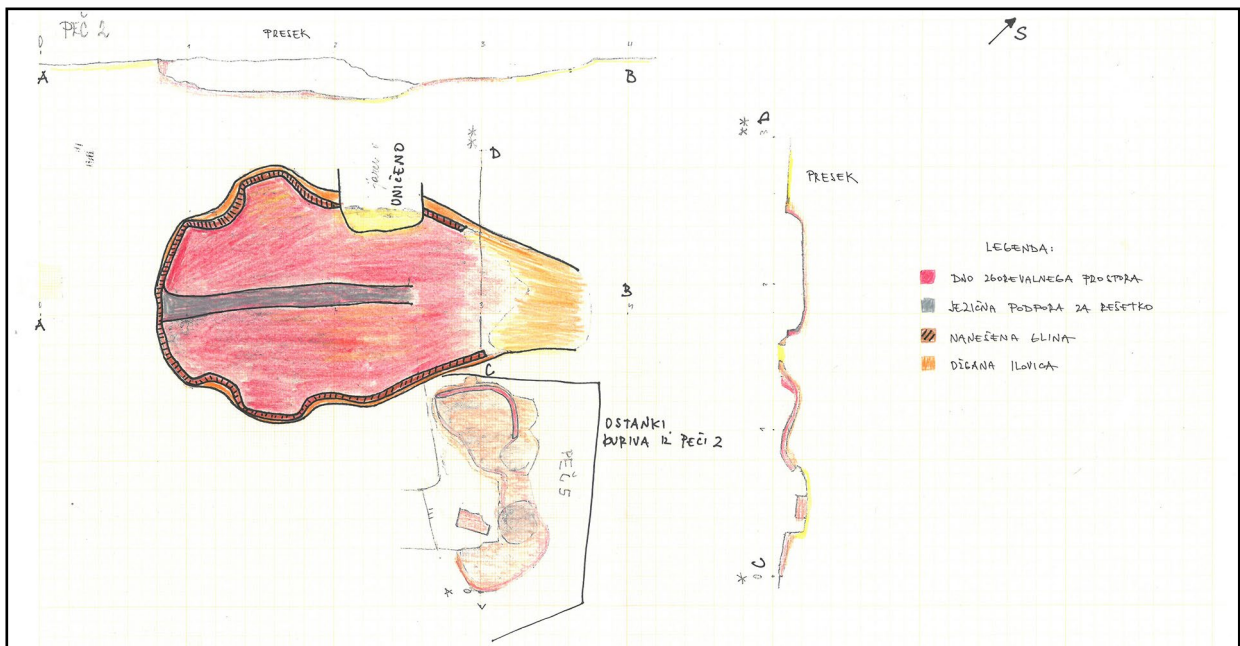
Kurilni kanal je bil na jugovzhodni strani peči (sl. 26, sl. 28: obarvano modro). V spodnjem delu je bil dolg približno 0,60 m, v zgornjem pa 0,30 m (sl. 25). Odprtina kanala je merila v višino približno 0,42 m in v širino

0,54 m (sl. 27). Na sliki 29 je v zgornjem delu kanala viden pas nanešene gline.

Ohranjen je bil tudi prostor pred kanalom, ki je bil vkopan enako globoko kot zgorevalni prostor. Velik je bil približno 1,50 m × 1,30 m (sl. 26, sl. 28: obarvano črno). Z gradnjo oziroma konstrukcijo peči povezane najdbe: Več odlomkov keramike in opek; nekateri so deformirani in prežgani zaradi vročine (sl. 22, sl. 23).

Slika 39 Tloris in presek peči 2/2001 in „peči 5/2001“. Na tej risbi je peč 2/2001 izkopana, „peč 5/2001“ pa še ne (terenska risba 2001, risal T. Plavec).

Slika 40 Interpretacija tlorisa in preseka peči 2/2001.

Našli smo tudi kose prežgane glinice z odtisi prstov in površine, na katero so jo nanegli (sl. 24). Odlomki delov peči so bili odkriti v zgorevalnem prostoru, kot tudi v kurilnem kanalu in prostoru pred njim.

Komentar: Menimo, da pri risanju presekov in tlorisov niso ustrezno očistili oziroma izpraznili delov peči. Npr. kot vidimo tudi na sliki 30, so odstranili polnilo med opekami, da so se boljše videle opeke, a glinene obloge ob steni zgorevalnega prostora ne vidimo dobro.

Na severni strani peči je bila jama 11/2001 (na tlorisu na sliki 25 je označena napačno, kot jama 1). Preden so jo spraznili, so jo imenovali lisa 11, kar je dokumentirano tudi na risbi tlorisa iz leta 2001 (sl. 18).

Ta peč je edina med obravnavanimi, ki je imela v zgorevalnem prostoru opeke, ki so se nahajale nad odpadom v njem.

Peč 2/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 5; risbe tlorisa in preseka (M 1:20, sl. 39),¹⁰⁰ barvne fotografije (sl. 41–43); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, sl. 18); barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (sl. 19–21). Objave: Lubšina Tušek 2007.

Opis: Ohranjen je bil zgorevalni prostor ovalne oblike, ki je bil vkopan v zemljo. Valovita zunanja linija označuje ožgano ilovico (sl. 40: obarvano oranžno). Stene zgorevalnega prostora so najverjetneje izkopali namerno valovito (sl. 39–43). Ob steni zgorevalnega prostora vidimo nanešeno glino, debeline približno 0,05 m (sl. 40: obarvano rjavo in črtkano), ki je dobro

viden tudi na sliki 41 (desno). Zgorevalni prostor je bil, skupaj z delno ohranjenim kurilnim kanalom (meja med njima ni jasna) dolg približno 2,50 m, širok 1,70 m in ohranjen v globino 0,20 m (sl. 39). V sredini prostora je bila podpora za rešetko iz glinice in opeke, ki je bila dolga približno 1,60 m ter široka 0,14 m (sl. 40: obarvano sivo). Podpora je zgorevalni prostor razdelila na dva dela. Po fotografiji sodeč (sl. 41), je bila narejena iz opeke in glinice.

Z gradnjo oziroma konstrukcijo peči povezane najdbe: Več odlomkov opeke, ki so napokane od vročine, s posteklenelimi madeži, distančnik ter več kosov žgane glinice z odtisi prstov in površine, na katero so jo namazali (sl. 33–38). Odkriti so bili v zgorevalnem delu peči.

Komentar: Zgorevalni prostor je na severozahodni strani poškodoval vkop novoveškega jarka (sl. 42, sl. 43). Po risbi tlorisa sodeč, je bil ohranjen tudi del dna kurilnega kanala, a meja med njim in zgorevalnim prostorom ni vidna (sl. 39).

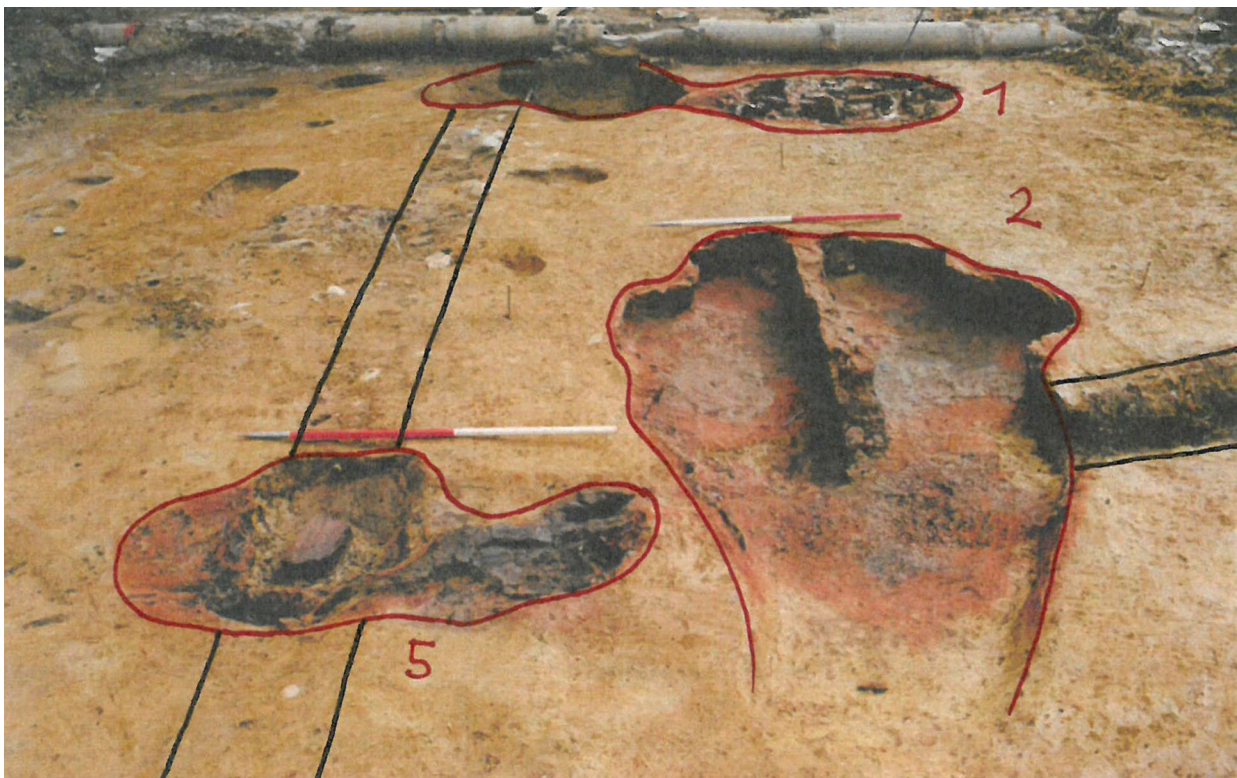

Slika 41 Fotografija delno izkopanega zgorevalnega prostora peči 2/2001 s keramičnim posodjem. Desno na fotografiji je dobro vidna glinena obloga, ki rahlo odstopa od stene vkopa in ozek pas prežgane geološke osnove, v katero je prostor vkopan. Dve čaši v desnem delu prostora sta bili tja položeni naknadno. V sredini je vidna še podpora za rešetko iz opek in glinice (foto M. Lubšina Tušek).

¹⁰⁰ Na terenski risbi je narisana še tloris ostalin peči 5/2001 (poimenovanje izkopavalke).

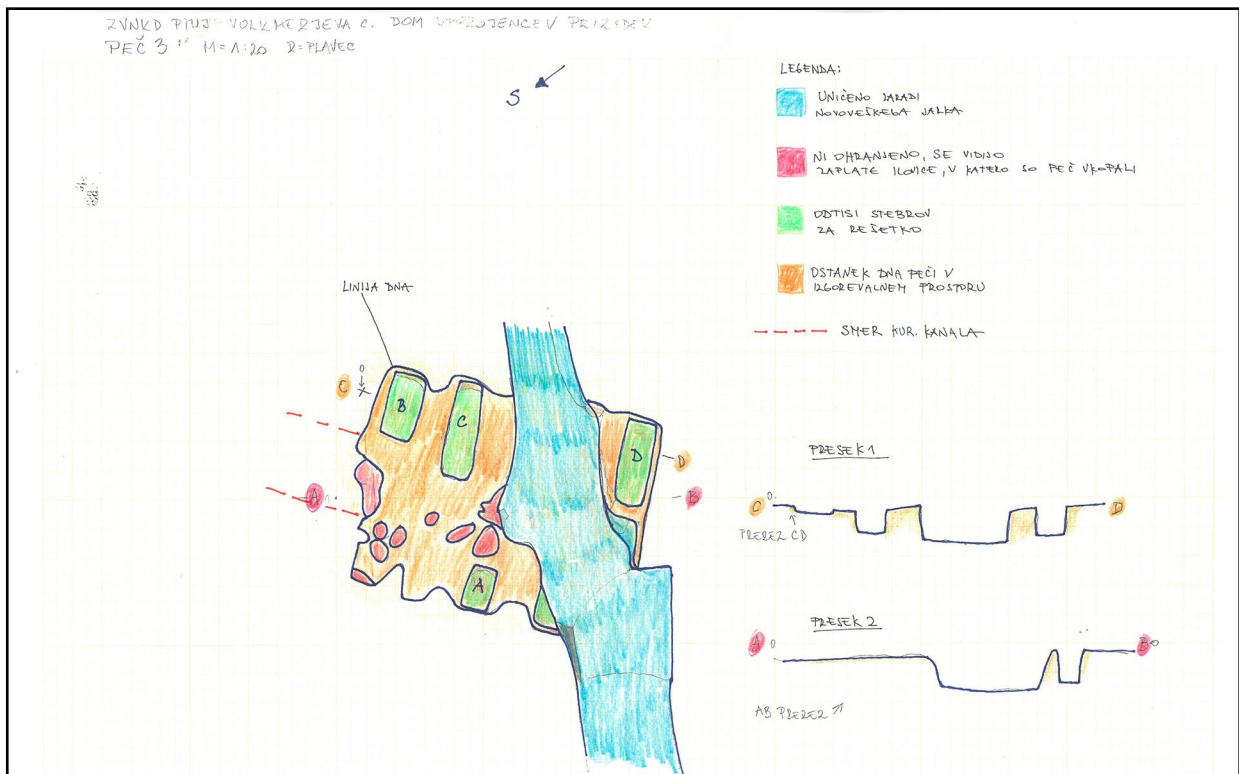
Slika 42 Fotografija delno izkopane peči 2/2001, še neizkopane peči „5/2001“ in delno izkopane peči 3/2001 (desno). S črno je označen novoveški jarek, ki je potekal v smeri severozahod – jugovzhod in je na fotografiji bil že delno izkopan. Strukture smo definirali na podlagi izrisanega skupnega tlorisa iz leta 2001 (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 43 Fotografija izkopane peči 2/2001 (desno) in še neizkopane peči „5/2001“ (levo). Za njima je viden neizkopan zgorevalni prostor ter izkopan prostor za kurilnim kanalom peči 1/2001, izkopane jame (1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11) ter novoveška jarka, ki sta delno poškodovala prostor pred kurilnim kanalom peči 1/2001. Strukture smo definirali na podlagi izrisanega skupnega tlorisa iz leta 2001 (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 44 Tloris in preseki peči 3/2001 (terenska risba 2001, risal T. Plavec).

Slika 45 Interpretacija tlorisa in preseka peči 3/2001.

Peč 3/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 44*); barvna fotografija (*sl. 46*); Skupni tloris struktur (M 1:50, *sl. 18*); barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*). Objave: Lubšina Tušek 2007.

Opis: Od peči je ostalo samo dno zgorevalnega prostora pravokotne oblike, velikosti $2,00 \times 1,50$ m in ohranjene globine 0,20 m (*sl. 45: obarvano oranžno*). Na podlagi risbe tlorisa in fotografije (*sl. 44, sl. 46*) je razvidno, da je imel prostor na vsaki daljši stranici po pet pravokotnih stebrov, ki so bili na daljšo stranico pravokotno usmerjeni. Od nekaterih so ostali samo odtisi v tlorisu, ki so se videli kot lise (*sl. 45: obarvano zeleno*). Eni niso bili več vidni, nekaj pa jih je bilo uničenih zaradi novoveškega vkopa (*sl. 45: obarvano modro*). Na severozahodni stranici so bolj slabo ohranjeni, eden izmed teh (*sl. 45: A*) je bil velik $0,32 \times 0,18$ m; na jugovzhodni stranici so boljše ohranjeni. Prvi izmed teh (*sl. 45: B*) je bil velik $0,40 \times 0,24$ m, drugi (*sl. 45: C*) je bil velik $0,60 \times 0,18$ m in tretji (*sl. 45: D*) je bil velik $0,54 \times 0,20$ m. V smeri severozahod – jugovzhod je prostor poškodoval novoveški jarek (*sl. 45: obarvano modro*).

Domnevamo, da je bil kurilni kanal na severovzhodni strani (*sl. 45: rdeči prekinjeni liniji*).

Z gradnjo oziroma konstrukcijo peči povezane najdbe: Med ohranjenim gradivom jih ni.

Komentar: Ostanki peči v terenskem dnevniku niso omenjeni.

Slika 46 Pogled od zgoraj na dno zgorevalnega prostora peči 3/2001. Poškodoval jo je novoveški jarek, ki je potekal v smeri severozahod–jugovzhod in je na fotografiji delno izkopan. (foto M. Lubšina Tušek).

Peč 4/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 19; risbi tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 47*); Skupni tloris struktur (M 1:50, *sl. 18*); barvne fotografije (*sl. 49–51*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

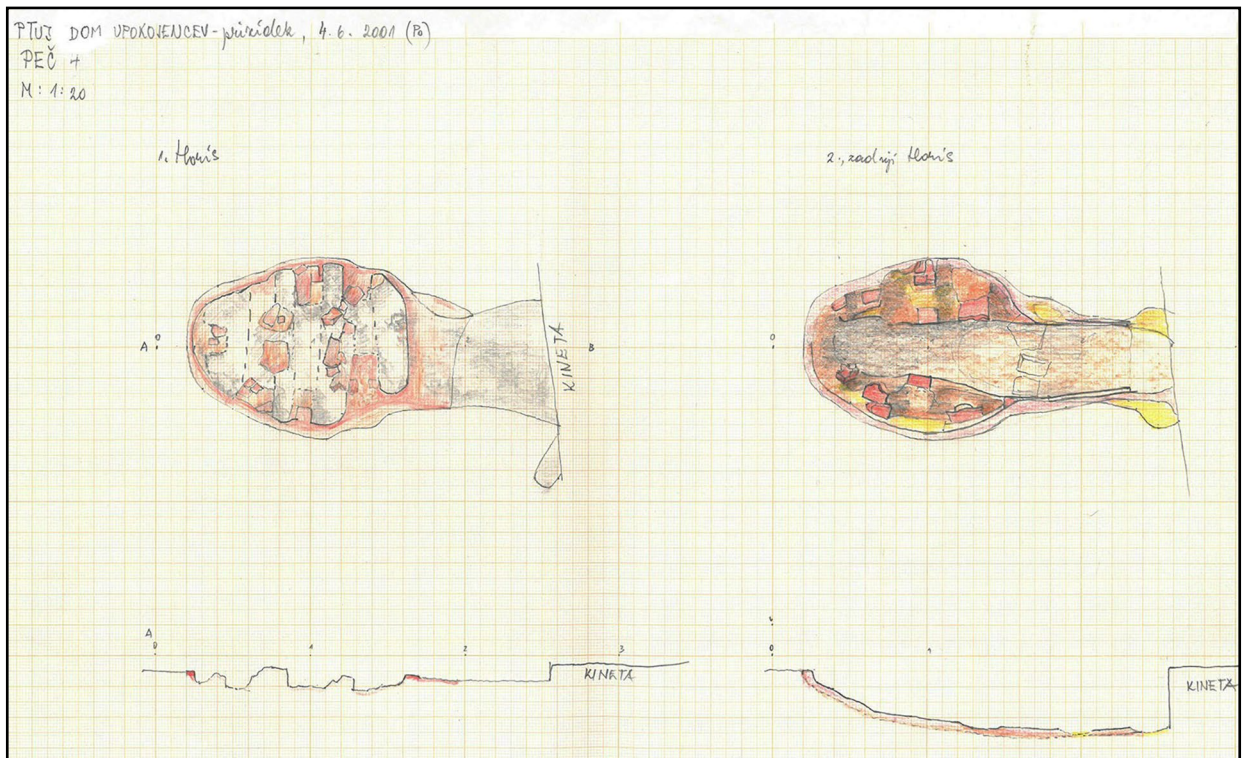
Objave: Lubšina Tušek 2007.

Opis: Zgorevalni prostor je bil ovalne oblike, velik $1,30 \times 1,10$ m in ohranjen do globine 0,20 m (*sl. 47*). Na prvem tlorisu (*sl. 47: poševne rdeče linije*) vidimo ob steni zgorevalnega prostora sedem struktur nepravilno pravokotne oblike, izgledajo kot podpore za rešetko, ki pa jih na fotografiji ne vidimo (*sl. 49*). Vidimo samo neizkopan zgorevalni prostor, ki je zapolnjen z zemljo in odlomki opek ter keramike. Na drugem tlorisu, ko so prostor delno izkopali, niso več vidne (*sl. 47, sl. 51*). Na fotografiji in risbi so ob steni zgorevalnega prostora vidni odlomki opek, v sredini pa izgleda, kot da je zgorevalni prostor poglobljen (*sl. 47: 2. tloris, obarvano rdeče*) in se na isti globini priključi kurilnemu kanalu (*sl. 47: 2. tloris, obarvano modro*). Prečni presek čez zgorevalni prostor ni narisano.

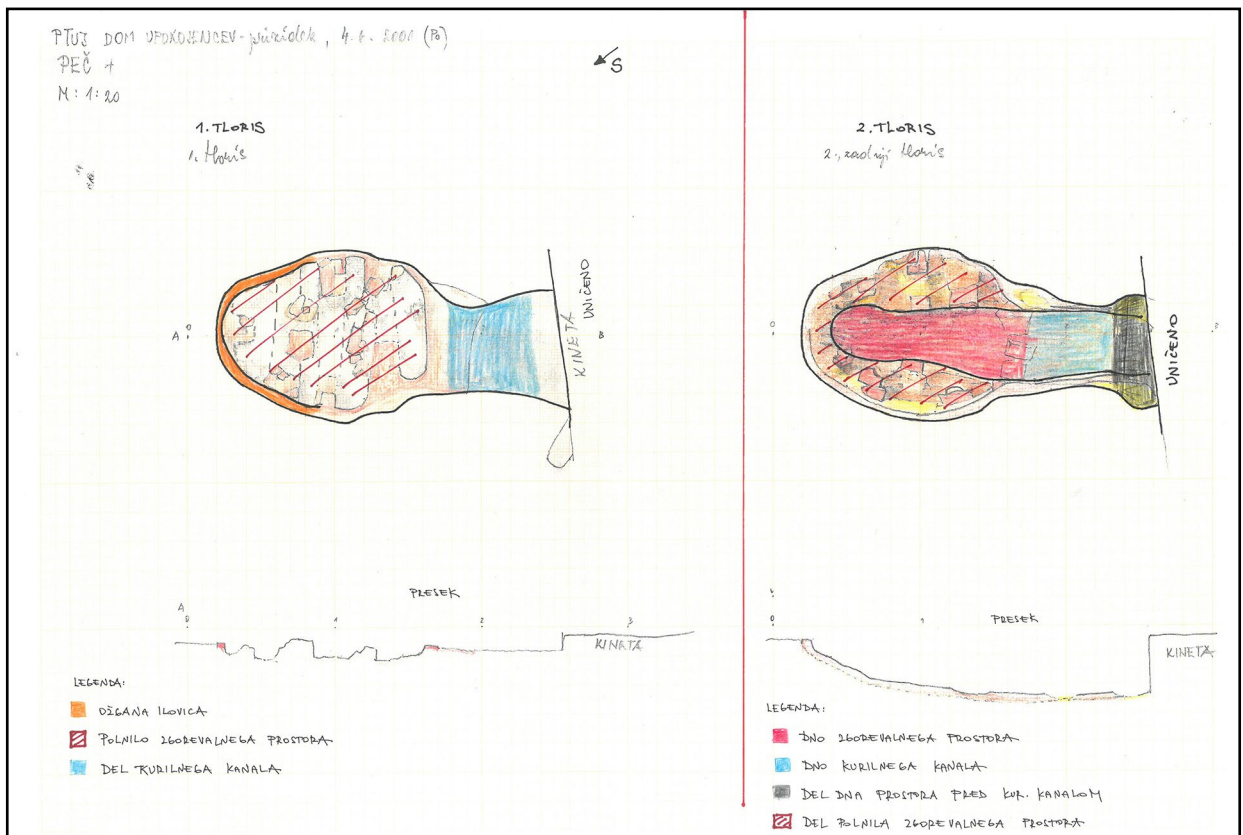
Kurilni kanal se je nahajal na jugozahodni strani peči in ni imel ohranjenega zgornjega dela. Na fotografiji in tlorisu je vidno njegovo polnilo (*sl. 48, sl. 50*). Predvidevamo, da se je začel pri treh odlomkih opek, ki so naknadno narisane na drugem tlorisu (*sl. 48: obarvano modro*) in se končal pri razširitvi, kjer se je najverjetneje začel prostor pred njim (*sl. 48: obarvano črno*). Dolg je bil približno 0,60 m in širok približno 0,55 m (*sl. 47*). Bil je vkopan do enake globine kot zgorevalni prostor (*sl. 47*). Ohranjen je bil le majhen del prostora pred kurilnim kanalom (*sl. 48: 2. tloris: obarvano črno*). Večino je uničil vkop za gradnjo Doma.

Z gradnjo oziroma konstrukcijo peči povezane najdbe: Na fotografijah in risbah so vidni odlomki opek, ki jih med ohranjenimi najdbami ni.

Komentar: Iz fotografij in risbe drugega tlorisa sklepamo, da zgorevalnega prostora niso do konca izkopali, preden so ga dokumentirali (*sl. 47, sl. 51*). V njem so ob steni pustili odlomke opek in najverjetneje tudi glin, kar daje vtis, da je osrednji del prostora poglobljen (*sl. 48: 2. tloris, 51*). Na drugem tlorisu se opazi, da so

Slika 47 Tloris in preseki peč 4/2001. Levo: tloris in preseki neizkopane peči. Desno: tloris in preseki delno izkopane peči (terenska risba 2001, risal T. Plavec).

Slika 48 Interpretacija tlorisa in preseka peč 4/2001.

na meji med kanalom in prostorom vrisali tri odlomke opek – sklepamo, da so jih pred dokumentiranjem odstranili in vrisali naknadno (sl. 47: 2. tloris). Dokumentacije o do konca izkopani peči ni.

Slika 49 Pogled od zgoraj na neizkopano peč 4/2001, v ozadju je viden še ostanek temelja (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 50 Pogled od zgoraj na neizkopano peč 4/2001. Pod njo in skrajno desno so bile tri izkopane luknje 12, 13 in 14. Strukture smo oštevilčili v skladu s skupnim tlorisom iz leta 2001 (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 51 Pogled od zgoraj na delno izkopano peč 4/2001 (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 52 Pogled od zgoraj na ožgane ostanke kuriva ob peči 2/2001 (foto M. Lubšina Tušek).

Peč 5/2001¹⁰¹

Neobjavljena terenska dokumentacija: risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 39*); barvne fotografije (*sl. 42, sl. 43, sl. 52*); Skupni tloris struktur (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Objave: Lubšina Tušek 2007.

Opis: 0,10 m južno od peči 2/2001 je bila odkrita stratigrafska enota, ki jo je izkopavalca opredelila kot peč „5/2001“a (*sl. 39, sl. 42, sl. 43*), velikosti približno 1,40 × 0,70 m in v globino ohranjena do 0,18 m (*sl. 39: pod pečjo 2/2001*). Domnevamo, da gre za ožgane dele lesa in tal, na katerih je gorelo, najverjetneje iz peči 2/2001 (*sl. 52*).

Komentar: Peč 5 v terenskem dnevniku ni omenjena. Stanje vidno na sliki 52 nakazuje, da so med izkopavanji nekatere žgane plasti kopali oziroma očistili premalo, druge pregloboko. Iz tlorisa in preseka risbe, ki sta narisana ob peči 2/2001 (*sl. 39*), razberemo še manj kot s fotografije. V nadaljevanju bom to strukturo imenovali ostanek kuriva peči 2/2001.

Ostanki kurjenja ob pečeh se redko ohranijo ali pa jih izkopavalci ne prepoznajo.¹⁰²

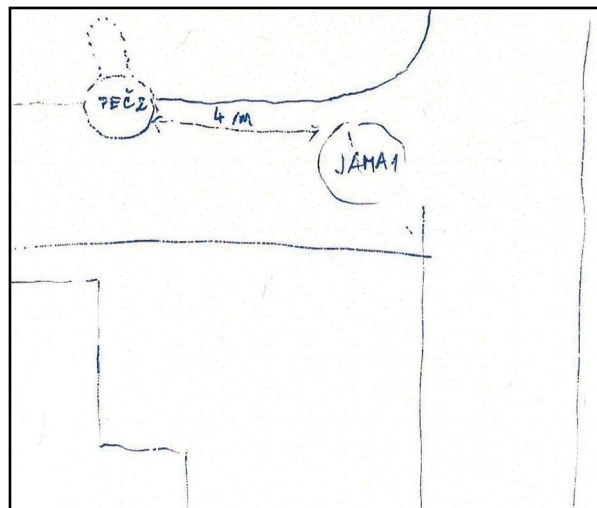
Drugo

Jama 1/1985

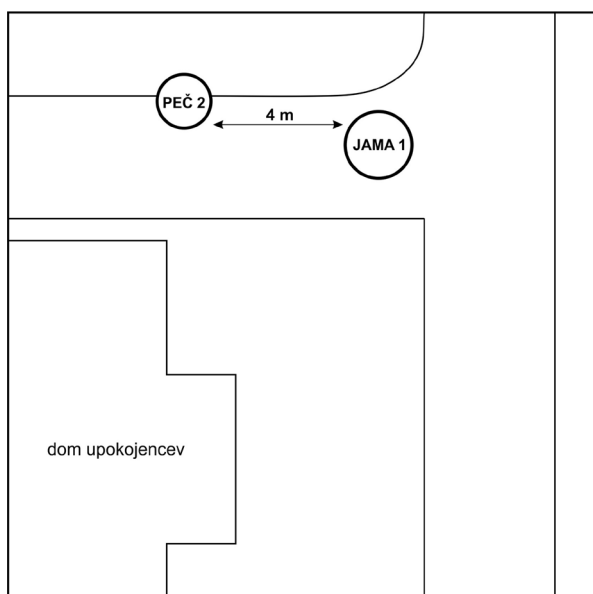
Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 1985, 19 (s skico).

Opis: Jama je bila okrogle oblike, premera 2,00 m in globoka 0,50 do 0,60 m (*mere so prepisane iz terenskega dnevnika 1985, 19*). Sodeč po skici v terenskem dnevniku je bila od peči 2/1985 oddaljena 4 m proti vzhodu (*sl. 53, sl. 54*).

Komentar: Ni narisana na nobenem tlorisu, ampak samo na skici v dnevniku, skupaj s pečjo 2. V dnevniku je omenjeno, da so v njej našli odlomke rimskega stekla, keramike in kovinskih predmetov.¹⁰³

Slika 53 Lega jame 1/1985 in peči 2/1985 (terenski dnevnik 1985, izrisala M. Lubšina Tušek).

Slika 54 Digitalno obdelana skica iz terenskega dnevnika (digitalna obdelava S. Pukšič).

Jama 1/1992

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 1992, 6; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 55*) ter barvna fotografija (*sl. 56*).

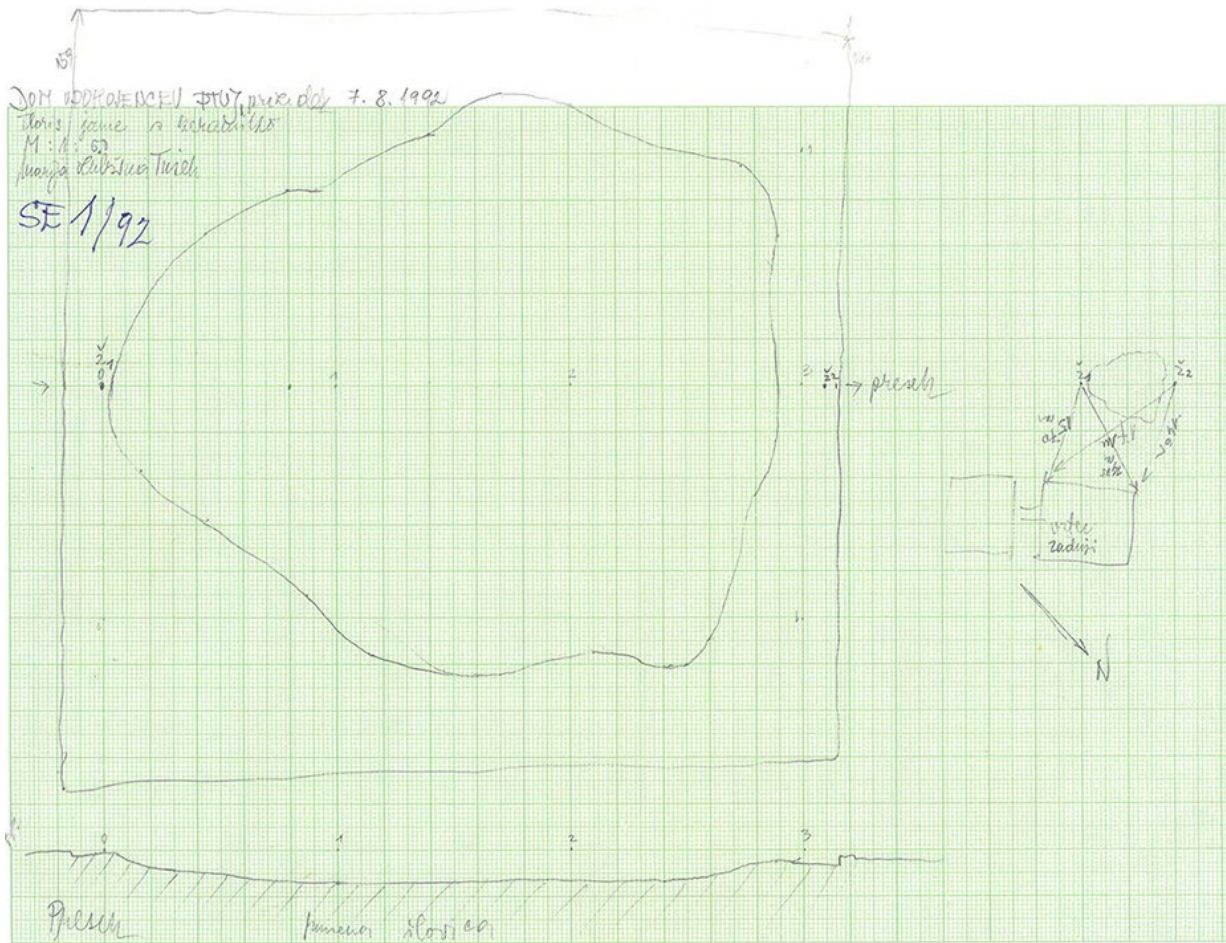
Opis: Jama je bila nepravilne oblike, velika približno 2,80 × 2,40 m in globoka 0,12 m (*sl. 55*). V njej so našli številne odlomke rimske keramike, opek in manjše število odlomkov rimskega stekla.¹⁰⁴

101 Poimenovanje izkopavalke.

102 Ustna informacija dr. Goranke Lipovac Vrkljan.

103 Terenski dnevnik 1985, 19.

104 Terenski dnevnik 1992, 6.

Slika 55 Tloris in presek jame 1/1992 (terenska risba 1992, risala M. Lubšina Tušek).

Slika 56 Fotografija tlorisa neizpraznjene jame 1/1992 (foto M. Lubšina Tušek).

Komentar: Narisana je na skupnem tlorisu struktur v objavi iz leta 2004,¹⁰⁵ kar so prevzeli tudi v objavi iz leta 2010.¹⁰⁶

Jama 2/1992

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 1992, 9; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 57*) ter barvna fotografija (*sl. 58*).

Opis: jama je bila ovalne oblike, velika približno 3,08 × 2,80 m in globoka od 1,40 do 1,50 m (*sl. 57*). Na notranji strani je bila obložena s sivo glino.¹⁰⁷ V njej so našli več odlomkov rimskih keramičnih posod.¹⁰⁸ Narisana je na skupnem tlorisu struktur v objavah iz leta 2004¹⁰⁹ in 2010.¹¹⁰

Komentar: Izkopavalec je zaradi obloge sive gline na notranji strani jame menil, da je bila jama namenjena zbiranju vode. S tem se strinjamo. Med pregledom gradiva iz polnila jame smo odkrili odlomek rešetke.¹¹¹

Vogalni del temelja zidu /2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 1; risba tlorisa na Skupnem tlorisu struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*); barvni fotografiji (*sl. 49, sl. 61*); barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Sodeč po fotografiji je bil temelj zidu zgrajen iz prodnikov in malte (*sl. 61*). V terenskem dnevniku ni podrobneje opisan.¹¹² Fotografija kaže, da je bila severozahodna stranica ohranjena do dolžine 1,00 m, severovzhodna pa vsaj 2,00 m (*sl. 61*). Širok je bil približno 0,50 m in ohranjen 0,70 m visoko (*sl. 61*). Delno so ga na severovzhodni in jugozahodni strani uničili novoveški vkopi (*sl. 61*).

Komentar: Severovzhodno od njega so bile jame 15, jame 16 in jame 17, južno od njega pa jame 12, jame 13, jame 14 in peč 4/2001 (*sl. 18*). Stratigrafski odnos

med ostankom temelja in ostalimi strukturami ni jasen. Najdb, s katerimi bi dobili več informacij glede temelja, niso odkrili.

Jama 1/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 7; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*); barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila ovalne oblike, velikosti 0,60 × 0,34 m in globine 0,18 m. V njej je bila vidna okrogla poglobitev, velikosti od 0,30 do 0,34 m, katere polnilo je vsebovalo lesne ostanke (*sl. 62*).¹¹³ Izkopavalka domneva, da gre za ostanek kola. V njej ni bilo drobnih najdb.¹¹⁴

Komentar: Jame od 1 do 11 bi lahko predstavljale ostanke kolov za leseno konstrukcijo, ki je bila postavljena v neposredni bližini peči 1/2001 in ostankov, ki jih je izkopavalka definirala kot peč 5/2001.

Jama 2/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 9; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila ovalne oblike, velika 0,90 × 0,60 m in globoka 0,18 m. V njej so bile štiri jamice: jamica A, ovalna, velika 0,18 × 0,10 m in globoka 0,20 m; jama B, ovalna, velika 0,26 × 0,22 m in globoka 0,25 m. Jama C, ovalna, velika 0,08 × 0,06 m in globoka 0,16 m ter jama D, ovalna, velika 0,10 × 0,06 m in globoka 0,22 m (*sl. 62*). V jami so našli ostanke prežganega lesa in odlomke rimske keramike.¹¹⁵

105 Lubšina Tušek, *sl. 24*.

106 Horvat in Dolenc Vičič 2010, *sl. 29*.

107 Terenski dnevnik 1992, 9.

108 Terenski dnevnik 1992, 9.

109 Lubšina Tušek 2004, *sl. 24*.

110 Horvat in Dolenc Vičič 2010, *sl. 29*.

111 Sliki 59 in 60; glej opis str. 82.

112 Terenski dnevnik 2001, 1.

113 Mere pri jamah 1/2001 do 14/2001 so navedene iz terenske risbe (*sl. 62*). Pri nekaterih se mere v Terenskem dnevniku ne ujemajo z merami iz risbe, ene pa v dnevniku sploh niso dokumentirane. Jame od 15/2001 do 17/2001 so pa dokumentirane samo v dnevniku in niso narisane na terenski risbi.

114 Terenski dnevnik 2001, 7.

115 Terenski dnevnik 2001, 9.

Slika 58 Fotografija tlorisa izpraznjene jame 2/1992 (foto M. Lubšina Tušek).

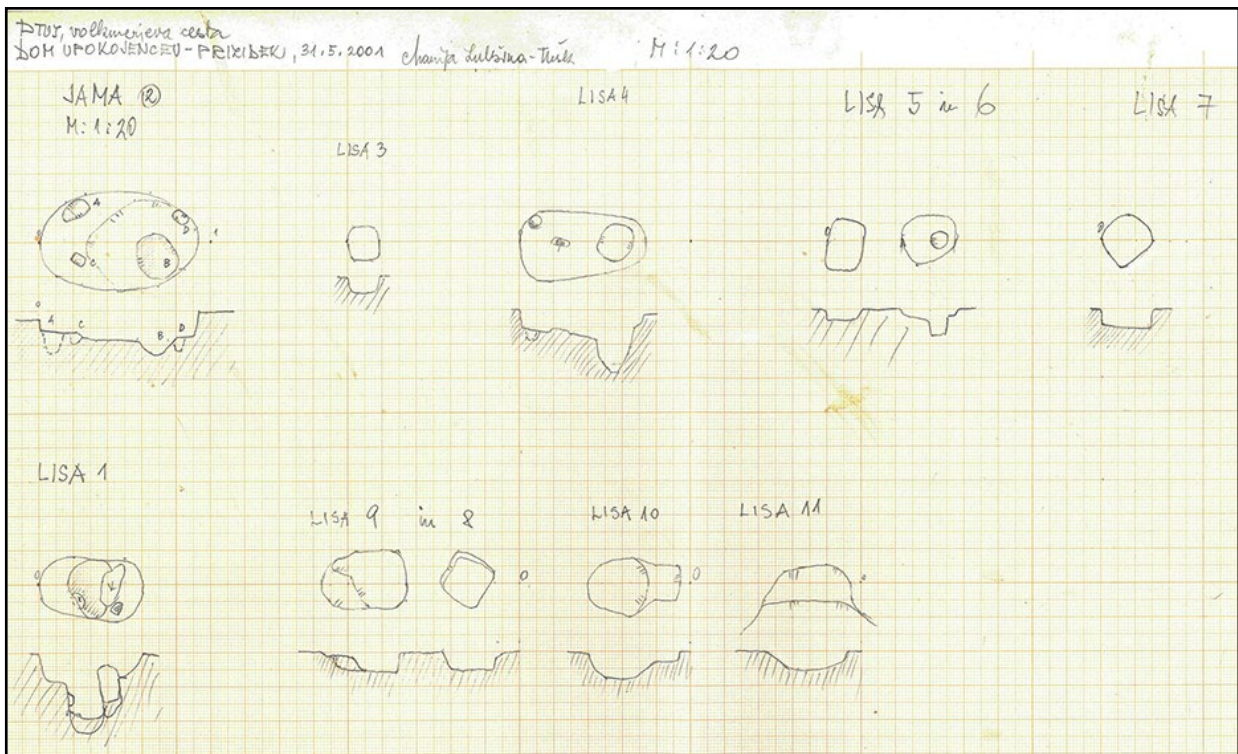
Slika 60 Odlomek rešetke iz polnila jame 2/1992 (foto S. Pukšič).

Slika 59 Odlomek rešetke iz polnila jame 2/1992 (foto S. Pukšič).

Slika 61 Ostanke vogalnega dela temelja zidu/2001. Na desni sta vidni še izkopani jami 12 in 13 (foto M. Lubšina Tušek).

Slika 62 Risbe tlorisov in presekov jam od 1 do 11. Vse, razen jame 2, so na tej risbi poimenovane kot lisa. Kot liso so poimenovali tiste strukture, ki jih še niso izkopali. Izkopane so poimenovali jame. Jama in lisa imata isti pomen (terenska risba 2001, risala M. Lubšina Tušek).

Komentar: Za vse štiri jame izkopavalka domneva, da so bile jame za kole.¹¹⁶ Glej še komentar pri jami 1/2001.

Jama 3/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 13; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila okrogle oblike, premera 0,20 m in globoka 0,10 m (*sl. 62*). V njej so našli prežgane lesne ostanke, po domnevi izkopavalk so bili ostanki kola.¹¹⁷

Komentar: Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 4/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 13; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila ovalne oblike, velika 0,74 × 0,40 m ter globoka 0,14 m (*sl. 62*). V njej so našli ostanke kola, premera približno 0,20 m, ki je segal do globine 0,38 m.¹¹⁸

Komentar: Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 5/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 14; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila pravokotne oblike, velika 0,30 × 0,20 m in globoka 0,08 m (*sl. 62*).

Komentar: Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 6/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 14; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila nepravilne oblike, velika 0,32 × 0,28 m in globoka 0,08 m (*sl. 62*). V njej so našli ostanek kola, ki je segal 0,18 m v globino.¹¹⁹

Komentar: Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 7/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 14; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila kvadratne oblike, velika 0,30 × 0,30 m in globoka 0,12 m (*sl. 62*).

Komentar: Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 8/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila kvadratne oblike, velika približno 0,30 × 0,28 m in globoka 0,10 m (*sl. 62*).

Komentar: V terenskem dnevniku ni opisana. Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 9/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila ovalne oblike, velika približno 0,50 × 0,35 in globoka 0,12 m (*sl. 62*).

116 Terenski dnevnik 2001, 9.

117 Terenski dnevnik 2001, 13.

118 Terenski dnevnik 2001, 13.

119 Terenski dnevnik 2001, 14.

Komentar: V terenskem dnevniku ni opisana. Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 10/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila nepravilno ovalne oblike, velika približno $0,54 \times 0,34$ m in globoka od 0,06 do 0,16 m (*sl. 62*).

Komentar: V Terenskem dnevniku ni opisana. Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 11/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 62*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvne fotografije delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19–21*).

Opis: Jama je bila nepravilne polkrožne oblike, velika približno $0,48 \times 0,22$ m in globoka 0,12 m (*sl. 62*).

Komentar: V Terenskem dnevniku ni opisana. Glej komentar pri jami 1/2001.

Jama 12/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 19; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 63*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*) ter barvna fotografija, na katerih je skupaj s pečjo 4/2001 in temeljem iz leta 2001 (*sl. 50*).

Opis: Jama je bila okrogle oblike, premera 0,12 m in globoka 0,12 m (*sl. 63*). V njej so našli odlomek rimske opeke.¹²⁰

Komentar: V povezavi s temeljem zidu/2001 bi lahko bil skupaj z jamo 13 in jamo 14 del objekta, ki je nudil zavetje peči 4/2001.

Jama 13/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 21; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 63*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*); barvna fotografija (*sl. 50*).

Opis: Jama je bila okrogle oblike, premera 0,50 m in globoka 0,22 m (*sl. 63*). V njej so bili manjši prodniki in odlomek rimske opeke.¹²¹

Komentar: Glej komentar pri jami 12/2001.

Jama 14/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 21; risba tlorisa in preseka (M 1:20, *sl. 63*); Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*); barvna fotografija, na katerih je skupaj s pečjo 4/2001 in temeljem iz leta 2001 (*sl. 50*) ter barvni fotografiji delov izkopnega polja iz leta 2001 (*sl. 19, sl. 20*).

Opis: Jama je bila velika $0,50 \times 0,26$ m in globoka 0,20 m (*sl. 63*). Delno jo je uničil novoveški vkop. V njej so odkrili nekaj odlomkov rimske keramike.¹²²

Komentar: Glej komentar pri jami 12/2001.

Jama 15/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 21 ter Skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*).

Opis: Jama je bila ovalne oblike, velika $0,45 \times 0,30$ m ter globoka 0,15 m.¹²³ V njej so odkrili odlomek rimske opeke.¹²⁴

Komentar: Ni posebej izrisana ampak je samo na Skupnem tlorisu iz leta 2001 (*sl. 18*). Odkrita je bila skupaj z jamama 16 in 17, severovzhodno od ostan- kov temelja (*sl. 18*).

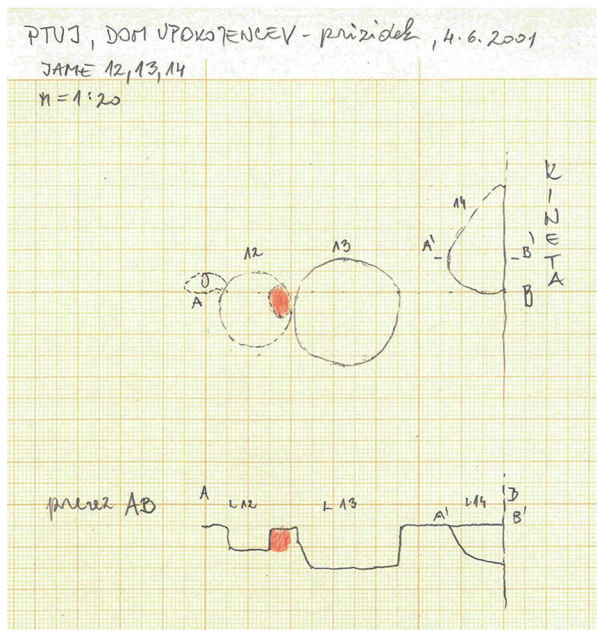
120 Terenski dnevnik 2001, 19.

121 Terenski dnevnik 2001, 21.

122 Terenski dnevnik 2001, 21.

123 Terenski dnevnik 2001, 21.

124 Terenski dnevnik 2001, 21.

Slika 63 Risbe tlorisov in presekov jam od 12 do 14. V jami 12 je rdečo pobarvan odlomek opeke (terenska risba 2001, risala M. Lubšina Tušek).

Jama 16/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 21 ter skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*).

Opis: Jama je bila ovalne oblike, velika $0,70 \times 0,50$ m in globoka približno 0,25 m.¹²⁵ Bila je poškodovana z drevesnimi koreninami. V njej so odkrili odlomke rimske opeke in nekaj prodnikov.¹²⁶

Komentar: Ni posebej izrisana, ampak je samo na skupnem tlorisu iz leta 2001 (*sl. 18*). Glej še komentar pri jami 15/2001.

Jama 17/2001

Neobjavljena terenska dokumentacija: Terenski dnevnik 2001, 21 ter skupni tloris struktur iz leta 2001 (M 1:50, *sl. 18*).

Opis: Jama je bila ovalne oblike in velika $0,45 \times 0,30$ m ter globoka 0,20 m.¹²⁷ V njej so našli odlomke rimske opeke.¹²⁸

Komentar: Ni posebej izrisana, ampak je samo na Skupnem tlorisu iz leta 2001 (*sl. 18*). Glej še komentar pri jami 16/2001.

Jarek 2002¹²⁹

Leta 2002 je Lubšina Tuškova izvedla arheološki nadzor pri gradnji zimskega vrta jugovzhodno od Doma (*sl. 5*). Pri tem je opazila del jarka, ki ga je interpretirala kot rimskega. Od odkritih peči iz leta 2001 je bil oddaljen približno 60 m, od tistih iz leta 1985 pa približno 30 m. Zaenkrat ga ni možno povezati z rimsko lončarsko proizvodnjo, v interpretacijo ga nismo vključili.

125 Terenski dnevnik 2001, 21.

126 Terenski dnevnik 2001, 21.

127 Terenski dnevnik 2001, 21.

128 Terenski dnevnik 2001, 21.

129 Ustna informacija Marije Lubšina Tušek. Poročilo ni objavljeno.

6 Primerjalna analiza peči in drugih z lončarstvom povezanih struktur

Pri pečeh se je *in situ* ohranil le del pod rešetko (zgovalni prostor), kurilni kanal in pri nekaterih tudi prostor pred kanalom. Ti so bili vkopani (iz rimske hodne površine) v tla. Izmed osmih odkritih peči smo iz nadaljnje obravnave izključili peč 4/1985, ker med raziskavami ni bila dokumentirana.

Pri obravnavi peči¹³⁰ smo se osredotočili na obliko tlorisa zgovalnega prostora, podporno konstrukcijo za rešetko in dolžino ter usmerjenost kurilnega kanala. Najbolje ohranjeni sta bili peči 1/2001 (sl. 29–31) in 4/2001 (sl. 49–51).

Domnevamo, da so bili spodnji deli vseh peči grajeni podobno: V ilovnata tla so vkopali zgovalni prostor, kurilni kanal in prostor pred njim. Kanal so verjetno vkopali vodoravno iz prostora pred njim skozi ilovico in tako izkoristili njeno trdnost. Tak način izdelave kanala je bila namreč ustaljena praksa, če je bila geološka osnova za to primerna.¹³¹ Ostanke gline, s katero so premazali stene v zgovalnem prostoru, so odkrili samo pri pečeh 1/2001 (sl. 26, sl. 30) in 2/2001 (sl. 41). V Angliji so pri nekaterih pečeh opazili, da so med gradnjo posamezne dele peči žgali oziroma zakurili, preden so nadaljevali z gradnjo in s tem dobili trdnost, kot če bi žgali keramiko.¹³² Domnevamo, da so na ta način gradili tudi peči na lokaciji Doma: zakurili oziroma prežgali so posamezne dele peči (zgovalni prostor, kurilni kanal in prostor pred njim) preden so jo dokončali in začeli uporabljati. Geološka osnova je bila za ta način gradnje primerna.¹³³

Kakšna je bila pri pečeh z Doma konstrukcija kupole ni jasno. Poleg drobnih najdb so v polnilu peči 1/1985, 1/2001, 2/2001 in jame 2/1992 odkrili še odlomke konstrukcije peči (sl. 11, sl. 12, sl. 22–24, sl. 33–38, sl. 59, sl. 60). Keramični izdelki, ki so premazani z glino in po izgledu (barva, odsotnost poškodb) niso bili izpostavljeni vročini, so bili najverjetneje del kupole, za katero domnevam, da je izgledala približno tako, kot je prikazano na sliki 4. Keramični odlomki (sl. 33, sl. 34, sl. 59), ki so bili prežgani, deformirani, razpokani in postekleneli (da pride do stanja posteklenitve, mora temperatura doseči vsaj 1000°C), pa kažejo, da so bili izpostavljeni neposredni bližini ognja ali visoki temperaturi, zato so najverjetneje bili del konstrukcije zgovalnega prostora ali kurilnega kanala. Odkriti so bili v polnilu peči in ne *in situ*, zato ne vemo, h kateri peči so prvotno sodili. *In situ* so bile odkrite samo opeke v peči 1/2001 (sl. 30), ki so se, glede na lego, najverjetneje porušile na odpadni material v zgovalnem prostoru. Ali so bile del stranskih podpornih stebrov v zgovalnem prostoru ali del kupole, ni mogoče ugotoviti. Iz eksperimentalne arheologije je znano, da so se peči, ki so imele zgornji del kupole narejen iz odlomkov opek in keramike ter so bili med seboj vezani z glino, med žganjem dobro obnesle.¹³⁴ Odlomke posodja in gradbenega materiala, ki so ga uporabili pri konstrukciji peči, so našli pri več raziskavah rimskih lončarskih in opekarskih peči v Sredozemlju in Veliki Britaniji.¹³⁵ Štiri peči¹³⁶ so imele tloris zgovalnega prostora okrogle oblike, dve ovalnega¹³⁷ in ena pravokotnega.¹³⁸ Okrogle in ovalne peči so bile srednje velikosti, s po-

130 1/1985, 2/1895, 3/1985, 1/2001, 2/2001, 3/2001 in 4/2001.

131 Swan 1984, 32.

132 Swan 1984, 33.

133 Za diskusijo o predhodnem kurjenju delov peči se zahvaljujem dr. Goranki Lipovac Vrkljan, ki ima z eksperimentalnim žganjem peči veliko izkušenj (z mojo interpretacijo glede gradnje peči se je strinjala; Lipovac Vrkljan in

sodelavci, 2014 41–58).

134 Swan 1984, 36.

135 Swan 1984, 41.

136 1/1985, 2/1985, 3/1985, 1/2001.

137 2/2001, 4/2001.

138 3/2001.

vršino izgorevalnega prostora med 0,65 in 2,10 m² (sl. 7, sl. 13, sl. 15, sl. 25, sl. 39), malo večjo površino, 2,85 m² pa je imela pravokotna peč (sl. 44).

Rešetka ni bila ohranjena pri nobeni peči; majhen odlomek je bil odkrit v jami 2/1992 (sl. 59, sl. 60). Vse okrogle peči so imele ob steni podporne stebre za rešetko. Narejeni so bili ob izkopu zgorevalnega prostora, tako da so izkopali le prostor med stebrički. Dve peči¹³⁹ sta imeli ohranjen še okrogel podporni stebel v sredini zgorevalnega prostora (sl. 8, sl. 16), peč 2/2001 pa je imela v zgorevalnem prostoru podporo v obliki jezika, ki je bila narejena iz opek in glin ter je zgorevalni prostor razdelila na dva dela (sl. 40). Na dnu zgorevalnega prostora pravokotne peči¹⁴⁰ so se ohranili sledovi, ki kažejo, da je imela deset pravokotnih podpornih stebrov, ki so bili pravokotno usmerjeni na daljšo stranico (sl. 45).

Peči so bile glede na kurilni kanal različno orientirane: pri treh pečeh je bil na severovzhodni,¹⁴¹ pri dveh na jugozahodni¹⁴² in pri eni na jugovzhodni¹⁴³ oziroma na severni strani.¹⁴⁴

Kurilni kanal sta imeli v celoti ohranjeni peči 3/1985 (sl. 16) in 4/2001 (sl. 48), dolga sta bila 0,50 in 0,60 m. Skoraj v celoti ohranjenega je imela peč 1/2001 (sl. 26); delno uničenega sta imeli peči 1/1985 (sl. 8) in 2/1985 (sl. 14).

V celoti uničen kanal je imela peč 3/2001 (sl. 45). Samo pri peči 1/2001 je na sliki 30 vidno, da so steno kurilnega kanala najverjetneje premazali z glino. Možno je tudi, da so z glino popravili steno, ki je bila uničena zaradi vročine. Eksperimentalna arheologija je dokazala, da je bil kurilni kanal poleg rešetke najbolj izpostavljen vročini in zato pogosto potreben popravlja.¹⁴⁵ Popravljal pri ostalih kurilnih kanalih nismo zasledili.

Prostor pred pečjo je bil ohranjen pri pečeh 1/1985, 2/1985, 3/1985 in 1/2001 in manjši del pri peči

4/2001. Vkopan je bil v tla oziroma geološko osnovo, ovalne oblike in približno polovico večji od površine zgorevalnega prostora. Na podlagi usmerjenosti kurilnega kanala predvidevamo, da so imele skupni prostor pred njim peči 2/2001, 3/2001 in 4/2001 (sl. 18).

Po tipologiji Swanove¹⁴⁶ zgorevalna prostora peči 1/1985 (sl. 8) in 3/1985 (sl. 16) ustrezata kombinaciji tipov II in VI. Pri pečeh tipa VI podpore molijo iz stene zgorevalnega prostora in se ne dotikajo tal; ni pa jasno, ali je Swanova v ta tip vključila tudi peči, pri katerih opore segajo do tal oziroma so z njimi povezane (luknjo za zgorevalni prostor so vkopali valovito in s tem že imeli podpore za rešetko). Pri pečeh 1/1985 in 3/1985 namreč podpore ob steni izhajajo iz tal zgorevalnega prostora. Po tipologiji Cuomo di Caprijeve¹⁴⁷ se zgorevalna prostora pri peči 1/1985 in 3/1985 ujemata s kombinacijo tipov I/a (podporni stebel za rešetko je v sredini zgorevalnega prostora) in I/b (podporni stebri za rešetko so ob steni zgorevalnega prostora). Pri obeh navedenih tipologijah ne obstaja samo tip peči, ki bi imel podporne stebre ob steni in v sredini zgorevalnega prostora.

Zgorevalni prostor peči 2/1985 (sl. 14) po tlorisu in obstenskih pravokotnih daljših podporah rešetke ustreza tipu I/d po Cuomo di Caprio,¹⁴⁸ po tipologiji Swanove pa je najbližje tipu V.¹⁴⁹

Zgorevalni prostor ovalne oblike sta imeli peči 2/2001 (sl. 40) in 4/2001 (sl. 48). V zgorevalnem prostoru peči 2/2001 je bila približno 1,60 m dolga in 0,14 m široka podpora za rešetko, ki je bila narejena iz opeke in glin ter je zgorevalni prostor razdelila na dva dela. Ko so jo vkopali, so stene na štirih mestih nekoliko vbočili, da so dobili še stenske podporne stebre za rešetko. Podobna je s tipom I/b po Cuomo di Caprio, ki ima podporo v obliki jezika (*tongue support*), ki se je širila iz stene v osi proti kurilnemu kanalu.¹⁵⁰ Po tipologiji Swanove približno ustreza tipu III.¹⁵¹ Peči s podobnimi zgorevalnimi prostori

139 1/1985, 3/1985.

140 3/2001.

141 3/1985, 2/2001, 3/2001.

142 1/1985, 4/2001.

143 1/2001.

144 2/1985.

145 Swan 1984, 32, 66.

146 Swan 1984, 31, sl. 3.

147 Cuomo di Caprio 1979, 25, sl. 1: levo.

148 Cuomo di Caprio 1979, 25, sl. 1.

149 Swan 1984, sl. 3.

150 Cuomo di Caprio 1979, 25, sl. 1.

151 Swan 1984, sl. 3.

so odkrili npr. na območjih, kjer so izdelovali galsko sigilato: Xanten, Rheinzabern in Trier.¹⁵² Swanova jih povezuje s proizvodnjo posodja s premazom, ki je bilo žgano v oksidacijski atmosferi.¹⁵³

Peč 4/2001 je imela ob steni zgorevalnega prostora ohranjenih sedem podpor za rešetko, ki so bile po fotografiji sodeč narejene iz glinene osnove (sl. 51). Po obliki zgorevalnega prostora je podobna tipu I/b Cuomo di Caprio (podporni stebri za rešetko so ob steni zgorevalnega prostora) ali I/d (pravokotni podporni stebri so ob steni za rešetko, ki so daljši od tistih prvi I/b¹⁵⁴). Po tipologiji Swanove je še najbližje tipu VI,¹⁵⁵ a pri peči 4/2001 podpore za rešetko segajo do tal zgorevalnega prostora.

Od peči 3/2001 (sl. 46) je ohranjeno le dno zgorevalnega prostora, ki je imel pravokoten tloris. Pravokotno na daljši stranici so bili vidni odtisi podpor za rešetko. Približno ustreza tlorisu II/b po tipologiji Cuomo di Caprio.¹⁵⁶

Za izdelavo takšnih peči je bilo potrebno precej časa in truda, zato se jih je izplačalo popravljati. Iz terenske dokumentacije pri peči z Doma sledi popravil nismo opazili; kljub temu se zdi verjetno, da so obstajale.¹⁵⁷ Edino pri peči 1/2001 je pri kurilnem kanalu vidna plast glin, ki so jo morda nanесли pri popravilu (sl. 29). Predvsem rešetko in kurilni kanal so zaradi stalni izpostavljenosti vročini tudi največkrat popravljali.¹⁵⁸ Popravila, dokumentirana v več fazah, so bila vidna pri peči 12 iz Halterna¹⁵⁹ in pri pečeh iz Bonna.¹⁶⁰

Deli rešetke pri nobeni peči niso bili ohranjeni *in situ*. Majhen odlomek rešetke je bil najden v polnilu jame 2/1992 (sl. 59, sl. 60). Ima ohranjen del prvotne zgorne in dve stranski ploskvi. Na vogalu, kjer se stikata stranski ploskvi, je vidna sled utora oziroma vogal ni jasno izražen; izgleda, kot da so ga nekam stisni-

li in prilagodili (sl. 59, sl. 60). Rešetka je bila debela vsaj 10 cm. Narejena je iz glin, v katero so primešali večje kose (velikosti do 0,50 cm), najverjetneje zrn kremenca (ne reagirajo na 10% žveplovo kislino). Na stranski in zgornji ploskvi so ostanki steklastih madežev, ki kažejo, da je bila rešetka izpostavljena temperaturi nad 1000 °C.

Med gradivom iz peči 2/2001 je bil odkrit distančnik (sl. 37, sl. 38). Take in podobne predmete so uporabljali kot podporo izdelkom med žganjem.¹⁶¹ Predmete, ki so jih žgali, so namreč v peč zložili kar se da optimalno, pri čemer so si pomagali z distančniki in podstavki. Za uspešno žganje je peč morala biti polno naložena.¹⁶²

Jama 2/1992 je bila vodni zbiralnik. Mogoče enako velja za jama 1/1992. Od ugotovljenih peči sta bili oddaljeni okoli 20 oziroma 30 m proti severu oziroma severovzhodu (sl. 18).

Funkcija temelja zidu in jam, ki so bili odkriti v bližini peči iz leta 2001, ni jasna. Devet jam (od 1 do 9) je bilo zgoščenih južno od peči 1/2001 in 2/2001 (sl. 18). Lahko bi bile del lesene konstrukcije, mogoče lop. Jamica 11 je bila tik ob vkopu prostora pred kurilnim kanalom peči 1/2001, v bližini je bila še ena (jama 10). Mogoče sta bili del nadstreška nad pečema 1/2001 in 2/2001. Tri majhne jame (jama 12, jama 13, jama 14) so bile odkrite med pečjo 4/2001 in severozahodnim delom temelja zidu in lahko bi bile del nadstreška. Tri jame¹⁶³ pa so se nahajale severovzhodno od temelja (sl. 18).

Dejavnosti, kot so priprava glin in sušenje izdelkov, so običajno potekale pod streho, zato je možno, da so bile nekatere izmed jam del lop oziroma delovnih prostorov ali skladišč. Ostanek temelja zidu bi glede na stratigrafijo lahko bil sočasen ostalim strukturam (pečem in jamam), a ga vsebinsko težko povežem z lončarsko proizvodnjo.

Odsotnost rešetk peči nas napeljuje k domnevi, da so ob opustitvi peči uporabne dele, kot so rešetke, odstranili, da bi jih lahko ponovno uporabili. Glede tega so nam dale misliti opeke, odkrite *in situ* pri

152 Swan 1984, 94.

153 Swan 1984, 94.

154 Cuomo di Caprio 1979, 25, sl. 1.

155 Swan 1984, sl. 3.

156 Cuomo di Caprio 1979, 25, sl. 2.

157 Primer dobre prakse arheoloških raziskav rimskih peči glej: Seeley in Drummond-Murray 2005.

158 Swan 1984, 32.

159 Rudnick 2001, 8.

160 Wirtz 1998, 129–135.

161 Izčrpano o distančnikih: Papadopoulos 1992.

162 Swan 1984, 38.

163 15/2001, 16/2001 in 17/2001.

peči 1/2001. Lahko so bile del podpor rešetke, ne izključujemo pa možnosti, da so bile del kupole. Če so bile del slednje, manjka med njimi in odpadom v zgorevalnem prostoru rešetka ali vsaj njen del (*sl. 26, sl. 28*), kar bi nakazovalo, da so rešetko po prenehanju uporabe peči odstranili.

Smiselno se zdi, da so za grobišče uporabili območje, ki je bilo za druge dejavnosti, predvsem kmetijske, neuporabno in se je nahajalo zunaj mesta. Rodovit-

na zemlja je bila preveč dragocena, da bi jo uporabili za grobišče.¹⁶⁴ Podobna situacija pokopavanja na območjih z lončarsko obrtjo je poznana iz raziskav na Arbajterjevi ulici v Rabelčji vasi,¹⁶⁵ z Dijaškega doma¹⁶⁶ in Srednješolskega centra.¹⁶⁷

Arheoloških ostankov, ki bi bili starejši od struktur rimske lončarske proizvodnje niso odkrili.

Velik del površine, kjer danes stoji Dom, ni bil raziskan (*sl. 5*). Domnevamo, da so tudi tam bile z lončarsko proizvodnjo povezane strukture.

164 Swan 1984, 50.

165 Tušek 1997.

166 Vomer Gojkovič 1996.

167 Tušek 1981.

7 Analiza drobnih najdb iz izbranih stratigrafskih enot (peči in jam) z območja Doma upokojevcev

V prvi fazi smo obravnavali najdbe znotraj ene enote (peči in jame). Pri tem smo upoštevali problematiko najdb v pečeh, ki sta jo izpostavili že Wirtzova¹⁶⁸ in Höpkensonova:¹⁶⁹ najdbe, ki so bile najdene znotraj peči, te ne datirajo.¹⁷⁰ Najdbe iz peči kažejo časovni okvir uporabe lončarskih peči na raziskanem območju in dajo vpogled v del izdelkov lokalne lončarske proizvodnje. Za datacijo posamezne peči so merodajni samo predmeti, ki so bili najdeni v peči na rešetki *in situ* in jih zato lahko prepoznamo kot zadnje žganje. Prav tako odlomki različnih keramičnih predmetov, ki so bili odkriti v pečeh in jamah, vendar ne na rešetki *in situ* ne dajo podatka o tem, v kateri posamezni peči so bili žgani.¹⁷¹ Najbolj zanesljiv pokazatelj lončarske proizvodnje so predmeti, ki so bili deformirani ali kako drugače poškodovani in obarvani zaradi neustreznih pogojev med žganjem.¹⁷² Poleg tega iz keramične lokalne proizvodnje ne dobimo celotne slike proizvodnje predmetov in iz števila ponesrečenih izdelkov posameznih oblik ne smemo sklepati o tem, kako pogosto je bila določena oblika žgana oziroma proizvedena znotraj ene delavnice.¹⁷³ V opuščeni keramični pečeh je običajno odpad, ki ga sestavljajo odlomki keramičnih predmetov, vendar ni nujno, da so vsi izdelki iz te peči ali iz katere v neposredni bližini.

Kot izdelke lončarske proizvodnje z delavnic Doma smo poleg deformiranih in obarvanih odlomkov izločili še odlomke posod enake oblike in fabrikata, ki so bili zastopani v velikem številu in predmete, ki kažejo

še kako drugače povezavo s proizvodnjo z Doma. Čim bolj optimalno smo poskušali predstaviti oblike in fabrikate izdelkov iz posamezne peči in jam ter tako dobiti pregled predmetov, ki so jih izdelovali na območju delavnic z Doma. Gre za zbir keramičnih izdelkov določenega časovnega obdobja na območju z Doma in predstavlja samo določen delež oblik in izsek petovionske proizvodnje.

Ostale odlomke obravnavamo kot običajen naselbinski odpad. Pri obravnavi gradiva iz posamezne peči ali jame smo jasno izpostavili izdelke, za katere domnevamo, da so bili narejeni v obravnavanih delavnicah z Doma in pojasnili zakaj tako mislimo. Opredeljene so tudi ostale, nekeramične najdbe, ker so lahko pomemben pokazatelj pri dataciji.

Pri določevanju kovinskih in steklenih predmetov, ki so v obravnavanem zbiru maloštevilni, smo uporabili že obstoječe tipologije.¹⁷⁴

Novcev med obravnavanim gradivom ni.

Odlomki uvožene keramike so meloštevili (sigilatno posodje in amfore). Opredeljeni so po uveljavljenih klasifikacijah.¹⁷⁵

Keramične predmete petovionske proizvodnje smo po obliki klasificirali po Isteničevi¹⁷⁶ ter klasifikacijo prilagodili obravnavanemu zbiru: najprej so glede na fabrikat razdeljeni na grobe (G) in fine (F), poimenovali so oblike (lonec, trinožnik...) in tipi (LF 6, LF 7, TR 3...). Če tipa med keramičnim gradivom zahodnih grobišč ni bilo, smo ga dodali pod naslednjo zaporedno številko.

Proporce oblik je Isteničeva povzela po Ortonu.¹⁷⁷ Primarna funkcija posode je tako zajeta že v njenem poimenovanju. Če smo pri obdelavi ugotovili, da je

168 Wirtz 1998.

169 Höpkens 2005.

170 Wirtz 1998, 114, 182; Höpkens 2005, 59.

171 Wirtz 1998, 182.

172 Glede problematike prežganih in deformiranih keramičnih predmetov iz naselbinskih kontekstov glej Schindler Kaudelka in Zabehlicky Scheffenecker 2000.

173 Höpkens 2005, 59.

174 Lazar 2003, Rütli 1991, Riha 1990...

175 Dragendorff 1895 in 1896, Hayes 1972...

176 Istenič 1999, 83–84.

177 Orton 1980, 33–36; Orton 1999, 83.

bila uporabljena za kaj drugega, smo primarno poimenovanje obdržali, a opisali drugo rabo.

Oblike posod in tipi¹⁷⁸

Amfora: Velika posoda z ozkim vratom, dvema nasproti si stoječima pokončnima ročajema in večinoma konico ali gumbom na dnu. Izjemoma tudi z ravno ploskvijo na dnu.

Čaša: Majhna posoda s praviloma izvihanim ali pokončnim ustjem; višina je večja od 2/3 premera ustja; oblikovno se ne loči od lončka. Ne glede na fabrikat, smo uporabili samo poimenovanje čaša, lonček pa ne. Višina je manjša od 13 cm. Izjemoma, pri čašah gubankah, je višina večja od 13 cm, ker je bil kriterij za določitev tipa oblika posode in ne velikost.

Kadilnica oziroma posoda na visoki votli nogi:¹⁷⁹ Skledasto oblikovana posoda na visoki votli nogi.

Krožnik: Posoda, pri kateri višina ne presega 1/3 in ni manjša od 1/7 največje širine ustja.

Lonec: Posoda, pri kateri je višina večja od 2/3 premera ustja in pri kateri je vrat praviloma širši od 1/2 največje širine; višina je večja od 13 cm.

Melnica: Posoda z debelimi stenami in dnom, v notranjosti so drobni kamenčki na katerih taremo živila. Praviloma ima tudi izlivek.¹⁸⁰

Pokrov: Posoda, ki je zelo podobna krožniku in pladnju. Na vrhu ima držaj, večinoma z ravno ploskvijo. Skleda: Posoda, pri kateri je višina večja od tretjine in manjša od 2/3 premera ustja; premer ustja je praviloma večji od 14 cm.

Skodelica: Majhna posoda s širokim ustjem; višina je manjša od 2/3 in večja od 1/3 premera ustja; premer ustja je praviloma manjši od 14 cm.

178 Praviloma smo se kriterijev po Isteničevi držali (Istenič 1999, 84–85). Če se jih pri katerem tipu nismo, je pripisan citat.

179 Na podlagi diskusije z dr. Eleni Schindler Kaudelko smo uporabili še poimenovanje posode na visoki votli nogi, ker jo kot kadilnico praviloma poimenujemo takrat, ko zasledimo sledi ognja na notranji strani posode. Pri obravnavanih teh sledov ni bilo in zato smo uporabili poimenovanje posoda na nogi, ker dejansko ne vemo čemu so bile namenjene.

180 Horvat 1999, 180.

Trinožnik: Skledasto oblikovana posoda na treh nogah. Vrč: Posoda z izrazitim vratom in vsaj enim ročajem. Lahko ima še izlivek.

Cedilo: Luknjičava posoda (dno in stena) za precejanje tekočine. Ima lahko držaj, ročaj ali ušesce ter eno ali več nog.¹⁸¹

Fabrikati keramičnih predmetov

Makroskopsko analizo keramike smo naredili na svežih lomih pri vseh domnevnih odlomkih petovionske proizvodnje iz peči in jam (približno 3500 odlomkov). Pri opazovanju smo uporabili lupo z desetkratno povečavo in prisotnost kalcita preverili z 10% raztopino žveplene kisline. Vključke v keramiki smo opisali in določili po kriterijih iz priročnika o keramiki v arheologiji.¹⁸² Trdota keramike je določena po Mohsovi lestvici.¹⁸³ Barva površine in preloma je bila zaradi prekomerne izpostavljenosti vročini pri večini odlomkov spremenjena, zato ni določena po Munsellovi barvni lestvici.¹⁸⁴

Poimenovanja in opisi uvoženih fabrikatov so povzeti po že objavljenih študijah.^{185,186}

Poimenovanje oziroma številčenje petovionskih fabrikatov in kriterije določanja velikosti in gostote delcev smo obdržali po Isteničevi.¹⁸⁷ Vseh osem ugotovljenih fabrikatov iz obravnavanega zbira se namreč ujema s tistimi, ki jih je vzpostavila Isteničeva. Med fabrikati petovionskega oziroma domnevno petovionskega izvora so zastopani vsi (od F1 do F9 in F14), razen F5. Obravnavane smo razvrstili v dve skupini, ki sta pogojeni predvsem s funkcijo posode in fizičnimi lastnostmi fabrikata. Ni pa nujno, da ta delitev sovpada z dejansko rabo predmeta v rimskem času. Skupini sta:

181 Horvat 1999, 173.

182 Orton, Tyer in Vince 1993, 133–135; 231–242.

183 Orton, Tyer in Vince 1993, 138.

184 Glede podrobne analize in opisa barve keramike in gline glej Rice (1987, 331–346).

185 Tomber in Dore 1998; Delage 2012.

186 Za pomoč pri določitvi delavnic sigilatnega posodja se zahvaljujem dr. Eleni Schindler Kaudelka.

187 Istenič 1999, 85–90; Istenič 2000, 8.

Skupina grobih fabrikatov, ki zajema F1, F2, F3, F4, F6 in F14. Iz teh fabrikatov so posode, ki so bile primarno namenjene kuhanju hrane.

Skupina finih fabrikatov, ki zajema F7, F8 in F9. To skupino sestavljajo posode, ki so bile primarno namenjene serviranju (npr. vrči), uživanju (npr. krožniki, čaše), pripravi (npr. melnice) in shranjevanju hrane (npr. lonci, vrči). Poleg tega so iz finih fabrikatov še oljenke in kadilnice.

Uvoženi fabrikati

Srednje galska sigilata, produkcijski center Lezoux: Delage je proizvodnjo v Lezouxu razdelil na 10 faz in jih datiral od začetka 1. stoletja do okoli leta 280.¹⁸⁸ Teh 10 faz je združil v štiri proizvodnje, jih makroskopsko opisal in določil oblike posod, značilne za določeno proizvodnjo.¹⁸⁹ Samo en odlomek iz keramičnega zbira z Doma smo prepoznali kot izdelek teh delavnic (*kat. št. 265*).

Germanska sigilata, produkcijski center Rheinzaubern: Datiran je od okoli leta 150 in do konca 3. stoletja, ni pa izključeno, da je deloval še v 4. stoletju.¹⁹⁰ Delage¹⁹¹ je bogat repertoar oblik teh delavnic razdelil na 43 serij. Največ sigilatnih odlomkov s keramičnega zbira z Doma pripada tem delavnicam (*kat. št. 109, kat. št. 193, kat. št. 194, kat. št. 249, kat. št. 266, kat. št. 292, kat. št. 293*).

Južno galska sigilata: Na območju južne Galije sta poznana dva večja centra za proizvodnjo sigilatnega posodja: La Graufesenque in Banassac. Proizvodnjo obeh je izčrpno opisal Delage.¹⁹² En odlomek iz obravnavanega zbira smo prepoznali kot izdelek delavnic južne Galije in sicer na podlagi žiga (*kat. št. 267*). Delavnice proizvodnje nismo uspeli določiti.

Petovionski fabrikati

Grobi fabrikati

F1¹⁹³

V svežem lomu so vidni delci kremenca, ki so veliki približno do 2 mm in so ostrorobi, zato je površina na otip raskava. Vsebuje tudi precej drobne sljude in svetlo rjave delce, ki so mehkejši od keramike v okolici (mogoče glinene grudice). Trdota keramike je 3 in 4. V fabrikatu F1 so zastopani barvni odtenki temno sive in črne barve. Fabrikat F 1 je v obravnavanem zbiru redek, zastopan je samo v polnilu jame 2/1992. Iz njega so narejeni lonci LG 5 in sklede SKLG 1. Domnevamo, da ga v določenem obdobju v delavnicah Doma niso uporabljali.

F14¹⁹⁴

Makroskopsko enak F1. Med sabo se fabrikata razlikujeta le po barvi, predvidevamo, da zaradi različne atmosfere žganja, kar so potrdile tudi kemične in mineraloške analize.¹⁹⁵ Pri F 14 se pojavljajo rdeče rjavi, svetlo rjavi in svetlo sivi odtenki.

Kemične in mineraloške analize so pokazale, da je izvor fabrikata F1 in F14 v Petovionih oziroma njeni neposredni okolici.¹⁹⁶

Delež tega fabrikata je v celotnem zbiru visok, zastopan je s približno 1400 odlomki, kar predstavlja dobrih 39 % celotnega zbira. Veliko jih je temnejše obarvanih oziroma lisastih. Prevladuje v pečeh 2/1985 (približno 385 od skupno 435 odlomkov), 2/2001 (približno 600 od skupno 880 odlomkov) in jami 2/1992 (približno 163 odlomkov od skupno 290). Po oblikah so iz tega fabrikata predvsem vrči (VEG 1, VIG 1), lonci (LG 5, LG 7, LG 8), trinožniki (TR 3, TR 4) in sklede (SKLG 1). V grobovih zahodnih grobišč je zastopan v zelo majhnem deležu, s samo 3%.¹⁹⁷

188 Delage 2012, 107.

189 Delage 2012, 108–125.

190 Delage 2012, 189, 190.

191 Delage 2012, 175–187.

192 Delage 2012, 57–91.

193 Istenič 1999, 85.

194 Istenič 1999, 85.

195 Istenič 1999, 86.

196 Istenič 1999, 86.

197 Istenič 1999, 87.

F2¹⁹⁸

Kemične in mineraloške analize kažejo na lokalni izvor.¹⁹⁹ Med makroskopskimi značilnostmi izstopa luknjičavost oziroma poroznost. Vidni so tudi redki drobnji delci sljude in grobi svetlo rjavi delci, velikosti od 1 do 3 mm. Barve predmetov so večinoma svetlo rjave ali svetlo sive. Trdota je 2 in 3. Iz kemičnih in mineraloških analiz je razvidno, da so grobi delci najverjetneje marmor v obliki naravnega peska (ni zdrobljen) in je bil dodan kot pustilo.²⁰⁰ F2 je podoben F6, le da slednji ni porozen. Keramični odlomki F2 so samo v jami 1/1992 in to le pet odlomkov, zato domnevamo, da ga v določenem obdobju v delavnicah Doma niso uporabljali.

F3 in F4²⁰¹

Fabrikata F3 in F4 se razlikujeta samo po redkih grobih delcih kremenca (velikosti od 2 do 4 mm), ki so pri F3 prisotni, pri F4 pa ne. Oba vsebujeta drobne delce sljude in sta luknjičava oziroma porozna. Pri obravnavi se je namreč potrdilo, kar je opazila že Isteničeva,²⁰² da je zelo težko razlikovati F3 in F4, zato uporabljamo oznako F3/F4. Oba fabrikata imata zelo podobne makroskopske lastnosti kot F2, razlika je edino v tem, da F2 vsebuje kalcit. Kemične in mineraloške analize so pokazale, da je pri F3/F4 poroznost posledica organske snovi, ki je bila dodana kot pustilo in je med žganjem zgorela. F2 ima pa pustilo kalcit.²⁰³ Med barvami pri F3/F4 prevladujejo rjavi in sivi odtenki.

Fabrikat F3/F4 je v zbiru maloštevilen, s približno 75 odlomki (okoli 2 % celotnega zbira). Največ odlomkov, okoli 50, je iz jame 2/1992. V pečeh je zastopan s posameznimi odlomki: v peči 1/2001 z 20, v peči 3/2001 z enim in v peči 4/2001 s tremi odlomki. Vsi odlomki (približno 30 odlomkov), ki so dovolj ohranjeni, da smo lahko določili obliko, so pripadali loncem. Glede na maloštevilnost odlomkov menimo, da so ta fabrikat znotraj obravnavanih delavnic z Doma v določenem obdobju uporabljali redko ali pa sploh ne.

F6²⁰⁴

Pri tem fabrikatu kemične in mineraloške analize niso bile narejene. F6 in F2 sta si podobna, a F6 ni porozen. Vsebuje grobe delce kalcita, velikosti med 1 in 3 mm in redke delce drobne sljude. Med barvami prevladujejo temno sive in temno rjave. Isteničeva zaradi podobnosti s F2 domneva enak, lokalni izvor.²⁰⁵ Ta fabrikat je bil odkrit samo v polnilu jame 1/1992 (15 odlomkov). Domnevamo, da ga v določenem obdobju v delavnicah z Doma niso izdelovali.

Fini fabrikati**F7²⁰⁶**

Fabrikat F7 vsebuje delce sljude, velike od 1 do 3 mm, približno 1mm velike in zaobljene rdeče rjave delce, ki so mehkejši od okoliške keramike (po mineraloški analizi so to glinasti skupki z visoko vsebnostjo železa) ter drobne zaobljene delce kremenca. Trdota je 3. Prevladujejo svetlo rjavi, svetlo rdeči in rjavordeči barvni odtenki.

Kemične in mineraloške analize so pokazale, da se F7 in F8 po elementni sestavi med sabo ne razlikujeta in da sta lokalnega izvora. Razlika med njima je v barvi, vzrok pa so različni pogoji pri žganju.²⁰⁷ Predmeti iz F7 so bili žgani oksidacijsko, iz F8 pa redukcijsko. Kemične analize vzorcev posod iz F7 in F8 iz zahodnih grobišč Petovione so še pokazale, da fabrikata F7 in F8 predstavljata dve skupini, ki ne ustrezata delitvi na makroskopski ravni F7 in F8: številnejšo skupino A in manjšo B. Zdi se, da skupina B združuje izdelke iz rahlo drugačne glinice kot skupina A ter je prav tako lokalnega izvora. Zaenkrat je zastopana le med oljenkami in kalupi zanje.²⁰⁸

Fabrikatu F7 pripada velčinski delež keramike iz zahodnih grobišč.²⁰⁹

Podobno kot na zahodnih grobiščih je fabrikat F7 najštevilnejši v zbiru iz Doma, s približno 1557

198 Istenič 1999, 87.

199 Istenič 1999, 87.

200 Istenič 1999, 87.

201 Istenič 1999, 87.

202 Istenič 1999, 87.

203 Istenič 1999, 87.

204 Istenič 1999, 87, 88.

205 Istenič 1999, 88.

206 Istenič 1999, 88.

207 Istenič 1999, 88.

208 Istenič 1999, 88.

209 Istenič 1999, 88.

odlomki, kar predstavlja dobrih 44 % celotnega zbira. Odkrit je bil v polnilih skoraj vseh peči in jam. Prevladuje v pečeh 1/2001 (od 610 od skupno 660 odlomkov) in 4/2001 (od 230 od skupno 260 odlomkov). Najpogostejše oblike iz tega fabrikata so čaše (od ČF1 do ČF4), krožniki (K1, K2, K4), melnice (M1, M2) in oljenke.

F8²¹⁰

Enak F7. Razlikuje se samo po žganju, ki je bilo redukcijsko. Prevladujejo temno sivi in črni barvni odtenki. Med zbirom zahodnih grobišč je pogosto zastopan in tudi med latensko keramiko iz Brstja.²¹¹ Na območju Doma je v polnilih peči 1/2001 pri skledah SKLF 2 in v jami 2/1992 pri čaši ČF 4. Domnevamo, da so ga v določenem obdobju v delavnicah z Doma uporabljali redko.

F9²¹²

F9 se od F7 razlikuje samo po večjem deležu drobnih delcev kremenca, zato je po otipu manj fina. Ostali vključki so enaki kot pri F7.

Pri F9 so barve svetlo rdeče in rdeče rjave. V celotnem zbiru je F9 zastopan približno s 640 odlomki, kar predstavlja dobrih 18 % celotnega zbira. Največ ga je v polnilu peči 3/1985 (od 560 od skupno 1030 odlomkov). Iz tega fabrikata je največ pokrovov (POF 1, POF 3) in vrčev (predvsem VF 1).

F15²¹³

Kemične analize F15 so bile narejene samo na dveh oljenkah. Pokazale so, da sodita v skupino A, ki zajema glavnino izdelkov F7 in F8.²¹⁴ To kaže, da je F15 lokalnega izvora. F15 se od F9 razlikuje samo po barvi, ki je pri F15 v temno sivih odtenkih.

Fabrikat F15 v obravnavanem keramičnem zbiru z Doma ni zastopan.

Najdbe iz peči in jam

Peč 1/1985

V polnilu te peči je bilo le 20 keramičnih odlomkov. Nobeden med njimi ni deformiran oziroma ne kaže drugih značilnosti ponesrečenih izdelkov. Peč je delno poškodoval vkop za skeletni grob 7, zato je možno, da so bili ti pridatki v grobu.

Najdbe:²¹⁵

- 14 odlomkov ostenj ožje neopredeljivih posod (štirje iz F14 in 10 odlomkov iz F9; niso izrisani).
- Pečatna oljenka tipa Loeschcke X, s pečatom CDESSI (*sl. 64*; F7, ima rdeč premaz; *kat. št. 1*).
- Trije odlomki pokrovov (POG 3, POG varia, F14; *kat. št. 2–4*).
- En odlomek krožnika (K 1, F7, ima svetlo rjav premaz; *kat. št. 5*).
- En odlomek lonca (LG varia, F14; *kat. št. 6*).

Slika 64 Pečatna oljenka tipa Loeschcke X (*kat. št. 1*) iz peči 1/2001 ali iz groba 7 (foto S. Pukšič).

210 Istenič 1999, 88.

211 Istenič 1999, 88.

212 Istenič 1999, 89.

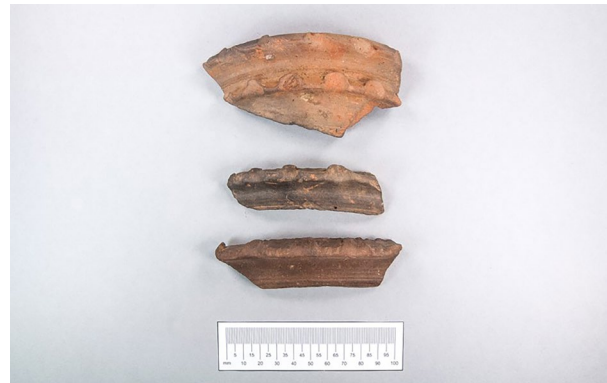
213 Istenič 1999, 89.

214 Istenič 1999, 89.

215 Najdbe so vedno navedene po količini odkritih odlomkov, od najštevilnejših navzdol.

Slika 65 Odlomki deformiranih in lisastih loncev (LG 5) iz polnila peči 2/1985. Niso izrisani (foto S. Pukšič).

Slika 67 Odlomki kadilnic, ki so lisaste zaradi neprimerne temperature žganja (KA varia, kat. št. 40, 41) iz polnila peči 2/1985 (foto S. Pukšič).

Slika 66 Odlomek krožnika, ki bi lahko posnemal afriško namizno posodje tip Hayes 45 (kat. št. 42). Je iz polnila peči 2/1985 (foto S. Pukšič).

Slika 68 Odlomki pokrovov (kat. št. 7, 11, 13) različnih tipov iz polnila peči 2/1985 (foto S. Pukšič).

Peč 2/1985

V polnilu peči je bilo odkritih približno 435 odlomkov, od tega več kot dve tretjini deformiranih in lisatih zaradi neprimernih pogojev pri žganju. Približno 385 odlomkov sodi v F14. Ostali sodijo v F7 (30 odlomkov) in F9 (približno 20 odlomkov).

Izdelki obravnavane delavnice z Doma:

- Pokrovi (sl. 68): več kot 90 odlomkov; vsi so narejeni iz F14 (POG 3 – POG 5, kat. št. 7–15).
- Lonci (sl. 65): približno 70 odlomkov; večinoma so iz F14 (LG 5, LG 7, LG 8, kat. št. 16–39), manj kot 10 odlomkov je iz F9 (niso izrisani).
- Približno 250 odlomkov je ostenj in dnov ožje neopredeljenih posod, ki so večinoma iz F14. Zaradi podobnosti z lonci, domnevam da jih večina sodi v to obliko posode.

- Odlomki skled: vsaj pet odlomkov, narejeni so iz F14 (SKLG 1, kat. št. 43, kat. št. 44).
- Kadilnice (sl. 67): trije odlomki, narejeni iz F7 (KA varia, kat. št. 40, kat. št. 41).
- Odlomek vrča tipa VF 1 (kat. št. 16) iz F9.
- Ostalo: Posnetek krožnika afriškega namiznega posodja Hayes 45 (K 5, sl. 66, kat. št. 42); narejen je iz F7.
- Odlomki skled (SKLF varia, F14; kat. št. 45), čaš (ČF varia, ČG 1, F7; kat. št. 46–48), vrčev (F7, niso izrisani) in krožnikov (F7, niso izrisani) je bilo manj kot pet odlomkov na obliko.
- Odlomek pečatne oljenke z delno vidnim pečatom CER; najverjetneje gre za pečat CEREALIS (F7; kat. št. 49).
- Odlomek železnega predmeta, najverjetneje žeblja.²¹⁶

²¹⁶ Pri kovinskih najdbah uporabljamo izraze železni in bronasti, ker analize zlitine niso bile narejene. Predmeti

Slika 69 Kost s katero so najverjetneje izdelovali okras na kadilnicah (sl. 70). Odkrita je bila v polnilu peči 3/1985. Ni izrisana (foto S. Pukešič).

Slika 71 Dno in ostenje posode, deformirano. Odkrita je bila v polnilu peči 3/1985. Ni izrisana (foto S. Pukešič).

Slika 70 Odlomki kadilnice KA 4 iz polnila peči 3/1985 (kat. št. 104). Okras na njej bi lahko bil narejen s kostjo, ki je sliki na 69 (foto S. Pukešič).

Slika 72 Vrč z izlivkom in ročajem (VIF 1, kat. št. 99) iz polnila peči 3/1985, površina je lisasta (foto S. Pukešič).

Peč 3/1985

V polnilu peči je bilo približno 1030 keramičnih odlomkov, več kot polovica jih je deformiranih in lisastih zaradi neprimerne temperature žganja. Največ, približno 570 odlomkov, sodi v F9. S 320 odlomki sledi F7 in s približno 150 odlomki F14.

Izdelki obravnavane delavnice z Doma:

- Lonci: približno 250 odlomkov (LG 5, LG 7, kat. št. 50–58), od tega približno 170 odlomkov iz F9, okoli 80 odlomkov v F14.
- Čaše (sl. 77–80; kat. št. 70–82): več kot 200 odlomkov in od tega jih najmanj 120 spada med gubanke (tip ČF 1). Dve posnemata sigilatno obliko Bet 103 (tip ČF 4; sl. 81; kat. št. 83, kat. št. 84). Vse so iz F7.

tudi niso bili konservirani.

- Pokrovi: približno 90 odlomkov; večina iz fabrikata F9 (POF 1, POF 2, kat. št. 85–94, kat. št. 96–98), redki v F14 (POG 5, kat. št. 95).
- Vrči (sl. 72, sl. 73): približno 130 odlomkov, od tega približno 100 odlomkov vrča tipa VF 1 (sl. 74–76; kat. št. 59–69). Vsi so narejeni iz fabrikata F9, ostali vrči pa iz F7 (VIF 1, kat. št. 99–101).
- Sklede: približno 20 odlomkov; večina sodi v F7 (SKLF 2, SKLF 3, kat. št. 105, kat. št. 106), redki v F14 (SKLG 1, kat. št. 107, kat. št. 108).
- Kadilnice (sl. 70; KA 4, kat. št. 102–104): šest odlomkov; vse so narejene iz F7.
- Približno 320 odlomkov ostenj in dnov (sl. 71), ki najverjetneje pripadajo loncem in pokrovom. Od tega jih je vsaj 200 narejenih iz F9, približno 50 odlomkov je iz F7, ostali pa so iz F14.
- Ostalo: Odlomek sigilatne sklede Drag. 37 iz delavnice Rheinzaberna (kat. št. 109).
- Odlomek ostenja amfore.

Slika 73 Vrč z izlivkom (VF 1, kat. št. 100), ročaj je odlomljen, površina je lisasta. Iz polnila peč 3/1985 (foto S. Pukšič).

Slika 76 Ostenje vrča (VF 1, kat. št. 67), okrašeno z rdeče rjavim premazom, ki je bil nanešen z gobico. Viden je nastavek za ročaj. Odkrito je bilo v polnilu peč 3/1985 (foto S. Pukšič).

Slika 74 Odlomki vrčev z enim (kat. št. 63) in dvema ročajema (VF 1, kat. št. 59, 64) iz peč 3/1985 (foto S. Pukšič).

Slika 77 Deformirana odlomka čaš gubanke (ČF 1) zaradi neprimerne temperature žganja iz polnila peč 3/1985. Na ostenju imata žrnast premaz. Nista izrisana (foto S. Pukšič).

Slika 75 Odlomka vrčev (VF 1) z dvema (levo, kat. št. 62) in enim ročajem (desno, kat. št. 61) iz polnila peč 3/1985 (foto S. Pukšič).

Slika 78 Deformirano dno z ostenjem čaše gubanke (ČF 1) iz polnila peč 3/1985. Na ostenju ima žrnast premaz. Ni izrisano (foto S. Pukšič).

- Odlomki krožnikov (F7, niso izrisani), finih loncev (LF 7, F7; kat. št. 110, kat. št. 111); cedilo (F14; kat. št. 112) in melnice (M varia, F7; kat. št. 113), ki so zastopani z manj kot tremi odlomki na obliko.

- Živalska kost za vtiskovanje okrasa, kot je na kadičnicah (sl. 69; kat. št. 104).²¹⁷

²¹⁷ Kost je stopalnica (*os metacarpale*) goveda in sicer mladega primerka. Da je distalni konec „nazobčan“, je naravno; ker žival še ni bila odrasla, je bila na tem mestu

Slika 79 Deformirana čaša gubanka (ČF 1) iz polnila peči 3/1985. Na ostenju ima zrnast premaz. Ni izrisana (foto S. Pukšič).

Slika 80 Deformirana čaša gubanka (ČF 1, kat. št. 70) iz polnila peči 3/1985. Na ostenju ima zrnast premaz (foto S. Pukšič).

Slika 81 Posoda iz polnila peči 3/1985, najverjetneje čaša (ČF 4, kat. št. 83), ki posnema obliko Bet 103 (foto S. Pukšič).

ob smrti še vedno prisotna plast rastnega hrustanca med diafizo in distalno epifizo. V sedimentu se ta hrustanec ni ohranil. Za ta podatek se najlepše zahvaljujem dr. Borutu Toškani (ZRC SAZU).

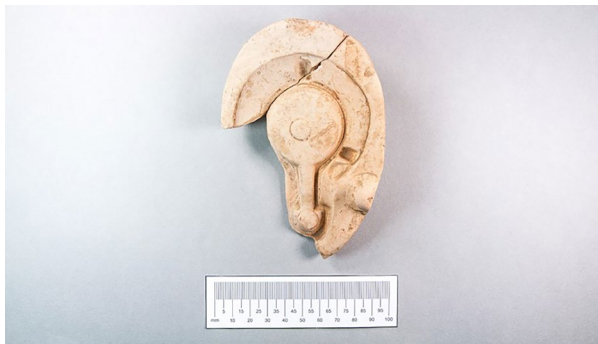
Peč 1/2001

V polnilu peči je bilo odkrito približno 660 keramičnih odlomkov, več kot polovica je deformiranih in lisastih. Približno 610 odlomkov je iz F7, redki odlomki so pa iz F8 (SKLF 2). S približno 20 odlomki sledi F3/F4. Še manj je odlomkov iz F9 (približno 16 odlomkov) in najmanj iz F14 (približno 12 odlomkov).

Izdelki obravnavane delavnice z Doma:

- Krožniki (*sl. 88*; K1, K2, K3, *kat. št. 114–163*): približno 180 odlomkov; vsi so narejeni iz F7 in imajo premaze v rjavih in rdečih odtenkih.
- Sklede: približno 70 odlomkov; večina je narejenih iz F7 (SKLF 3, SKL varia), razen SKLF 2 iz F8 (največ 10 odlomkov), nekatere imajo tudi premaz v rjavih in temno sivih odtenkih (*kat. št. 164–172*).
- Čaše: približno 60 odlomkov, od tega je vsaj 20 posnetkov recijskih čaš (ČF 2; *sl. 89*, *kat. št. 173–175*). Vsi so iz fabrikata F7.
- Pokrovi (*kat. št. 176–185*): približno 35 odlomkov; večina jih je narejena iz F14 (POG 3, POG 4, POG 5), do največ osem odlomkov pa iz F9 (POF varia).
- Kalupi za oljenko: dva zgornja dela za izdelavo pečatnih oljenk tipa Loeschcke X, narejena sta iz F7 (*sl. 82–85*). Dva manjša odlomka kalupa za izdelavo spodnjega dela pečatnih oljenk, enako iz F7 (*sl. 86*).
- Oljenke: 14 odlomkov oljenk, od tega najmanj 10 od pečatnih oljenk; vse so narejene iz F7 (*kat. št. 186–192*).
- Približno 220 odlomkov ostenj ožje neopredeljenih posod; večinoma so narejena iz F7, okoli 10 odlomkov pa iz F9.
- Ostalo: pet odlomkov sigilatnega posodja iz Rhein-zaberna (*kat. št. 193*, *kat. št. 194*).
- Lonci: približno 30 manjših odlomkov; večinoma so iz F3/F4, do 10 odlomkov pa iz F14 (niso izrisani).
- Vrči: približno 21 manjših odlomkov; vsi so iz F7 (niso izrisani).
- Melnice: približno 10 manjših odlomkov; vse so iz F7 (niso izrisani).

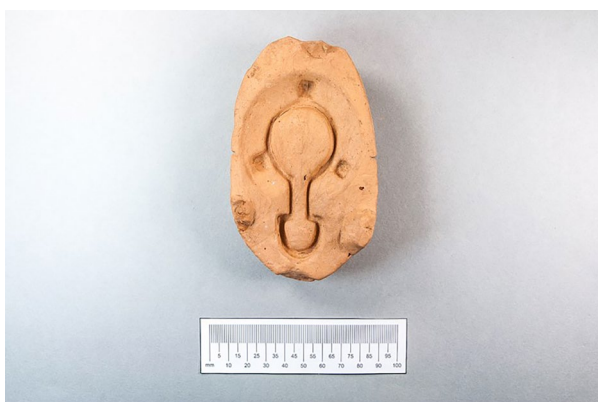
- Kadilnice: šest odlomkov ostenj; vse so iz F7.
- Odlomljeno stojalo za oljenke iz F9 (*kat. št. 195*).
- Devet odlomkov posodja z loščem v zeleni in rjavi barvi, ki so narejeni iz F7 (*sl. 87*).
- Dva odlomka ostenja steklenih posod.

Slika 82 Razlomljen zgornji del kalupa za izdelavo pečatnih oljenk tipa Loeschcke X iz polnila peč 1/2001. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 83 Pogled od strani na razlomljen zgornji del kalupa za izdelavo pečatnih oljenk tipa Loeschcke X iz polnila peč 1/2001. Lončar je s tremi križnimi črtami označil ujemanje s spodnjim delom kalupa. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 84 Zgornji del kalupa za izdelavo pečatnih oljenk tipa Loeschcke X iz polnila peč 1/2001. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 85 Stranski pogled na zgornji del kalupa za izdelavo pečatnih oljenk tipa Loeschcke X iz polnila peč 1/2001. Lončar je z eno črto označil ujemanje s spodnjim delom kalupa. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 86 Odlomka kalupov za izdelavo spodnjega dela pečatnih oljenk iz polnila peč 1/2001. Nista izrisana (foto S. Pukšič).

Slika 87 Odlomek ostenja z ročajem in odlomek dna z zeleno rjavim loščem iz polnila peč 1/2001. Nista izrisana (foto S. Pukšič).

Slika 88 Odlomek dna krožnika s temno sivimi lisami iz polnila peč 1/2001. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 90 Odlomek keramične posodice (kat. št. 250), ki najverjetneje posnema galsko obliko Bet 114. Je iz polnila peč 2/2001 (foto S. Pukšič 2017).

Slika 89 Odlomki posnetkov recijskih čaš iz polnila peč 1/2001. Niso izrisani (foto D. Ciglar Milosavljević).

Slika 91 Prežgani odlomek sigilatne sklede Drag. 37 (kat. št. 249) iz polnila peč 2/2001 (foto S. Pukšič).

Peč 2/2001

V polnilu peč 2 je bilo odkrito približno 880 keramičnih odlomkov, več kot polovica je bila deformiranih in lisastih. Približno 600 odlomkov sodi v F14, približno 270 odlomkov je iz F7 in okoli 10 odlomkov iz F9.

Izdelki obravnavane delavnice z Doma:

- Vrči (sl. 97; kat. št. 196–201): približno 140 odlomkov; večinoma so narejeni iz F14 (VEG 1, VIG 1), največ pet odlomkov pa iz F7 (VEF 14).
- Lonci (sl. 94–96; kat. št. 206–209): približno 75 odlomkov; večina jih je iz F14 (LG 5), okoli 10 pa iz F7 (LF 6, LF 1.3).
- Melnice (M1; sl. 93; kat. št. 210–223): najmanj 30 odlomkov; vse so narejene iz F7.
- Čaše (sl. 92; kat. št. 224–231): najmanj 30 odlomkov; vse so narejene iz F7 (ČF 1).
- Sklede (sl. 101; kat. št. 232–236): najmanj 20 odlomkov; večina je iz F8 (SKLF 2), približno 8 jih je iz F14 (SKLG 1).

- Pokrovi (sl. 98; kat. št. 237–242): približno 15 odlomkov; vsi so iz F9 (POF 1). Eden bi lahko sodil tudi med pladnje (sl. 99).

- Trinožniki (TR 3, TR 4, TR varia, kat. št. 243–248): približno 10 odlomkov; vsi so narejeni iz F14.

- Skodelica (sl. 100; kat. št. 251): deformirana, lisasta in napokana zaradi vročine. Narejena je iz F7.

- Približno 550 odlomkov je ostenj in dnov, ki najverjetneje pripadajo vrčem in loncem. Večina je narejena iz F14, približno 160 odlomkov je pa iz fabrikata F7.

- Ostalo: prežgani odlomek ostenja sigilatne sklede Drag. 37 iz delavnic Rheinzaberna (sl. 90; kat. št. 249).

- Odlomek keramične posodice, ki je narejena iz F7 in najverjetneje posnema obliko galske sigilate Bet 114 (sl. 90; kat. št. 250).

- Manj kot 5 odlomkov krožnikov (F7), vrčev (VF varia, F7, kat. št. 202–205), loncev (LF varia, kat. št. 209), skled (SKLF varia, kat. št. 235, kat. št. 236) in čaše (ČG varia, F14, kat. št. 231).

Slika 92 Čaša gubanka (ČF 1, kat. št. 228) iz polnila pečī 2/2001. Ena izmed redkih posod, ki je bila odkrita cela (foto S. Pukšič).

Slika 95 Odlomek ostenja lonca s poslikavo, narejeno s čopičem in gobico. Je lisast zaradi izpostavljenosti neprimerni temperaturi med žganjem. Odkrit je bil v polnilu pečī 2/2001. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 93 Odlomki melnice (M 1, kat. št. 223) iz polnila pečī 2/2001. Ima temno sive lise zaradi neprimerne temperature med žganjem. Ohranjen ima tudi izlizek (foto S. Pukšič).

Slika 96 Odlomek ustja in ostenja vrča (VEG 1), ki je deformiran in lisast. Odkrit je bil v polnilu pečī 2/2001. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 94 Odlomek lonca s horizontalnim ustjem (LF 6, kat. št. 207) in poslikavo, narejeno s čopičem in gobico. Odkrit je bil v polnilu pečī 2/2001. Na ustju so temno sive lise (foto S. Pukšič).

Slika 97 Odlomek ročaja vrča (VIG 1, kat. št. 200) iz polnila pečī 2/2001 (foto S. Pukšič).

Slika 98 Odlomki pokrovov (POG 4, kat. št. 237, 238), ki so lisasti in nazpokani zaradi vročine. Odkriti so bili v polnilu peči 2/2001 (foto S. Pukšič).

Slika 101 Odlomka skele iz polnila peči 2/2001, ki najverjetneje posnemata afriško namizno posodje tip Hayes 9 ali galski sigilatni tip Ritt. 8 (SKL varia, kat. št. 236). Desni odlomek je temno sive barve zaradi izpostavljenosti previsoki vročini (foto S. Pukšič).

Slika 99 Deformiran in temno sivo obarvan pokrov oziroma pladenj (POF varia) iz polnila peči 2/2001. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 100 Deformirana, napokana in lisasta skodelica (Ostalo, kat. št. 251) iz polnila peči 2/2001 (foto S. Pukšič).

Ožgani ostanki iz peči 2/2001 (peč 5)

Odkrito je bilo približno 65 keramičnih odlomkov, ki so bili vsi lisasti in temno sivo obarvani. Večina je manjših ostenj iz F14. Nobeden izmed njih ni ohranjen do te mere, da bi bil ustrezen za izris in vključen v katalog.

Peč 3/2001

Pri tej peči je bilo ohranjeno samo dno zgorevalnega prostora, zato tudi najdb ni veliko, le 24 odlomkov. Med njimi ni nobenega ponesrečenega izdelka, samo nekaj odlomkov s temno sivimi lisami. Med gradivom je največ odlomkov ostenj (18 odlomkov), ki so večinoma iz F7, le eden pa iz F3/F4. Po en odlomek je pripadal skledi (SKLG varia, F14; kat. št. 252), loncu (LF varia, F7; kat. št. 253), čaši (F7), kadilnici (KA varia, F7; kat. št. 254) in pokrovu (F9). Nobenega izmed odlomkov nismo opredelili kot izdelek obravnane delavnice. So pa vsi petovionske izdelave.

Peč 4/2001

V polnilu peči je bilo odkrito približno 260 keramičnih odlomkov, več kot polovica je deformiranih in lisastih. Približno 90 % (okoli 245 odlomkov) je iz fabrikata F7. Približno 10 odlomkov iz F9, trije iz F3/F4 in eden iz F14.

Izdelki obravnavane delavnice z Doma:

- Čaše: približno 100 odlomkov (predvsem ostenja gubank ČF 1); vse so iz F7 (*kat. št. 255–259*).
- Približno 100 odlomkov ostenj in dnov, ki so najverjetneje deli čaš in vrčev ter so iz F7 (*sl. 102, sl. 103*).
- Ostalo: Vrči (niso izrisani): približno 20 manjših odlomkov; vsi so iz F7.
- Pokrovi (niso izrisani): približno 10 manjših odlomkov; od tega jih je ena polovica iz F7, druga pa iz F9.
- Najmanj trije odlomki krožnikov (F7) ter po en odlomek melnice (F7) in sklede (F14).
- Okoli 25 odlomkov ostenj, ki so večinoma iz F7, redki iz F9 in samo trije so iz fabrikata F3/F4. Niso izrisani.

Slika 102 Odlomek ostenja posode s temno sivimi lisami, najverjetneje del večjega lonca, iz polnila peči 4/2001. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 103 Odlomek dna in ostenja posode s premazom in temno sivimi lisami, iz polnila peči 4/2001. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Jama 1/1985

V polnilu jame je bila odkrita samo razlomljena skleda, ki najverjetneje posnema sigilatno obliko Ritt. 12 (SKLF varia, *kat. št. 260*). Je iz F7. Poleg tega pa še nerazpoznaven železen predmet, bronast ročaj (*kat. št. 261*), razlomljena koščena lasnica (*kat. št. 262*) in dva odlomka steklenih posod (*kat. št. 263, kat. št. 264*).

Jama 1/1992

V polnilu jame je bilo 36 odlomkov posod. Od tega so trije odlomki sigilatnega posodja: Eden je izdelek delavnic Lezoux-a (Francija; *sl. 104, kat. št. 265*), drugi je uvožen iz Rheinzaberna (Nemčija; *sl. 105; kat. št. 266*) in tretji iz delavnic južne Galije (Francija), z žigom *planta pedis: DAGOM* (*kat. št. 267*). Od uvoženega posodja sta prepoznana še dva manjša odlomka

Slika 104 Odlomek dna in ostenja sigilatne sklede Drag. 37 (*kat. št. 265*) iz delavnic Lezoux-a. Odkrita je bila v jami 1/1992 (foto S. Pukšič).

Slika 105 Odlomek ostenja sigilatne sklede Drag. 37 (*kat. št. 266*) iz delavnic Rheinzaberna. Odkrita je bila v jami 1/1992 (foto S. Pukšič).

ostenj amfore. Ostalo so petovionski izdelki: 20 odlomkov loncev, ki so iz fabrikatov F2 in F6. Vsaj 10 odlomkov je ostenj iz F7, ki niso ožje oblikovno določljivi in odlomki krožnika iz F7 (K 1, *kat. št.* 268).

Jama 2/1992

V polnilu jame je bilo odkritih približno 290 keramičnih odlomkov, več kot polovica je deformiranih in lisastih. Približno 163 odlomkov je bilo narejenih v fabrikatu F14, redki (sklede SKL 1 in lonci L 4) so pa iz F1. Približno 63 odlomkov je iz F7, največ pet odlomkov pa iz F8 (čase Č 4 in sklede SKLF 2). Najmanj 50 odlomkov je iz F3/F4 in 12 odlomkov iz fabrikata F9.

Izdelki obravnavane delavnice z Doma:

- Lonci: približno 50 odlomkov iz F 9 (LG 5, *kat. št.* 269–273).
- Krožniki: približno 35 odlomkov; vsi so iz F7 (K 1, K 2, *kat. št.* 274–282).
- Sklede: približno 15 odlomkov: vsaj pet jih je iz F7 (SKLF varia, *kat. št.* 288, *kat. št.* 289), pet iz F8 (SKLF 2, *kat. št.* 287) in pet iz F1 (SKLG 1, *kat. št.* 283–286).
- Vrči (VF 1): dva odlomka, ki sta narejena iz F9 (*kat. št.* 291).
- Ostalo: odlomek čaše, ki posnema sigilatno obliko Bet 103 (ČF 4; *sl.* 109; *kat. št.* 290). Je iz F8 in ima na zunanji površini temno sivi premaz.
- Kamnita sekira: najverjetneje prazgodovinska, a je lahko bila v uporabi še v rimskem času (*sl.* 106).
- Manjši odlomek kamnitega predmeta iz marmorja, najverjetneje gre za arhitekturni element.
- Odlomek ostenja bronastodobne posode (*sl.* 107).
- Odlomek ustja in ostenja novoveške posode (*sl.* 108).
- Sigilatno posodje: šest odlomkov iz delavnic Rhein-zaberna (*kat. št.* 292, *kat. št.* 293).
- Amfore: dva odlomka ostenja.
- Melnica: vsaj 10 odlomkov; vsi so iz F7 (M 2; *kat. št.* 294–296). Imajo tudi premaz v rdeče rjavi barvi. Ostale, odkrite v polnilih pečeh, premaza nimajo.
- Pokrovi: približno 10 odlomkov; vsi so iz F9.
- Čaše: okoli 10 odlomkov; vsi so iz F7.

Slika 106 Kamnita sekira iz prazgodovinskega obdobja. Odkrita je bila v jami 2/1992. Ni izrisana (foto S. Pukšič).

Slika 107 Odlomek ostenja bronastodobne posode iz jame 2/1992. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

Slika 108 Odlomek ustja in ostenja novoveške posode iz jame 2/1992. Ni izrisan (foto S. Pukšič).

- Lonci: približno 40 odlomkov; večina jih je iz F3/F4 (*sl.* 110; LG varia, *kat. št.* 297, *kat. št.* 298), redki, največ pet odlomkov pa iz F1 (tip LG 5).
- Preostalo, okoli 100 odlomkov, so predvsem ostenja in dna, ki so večinoma narejeni iz fabrikata F14 in redki iz F1.

Slika 109 Odlomek ustja in ostenja posnetka sigilatne čaše Bet 103 (ČF 4, kat. št. 290), iz polnila jame 2/1992 (foto S. Pukšič).

Slika 110 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG varia, kat. št. 297) iz jame 2/1992 (foto S. Pukšič).

Jama 1/2001

Štirje manjši keramični odlomki ostenj rimskega posodja petovionske proizvodnje.

Jama 2/2001

Sedem manjših keramičnih odlomkov ostenj rimskega posodja petovionske proizvodnje.

Jama 4/2001

Štirje manjši keramični odlomki ostenj rimskega posodja petovionske proizvodnje in šest odlomkov rimskega gradbenega materiala.

Jama 14/2001

Trije manjši keramični odlomki ostenj rimskega posodja petovionske proizvodnje in en odlomek ostenja prazgodovinske posode.

Uvožena keramika

Sigilatno posodje

Med najdbami iz obravnavanega zbira z Doma je le 15 odlomkov sigilatnega posodja (sl. 111). Vsi so uvoženi iz delavnic Galije in Germanije.²¹⁸

Odlomek ustja in ostenja skleda Drag. 37 (kat. št. 109; polnilo peči 3/1985), ki je bila narejena v delavnicah v Rheinzabernu (Nemčija). Nima ohranjenega dela ostenja z okrasom, kar bi nam pomagalo pri natančnejši določitvi delavnice. Proizvodnja te oblike skleda v Rheinzabernu je datirana po letu 150 in do okoli leta 270.²¹⁹

V polnilu peči 1/2001 je bilo še pet odlomkov sigilatnega posodja iz Rheinzaberna. Trije odlomki so deli ostenja in se jih ne da tipološko opredeliti, dva imata ohranjeno še ustje (kat. št. 193, kat. št. 194). Eden je pripadal skledi Drag. 37 (kat. št. 193), ki so datirane po letu 150 in do okoli leta 270.²²⁰ Del ostenja z okrasom ni ohranjen. Drugi odlomek je del krožnika Drag. 18/31 (kat. št. 194). V delavnicah Rheinzaberna so gladko sigilatno posodje izdelovali po letu 150 in vse do okoli leta 350.²²¹

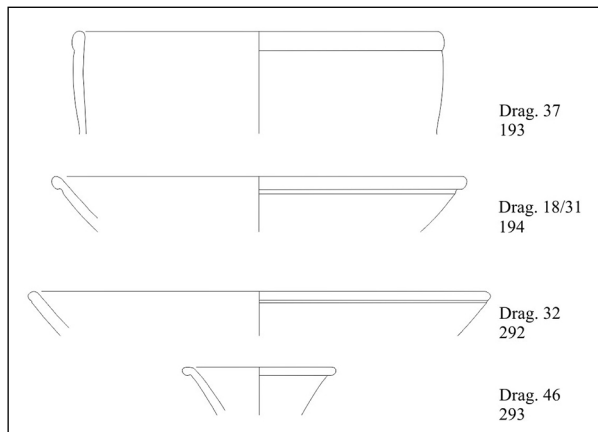
Majhen odlomek okrašenega ostenja skleda Drag. 37 je iz polnila peči 2/2001 (kat. št. 249, sl. 90). Temno siva barva nakazuje, da je bil izpostavljen sekundarnemu ognju. Pri okrasu sta delno vidna dva medaljona. Skleda je najverjetneje izdelek iz Rheinzaberna. Iz polnila jame 1/1992 so trije odlomki (kat. št. 265, kat. št. 266, kat. št. 267). Dva sta pripadala skledama oblike Drag. 37. Eden ima poleg okrašenega ostenja ohranjeno še nogo (kat. št. 265, sl. 104) in je bil uvo-

218 Opise fabrikatov glej v poglavju 7.

219 Delage 2012, 188.

220 Delage 2012, 188.

221 Delage 2012, 188, 190.

Slika 111 Ugotovljeni tipi sigilatnih posod iz obravnavanega zbira najdb z Doma. Merilo 1 : 4.

žen iz Lezoux-a (Francija). Gre za izdelek delavnice Censorinus-a ali Paternus-a II, ki sta delovali od leta 150 do leta 180/185. V okrasu so upodobljene figure, gre za Herkula z gorjačo, ki ga obdaja rastlinska valovnica.²²²

Drugi odlomek sklede Drag. 37 (*kat. št. 266, sl. 105*) je izdelek iz Rheinzaberna. Ima ohranjen del ostenja z okrasom, na katerem so medaljoni, znotraj njih je najverjetneje upodobljen klečeč vojak,²²³ pod medaljoni pa je niz dvojnih listov.²²⁴

Odlomek iz jame 1/1992 (*kat. št. 267*) je del dna, noge in ostenja krožnika ali sklede. Na notranji površini dna je ohranjen žig *v planta pedis*: najverjetneje DAGOM. Delavnica je delovala na območju južne Galije v času od leta 70 do 120.²²⁵

V polnilu jame 2/1992 je bilo še šest odlomkov sigilatnih posod. Od teh so štiri ostenja, ki niso tipološko določljiva in predstavljena v katalogu. Dva imata ohranjeno še ustje. Vsi so bili uvoženi iz Rheinzaberna. Eden je del krožnika tipa Drag. 32 (*kat. št. 292*). Ta oblika posodja je bila zelo priljubljena. Drugi odlomek (*kat. št. 293*) je pripadal čaši Drag. 46, ki je podobna obliki Drag. 33. Kot že omenjeno, so v delavnicah Rheinzaberna gladko sigilatno posodje izdelovali po letu 150 in vse do okoli leta 350.²²⁶

222 Za pomoč pri natančni določitvi tega odlomka se iskreno zahvaljujem dr. Dénesu Gablerju.

223 Ricken in Fischer 1963, 92, M 211.

224 Ricken in Fischer 1963, 212, P 141.

225 Hartley in Dickinson 2008, 235.

226 Delage 2012, 188, 190.

Amfore

V obravnavanem zbiru je bilo odkritih zelo malo odlomkov amfor, le pet majhnih ostenj. Eden v polnilu peči 3/1985 in po dva v polnilu jam 1/1992 in 2/1992. Odlomki so premajhni oziroma premalo značilni, da bi bila mogoča tipološka določitev. Najverjetneje so bili del naselbinskega odpada in s proizvodnjo delavnice z Doma niso ozko povezani.

Petovionski keramični izdelki in izdelki delavnic z Doma

Pri klasifikaciji keramičnih predmetov smo upoštevali kriterije in poimenovanja po Isteničevi.²²⁷ Osnova klasifikacije je oblika predmeta (npr. lonec, skleda, pokrov itd). Znotraj oblike so razdeljeni po fabrikatih (fini in grobi) ter po tipih (npr. LF 1, LF 2). Tipi so glede na okras razdeljeni še na različice (npr. LF 1.1, LF 1.2 itd). Opisi oblik zajemajo tudi statistične podatke, ki so vezani na posamezno peč ali jamo in podatke, specifične pri posamezni obliki ali tipu. Klasifikacijo Isteničeve smo dopolnili po sledeči metodi; če znotraj oblike tipa, ki smo ga prepoznali v keramičnem zbiru z Doma ni, smo mu določili naslednjo zaporedno številko. Prav tako smo obliki dodali nove tipe zaradi grobega fabrikata: npr. Isteničeva pri skledah nima grobih fabrikatov in ima poimenovanje samo SKL. Tem smo dodali SKL F in SKL G. Pri tem smo jasno opisali, kako je imela opredeljeno Isteničeva in kako smo dopolnili s keramičnimi predmeti z Doma. Na enak način smo dopolnili vrče, čaše in pokrove. Klasifikacija je zastavljena na odprtem sistemu, ki ga lahko dopolnjujemo z novimi oblikami in tipi: oblika posode je razdeljena po tipih in različicah teh, ki jih lahko združujemo, dodajamo in odstranimo, ne da bi posegali v celotni sistem klasifikacije.

Vrstni red oblik predmetov iz keramičnega zbira z Doma je zasnovan po številčnosti znotraj najdišča: največ je loncev, sledijo čaše, pokrovi, krožniki, vrči, sklede, melnice, oljenke, trinožniki in kadilnice. Po-

227 Istenič 1999, 83, 84.

samezne oblike, ki se pojavljajo z manj kot petimi odlomki v celotnem zbiru najdb z Doma, so obravnavane na koncu tega poglavja v rubriki Ostalo. Posode, ki smo jih razvrstili po obliki, v tip pa ne, ker ne ustrezajo značilnostim tega, smo uvrstili pod Varia.

Lonci

Ta oblika posode (*sl. 112*) je med obravnavanim keramičnim zbirom najštevilnejša (najmanj 550 odlomkov). Samo en lonec je risarsko rekonstruiran v celoti, ostali imajo ohranjeno ustje in del ostenja. Velika večina je grobih iz fabrikata F14 (najmanj 520 odlomkov), F1 (največ 10 odlomkov) in iz F3/F4 (dva odlomka). Fini lonci so redki in narejeni iz F7 (približno 15 odlomkov).

V grobovih zahodnih grobišč so lonci razdeljeni v fine (F7 in F8) in grobe (F1, F2, F3/F4 in F5)²²⁸.

Fini lonci

Isteničeva²²⁹ lonce deli na fine (LF) in grobe (LG). V keramičnem zbiru z Doma so fini lonci maloštevilni. So iz fabrikata F7 ter narejeni na hitrem vretenu. Površina je v večini primerov glajena. Pogosto imajo na dveh tretjinah zunanje površine rdeč ali rdeče rjav premaz ter poslikavo, narejeno s čopičem ali gobico. Redko so okrašeni s peresnim okrasom²³⁰ ali koleščkanjem.

Isteničeva je fine lonce razdelila v pet tipov (LF 1 do LF 5 in LF varia) ter posamezen tip še na različice po okrasu (LF 1.1, LF 1.2, LF 2.1 itd.²³¹, *sl. 123, sl. 124*). Med finimi lonci v keramičnem zbiru z Doma so zastopani naslednji tipi:

LF 1 (*sl. 112*): lonci z ozkim vratom (ožjim kot po definiciji loncev), navzven izvihanim ustjem, jajčastim

trupom in ozkim dnom.²³² Med ta tip loncev je uvrščen en odlomek (*kat. št. 209*) iz peči 2/2001, ki se ne ujema z obstoječima različicama (LF 1.1 in LF 1.2) zato smo jo dodali: LF 1.3 (*sl. 112*) Na celotnem vratu in ohranjenem trupu ima poslikavo valovnic in vodoravnih linij, ki so bile narejene s čopičem z rjavim premazom. Na vratu ima s koleščkanjem odtisnjeni še dve liniji pokončnih pravokotnikov. Gre samo za en odlomek in ga med izdelke delavnic z Doma nismo uvrstili.

Lonci LF 1 so na zahodnih grobiščih datirani od druge polovice 1. do konca 2. stoletja.²³³

Tipov od LF 2 do LF 5 med finimi lonci z Doma ni. Zato smo z naslednjo zaporedno številko določili tip LF 6 (*sl. 93, sl. 94, sl. 112; kat. št. 206, kat. št. 207*): So redko zastopani, približno z 10 odlomki. Imajo horizontalno oblikovano ustje s tremi kanelurami in jajčastim trupom. Po celotnem ohranjenem trupu (vsaj 2/3) imajo poslikavo valovnic in poševnih linij z rdečim premazom, ki so bile narejene s čopičem (*sl. 93, sl. 94*). Vsi odlomki lonca tega tipa so iz polnila peči 1/2001. Nekateri so bili deformirani in lisasti (*sl. 94*), zato domnevamo, da so jih izdelovali tudi v delavnicah Doma.

V ta tip smo dodali tudi lonec iz groba 462 iz zahodnih grobišč, ki je bil uvrščen v LF varia.²³⁴ Grobna celota je datirana v 2. in 3. stoletje.²³⁵

Podobni lonci so bili odkriti še na grobišču pri OŠ Ljudski vrt, kjer so grobne celote datirane v 2. ter začetek 3. stoletja.²³⁶ Lonci tega tipa so poznani tudi iz naselbinskih kontekstov Petovione, kjer pa niso ožje časovno datirani, ker najdbe niso bile podrobno obravnavane ter ni narejen terenski izvid.²³⁷

LF 7 (*sl. 112, kat. št. 110, kat. št. 111*) so maloštevilni (približno štirje odlomki). Imajo horizontalno oblikovano ustje z dvema ali tremi kanelurami. Trup imajo prav tako kot LF 6 jajčaste oblike, a ni tako močno trebušast. Od LF 6 se razlikujejo predvsem po velikosti, so namreč manjši, s premerom ustja

228 Istenič 1999, 130–135, 137–140.

229 Istenič 1999, 130, 137.

230 Peresni okras (nemško *Ratterdekor*, angleško *roulletting*) smo povzeli po Isteničevi (1999, 91, 92), ki ga opisuje kot okras, narejen s peresom oziroma tankim predmetom z ostrim koncem in ga moramo razlikovati od tistega, ki nastane z odtisom zobatega koleščka.

231 Istenič 1999 130–134.

232 Istenič 1999, 130.

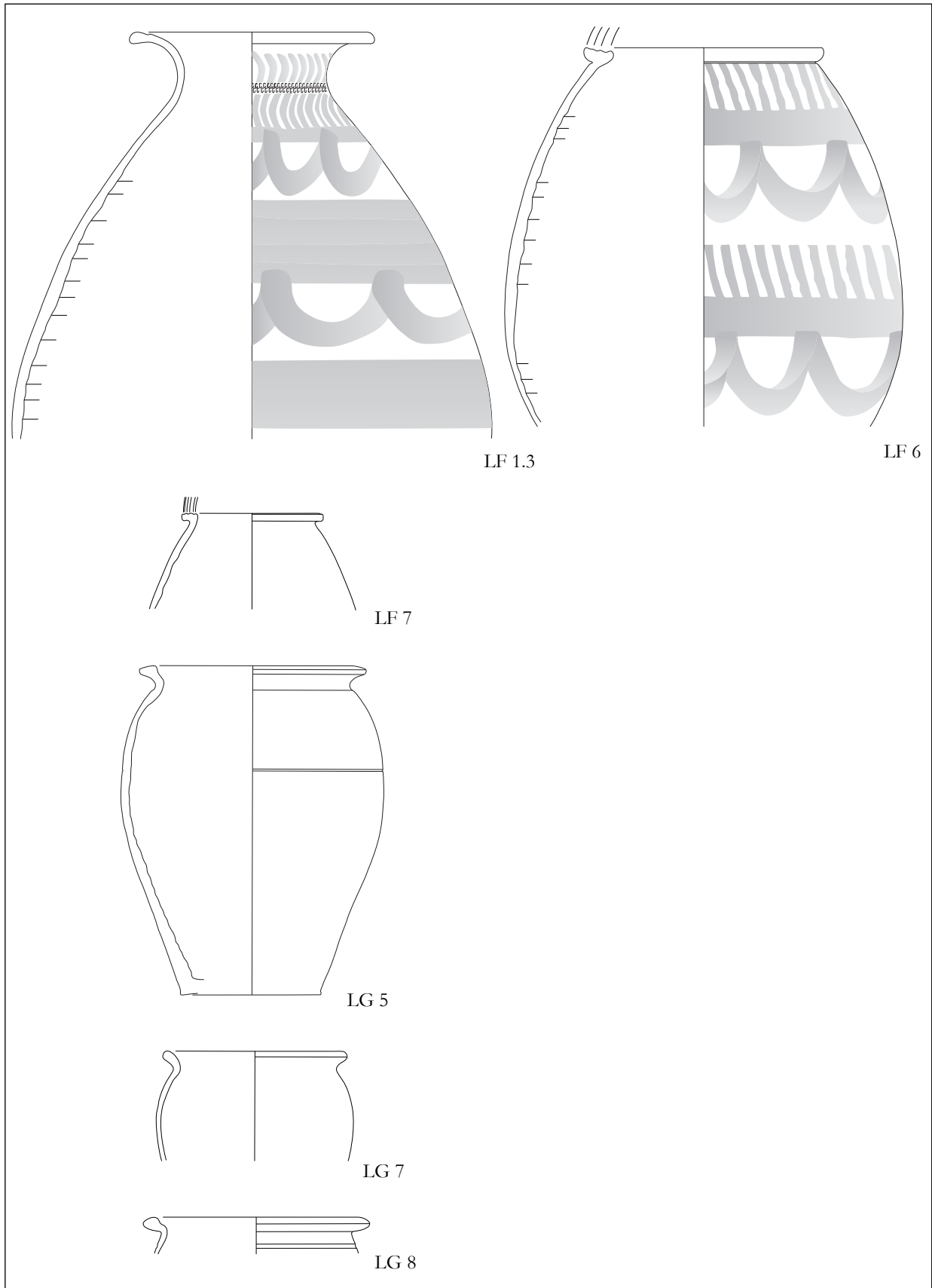
233 Istenič 1999, 130.

234 Istenič 1999, 132, 134, *sl. 2*; Istenič 2000, t. 93: 9.

235 Istenič 1999, 134.

236 Saje 2016, t.47: 4, 211; t. 70: 2, 229; t. 73: 3, 231.

237 Žižek 2004, št. 76, 82, 91.

Slika 112 Tipi loncev iz keramičnega zbira z Doma. Merilo 1 : 4.

med 10,00 cm in 10,50 cm. Na celotnem ohranjenem ostenju na zunanji površini imajo premaz rdeče rjave barve. Vsi so iz polnila peči 3/1985.

Zaradi majhnega števila odlomkov in ker ne kažejo deformacije in temnejše obarvanosti, jih med izdelke delavnic z Doma nismo uvrstili. Fabrikat F7 pa kaže na petovionsko proizvodnjo.

V ta tip smo dodali lonc iz groba 615 iz zahodnih grobišč Petovione, ki je bil uvrščen v LF varia in je datiran v prvo polovico 3. stoletja.²³⁸

Analogij za tip LF 7 drugje v Petovioni in širše nismo zasledili.

LF varia: V to skupino je uvrščen odlomek (*kat. št. 253*), ki ima horizontalno ustje s tremi kanalurami, na trupu pa peresni okras, na katerem so vidni tudi sledovi rdeče rjavega premaza. Odkrit je bil v polnilu peči 3/2001.

Grobi lonci

Grobi lonci iz zahodnega grobišča so razdeljeni na tipe: LG 1 (F2, F3/F4), LG 2 (F3/F4), LG 3 (F5), LG 4 (F1), LG 5 (F1), LG 6 (F2) in LG varia (1999, 137–141, *sl. 130, sl. 131*).

Grobi lonci iz keramičnega zbira z Doma so večinoma narejeni iz fabrikata F14, redki iz F1 in F3/F4 ter so bili izdelani so na hitrem vretenu. Površina ni posebej obdelana in je na otip hrapava. Ujemajo se samo z LG 5, ostali so uvrščeni v nove tipe.

LG 5 (*sl. 112, kat. št. 18–35, kat. št. 56, kat. št. 57, kat. št. 208, kat. št. 269–273*) so v obravnavanem zbiru z Doma številni, z najmanj 120 odlomki. Največ jih je iz polnila peči 2/1985 (F14), nekaj tudi iz peči 3/1985 (F14) in jame 2/1992. Tisti iz jame 2/1992 pa so, enako kot primerki iz zahodnih grobišč, narejeni iz F1.

Imajo izvihano trikotno oblikovano ustje in trebušast trup. Nekateri imajo na ustju žleb (npr. *kat. št. 26*) ali več žlebov na ostenju (npr. *kat. št. 23*). Trikotno ustje je oblikovano v več različicah, ki pa jih nismo izpostavljali. Preveč podrobno deljenje enega tipa na več različic otežuje pregled keramičnega gradiva.

Premer ustja je od 13 cm do 31 cm. Tipološko (oblika ustja, vrat in prehod v trup) so podobni skledam SKLG 1 (*sl. 113*).

Večina odlomkov tega tipa je iz polnila peči 2/1985, 3/1985 in jame 2/1992 ter so narejeni iz F14. Nekateri so bili tudi deformirani in lisasti (*sl. 65*), zato sklepamo, da so izdelki obravnavanih delavnic. Redke odlomke, ki so iz jame 2/1992 in narejeni iz fabrikata F1, nismo uvrstili med izdelke z Doma, ker ne ustrezajo kriterijem za izdelke obravnavane delavnice.

Grobovi z lonci LG 5 iz zahodnih grobišč so datirani v 2. stoletje.²³⁹

Gre za priljubljeno obliko lonca, ki jo zasledimo še drugod na območju Petovione, npr. v naselbinskih kontekstih iz druge polovice 3. in 4. stoletja,²⁴⁰ in v polnilu lončarske peči iz Spodnje Hajdine,²⁴¹ kjer pa niso natančneje datirani.

Oblikovno podobni lonci so pogosti tudi v Karnuntum (*Carnuntum*, Avstrija), kjer se pojavljajo v plasteh od sredine 1. in do druge polovice 2. stoletja (tip 6), kasneje pa ne.²⁴² Analogije za ta tip najdemo tudi v Gleisdorfu (Avstrija),²⁴³ okvirna datacija celotnega najdišča je od konca 1. do sredine 3. stoletja.²⁴⁴ Analogije najdemo še v Panoniji, v vikusu *Odiavum* ali *Azaum* (današnji Almasfüzito na Madžarskem), kjer so datirani od konca 1. in v 2. stoletje na podlagi analogij iz Karnunta.²⁴⁵

LG 7 (*sl. 112, kat. št. 17, kat. št. 50–55*) so pogosto zastopani, z najmanj 80 odlomki in narejeni iz fabrikata F14. Imajo izvihano in zaobljeno ustje ter trebušast trup. Nekateri so na notranji strani ostenja, od ustja navzdol, okrašeni z metličanjem (*kat. št. 51, kat. št. 52*), eden pa tudi na zunanji strani ostenja, na najbolj trebušastem predelu (*kat. št. 53*).

Večina loncev tega tipa je bila odkrita v polnilu peči 3/1985. Nekateri so deformirani in lisasti, zato sklepamo, da so jih izdelovali v obravnavanih delavnicah z Doma.

239 Istenič 1999, 139.

240 Janežič 2008, K 248.

241 Strmčnik Gulič 1993, t. 5: 1–6; t. 8: 1–7.

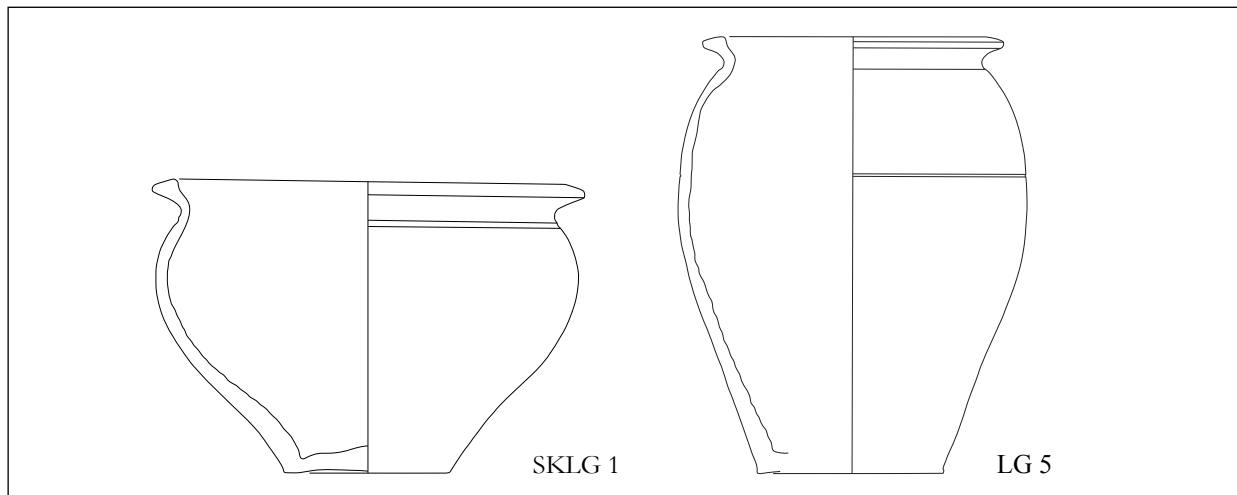
242 Petznek 1998, 202.

243 Schindler Kaudelka 2000, t. 23: 154.

244 Schindler Kaudelka 2000, 26.

245 Horvath 2003, 231, 232; t. 6: 19–28.

238 Istenič 1999, 133; Istenič 2000, t. 134: 7.

Slika 113 Skleda tipa SKLG 1 in lonec tipa LG 5, ki sta si tipološko podobna. Merilo 1 : 4.

Lonci podobne oblike in z metličnim okrasom so bili odkriti v grobovih 1. in 2. stoletja zahodnih grobišč, Isteničeva²⁴⁶ jih je določila pod tip LG 1. A podobni so si samo po obliki, kajti lonci iz grobov so izdelani prostoročno, keramika pa ustreza F2 in F4.²⁴⁷ Ta različnost v tehniki izdelave in fabrikatu ni nič nenavadnega, ker je bila ta oblika lonca dolgo v uporabi.

Podobne lonce po fabrikatu in obliki ter narejene na hitrem vretenu, zasledimo v naselbinskih kontekstih Petovione, na območju današnje Gimnazije Ptuj, kjer so datirani v drugo polovico 3. ter v 4. stoletje.²⁴⁸

LG 8 (*sl. 112, kat. št. 36–38*) so maloštevilni, z največ 20 odlomki. Vsi so narejeni iz F14 in odkriti v polnilu peči 2/1985. Nekateri so tudi deformirani in lisasti, zato predvidevamo, da so jih izdelovali v delavnicah Doma.

Imajo izvihano ustje, ki je odebeljeno in ima na notranji strani utor na katerega sede pokrov. Večji deli trupa in dna niso ohranjeni.

Na zahodnih grobiščih in večini drugih lokacij v Petovionii tega tipa lonca nismo zasledili. Redki odlomki so v polnilu rimske peči iz Spodnje Hajdine,²⁴⁹ dva cela primerka pa smo zasledili v grobovih 16 in 85.²⁵⁰

Mikl Curkova ju na podlagi grobnih celot datira v drugo polovico 2. in 3. stoletje.²⁵¹

LG varia: Uvrščenih je pet odlomkov: odlomek ustja in ostenja lonca (F14) je bil odkrit v polnilu peči 1/1985 (*kat. št. 6*) ali pa pridani v grob 7. Ustje ima izvihano in odebeljeno.

Odlomek lonca s poševno oblikovanim ustjem (F14) je bil odkrit v polnilu peči 2/1985 (*kat. št. 39*).

Odlomek lonca z izvihanim ustjem in žlebovi na vratu (F14) je bil odkrit v peči 3/1985 (*kat. št. 58*).

Naslednja dva odlomka sta narejena iz fabrikata F3/F4 in bila odkrita v jami 2/1992. Eden (*kat. št. 297*) ima izvihano ustje in je od vratu navzdol okrašen z glavničanjem. Drugi (*kat. št. 298*) ima izvihano in poševno ustje ter na trupu več vodoravnih linij, narejenih z metlico.

Čaše

Čaše so v zbiru z Doma pogosto zastopane, z najmanj 400 odlomki. Večina je gubank. Manj je posnetkov recijskih čaš in drugih oblik. Večinoma so iz finega fabrikata F7, redke iz F8 (*kat. št. 290*), nekaj pa jih je tudi iz grobega fabrikata F14 (*kat. št. 47, kat. št. 48, kat. št. 231*).

Vse obravnavane čaše so bile narejene na hitrem vretenu. Redke so ohranjene cele ali do te mere, da smo njihovo obliko lahko v celoti risarsko rekonstruirali.

246 Istenič 1999, 137.

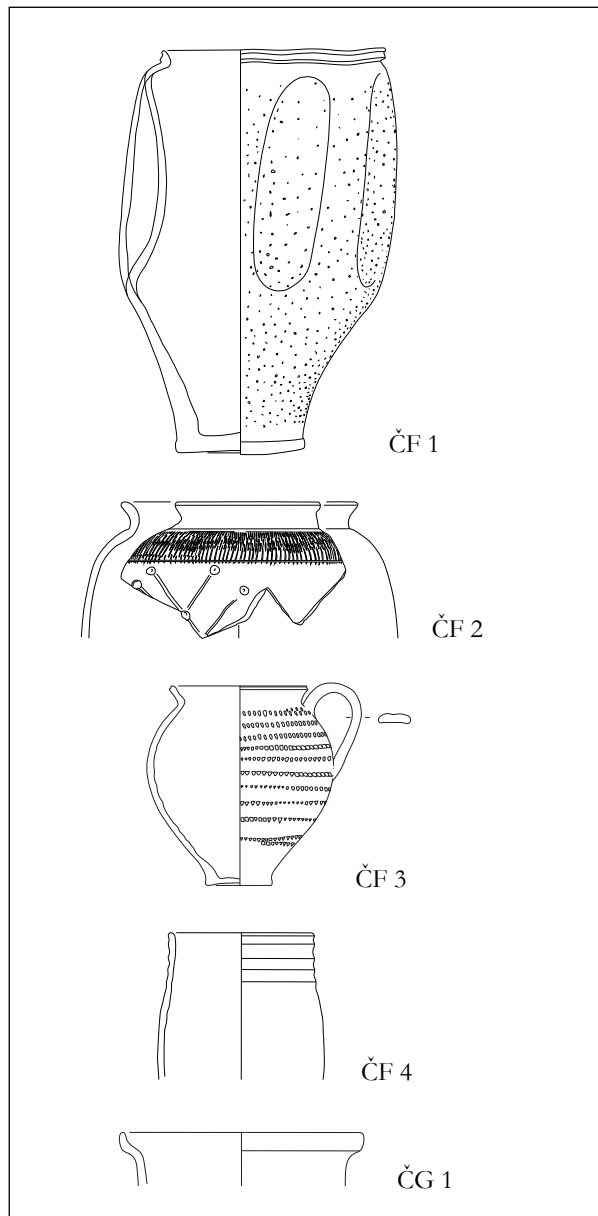
247 Istenič 1999, 137.

248 Janežič 2008, K 214.

249 Strmčnik Gulič 1993, t. 5: 7, 11.

250 Kujundžić 1982.

251 Mikl Curk 1987, 127, 131.

Slika 114 Tipi čaš iz obravnavanega zbira najdb.
Merilo 1 : 4.

Čaše petovionske proizvodnje iz grobov zahodnih grobišč so razvrščene v tipe: Č 4 (F7), Č 5 (F1), Č 6 (F9), Č 7 (F7), Č 8 (F7), ČG 1(F7) in Č varia.²⁵² Isteničeva jih ni razdelila na grobe in fine, kot npr. lonce; poleg tega je čaše tipa Č 3 uvrstila med keramiko tankih sten petovionske proizvodnje,²⁵³ čaše gubanke poimenovala drugače, s kratico ČG (različica ČG 1, ČG 2 in ČG varia)²⁵⁴ ter posnetke recijskih čaš uvr-

stila med fine lonce, s kratico LF varia.²⁵⁵ Zaradi poenotenja poimenovanja celotnega keramičnega zbira in metode dela smo se odločili, da čaše najprej razdelimo na grobe in fine. Zaradi tega poimenovanja čaš nekoliko spremenimo in prilagodimo (npr. ČF 1, ČF2, ČG 1). Nekaterih tipov z grobišč v zbiru z Doma ni in jim poimenovanja nismo spreminjali. Predlagamo, da se preimenovanje spremeni in prilagodi pri nadaljnjih študijah najdb z drugih najdišč v Petovionih.

Čaše z Doma se po obliki s čašami iz zahodnih grobišč ujemajo v naslednjih tipih: s čašami gubankami,²⁵⁶ s posnetki recijskih čaš v LF varia²⁵⁷ in s posnetkom oblike Bet 103, ki je uvrščena med loščeno posodje.²⁵⁸ Isteničeva pri slednjem odlomku ni določila izvora, a mislimo, da gre za petovionsko izdelavo, najverjetneje F7 ali F8.

Fine čaše

ČF 1 (*sl. 114*): V ta tip sodijo čaše gubanke, ki so pri Isteničevi uvrščene v ČG 1 in 2,²⁵⁹ ki se razlikujeta po okrasu: ČG 1 ima na zunanji strani zrnast premaz,²⁶⁰ ČG 2 ima pa samo premaz.²⁶¹ V obravnavanem keramičnem zbiru gubank na podlagi okrasa nismo ločili. Med čašami iz zbira jih je največ, približno 250 odlomkov (*sl. 77–80, sl. 91; kat. št. 70–81, kat. št. 224–228, kat. št. 255–259*), vse so iz F7 in imajo glajeno površino. Imajo rahlo izvihano ustje z žlebom, cilindričen trup, na katerem je praviloma šest udrtin oziroma gub in ostenje, ki se proti dnu zoži. Dno je rahlo vbočeno. Celotno zunanjo površino posode prekriva rdeče rjav običajen premaz, nekatere pa imajo zrnast premaz (npr. *sl. 80, kat. št. 70, kat. št. 74, kat. št. 76, kat. št. 79*). Zastopane so v različnih velikostih, od premera ustja 6 cm in višine približno 10,5 cm, do največjih, ki ima-

252 Istenič 1999, 113–118.

253 Istenič 1999, 110.

254 Istenič 1999, 118.

255 Istenič 1999, 134.

256 ČG, Istenič 1999, 118, sl. 102.

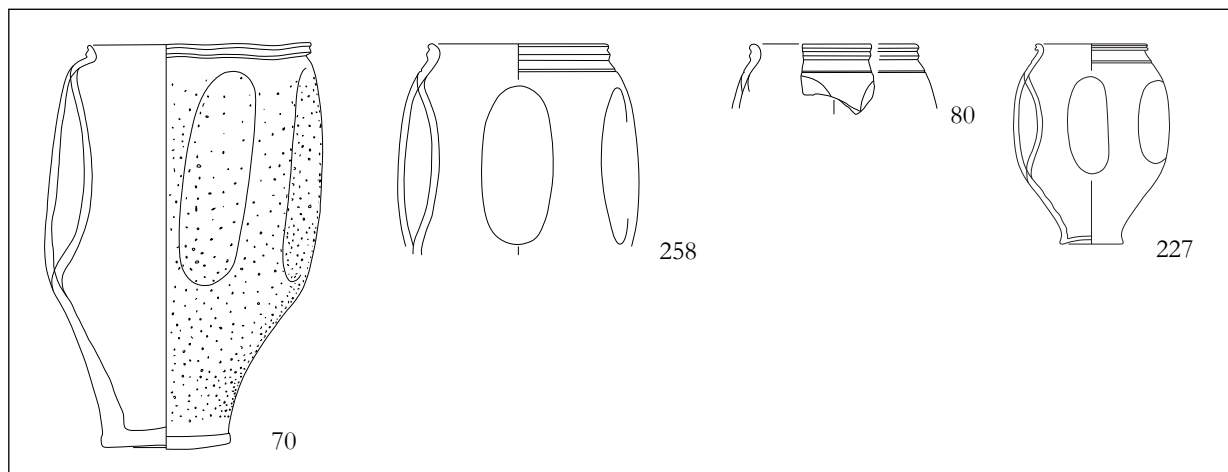
257 Istenič 1999, 134, sl. 124.

258 Istenič 1999, 146; Istenič 2000, t. 60: 2.

259 Istenič 1999, 118.

260 Običajnemu premazu so primešali zrna gline (*Griessbewurf*), velikosti približno 1mm, zaradi boljšega oprijema posode (Miglbauer 1990, 15).

261 Istenič 1999, 118.

Slika 115 Čaše gubanke (Č 1) različnih velikosti iz obravnavanega zbira najdb. Merilo 1 : 4.

jo premer ustja 12 cm in so visoke približno 21 cm (sl. 115). Čeprav nekatere med njimi presegajo velikost čaš in bi skoraj sodile med lonce, smo jih zaradi enake oblike posode obravnavali med čašami.

Številni odlomki so deformirani zaradi previsoke temperature (sl. 77–80). Največ jih je bilo v polnilu peči 3/1985. Ostali so iz peči 2/2001 in 4/2001.

Čaše gubanke so pogosta najdba v Petovionii, v naselbinskih kontekstih²⁶² in na grobiščih.²⁶³ Prav tako so bile odkrite tudi v polnilih peči²⁶⁴ in odpadnih jamah.²⁶⁵ Navedene analogije iz Petovionie kažejo na datacijo od druge polovice 1.²⁶⁶ in do 3. stoletja.²⁶⁷

V Karnuntu je avtorica po obliki in fabrikatu podobne čaše gubanke uvrstila v tip 20.3 in jih datirala v drugo polovico 2. in v 3. stoletje.²⁶⁸

Med gubankami je z enim primerkom zastopana še malo drugačna različica, ki je deformirana in temno sivo obarvana (kat. št. 81). Na ostenju ima manjše gube, ki so na trupu razporejene v treh linijah in med sabo ločene z žlebom. Podobne kot je opisana različica gubanke med objavljenim petovionskim in drugim gradivom do sedaj še nismo zasledili.

262 Mikl Curk 1976, t. 12: 2.

263 Kujundžić 1982, t. 3: 17; Tušek 1996, T. 7: 14; Saje 2016, t. 17: 3.

264 Plesničar Gec, Strmčnik Gulič in Tušek 1990, sl. 1. sl. 2. sl. 3.

265 Istenič in Tomanič Jevremov 2004, t. 6: 26–30.

266 Istenič 1999, 118.

267 Istenič in Tomanič Jevremov 2004, 333.

268 Petznek 1998, 255, 256; FT. 4: 20.3.

ČF 2 (sl. 114): V ta tip sodijo čaše, ki posnemajo recijski tip (kat. št. 173, kat. št. 174). Vključili smo še posnetek recijske čaše petovionske proizvodnje iz groba 175 z zahodnih grobišč, ki je v objavi uvrščen med LF varia in datiran v 2. in 3. stoletje.²⁶⁹

V zbiru z Doma so zastopane z najmanj 50 odlomki, večinoma gre za ostenja; so iz F7 in imajo glajeno površino. Imajo izvihano ustje in trebušast trup. Nobena ni ohranjena v celoti, tako da je viden samo del okrasa. Vse imajo rdeč ali rjav premaz na celotni zunanji površini.

Odkrite so bile v polnilu peči 1/2001 in večina je deformiranih in lisastih.

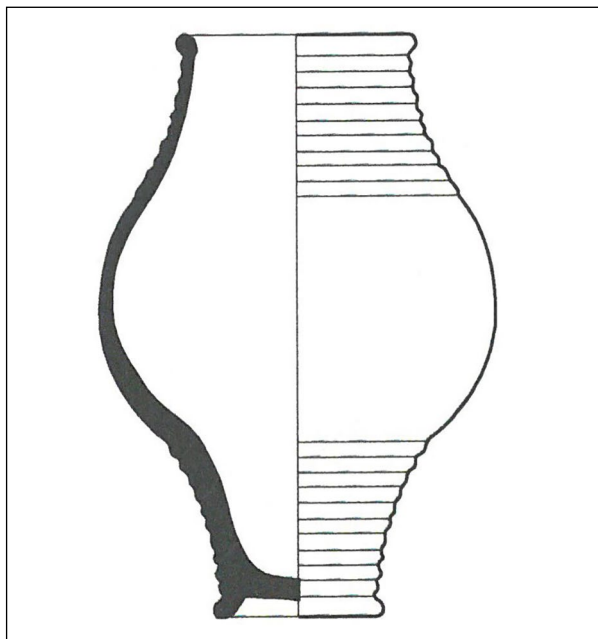
Drexel je recijski tip čaš, ki so bile najdene v Faimingenu (Nemčija), po okrasu razdelil v tri različice, ki si sledijo kronološko.²⁷⁰ Čaša (kat. št. 173) sodi v prvo različico okrasa; sestavljen je iz peresnega okrasa in nanizanih plastičnih buncic (barbotinska tehnika), ki so med sabo povezane z vrezanimi linijami in tvorijo mrežo. Ta različica je datirana v prvo polovico 2. stoletja.²⁷¹ Na večini odlomkov ostenj zasledimo peresni okras in nanizane buncice, a so premajhni, da bi naredili rekonstrukcijo okrasa cele posode (sl. 89). Druga različica okrasa je sestavljena iz pogosto nanizanih plastičnih buncic na peresni okras ali pa so namesto buncic narejene podkve.²⁷² Pri tretji različici je prisoten

269 Istenič 1999, 134.

270 Miglbauer 1990, 16.

271 Miglbauer 1990, 16, t. 1: 12.

272 Miglbauer 1990, t. 4: 1.

Slika 116 Oblika čaše Bet 103, ki jo najverjetneje posnemajo čaše Č 4 (Delage 2012, 104).

samo peresni okras.²⁷³ Druga in tretja različica okrasa sta datirani od sredine 2. in do začetka 3. stoletja.²⁷⁴ V obravnavanem zbiru z Doma je zastopana samo prva različica okrasa, lahko bi bila tudi tretja, a ker gre za manjše odlomke, celotnega okrasa ni možno določiti. Posnetke recijskega posodja zasledimo v rimski lončarski četrti na območju Bolnišnice Ptuj, kjer pa niso natančno datirane.²⁷⁵

ČF 3 (sl. 114): V ta tip sodijo čaše z izvihanim ustjem, ki ima na zunanjem robu žleb, trebušast trup in rahlo vbočeno dno (kat. št. 229, kat. št. 230). Vse so iz F7 z glajeno površino. Imajo trakast ročaj, rdeče rjav premaz na celotni zunanji površini in so od vratu navzdol okrašene s kolesčkanjem.

V obravnavanem zbiru so maloštevilne, manj kot 15 odlomkov. Vse so iz polnila peči 2/2001 in so deformirane ter lisaste.

Med objavljenim gradivom iz Petovione smo zasledili samo eno podobno čašo z nekoliko drugače izdelanim ročajem, podrobna lokacija znotraj mesta in natančna datacija nista navedeni.²⁷⁶

273 Miglbauer 1990, t. 4: 3; kat. št. 174.

274 Miglbauer 1990, 17–18.

275 Vomer Gojkovič 1990, t. 11: 8.

276 Žižek 2004, 133, sl. 54.

ČF 4 (sl. 114): Ta tip čaše je v zbiru maloštevilen, približno pet odlomkov (sl. 81; kat. št. 82, kat. št. 83, kat. št. 290), narejen iz F7 in F8 ter ima glajeno površino. V ta tip smo vključili še odlomek (GK varia) iz zahodnih grobišč, ki je datiran od druge polovice 1. in do prve tretjine 2. stoletja.²⁷⁷

Čaše tega tipa posnemajo galske sigilatne čaše Bet 103 (sl. 116).²⁷⁸ Imajo pokončno ustje, dolg vrat, trup je neizbočen, skoraj valjast, ter na zgornjem in spodnjem delu okrašen s kanelurami. Dno je rahlo vbočeno (kat. št. 83). Večina je iz peči 3/1985 in iz fabrikata F7. So večinoma lisasti, zato domnevamo, da so jih izdelovali v obravnavanih delavnicah Doma, čeprav niso številni. Ena je iz jame 2/1992 (kat. št. 290), narejena iz fabrikata F8 in ne kaže znake deformiranosti, zaradi tega je ne prištevam med izdelke z Doma.

Čaše Bet 103 so izdelovale delavnice v kraju Lezoux, v proizvodni fazi 3 in 4, ki sta datirani od leta 110 do 170.²⁷⁹ Njihovi posnetki so bili odkriti tudi po drugih lokacijah Petovione, eden je bil odkrit v grobu 294, ki nima ohranjenega ustja in ima namesto premaza olivnozelen lošč ter je datiran od druge polovice 1. in do prve tretjine 2. stoletja.²⁸⁰ Cela čaša pa je bila odkrita v grobu 112 na Zgornji Hajdini in je bila v času priprave citirane objave izgubljena.²⁸¹

Eden izmed odlomkov se zaključuje koničasto, a je odlomljen in oblika ustja ni ohranjena (kat. št. 83). Na eni strani posode je ostenje malo sploščeno (sl. 81). Zaradi podobnosti s čašo Bet 103 ga obravnavamo pri tipu Č 4, čeprav bi zaradi drugačne oblikovanosti zgornjega dela posode lahko predstavljal tudi kaj drugega.

ČF varia: Čaše različnih tipov, ki so zastopane v majhnem številu (kat. št. 46, kat. št. 84, kat. št. 175). Vse so bile odkrite v polnilih peči (1/2001, 2/1985 in 3/198), so tipološko drugačne od vzpostavljenih tipov in so glede na fabrikat F7 petovionske proizvodnje. Zaradi

277 Istenič 2000, 101, t. 60: 2.

278 Tipologija je poimenovana po raziskovalcu Bet Philippe-ju, ki se ukvarja s sigilatnim posodjem iz Lezouxa (Bet 1985).

279 Delage 2012, 107.

280 Istenič 2000, 101, t. 60: 2.

281 Žižek 1996, t. 11: 3.

njihove maloštevilnosti predvidevamo, da jih v obravnavanih delavnicah niso izdelovali.

Grobe čaše

ČG 1 (*sl. 114*): Ta tip ustreza čašam tipa Č 5 iz zahodnih grobišč, ki so narejene iz F 1 (Istenič 1999, 116, 117, *sl. 102*). Iz zbira z Doma jim pripada 1 odlomek (peč 2/1985), ki je iz F 14 (*kat. št. 48*). So brez premaza, površina ni posebej obdelana. Gre samo za en odlomek in ga med izdelke delavnic z Doma ne prištevamo.

ČG varia: Sta iz grobega fabrikata F14 (*kat. št. 47, kat. št. 231*) in iz polnil peči 2/1985 in 2/2001. Karakteristik izdelkov z Doma nimata, zato ju med izdelke z Doma nismo uvrstili. Fabrikat kaže, da sta petovionske proizvodnje.

Vrči

V keramičnem zbiru je najmanj 270 odlomkov vrčev, dva vrča pa sta skoraj cela. Narejeni so iz dveh finih (F7 in F9) in enega grobega fabrikata (F14).

Vrči iz zahodnih grobišč so vsi iz finih fabrikatov (F7, F9) in razdeljeni na enoročajne vrče brez izlivka (VE), enoročajne vrče z izlivkom (VI) in dvoročajne vrče (VD) ter znotraj tega na tipe (npr. VE 1, VE 2, VI 1, VD 1 itd.).²⁸² Ta delitev se pri vrčih z Doma ni izkazala za najbolj uporabno, še posebej pri vrčih, ki smo jih združili v tip VF 1, ker so enake oblike in imajo enega ali dva ročaja.

Kljub pestrosti vrčev v grobovih zahodnih grobišč se z njimi vrči z obravnavanih delavnic z Doma redko tipološko ujemajo. Zanimivo je tudi, da so vrči v zbiru Doma večinoma narejeni iz grobega fabrikata F14. Zato smo pri poimenovanjih tipov dodali kratici F (fini) in G (grobi) (npr. VIF 14 in VIG 1) ter tipe številčili z naslednjo zaporedno številko, če v zbiru iz zahodnega grobišča niso bili ugotovljeni (npr. VIF 14). Dodali smo tip VF (fini vrči), v katerih so zajeti primerki enakega tipa, razlikujejo se po tem, da imajo eni samo en ročaj, nekateri pa dva. Tudi pri

obdelavi vrčev predlagamo enako kot pri čašah, da se imenovanja dopolnjujejo po metodi, uporabljeni v tej objavi in se ustvari ena klasifikacija, kljub več objavam.

Fini enoročajni vrči brez izlivka (VEF)

VEF 14 (*sl. 117*): Vrči tega tipa so redki, z največ 20 odlomki. Narejeni so bili na hitrem vretenu in imajo glajeno površino, izvihano široko ustje, dolg in širok vrat ter jajčast trup (*sl. 95; kat. št. 196–197*). Ročaj okroglega preseka je zalepljen na rob ustja in speljan višje od tega ter v spodnjem delu zalepljen na vrh trebuha. Vrči tega tipa so precej razlomljeni, cel ni bil ohranjen nobeden. Ohranjeni so le odlomki zgornjih dveh tretjin vrčev, odlomkov spodnjega dela nismo prepoznali.

Vsi so iz F7 in iz polnila peči 2/2001. Domnevamo, da so izdelki delavnic z Doma, ker je večina deformiranih in lisastih.

Analogije za tip VEF 14 so redke. Najbolj podobni vrči so iz območja lončarskih delavnic v Rabelčji vasi,²⁸³ kjer so datirani v 2. in 3. stoletje.²⁸⁴ Podoben vrč, ki ima malo drugačno oblikovano ustje in ročaj, je bil odkrit v grobu 225, ki ni imel drugih pridatkov²⁸⁵ in ga Mikl Curkova datira v 3. stoletje.²⁸⁶ Podobne vrče, ki nimajo ohranjenih ustij, zasledimo med najdbami z lončarsko obrtniške delavnice na območju današnje Bolnišnice Ptuj²⁸⁷ in iz Rabelčje vasi.²⁸⁸ Faktura pri navedenih analogijah ni navedena.

Podobni tipu VEF 14 so tudi vrči tipa 38 iz Karnunta, kjer so bili najdeni v plasti iz druge polovice 2. in 3. stoletja.²⁸⁹

Grobi enoročajni vrči brez izlivka (VEG)

VEG 1 (*sl. 117*): Enaki kot vrči tipa VEF 14, samo da so narejeni iz F14, na hitrem vretenu in nimajo pose-

282 Istenič 1999, 119–129.

283 Curk, Gulič in Tušek 1984, sl. 3.

284 Curk, Gulič in Tušek 1984, 65.

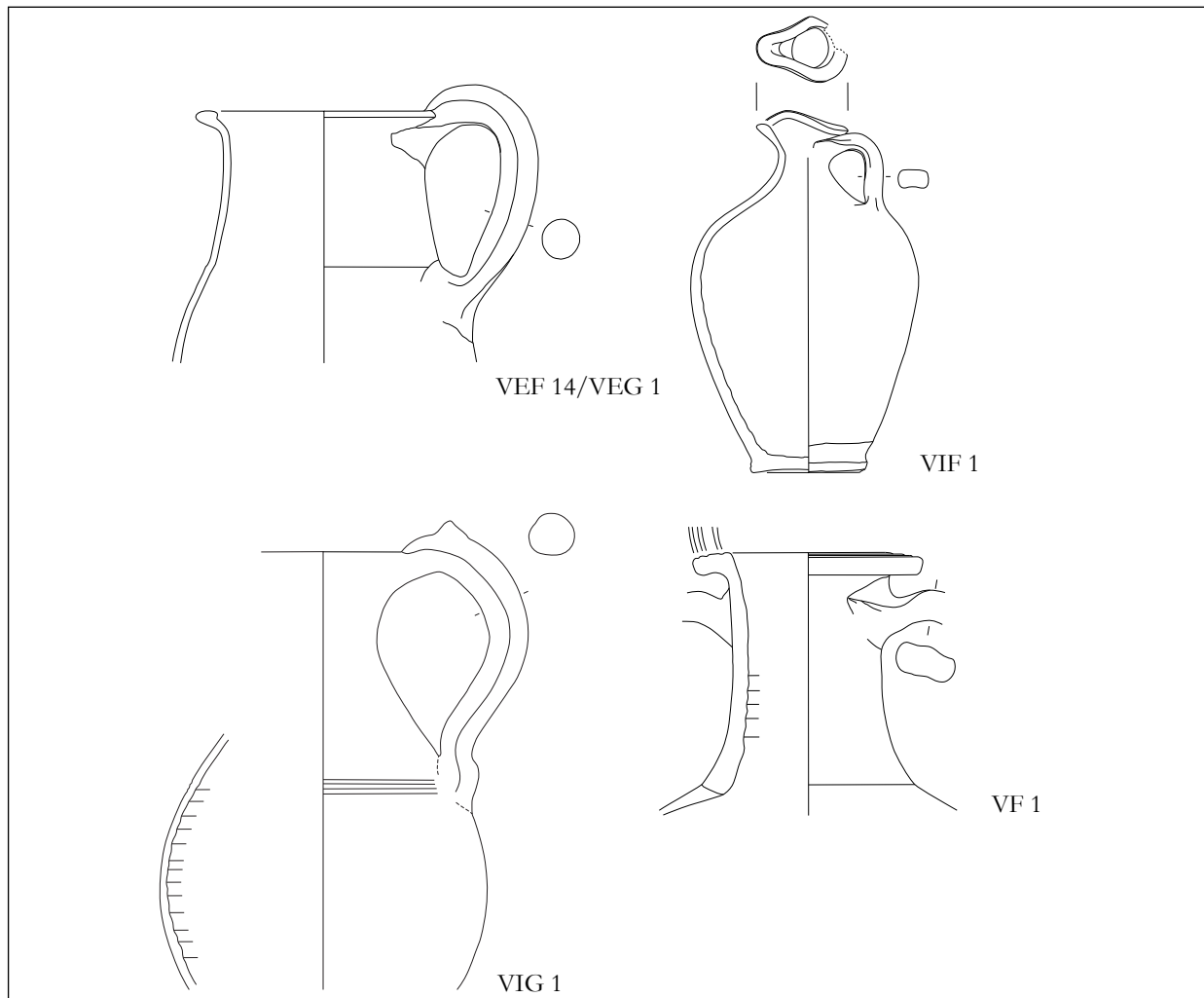
285 Kujundžić 1982, t. 18: 17.

286 Mikl Curk 1987, t. 65: 34.

287 Vomer Gojkovič 2004, t. 4: 13, 15; t. 5: 7.

288 Žižek 2004, 143, sl. 101.

289 Petznek 1998, 275, ft. 5: 38.

Slika 117 Tipi vrčev iz obravnavanega zbira najdb. Merilo 1 : 4.

bej obdelane površine, ta je na otip hrapava. Približno 60 odlomkov sodi v ta tip. Vsi so iz polnila peči 2/2001. Domnevamo, da so izdelki delavnic z Doma, ker je večina deformiranih in lisastih.

Fini enoročajni vrči z izlivkom (VIF)

VIF 1 (*sl. 117*): Ta tip je po obliki in fabrikatu enak VI 1 z zahodnih grobišč, kjer je datiran od konca 1. do začetka 3. stoletja.²⁹⁰ Iz obravnavanega zbira z Doma sodi v ta tip največ 30 odlomkov. Vrči imajo izlivek, ozek in kratek vrat, trebušast trup ter rahlo vbočeno dno (*sl. 72, sl. 73; kat. št. 99–101*). Ročaj pravokotnega preseka je izpeljan pod ustjem. Vsi so narejeni v fabrikatu F7, na hitrem vretenu in imajo glajeno

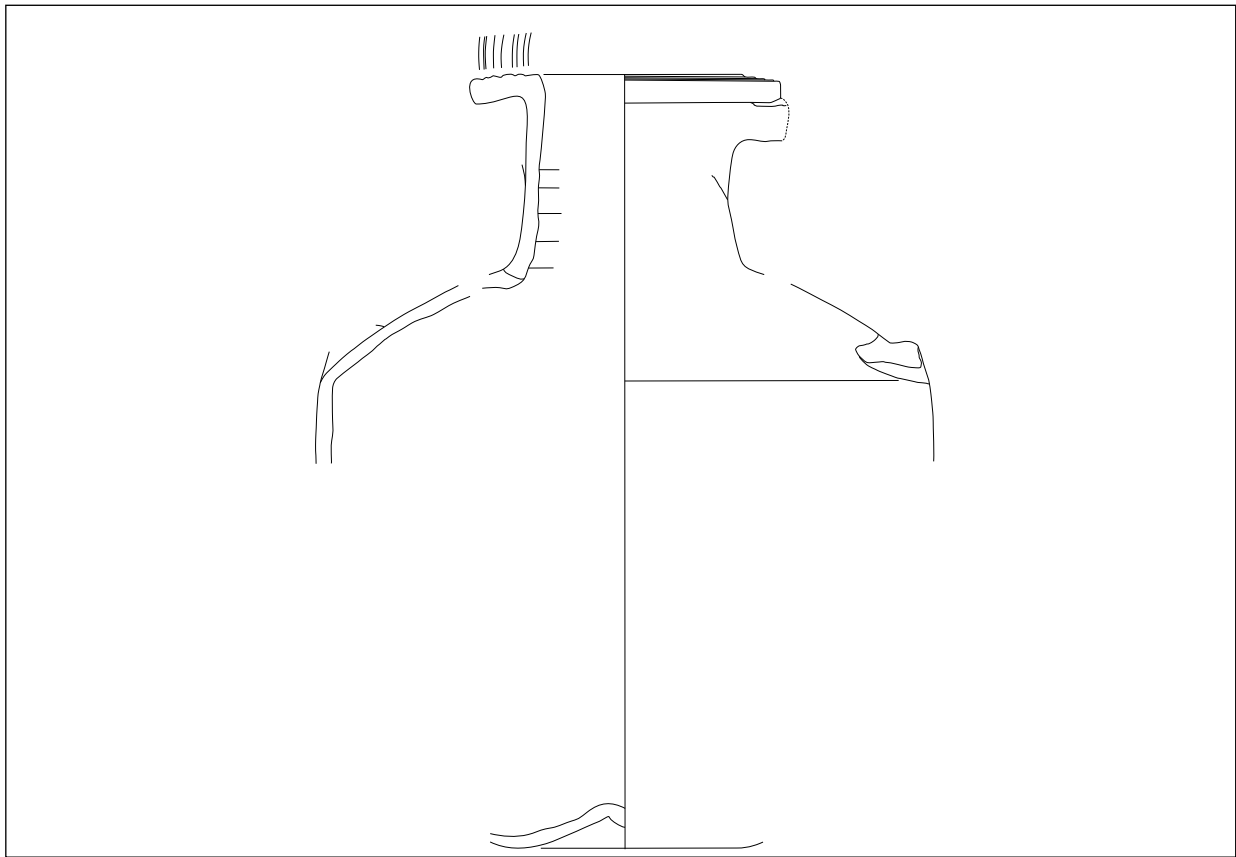
površino. Odkriti so bili v polnilu peči 3/1985, ker so deformirani in lisasti, domnevamo, da so izdelki z območja Doma.

Podobnih vrčev, razen v grobovih, drugod v Petovionu zaenkrat nismo zasledili.

Grobi enoročajni vrči z izlivkom (VIG)

VIG 1 (*sl. 117*): Največ 35 odlomkov iz obravnavanega zbira sodi v ta tip, večinoma so manjši odlomki ostenj z deli ročajev. Značilnost tega tipa vrčev je ročaj okroglega preseka, ki je prilepljen na ustje ter ima koničast vrh (*sl. 96, sl. 97; kat. št. 199, kat. št. 200*). Ustje je enostavno zaobljeno in izvihano ter ima izlivek (*kat. št. 201*). Vrat je širok in dolg, trup pa jajčast. Prehod iz vratu v trebuh je včasih zamejen z žlebom (*kat. št. 199*). Vsi odlomki so iz F14, narejeni na hi-

290 Istenič 1999, 127.

Slika 118 Rekonstrukcija vrča tipa VF 1 iz več odlomkov (*kat. št. 62, kat. št. 67, kat. št. 69*). Merilo 1 : 4.

trem vretenu, površina ni posebej obdelana ter so bili odkriti v polnilu peči 2/2001. Ker so bili vsi odkriti v polnilu peči 2/2001 in so nekateri deformirani in lisasti, domnevamo, da so izdelki delavnic z Doma. Na območju Petovionie niti izven nje analogij za ta tip vrčev nismo zasledili.

Fini vrči (VF)

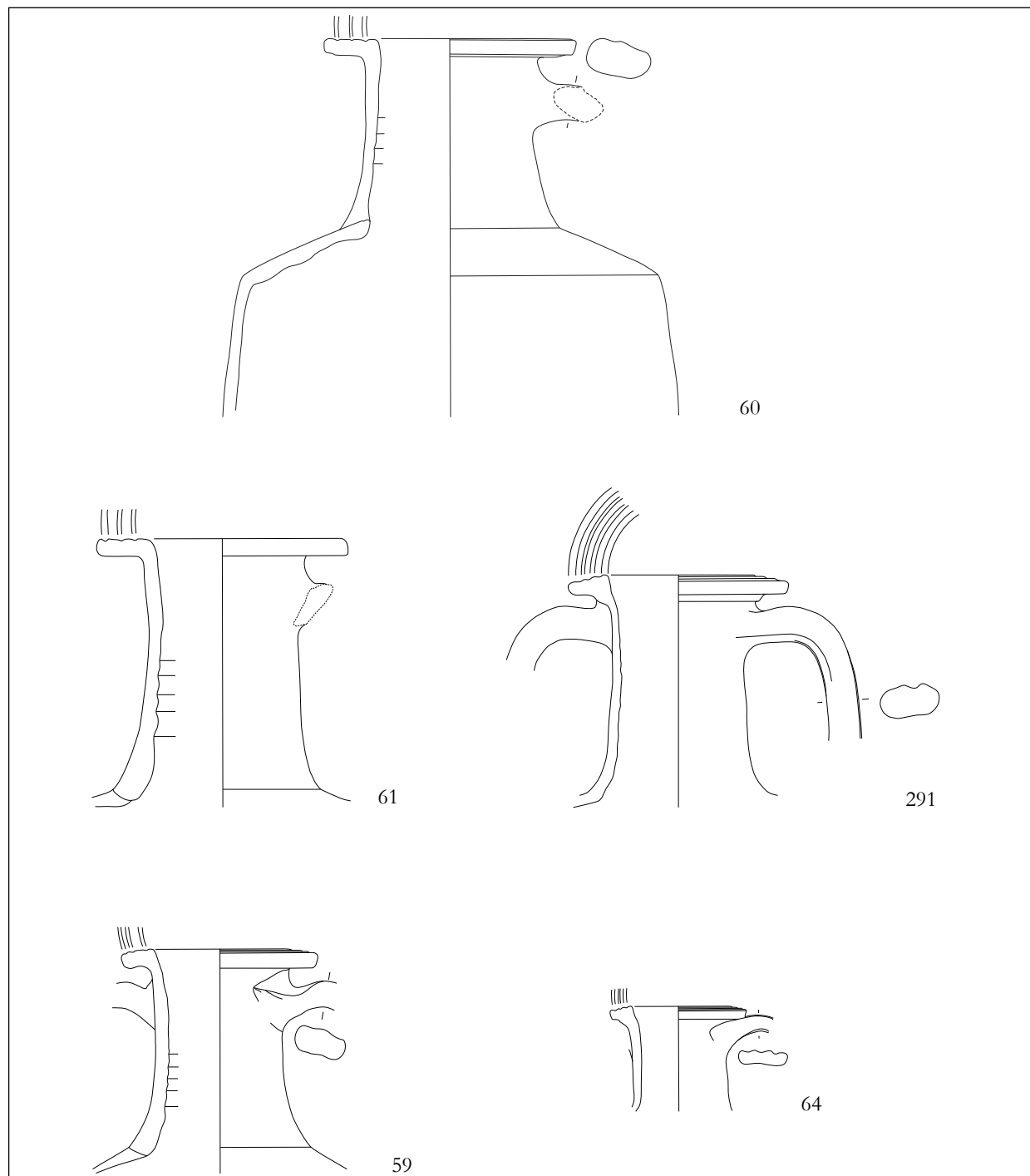
VF 1 (*sl. 117*): Vrči tega tipa so v obravnavanem zbiru najpogostejši, s približno 100 odlomki (*sl. 74–76; kat. št. 16, kat. št. 59–69, kat. št. 291*) in skoraj vsi so bili odkriti v polnilu peči 3/1985. Dva odlomka sta še iz jame 2/1992 (*kat. št. 291*) in eden iz polnila peči 2/1985 (*kat. št. 16*). Vsi so iz fabrikata F9, narejeni na hitrem vretenu in imajo glajeno površino. V celoti ni bil ohranjen nobeden.

Imajo horizontalno oblikovano ustje s tremi, štiri ali redko tudi petimi žlebovi ter dolg cilindričen vrat, ki je približno enako visok kot je široko ustje (npr. *kat. št. 61*) ali pa malo nižji (2/3 premera ustja,

npr. *kat. št. 60*). Zanimivost pri tem tipu je, da imajo enega (*sl. 119, kat. št. 60, kat. št. 61*) ali dva trakasta ročaja (*kat. št. 59, kat. št. 62–66, kat. št. 291*). Ostali del posode (rame s trupom) je narejen posebej in zlepljen v celoto na koncu vratu. Prehod iz ramen v trebuh je narejen ostro in spominja na klek (npr. *kat. št. 60*) ali pa zaobljeno (npr. *kat. št. 66*). Nekateri odlomki imajo na ramenu ohranjen temno rdeč premaz, ki je bil nanešen z gobico (*sl. 76*).

Zaradi enakega fabrikata sklepamo, da je odlomek vbočenega dna (*kat. št. 69*) pripadal temu tipu vrča. Odlomki se med sabo niso sestavili v celo posodo oziroma med sabo niso imeli stika in je rekonstrukcija oblike tega tipa vrča narejena iz več odlomkov, ki niso nujno bili del iste posode, zato da si vsaj približno lahko predstavljamo njegovo obliko (*sl. 118*). Pojavljajo se v različnih velikostih, s premerom ustja od 8,70 cm do 16,40 cm (*sl. 119*).

Glede na to, da so skoraj vse odlomke te posode odkrili v polnilu peči 3/1985 in teh ni bilo malo, sklepamo, da so jih izdelovali v delavnicah z Doma.

Slika 119 Vrči tipa VF 1 razporejeni po velikosti, z enim ali dvema ročajema. Merilo 1 : 4.

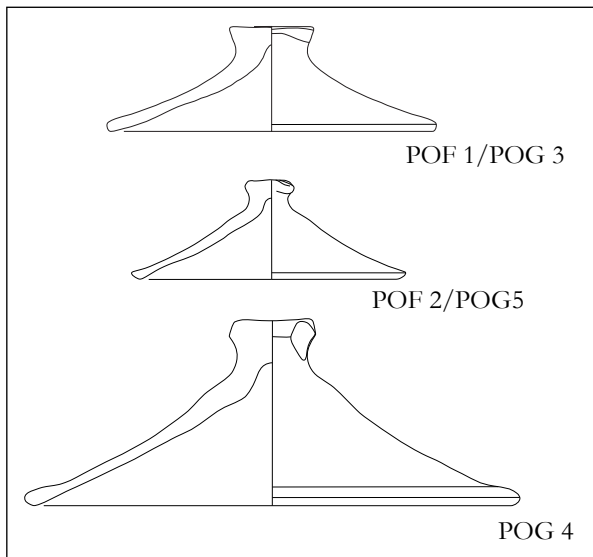
Takih vrčev na območju Petovione do sedaj nismo zasledili. Nekaj primerkov je podobnih, a z razlikami. Vrč iz groba 78, ki je datiran od konca 1. do prve polovice 3. stoletja, ima v primerjavi z vrči VF 1 malo drugače oblikovan vrat.²⁹¹ Vrči iz vodnjaka 2 v rimski lončarski četrti na območju Bolnišnice Ptuj pa imajo

drugače oblikovana ročaja in vrat²⁹² in niso ožje časovno določeni.

VF varia: Vrči različnih tipov (*kat. št.* 202–205). Vsi so iz fabrikata F7 ter odkriti v peči 2/2001. Na zunanji strani imajo ohranjen premaz v rdeče rjavi barvi in so na ostenju okrašeni s koleščkanjem. Med izdelke de-

291 Istenič 2000, 37, t. 17: 4.

292 Vomer Gojkovič 2004, 86, t. 2: 1–4; Žižek 2004, 126, sl. 15.

Slika 120 Tipi pokrovov iz obravnavanih delavnic z Doma. Merilo 1 : 4.

lavnic z Doma jih ne uvrščamo, ker so maloštevilni in ne kažejo znakov deformiranosti in obarvanosti. Na podlagi fabrikata pa so izdelki petovionskih delavnic.

Pokrovi

Najmanj 230 odlomkov iz keramičnega zbira z Doma pripada pokrovom. Glede na fabrikat iz katerega so narejeni (F2 in F4), sodijo v grobe.

Isteničeva je pokrove z zahodnih grobišč razdelila na tri tipe: PO 1, POG 2 in PO varia.

Iz obravnavanega zbira z Doma se noben ne ujema s tipi z zahodnih grobišč, zato smo pri grobih nadaljevali z naslednjo zaporedno številko in dodali še krajšavo G (npr. POG 3), pri finih pa smo začeli z 1 in dodali krajšavo F (npr. POF 1). Večinoma gre za odlomke ustij z ostenji, zato smo jih tipološko razvrstili na podlagi oblikovanosti ustja. Ostenja z držaji smo združili v eno skupino PO D, a jih znotraj te po oblikovanosti držaja nismo delili. Ne bi bilo smiselno, ker bistvenih razlik med njimi ni. Ohranjeni držaji niso natančno izdelani, zato so ponavadi nesimetrični, z neporavnanimi robovi, delno vidnimi prstnimi odtisi ter odtisi oziroma sledovi vrtenja na vretenu.

Narejeni so iz finih fabrikatov: F9 (približno 115 odlomkov), iz F7 okoli 35 odlomkov ter iz grobih: okoli 70 odlomkov iz F14 in približno 10 odlomkov iz F1. Praviloma so bili vsi izdelani na hitrem vretenu, površina ni posebej obdelana in je na otip hrapava.

Fini pokrovi

POF 1 (*sl. 120*): Pokrovi tega tipa so najštevilnejši, s približno 70 odlomki (*kat. št. 85–90, kat. št. 237–242*). Nekateri izmed teh so v celoti risarsko rekonstruirani (*kat. št. 85, kat. št. 237, kat. št. 238*). Imajo enostavno zaobljen rob ustja in ravne stene. Držaj je gumbast s potlačeni robovi (*kat. št. 11, kat. št. 85*) ali sploščenimi robovi (*kat. št. 237, kat. št. 238*).

Narejeni so iz F9 in odkriti v polnilih peči 3/1985 in 2/2001. Večinoma so deformirani in lisasti zato predvidevamo, da so bili narejeni v obravnavanih delavnicah.

Ta tip se pojavlja med objavljenim petovionskim gradivom iz naselbinskih plasti, ki so datirane v drugo polovico 3. ter v 4. stoletje²⁹³ in med najdbami ob keramični peči iz Zgornje Hajdine.²⁹⁴

POF 2 (*sl. 120*): Približno 25 odlomkov sodi v ta tip pokrovov in so narejeni iz F9 in F7 (največ 10 odlomkov). Imajo nekoliko odebeljeno in trikotno oblikovano ustje, stene so ravne, držaj pa gumbast, s potlačeni robovi (*kat. št. 91, kat. št. 93, kat. št. 94*). Tisti iz fabrikata F9 so bili odkriti v peči 3/1985. Odlomki iz F7 pa so iz polnila peči 1/2001. Večina odlomkov je deformiranih in lisastih.

Zasledimo jih ob keramični peči iz Zgornje Hajdine²⁹⁵ in v naselbinskih kontekstih 3. faze iz Bivše vojašnice, kjer so datirani od konca 1. do druge polovice 2. stoletja²⁹⁶ ter iz Gimnazije Ptuj, kjer so datirani v drugo polovico 3. in 4. stoletje.²⁹⁷

POF varia: Šest različnih odlomkov pokrovov (*kat. št. 180, kat. št. 181, kat. št. 183, kat. št. 184, kat. št. 185*), ki so narejeni iz F7 in F9. Odkriti so bili

293 Janežič 2008, K 96, K 97.

294 Strmčnik Gulič 1993, t. 10: 9.

295 Strmčnik Gulič 1993, t. 10: 3–6.

296 Schindler Kaudelka in Janežič 2019, 118, 119.

297 Janežič 2008, K 101, K 103.

v peči 1/2001 in 2/2001. Eden je deformiran, napokan in lisast ter bi po obliki lahko sodil tudi med pladnje ali krožnike (*sl. 99*, ni izrisan).

POF D: Vsaj 10 odlomkov ima ohranjen samo držaj z ostenjem (*kat. št. 96–98*) in so narejeni iz F9. Niso vključeni v noben tip, ker nimajo ohranjenega ustja.

Grobi pokrovi

POG 3 (*sl. 120*): Približno 60 odlomkov jih sodi v ta tip. So enaki kot POF 1, a so narejeni iz F14. Odkriti so bili v polnilih peči 2/1985, 3/1985 in 1/2001 (*kat. št. 3, kat. št. 4, kat. št. 10, kat. št. 11, kat. št. 177*). Zaradi deformiranosti in lisaste površine jih prišteva-
mo med izdelke z Doma.

POG 4 (*sl. 120*): Ti so maloštevilni, s približno 10 odlomki (*sl. 98; kat. št. 7–9, kat. št. 176*). Eden je risarsko rekonstruiran v celoti (*kat. št. 7*). Imajo nekoliko odebeljeno ustje, ravne stene in čepast držaj. Nekateri imajo na ostenju kanelure (*kat. št. 8, kat. št. 9*).

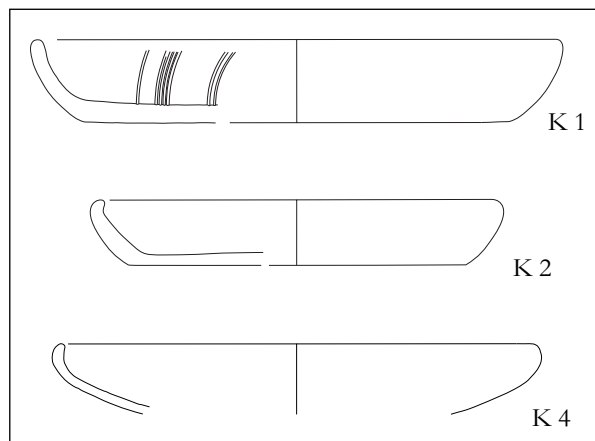
So iz fabrikata F1 in odkriti v polnilu peči 2/1985. Zaradi fabrikata F1, ki je prisoten še samo v polnilu jame 2/1992, in maloštevilnosti, jih ne uvrščamo med izdelke obravnavanih delavnic z Doma.

Med objavljenim petovionskim gradivom so redki. Posamezni odlomki POF 1 so bili odkriti v polnilu peči iz Zgornje Hajdine²⁹⁸ in v naselbinskih kontekstih druge polovice 3. in 4. stoletja²⁹⁹.

POG 5 (*sl. 120*): Približno 45 odlomkov. Enaki kot POF 2, a narejeni iz fabrikata F 14 (*kat. št. 12, kat. št. 13, kat. št. 92, kat. št. 95, kat. št. 178, kat. št. 179*). Izmed teh je samo en risarsko rekonstruiran v celoti (*kat. št. 13*). Odkriti so bili v polnilih peči 2/1985, 3/1985 in 1/2001. Večina odlomkov je deformiranih in lisastih.

POG varia: Štirje primerki pokrovov različnih tipov (*kat. št. 2, kat. št. 14, kat. št. 15, kat. št. 182*), ki so narejeni iz F14. Eden je bil odkrit v polnilu peči 1/1985, preostali pa v polnilih peči 2/1985 in 1/2001.

Glede na fabrikat so vsi izdelki petovionskih delavnic. Ne kažejo karakteristik izdelkov delavnic z Doma, zato jih mednje nismo uvrstili.

Slika 121 Tipi krožnikov iz obravnavanega zbira najdb. Merilo 1 : 4.

POG D: Vsaj 10 odlomkov ima ohranjen samo držaj z ostenjem in so narejeni iz F14. Gre za manjše odlomke in niso izrisani.

Krožniki

Najmanj 215 odlomkov iz delavnic z Doma pripada krožnikom.

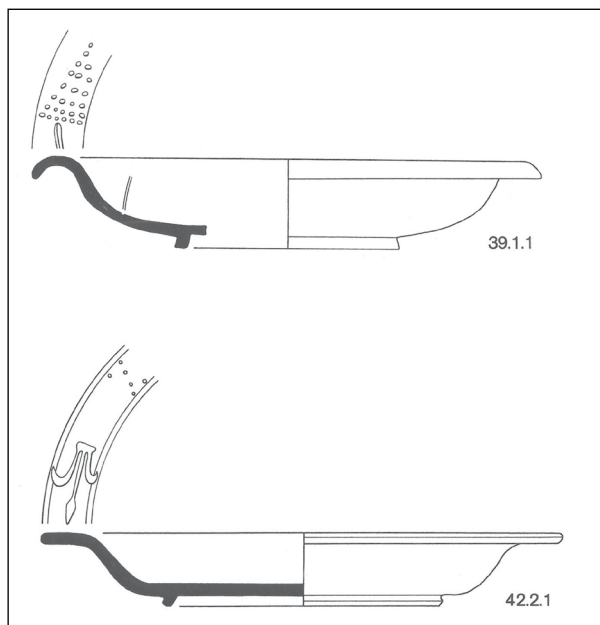
Krožniki iz zahodnih grobišč so vsi narejeni iz F7 in F8 ter razdeljeni na K 1, K 2, K 3 in K varia.³⁰⁰ Ta poimenovanja smo obdržali, ker se večina krožnikov z Doma ujema z obstoječimi tipi. Nekatero krožniko je Isteničeva uvrstila v tip pri skupini posnetkov sigilatnih oblik (npr. PTS 11, PTS 12, 1999, 99, *sl. 85*). Smiselno se nam je zdelo, da krožniki ostanejo v eni skupini, ne glede na to ali posnemajo sigilatno obliko ali ne. Zato smo jih združili in dopisali kateri tip iz zahodnih grobišč smo upoštevali ter dodali naslednjo zaporedno številko. Če se v bodoče pojavijo krožniki grobih fabrikatov predlagamo, da se pri poimenovanjih tipov dodajo kratice F za fine in G za grobe, kot pri ostalih obravnavanih oblikah.

Na prvi pogled so si krožniki z obravnavanih delavnic znotraj tipa zelo podobni, a po natančni primerjavi so jasno vidne majhne razlike pri oblikovanju ustja (npr. primerki tipa K 1). Vsi so iz F7, narejeni na hitrem vretenu in imajo glajeno površino. Običajno imajo vsi premaz na celotni notranji površini in na 2/3 zunanje površine. Nobeden ni ohranjen v celoti in zaradi tega

298 Strmčnik Gulič 1993, t. 9: 11.

299 Janežič 2008, K 96, K 97, K 280.

300 Istenič 1999, 118, 119.

Slika 122 Obliki Consp. 39 (levo) in Consp. 42, ki bi lahko bili vzor krožniku PTS 12.

tudi ni določljiva celotna oblika dna. Ohranjena dna so ravna ali pa rahlo vbočena. Veliko jih je deformiranih. Večina je iz polnila peči 1/2001.

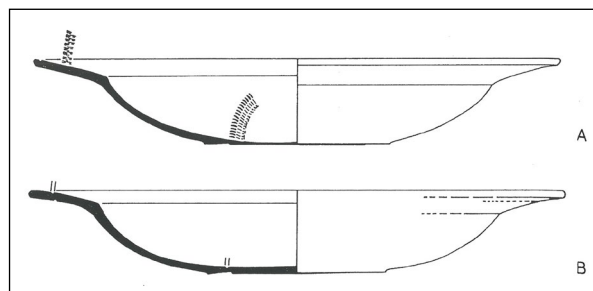
Krožniki so bili namenjeni serviranju in tudi pečenju hrane. So pogosta najdba v naselbinah in grobiščih v širokem časovnem razponu.³⁰¹ Edino krožniki s stopničko na notranji strani stene so datirani v 3. stoletje, a v istem času se pojavljajo tudi krožniki brez stopničke.³⁰² Teh s stopničko v obravnavanem keramičnem zbiru ni.

K 1 (sl. 121): Okoli 70 odlomkov jih sodi v ta tip krožnikov. Imajo ravno ali nekoliko izvihano ustje, rahlo izbočene ali ravne stene in vbočeno ali ravno dno (kat. št. 5, kat. št. 114–121, kat. št. 268, kat. št. 274–281). Večinoma so visoki 3,80 oziroma 4,00 cm in imajo premer ustja med 21 in 29 cm. Izjemoma so večji ali manjši.

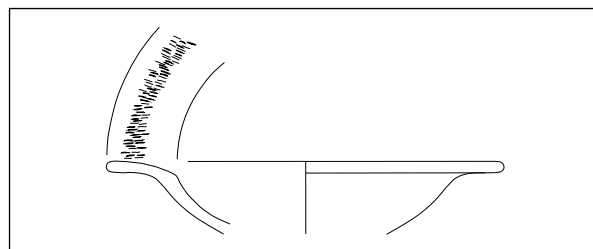
Večina je iz polnila peči 1/2001. Ostali so iz jame 1/1992 in 2/1992. Eden je bil odkrit v peči 1/1985, a enako kot ostale najdbe iz tega polnila, bi lahko bil tudi pridatek v grobu 7. Odlomki iz peči 1/2001 in jame 2/1992 so lisasti in napokani, zato jih prištevamo med izdelke z Doma.

301 Miglbauer 1990, 20.

302 Miglbauer 1990, 20; Ertel, Gassner, Jilek in Stiglitz 1999, 44.

Slika 123 Oblika krožnikov Hayes 45, kateri bi lahko bili vzor krožniku s kat. št. 42 in PTS 12 (Hayes 1972, 65).

Slika 124 Krožnik (kat. št. 42), ki bi lahko posnemal obliko Hayes 45. Merilo 1 : 4.

Ta tip krožnika je v grobovih datiran od 1. do 3. stoletja.³⁰³ Pogost je tudi med petovionskim naselbinskim gradivom iz Gimnazije Ptuj, kjer je datiran v drugo polovico 3. in 4. stoletje³⁰⁴ ter na območju rimskih lončarskih delavnic, kjer je datiran od konca 1. in v začetek 2. stoletja,³⁰⁵ a gradivo ni bilo podrobneje obravnavano in terenski izvid ni narejen.

K 2 (sl. 121): Ta tip je med krožniki najštevilčnejši, s približno 130 odlomki (kat. št. 122–156, kat. št. 282). Imajo uvihano ustje, izbočene stene in vbočeno ali ravno dno. Večinoma so visoki med 3,5 in 4,00 cm. Izjemoma so višji, do 5,00 cm. Premer ustja se večinoma giblje med 21 in 27 cm, redki imajo večji ali manjši premer.

Vsi, razen enega (kat. št. 282), ki je iz polnila jame 2/1992, so bili odkriti v polnilu peči 1/2001. Uvrščamo jih med izdelke z Doma, ker je večina lisastih in napokanih.

V grobovih so datirani od druge polovice 1. in v 3. stoletje.³⁰⁶

303 Istenič 1999, 119.

304 Janežič 2008, K 159, K 350, K 520.

305 Tomanič Jevremov 2004, 41, sl. 87, 89; Strmčnik Gulič 1993, t. 3: 5, 6, 12, 13.

306 Istenič 1999, 119.

K 4 (*sl. 121*): Ta tip je maloštevilen in ima enostavno uvihano ustje in nekoliko zaobljene stene, ki so proti dnu bolj položne (*kat. št. 158, kat. št. 159*). Dno ni ohranjeno. Odkrit je bil samo v peči 1/2001 ter ga uvrščamo med izdelke z Doma, ker so lisasti in napokani. Podobne zasledimo tudi v naselbinskih kontekstih druge polovice 3. in 4. stoletja.³⁰⁷

K 5 (*sl. 121*): V ta tip so uvrščeni krožniki iz PTS 12³⁰⁸ in en primerek z obravnavanih delavnic (*sl. 66, kat. št. 42*) iz peči 2/1985. Je brez premaza in ima na ustju peresni okras. Ni deformiran in ga med izdelke z Doma ne uvrščamo. Je pa petovionske proizvodnje, iz fabrikata F7. Krožniki PTS 12 posnemajo sigilatne krožnike Consp. 39 ali 42 (*sl. 122*) ter so datirani v 1. ali prvo polovico 2. stoletja.³⁰⁹

Krožnik (*kat. št. 42, sl. 124*) in oba z grobišča so bolj podobni obliki sigilatne posode Hayes 45 (*sl. 123*) kot pa Consp. 39 ali 42. Vendar sta oba primerka z grobišča starejša od oblike Hayes 45, ki je datirana od leta 230/240 do 320.³¹⁰

Pröttel piše, da je na območju Petovione zastopano posodje, ki po obliki spominja na afriško namizno posodje, predvsem krožniki Hayes 62 in 64, a dvomi, da gre za dejansko imitacijo in ne zgolj za slučajno podobnost.³¹¹ V keramičnem zbiru iz območja Rabelčje vasi (več kot 2500 škatel gradiva), ki ga je preučeval Pröttel, prevladujejo odlomki posod osrednje tunizijske skupine 3, ki je datirana od leta 230 do 340.³¹² V to skupino sodi tudi krožnik Hayes 45. Lončarji, ki so v Petovioni proizvajali fino namizno posodje, so najverjetneje bili seznanjeni tudi z originali afriške proizvodnje,³¹³ zato podobnost med krožnikom (*kat. št. 42*) in tipom Hayes 45 morda ni slučajna.

Glede problematike posnemanja afriškega posodja smo vprašali za mnenje še dr. E. Schindler Kaudelko in dr. M. Bonifaya.³¹⁴ Oba pravita, da vprašanje ali je šlo za dejansko imitacijo ali samo za golo slučajnost

podobnosti, še vedno ostaja odprto. Ne glede na to, da zaenkrat bolj točnega odgovora nimamo, ideje o posnemanju afriške sigilate v lokalni proizvodnji ne smemo zanemariti. Potencial študije na to temo obstaja in zanimivo ter priporočljivo bi bilo pri obdelavi lokalnega gradiva spremljati podobnosti tudi z afriško sigilato in ne samo z italsko in galsko.

K varia: Krožniki različnih tipov, vsi so bili odkriti v polnilu peči 1/2001 (*kat. št. 160–163*). Imajo znake deformiranosti in smo jih uvrstili med izdelke z Doma.

Sklede

Sklede so v obravnavanem zbiru najdb zastopane z najmanj 105 odlomki. Največ jih je iz finega fabrikata F7 in F8, malo manj jih je iz grobega F14 in F1. Vse so narejene na hitrem vretenu. Pri skledah je še posebno dobro vidna povezava določenega tipa s posameznim fabrikatom. Nekatere so v celoti risarsko rekonstruirane (npr. *kat. št. 286*).

Isteničeva³¹⁵ je sklede razdelila na SKL 1 in SKL varia. Večino je uvrstila v skupino sigilatnih posnetkov (npr. PTS 11, PTS 1).³¹⁶ Kot pri krožnikih, smo sklede združili v eno skupino, ne glede na to, če so posnetek sigilatnih posod ali ne, in nadaljevali z zaporednimi številkami. Ker so v keramičnem zbiru z Doma sklede tudi iz grobega fabrikata, smo dodali še krajšavo G za grobo in F za fino. Grobe sklede številčimo od začetka, ker v zahodnih grobiščih niso zastopane (npr. SKLG 1).

Fine sklede

SKLF 2 (*sl. 125*): Ta tip skled je zastopan s približno 25 odlomki, največ jih je v polnilu peči 1/2001 (okoli 18 odlomkov). Imajo navzven odebeljeno ustje (*kat. št. 107, kat. št. 164–170, kat. št. 234, kat. št. 287*) in kratko pokončno steno, ki z jasnim prelomom (na zunanji strani poudarjeno z rebrom) preide v prstanasto nogo. Ustje in izboklina na ostenju sta oblikovno zastopana v več različicah.³¹⁷

307 Janežič 2008, K 157, K 516.

308 Istenič 1999, 99.

309 Istenič 1999, 99.

310 Hayes 1972, 65.

311 Pröttel 1996, 105.

312 Pröttel 1996, 129.

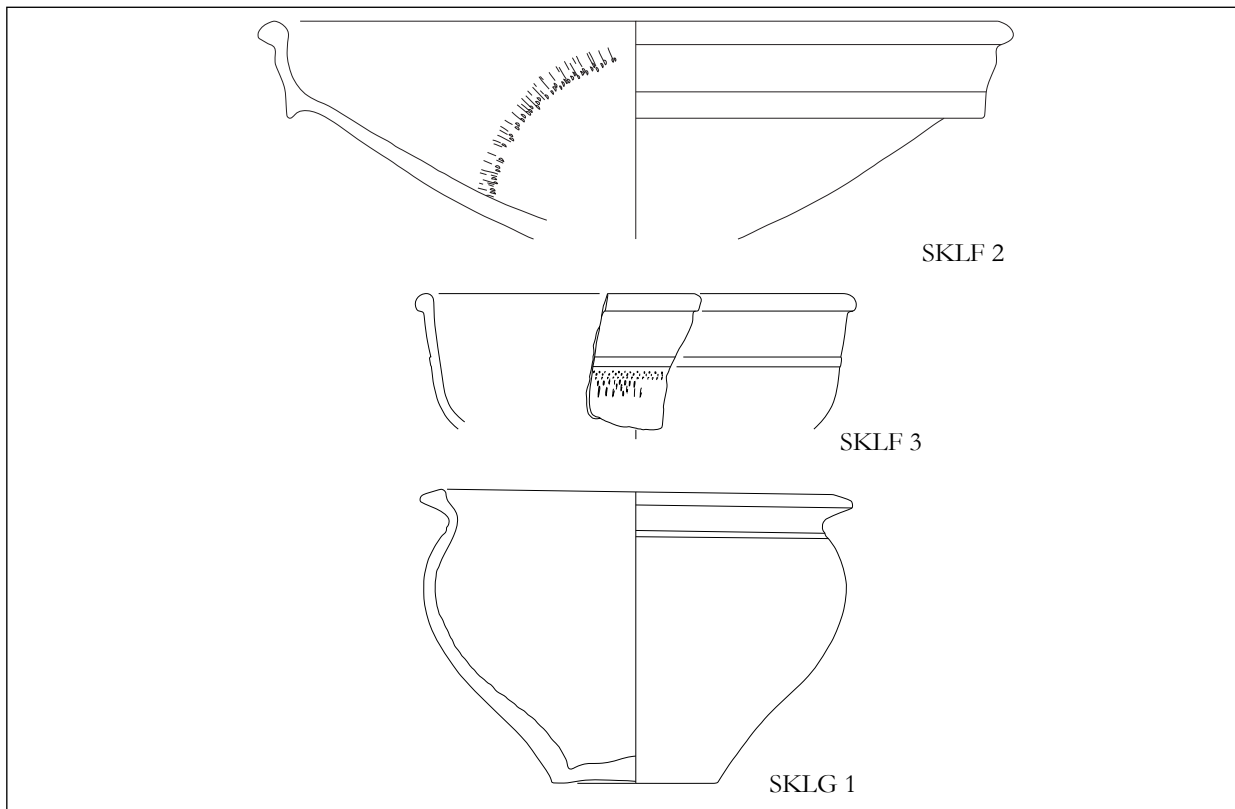
313 Pröttel 1996, 130.

314 Za pomoč in razpravo se jima najlepše zahvaljujem.

315 Pröttel 1999, 144, 145.

316 Istenič 1999, 98, sl. 85.

317 Ta tip skled sodi med t. i. panonsko žigosano ke-

Slika 125 Tipi skled iz obravnavanega zbira najdb. Merilo 1 : 4.

Večina jih je iz F8, redke tudi iz F7 (največ pet odlomkov, *kat. št. 107, kat. št. 166, kat. št. 234*), narejene so na hitrem vretenu z glajeno površino. Praviloma imajo premaz na notranji površini in na zgornjih 2/3 zunanje površine ter peresni okras v notranjosti na dnu (npr. *kat. št. 234*). Izjemoma se peresni okras pojavi tudi na zunanjem delu ostenja, med ustjem in prelomom (npr. *kat. št. 166, kat. št. 169*).

Večino so odkrili v polnilu peči 1/2001, posamezni odlomki se pojavijo tudi v polnilih peči 3/1985, 2/2001 in jami 2/1992. Za odlomke iz peči 1/2001 domnevamo, da so jih izdelovale delavnice z Doma, ker je večina deformiranih in lisastih. Odlomki iz ostalih polnil ne kažejo znakov ponesrečenih izdelkov in so maloštevilni oziroma posamezen odlomek v polnilu ter jih med izdelke delavnic z Doma nismo uvrstili. Ta tip sklede posnema sklede iz skupine 20, najpogosteje obliko Lud Sm (*sl. 126*), ki so jih izdelovali v Rheinzabernu od leta 150 do 270 in sovпада časov-

ramiko (*Pannonische Glanztonware*), a ker je pojem širok in so ta tip keramike izdelovali tudi v drugih provincah, smo sledili vzoru Isteničeve (1999, 91) in tega poimenovanja nismo uporabljali v vzpostavljeni tipologiji posodja.

no in oblikovno tudi z obliko Drag 38 in 44.³¹⁸ Adler Wölflova pravi, da je ta tip sklede, ki jih imenuje prstanaste sklede (*Ringschüsseln*) med PGW (*Pannonische Glanztonware*) zelo priljubljena in da imajo redko žigosan okras, kar je sicer značilno za PGW.³¹⁹ V zbiru iz Karnunta jih je razdelila na dve varianti: 6a in 6b.³²⁰ Tip SKLF 2 je podoben 6b, ki ima ostenje med ustjem in prelomom bolj ravno in je razširjen po celotni Panoniji,³²¹ na primer Liskovac, Mursa, Sirmij, Vinkovci, kjer so datirani od druge polovice 1. in do konca 3. stoletja.³²²

Tudi v Petovionii jih najdemo na različnih lokacijah; en primerek je iz groba 218³²³ in ga Mikl Curkova datira v tretje stoletje,³²⁴ kar sovпада z datacijami podobnih skled v Panoniji in Noriku. Nekaj jih je tudi iz polnila peči iz Zgornje Hajdine³²⁵ in niso ožje časovno določeni.

318 Delage 2012, 178, 182, 188.

319 Adler Wölf 2004, 45.

320 Adler Wölf 2004, 45.

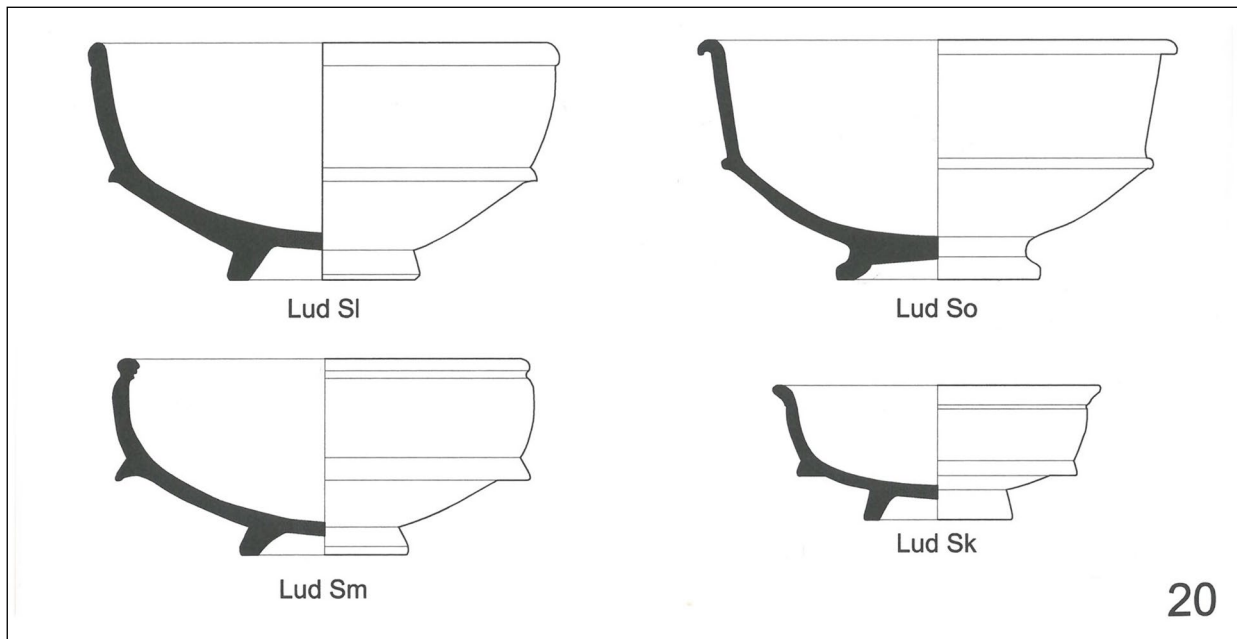
321 Adler Wölf 2004, 46.

322 Ožanić Roguljić 2016, 41.

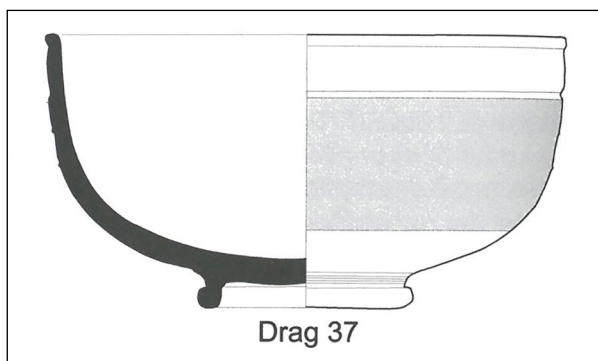
323 Kujundžić 1982, t. 18: 1.

324 Mikl Curk 1987, 132.

325 Strmčnik Gulič 1993, t. 3: 1, 2; t. 7: 9, 10, 12–15.

Slika 126 Skupina 20 iz Rbeinzaberna, domnevni vzori skled SKLF 2 (Delage 2012, 182).

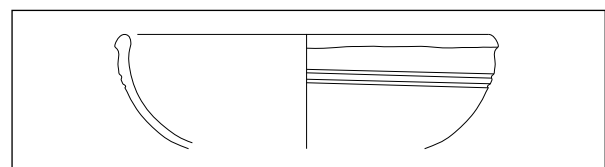

Slika 127 Oblika sklede Drag 37, ki jo posnemajo SKLF 3 (Vilvorde 2012, 88).

SKLF 3 (sl. 125): V ta tip so vključene še sklede PTS 14 z zahodnih grobišč, ki so datirane od Domicijana do prve polovice 3. stoletja.³²⁶

Odlomki tega tipa z Doma so maloštevilni, s približno 15 odlomki, in posnemajo sigilatno skledo galskih in germanskih delavnic tipa Drag 37 (sl. 127). Odkriti so bili v peči 3/1985 in 1/2001 (kat. št. 108, kat. št. 171). Vsi so iz F7, narejeni na hitrem vretenu z glajeno površino. Na notranji ter na zgornjih 2/3 zunanje površine imajo rjavo rdeč premaz. Na zunanjem delu ostenja in v notranjem delu na dnu imajo peresni okras. Odlomki so deformirani in lisasti, zato menimo, da so jih izdelovali na območju delavnic z Doma.

326 Istenič 1999, 100.

Slika 128 Sklede (kat. št. 236), ki bi lahko bila posnetek tipa Hayes 9. Merilo 1 : 4.

Sklede, ki posnemajo sigilatno obliko Drag 37, so pogoste v vsej Panoniji, še posebej v vzhodnem delu, in sicer od konca 1. oziroma začetka 2. stoletja in do prve polovice 3. stoletja.³²⁷

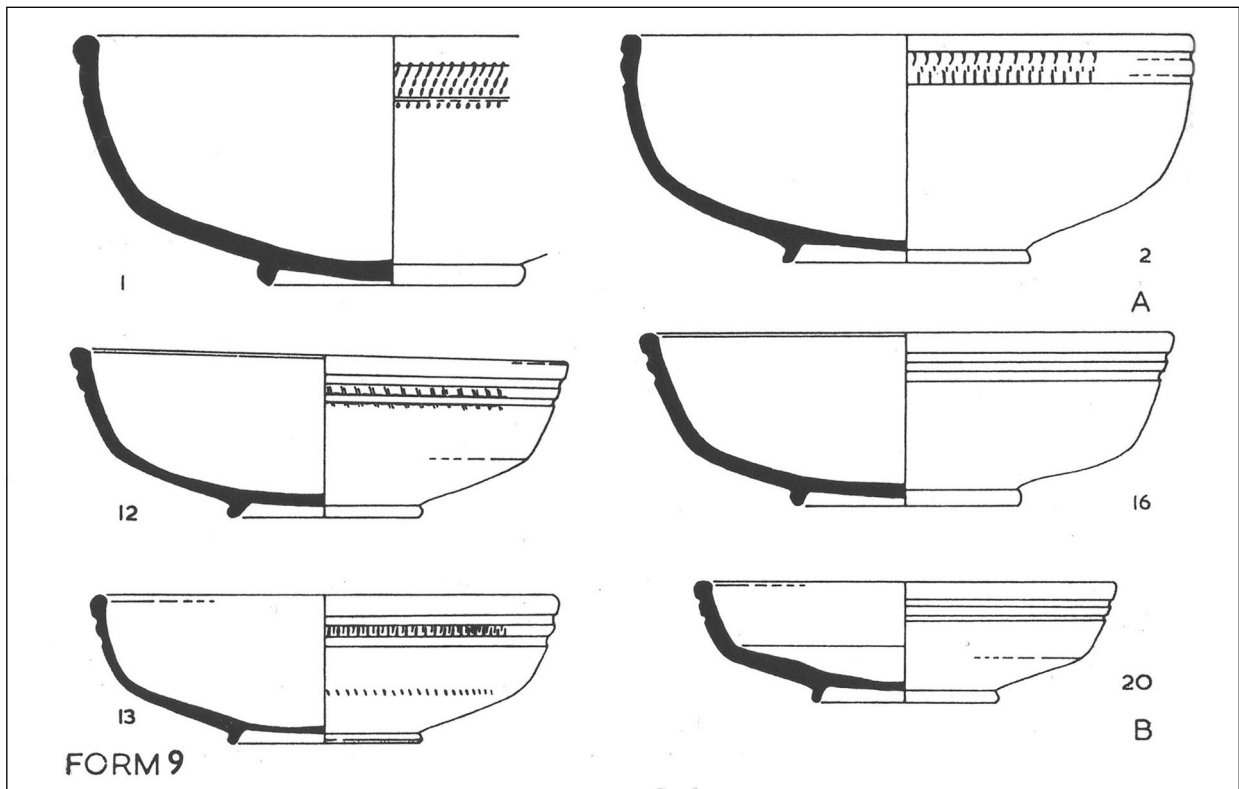
Posnetki skled Drag 37 in kalupi za izdelavo takih skled z reliefnim okrasom so v petovionski proizvodnji zastopani v več različicah; so temno sive (fabrikat F8) ali rdeče barve (F7), s premazom v temnejših barvnih odtenkih od površine, okrašene so z raznovrstnimi vtisnjenimi liki in s peresnim okrasom. Odkrili so jih v lončarski četrti v Rabelčji vasi,³²⁸ kjer so datirani v 2. in 3. stoletje. Datacija sovпада z zbirom z Doma in z najdbami v naselbinskih kontekstih na območju Gimnazije Ptuj iz druge polovice 3. in 4. stoletja.³²⁹

SKLF varia: Sklede različnih tipov (kat. št. 45, kat. št. 172, kat. št. 235, kat. št. 236, kat. št. 260, kat. št. 288,

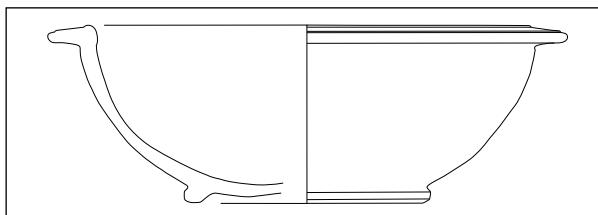
327 Adler Wöfl 2004, 44.

328 Vomer Gojkovič 1993, t. 7: 2; Tomanič Jevremov 2004, 13, 14, 39, 40, sl. 6, 7, 8–12, 80, 82.

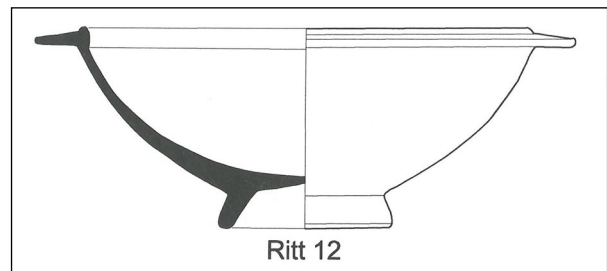
329 Janežič 2008, K 154, K 376.

Slika 129 Oblika sklede afriškega namiznega posodja tipa Hayes 9, ki bi lahko bila vzor skledi s kat. št. 236 (Hayes 1972, 32).

Slika 130 Sklede (kat. št. 260), ki bi lahko posnemala obliko Ritt. 12. Merilo 1 : 4.

Slika 131 Oblika sklede Ritt. 12, ki je najverjetneje bila vzor skledi s kat. št. 260 (Vilvorde 2012, 88).

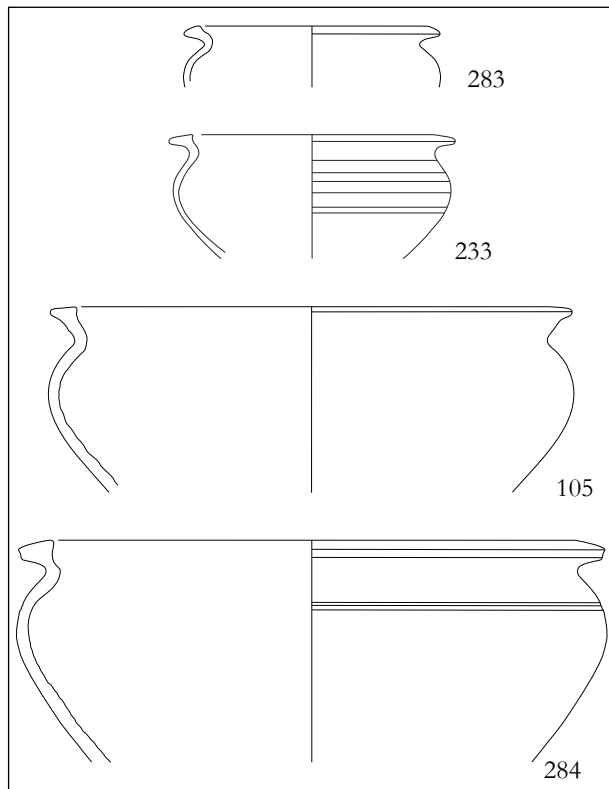
kat. št. 289), vse so narejene iz F7, na hitrem vretenu z glajeno površino in so glede na fabrikat petovionske proizvodnje. Med izdelke z Doma jih nismo uvrstili, ker nimajo karakteristik ponesrečenih izdelkov. Odlomek sklede (kat. št. 236, sl. 101, sl. 128, sl. 129, iz polnila peči 2/2001) ima na obeh površinah rjavo rdeč premaz in spominja na skledo afriškega namiznega posodja tipa Hayes 9 (sl. 129). Proizvodnja te oblike je datirana od konca 1. in v 2. stoletje.³³⁰ Pomislek glede proizvodnje posnetkov namiznega posodja z rdečim premazom iz Severne Afrike, ki smo ga omenili pri krožniku (kat. št. 42) (glej opis pri K 5), velja tudi pri tej obliki: So lončarji dejansko poznali to obliko afriškega

namiznega posodja in so jo posnemali ali je podobnost zgolj slučajna?

Odlomek sklede s horizontalno oblikovanim ustjem (kat. št. 260) ima rdeče rjav premaz na notranji in zgornjih dveh tretjinah zunanje površine ter je narejen v tehniki marmoriranja (sl. 130, iz polnila jame 1/1985). Podoben je obliki sklede Ritt. 12 (sl. 131). Te so od leta 30 dalje in do konca 1. stoletja izdelovali v delavnicah La Graufesenque (Francija) kot marmorirano sigilato (*sigillee marbrée*).³³¹

330 Hayes 1972, 35–37.

331 Vilvorde 2012, 88.

Slika 132 Sklede tipa SKLG 1 različnih velikosti in manjših razlik pri oblikovanosti ustja. Merilo 1 : 4.

Grobe sklede

SKLG 1 (*sl. 125, sl.132*): Tega tipa je med skledami največ, s približno 50 odlomki in je iz fabrikata F14 in F1. Narejene so na hitrem vretenu, površina ni posebej obdelana (*kat. št. 43, kat. št. 44, kat. št. 105, kat. št. 106, kat. št. 232, kat. št. 233, kat. št. 283–286*). Je enak tipu SKL 1 po Istenič, razlikujeta se po fabrikatu, z zahodnih grobišč so fine, iz F8,³³² zato smo pri poimenovanju dodali črko G in številčili od začetka.

Ima trikotno in poševno oblikovano ustje, kratek vrat in trebušast trup. Trikotno ustje se, tako kot pri loncih LG 5 (*sl. 113*), pojavlja v več oblikovnih različicah in jih podrobno znotraj tipa nismo posebej opredeljevali. Zastopane so v različnih velikostih, s premerom ustja od 13,50 cm do 31,00 cm (*sl. 126*).

Tiste iz F14 so bile odkrite v polnilu peči 2/1985, 3/1985 in 2/2001. Odlomki iz F1 pa so iz jame 2/1992 (*kat. št. 283–286*). V polnilu peči 2/2001 so

bile odkrite le manjše, s premerom ustja od 15 cm do 16 cm (*kat. št. 232, kat. št. 233*).

Večina odlomkov iz peči 2/1985, 3/1985 in 2/2001 je deformiranih in lisastih, zato jih uvrščamo med izdelke delavnic z Doma. Odlomki iz F1 ne kažejo znakov ponesrečenih izdelkov, so maloštevilni in odkriti samo v jami 2/1992, zato jih ne uvrščamo med izdelke z Doma. Glede na fabrikat pa so petovionske proizvodnje.

Med objavljenim petovionskim gradivom se pogosto pojavljajo. Odkrite so bile v naselbinskih kontekstih tretje faze iz območja bivše vojašnice na Ptujju ter so datirane od konca 1. in do druge polovice 2. stoletja.³³³ Zasledimo jih tudi ob keramični peči iz Zgornje Hajdine.³³⁴

V Karnuntu jih je avtorica opredelila v tip 18. 1 in pravi, da se po skledah s trikotnim, na robu ravno oblikovanim ustjem, poveča povpraševanje v drugi polovici 2. stoletja.³³⁵ Tip 18. 1 pa zaradi vdolbine na notranji strani ostenja, takoj pod ustjem, datira v konec 2. oziroma na začetek 3. stoletja.³³⁶

SKLG varia: Samo en odlomek sklede, ki je iz fabrikata F14 (*kat. št. 252*) in iz polnila peči 3/2001.

Melnice

Najmanj 40 odlomkov je pripadalo melnicam. Melnice med keramičnimi najdbami z zahodnih grobišč niso zastopane.

Vse so iz F7, izdelane na hitrem vretenu, površina ni posebej obdelana. Tiste, ki so zaradi deformiranosti in temnejših lis na površini prepoznane kot izdelki delavnic z Doma, nimajo premaza ali lošča in so bile odkrite v polnilu peči 2/2001.

Praviloma so imele izlivek, a ni vedno ohranjen. Pečati lončarja niso ohranjeni. Melnice petovionske proizvodnje s pečati poznamo z območij lončarskih delavnic in drugje.³³⁷

332 Istenič 1999, 144, 145.

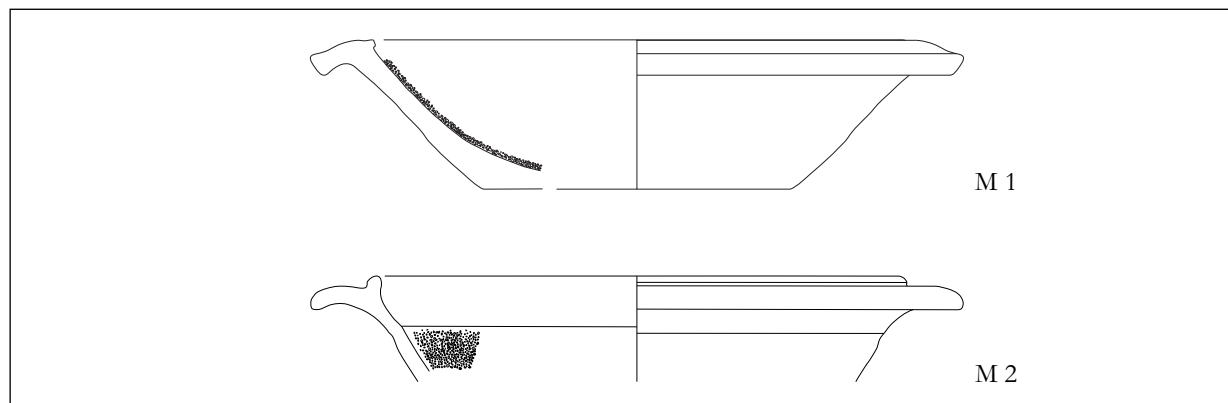
333 Schindler Kaudelka in Janežič 2019, 118, 119.

334 Strmčnik Gulič 1993, t. 12: 1–3.

335 Petznek 1998, 249.

336 Petznek 1998, 250; FT. 3: 18.1.

337 Istenič 1999, 193, 197; Tomanič Jevremov 2000, 12, sl. 1 in 2.

Slika 133 Tipa melnic iz obravnavanega zbira najdb. Merilo 1 : 4.

Glede kriterijev o tipologiji melnic je bilo v preteklosti že marsikaj napisanega, najbolj uporabna je tipologija Ebnerjeve.³³⁸ Obravnavala je melnice iz lončarske delavnice iz Friedberg–Stätzlinga (Bavarska, Nemčija) ter ugotovila, da jih je najbolj smiselno razporediti po obliki notranjega in zunanega ustja.³³⁹ Melnice so uporabljali predvsem za pripravo začimb-nih omak in podobnih jedi s pomočjo tolkača.³⁴⁰ Za ta namen imajo tudi izrazit rob ustja, ki je omogočal dober prijem in izlivek. Pojav lošča v 3. in 4. stoletju na notranji površini, kjer so kamenčki in neizrazit rob ustja (*Kragen*), povezujejo s spremembo priprave hrane.³⁴¹

M 1 (*sl. 133*): Ta tip je najštevilnejši (približno 35 odlomkov) in oblikovno zelo homogen. Manjše razlike so pri oblikovanosti ustja. Notranji rob ustja in zgornji del izvihanega dela zunanega ustja imajo na isti višini ali pa je zunanji del malo nižje od ustja (*sl. 92; kat. št. 210–223*). Stene so rahlo usločene in se poševno spuščajo v dno (*kat. št. 213, kat. št. 223*). Izvihani del zunanega ustja je praviloma malo valovit in na spodnji strani odebeljen. So brez lošča ali premaza. Kamenčki na notranji strani se zaključijo v vodoravni liniji in so veliki med 1 in največ 3 mm ter so po površini razmeroma lepo razporejeni. Pri dveh melnicah je ohranjen izlivek (*kat. št. 222, kat. št. 223*). So različnih velikosti, s premerom ustja od 34 cm do 49 cm.

Vse so bile odkrite v polnilu peči 2/2001, nekatere so deformirane in lisaste, zato domnevamo, da so izdelki delavnic z Doma.

Med objavljenim petovionskim gradivom so redke. Zasedimo jih v naselbinskih kontekstih iz druge polovice 3. in 4. stoletja,³⁴² v grobu 5 iz Dijaškega doma³⁴³ in iz arheoloških raziskav na območju Bolnišnice Ptuj, v jami 67,³⁴⁴ ki ima malo drugače oblikovan rob ustja. Zadnji dve analogiji v objavi nista ožje časovno datirani. M 2 (*sl. 133*): So maloštevilne, največ 5 odlomkov. Melnice tega tipa imajo od tipa M 1 različno oblikovan rob zunanega ustja, ki je zapognjen navzdol (*kat. št. 294–296*) in na notranji strani ostenja, približno 2 cm pod ustjem, manjšo izboklino. Kamenčki so veliki od 1 do 2 mm, dokaj enakomerno razporejeni v vodoravni liniji pod izboklino na notranji površini, kjer je tudi rdeč premaz.

Vsi odlomki so bili odkriti v polnilu jame 2/1992 in so petovionski izdelki (F7). Ne kažejo karakteristik ponesrečenih izdelkov in niso bili odkriti v nobenem drugem polnilu, zato domnevamo, da niso izdelki obravnavanih delavnic.

Tip M 2 je podoben tako imenovanim recijskim melnicam, za katere je značilna izboklina na notranji površini ostenja, pod katero so kamenčki in rdeč premaz. Pojavljajo se od Trajanove dobe do druge polovice tretjega stoletja.³⁴⁵ Poimenovanje, tako kot pri čašah, ni najbolj ustrezno. Na to je opozorila že

338 Ebner 1997, 132, 133.

339 Ebner 1997, 133.

340 Ebner 1997, 135.

341 Ebner 1997, 135.

342 Janežič 2008, K 329, K 573.

343 Vomer Gojkovič 1996, t. 3: 4.

344 Vomer Gojkovič 1993, t. 7: 1.

345 Miglbauer 1990, 22.

Hartleyeva, ki se je s to problematiko soočala pri melnicah v Britaniji. Ime namreč zavaja v smislu, ker navaja izvor teh melnic v Reciji, melnice v Britaniji so bile izdelane lokalno.³⁴⁶ Oblika praviloma tudi ni vezana samo na Recijo ampak se pojavljajo še v drugih provincah, npr. Noriku, Germaniji in Panoniji.³⁴⁷ Melnic M 2 med objavljenim petovionskim gradivom nismo zasledili. Domnevamo, da je vzrok slaba objavljenost naselbinske keramike Petovione. Mariji Lubšina Tušek, ki ji je neobjavljeno naselbinsko gradivo dobro poznano, meni, da so prisotne.

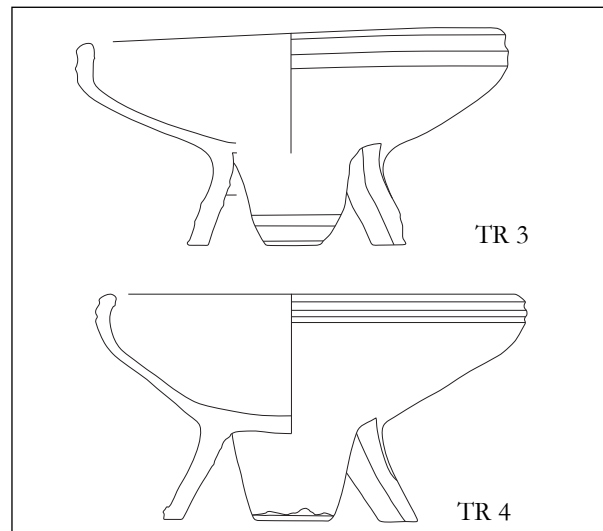
M varia: odlomek melnice z ostankom izlivka (*kat. št. 113*) ima ustje više od začetka roba ustja, ki je zapognjeno navzdol in na koncu zaobljeno. Na ohranjenem odlomku ni sledi premaza ali lošča, ostenje s kamenčki ni ohranjeno. Odkrit je bil v polnilu peči 3/1985 in ga med izdelke z Doma nismo uvrstili, ker je zastopan samo z enim odlomkom in nima karakteristik ponosrečenega izdelka. Je pa petovionske proizvodnje, iz fabrikata F7.

Trinožniki

Med gradivom z Doma so trinožniki oziroma trinožne sklede redko zastopani, z okoli 10 odlomki in so narejeni iz F14, na hitrem vretenu, površina ni posebej obdelana in je na otip hrapava. Vsi so bili odkriti v polnilu peči 2/2001.

V grobovih zahodnih grobišč so trinožniki prav tako redko zastopani in grobi, iz fabrikatov F4 in F1. Isteničeva jih je razdelila na TR 1, TR 2 in TR varia. Trinožniki z Doma se ne ujemajo s tipi iz zahodnih grobišč, zato smo jih opredelili po naslednji zaporedni številki (TR 3).

Trije iz obravnavanega zbira imajo ohranjene tudi noge, ki so bile narejene na vretenu, pritrjene na posodo in potem na treh mestih prerezane in oblikovane v tri noge.³⁴⁸ Kljub manjšemu številu odlomkov menimo, da so izdelki delavnice z Doma, ker so

Slika 134 Tipa trinožnikov z območja Doma. Merilo 1 : 4.

lisasti, so si po obliki in fabrikatu enaki ter so bili odkriti v enem polnilu peči.

Praviloma so trinožniki namenjeni kuhanju hrane. Analize ostankov hrane v njih kažejo, da so v njih kuhali mesne jedi na žlico, podobne ragujem.³⁴⁹ Izvorno gre za italsko obliko posode, ki so jo prevzele zgodnjericimske provincialne delavnice.³⁵⁰

TR 3 (*sl. 134*): Ta tip ima pokončno in zaobljeno ustje, stena se malo nagiba navznoter in ima na zunanji strani dve kaneluri (*kat. št. 243, kat. št. 244*). Takoj za kanelurama se ravna stena poševno usmeri proti nogam. Podobnih trinožnikov med objavljenim petovionskim gradivom še nismo zasledili, kar je najverjetneje vzrok slabe objavljenosti izkopanega gradiva in ne toliko redka oblika trinožnika.

TR 4 (*sl. 134*): Ustje je uvihano in zaobljeno oblikovano, na steni sta dva žlebova (*kat. št. 245, kat. št. 246*). Pod njima se zaobljena stena poševno usmeri proti nogam. Kot pri TR 1, analogij med objavljenim gradivom Petovione nismo zasledili.

TR varia: Dva različno oblikovana trinožnika (*kat. št. 247, kat. št. 248*), eden ima ohranjeno še nogo (*kat. št. 248*). En podoben je med najdbami iz lončarske četrti v Rabelčji vasi, kjer je datiran v 2. in 3. stoletje.³⁵¹

346 Hartley 1997, 239.

347 Hartley 1997, 239.

348 Noge so izdelane na enak način, kot pri primerkih iz zahodnega grobišča Petovione (Istenič 1999, 144).

349 Zabehticky Scheffenegger 1997, 127.

350 Zabehticky Scheffenegger 1997, 127.

351 Curk, Gulič in Tušek 1984, 67, sl. 3.

Trinožniki so nasploh med petovionskim gradivom redko zastopani.

Oljenke in podstavek za oljenke

Oljenke so zastopane s 14 odlomki. Samo ena (*kat. št. 1*) je ohranjena cela in je v terenski dokumentaciji zabeležena, da je iz polnila peči 1/1985, lahko je pa tudi bila pridana v grob 7, ki je poškodoval to peč 1/1985 (*sl. 64*).

Večina oljenk sodi med pečatne oljenke (vsaj 10 odlomkov). Vse so petovionske izdelave in iz F7 ter so srednje kvalitete izdelave.³⁵² Redke imajo ohranjen rdeče rjav premaz.

Z oljenkami je povezan delno ohranjen predmet (*kat. št. 195*), ki je na zgornji strani odlomljen in je najverjetneje bil podstavek za oljenko. Od spodaj navzgor se postopno širi navzven. Na zgornjem delu ostenja so vidni sledovi glajenja, mogoče z lesenim ali koščenim zaobljenim pripomočkom. Do glajene površine so stene valovite, najverjetneje zaradi izdelave na vretenu. Dno je nekoliko vbočeno in ima v sredini 1 cm široko luknjo. Podstavek je narejen iz fabrikata F9. Med izdelke delavnic z Doma ga nismo uvrstili, ker gre samo za en primerek.

Podobni podstavki so iz Karnunta, le da imajo ohranjen zgornji del, spodnji pa manjka.³⁵³ Oljenke, pritrjene nanje, so tipa Ivany XXII (Alram Stern 1989, 52).

Kalupi za izdelavo pečatnih oljenk (*sl. 82–86*, niso izrisani) so podrobno obravnavani v poglavju 7.6. Ohranjeni odlomki oljenk se ne ujemajo s kalupi. Pri večini primerjava niti ni bila možna, ker je ohranjen samo zgornji del oljenke.

Pečatne oljenke

Pri večini je ohranjen samo del dna ali manjši del ramena, zato jih bolj natančno tipološko nismo mogli opredeliti.³⁵⁴

Oljenka (*kat. št. 1*) je cela, iz F7 in ima na zunanji površini rdeči premaz. Ustreza tipu Loeschke X oziroma Buchi X b (*sl. 64; kat. št. 1*) in je najverjetneje pridatek groba 7, ki je delno poškodoval peč 1/1985. Na dnu ima pečat *CDESSI*. Pečat se pojavlja na tipu oljenk Loeschke IX in X, delavnice s tem imenom pa so delovale v zgornji Italiji od prve polovice 2. stoletja dalje.³⁵⁵ Med pečatnimi oljenkami petovionske izdelave z zahodnih grobišč je zastopan samo en primerk pečata, in sicer na tipu Loeschke X.³⁵⁶ Ta je na podlagi grobne celote datiran od 2. do 4. stoletja.³⁵⁷ Del oljenke (*kat. št. 49*) ima na dnu viden del pečata *CER*. Gre za lončarja z imenom *CERLALIS*. Pečat se pojavlja na tipu Loeschke X, delavnice s tem imenom pa so delovale v zgornji Italiji od začetka 2. stoletja dalje.³⁵⁸ Ima premaz temno rdeče barve. Na petovionskih oljenkah enakega tipa z zahodnih grobišč se ta pečat pojavi na enem primerku, v grobu 170³⁵⁹ in je kvalitetnejše izdelana, kot obravnavana z Doma. Grobna celota, v kateri je bila odkrita, je datirana v 2. in 3. stoletje.³⁶⁰

Ostali odlomki pečatnih oljenk (*kat. št. 186–189*) so iz polnila peči 1/2001 in te zaradi številčnosti v enem polnilu peči in karakteristik ponesrečenih izdelkov uvrščamo med izdelke obravnavane delavnice. Pri štirih odlomkih je ohranjen še pečat. Pečat *FORTIS* je edini ohranjen v celoti (*kat. št. 186*). V grobovih zahodnih grobišč so oljenke petovionske izdelave s tem pečatom pogoste in na podlagi grobnih celot datirane od 2. in do začetka 4. stoletja.³⁶¹

Dva izmed pečatov sta delno ohranjena: eden ima ohranjeni prvi dve črki *CE* (*kat. št. 187*), ki sta najverjetneje del pečata *CERLALIS* (analogije glej pri *kat. št. 49*). Drugi ima ohranjeni zadnji dve črki *AR* (*kat. št. 189*). Najverjetneje je pripadal pečatu *LANVAR* oziroma *LANUARIUS*. Ta pečat se pojavlja na tipih oljenk Loeschke X in Iványi IX.³⁶² V zgornji Italiji

352 Kriterij po Istenič 1999, 155–156.

353 Alram Stern 1989, t. 40: 584, t. 41: 594.

354 O pečatnih oljenkah petovionske proizvodnje je podrobno pisala Isteničeva (1999, 149159).

355 Alram Stern 1989, 69.

356 Istenič 1999, 156.

357 Istenič 2000, 173, grob 537.

358 Alram Stern 1989, 69.

359 Istenič 1999, 156.

360 Istenič 2000, 66.

361 Istenič 2000, gr. 57, 125, 380, 460, 483, 498, 666, 700.

362 Alram Stern 1989, 73.

ga zasledimo od prve polovice 2. stoletja dalje, v provincah Panoniji, Spodnji Meziji in Dakiji pa v drugi polovici 2. in v 3. stoletju.³⁶³

Enega izmed delno ohranjenih pečatov pa nismo uspeli prebrati, ker je preslabo ohranjen (*kat. št. 188*).

Ostale oljenke

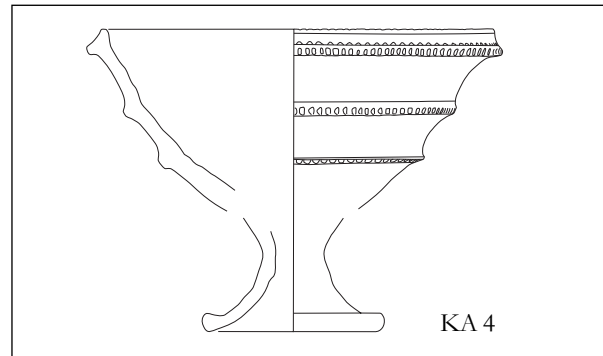
Odlomki (*kat. št. 190–192*) so bili prav tako odkriti v polnilu peči 1/2001 in domnevamo, da so izdelki delavnic Doma, ker so bili skupaj v polnilu peči 1/2001 z ostalimi odlomki pečatnih oljenk, in nekateri kažejo karakteristike ponesrečenega izdelka.

Odlomek držaja v obliki lista (*kat. št. 190*) je del oljenke tipa Loeschke III oziroma Iványi III, za katere je značilno, da imajo držaj v obliki lista, trikotnika, doprsne figure ali polmeseca.³⁶⁴ Datacijsko se ločijo po obliki noska in zajemajo časovni okvir od 1. in do prve polovice 3. stoletja.³⁶⁵ Oljenke tega tipa petovionske izdelave so bile odkrite na območju obrtne četrti v Rabeljši vasi in so datirane v 2. in 3. stoletje.³⁶⁶ Odlomek (*kat. št. 192*) ima ohranjen spodnji del noska in dna. Na dnu je apliciran ozek trak gline, ki predstavlja neke vrste nogo.

Del oljenke (*kat. št. 191*) je najverjetneje pripadal disku, ki je na zunanjem obodu okrašen z nanizanimi bunčicami, velikosti približno 2 mm.

Kadilnice oziroma posode na visoki votli nogi

Kadilnice oziroma posode na visoki votli nogi so v obravnavanem keramičnem zbiru zastopane z največ 10 odlomki (*sl. 67; kat. št. 40, kat. št. 41, kat. št. 102–104, kat. št. 254*). Samo ena od njih ima ohranjeno tudi votlo nogo (*sl. 70; kat. št. 104*). So iz F7 in F9, narejena na hitrem vretenu, površine nimajo posebej obdelane. Imajo rebra, ki so okrašena z odtisi predmetov in prstov ter so med sabo glede tega raznolike. Okras na ostenju posode (*kat. št. 104*) se

Slika 135 Kadilnice oziroma posode na nogi iz obravnavanega zbira z Doma. Merilo 1 : 4.

ujema z odtisi koščenega predmeta (*sl. 69*) iz polnila peči 3/1985. (*sl. 135*).

V grobovih zahodnih grobišč so pogoste. Vse, razen ene, ki je iz F9, so narejene iz F7.³⁶⁷ Razdeljene so na tipe od KA 1 do KA 5 in KA varia. Kadilnice z Doma se z njimi redko ujemajo.

Večina odlomkov kadilnic je iz polnila peči 3/1985 in so iz F9 ter imajo karakteristike ponesrečenih izdelkov, zato domnevamo, da so izdelki delavnic z Doma. Odlomka (*kat. št. 40, sl. 42*) sta iz polnila peči 2/1985 in eden v peči 3/2001 (*kat. št. 254*). Ti odlomki so iz fabrikata F7. Zaradi maloštevilnosti in ker ne kažejo karakteristik ponesrečenih izdelkov, jih med izdelke delavnic z Doma nismo uvrstili.

Kadilnice oziroma posode na nogi se pojavljajo v grobovih in naselbinskih kontekstih v celotnem Rimskem imperiju skozi daljše časovno obdobje (od 1. in do 4. stoletja) in so zaradi tega težje ožje časovno določljive.³⁶⁸ KA 4 (*sl. 135*): Samo dva odlomka (*kat. št. 102, kat. št. 104*) sodita v ta tip. Za ta tip je značilno, da ima trup rahlo konične oblike, z dvema ali tremi rebri. Ravno ali uvihano ustje je, enako kot rebra, okrašeno s pečatnim okrasom.³⁶⁹ Datiran je v tretjo tretjino 3. stoletja.³⁷⁰

KA varia: Ostali odlomki si med sabo niso podobni, niti s tistimi iz zahodnih grobišč, zato smo jih uvrstili v skupino varia (*kat. št. 40, kat. št. 41, kat. št. 103, kat. št. 254*).

363 Alam Stern 1989, 73.

364 Alam Stern 1989, 31, 32.

365 Alam Stern 1989, 32, 33.

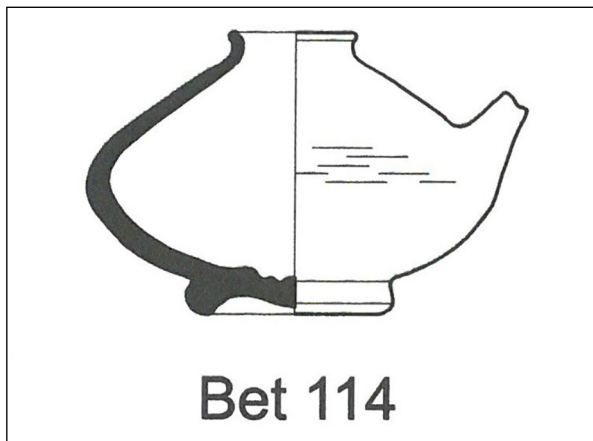
366 Tomanič Jevremov 2004, 31, sl. 60, 61.

367 Istenič 1999, 135.

368 Miglbauer 1990, 31.

369 Istenič 1999, 135.

370 Istenič 1999, 135.

Slika 136 Oblika posode Bet 114, ki je najverjetneje bila vzor posodi s kat. št. 250 (Delage 2012, 104).

Ostalo

V to poglavje so uvrščeni keramični predmeti, ki so zastopani z manj kot 10 odlomki glede na obliko. Fabrikati kažejo, da so petovionske proizvodnje.

Med skodelicami je samo en odlomek (*kat. št. 251*) in jo zaradi deformiranosti in razpokanosti uvrščamo med izdelke z Doma, čeprav gre samo za en primerek. Posodje z loščem je zastopano z devetimi majhnimi odlomki, ki pripadajo krožniku (*kat. št. 157*), ustju, najverjetneje čaše ali vrča (ni izrisan), dnu oblikovno nedoločljive posode (ni izrisan), odlomek ročaja in ostenja oblikovno nedoločljive posode. Vsi so iz polnila peči 1/2001 (*sl. 87*). Narejeni so iz fabrikata F7, na hitrem vretenu. Lošč je na zunanji površini zeleno rjave in sive barve. Razen krožnika (*kat. št. 157*) so ostali odlomki premajhni, da bi lahko risarsko rekonstruirali obliko posode. Obravnavano loščeno posodje je po fabrikatu in lošču podobno gradivu z območja Gimnazije Ptuj, ki je datirano v drugo polovico 3. in v 4. stoletje.³⁷¹

Cedilu je najverjetneje pripadal odlomek ostenja z nizom vodoravnih luknjic (*kat. št. 112*), ki je bil odkrit v polnilu peči 3/1985. Narejen je iz fabrikata F1, na hitrem vretenu, površina ni posebej obdelana. Nad luknjicami ima žleb.

Odlomek ostenja s prilepljenim izlivkom (*sl. 89; kat. št. 250*) je iz fabrikata F7, narejen je bil na hitrem

vretenu. Najverjetneje je del keramične posodice, ki po obliki posnema sigilatno posodo Bet 114 (*sl. 136*) iz delavnic mesta Lezoux (Francija), kjer so jih izdelovali od leta 140 do 240.³⁷² Najverjetneje so jih uporabljali za hranjenje majhnih otrok.

Ta keramična posodica je podobna tudi steklenim posodam tipa Isings 99, ki zajemajo čas od poznega 3. in do zgodnjega 5. stoletja.³⁷³ Podobna steklena posoda je bila odkrita v Augstu in datirana še širše, od 2. do začetka 5. stoletja.³⁷⁴

Z izdelavo keramike povezane najdbe

Predmetov, ki so prepoznani kot orodje pri keramični proizvodnji, je v obravnavanem zbiru najdb malo. Najverjetneje so bili večinoma iz lesa in se niso ohranili, še uporabne iz trpežnejšega materiala, npr. železa, kosti in kamna, pa so lončarji vzeli s sabo.³⁷⁵

Keramična sta dva zgornja dela kalupa za izdelovanje pečatnih oljenk tipa Loeschke X (*sl. 82–85*) in dva manjša odlomka kalupov za izdelavo spodnjega dela oljenk, najverjetneje tudi pečatnih (*sl. 86*). Vsi kalupi so bili odkriti v polnilu peči 1/2001, narejeni so iz fabrikata F7. Oba zgornja dela imata ob daljših straneh znaka, ki ju je lončar naredil zato, da je vedel kateri spodnji in zgornji del sestavljata par. Podobnih kalupov je bilo na območju Rabelčje vasi odkritih precej in so datirani v 2. in 3. stoletje.³⁷⁶

Z odkrito majhno živalsko kostjo (*sl. 69*) stopalnice mladega goveda so verjetno odtiskovali ornament na kadilnicah. Odlično se namreč ujema z okrasom na kadilnici (*kat. št. 104*). Uporabo koščenih predmetov za vtiskovanje okrasa omenja tudi Swanova.³⁷⁷

Kamnita sekira (*sl. 106*, ni izrisana), odkrita v jami 2/1992, je bila verjetno iz prazgodovinskega obdobja. Nič nenavadnega ne bi bilo, če bi jo ponovno uporabljali v rimskih lončarskih delavnicah. V Veliki Britaniji so v rimskih lončarskih delavnicah odkrili

³⁷² Delage 2012, 107, 123.

³⁷³ Isings 1957, 118.

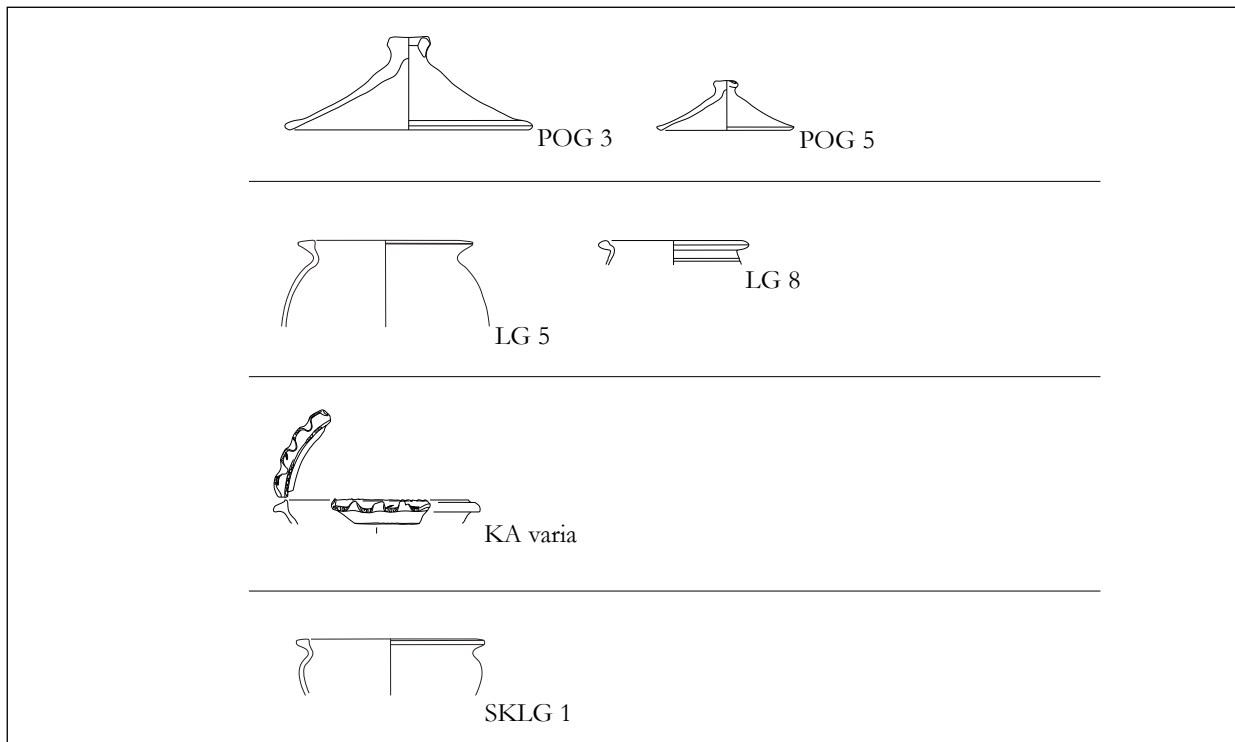
³⁷⁴ Rütli 1991, 54.

³⁷⁵ Swan 1984, 50.

³⁷⁶ Tomanič Jevremov 2004, 23–25.

³⁷⁷ Swan 1984, 51.

³⁷¹ Janežič 2008, 20, 21.

Slika 137 Domnevni izdelki obravnavanih delavnic z Doma iz polnila peči 2/1985. Merilo 1 : 8.

predmete iz železne dobe, ki so jih uporabljali pri keramični proizvodnji.³⁷⁸

Lončarski izdelki z območja Doma upokojevcev (povzetek)

V obravnavanih polnilih peči in jam je bilo odkritih približno 3500 odlomkov keramičnih predmetov, velika večina od tega je posod. Največji izziv je bil izločiti domnevne izdelke delavnic z območja Doma. Čeprav so bili odlomki najdeni v polnilu peči, to ne pomeni, da so izdelek te peči z Doma oziroma iz neposredne bližine. Da je predmet iz polnila peči tudi izdelek te peči, lahko trdimo le, če odkrijemo zadnji zbir žganja na rešetki, ki je ohranjen *in situ*. To na obravnavanem območju ni bilo tako; obravnavane peči so bile zapolnjene z odpadom, zato smo kot izdelke delavnic z Doma uporabili kriterije iz podobnih študij.³⁷⁹ Izločili smo odlomke, ki so deli ponesrečenih izdelkov (jasni znaki zaradi neprimerne temperature žganja, kot na primer deformiran, napokan in lisast

odlomek), odlomke enakih oblik in fabrikatov, ki so v posameznih polnilih zastopani v večjem številu in izjemoma predmete, ki kako drugače kažejo povezovalo s keramično proizvodnjo z območja Doma. Teh je približno 2200 odlomkov, od tega smo pri približno 1500 odlomkih lahko določili obliko posode (lonec, skleda, krožnik...), ki so ji pripadali.

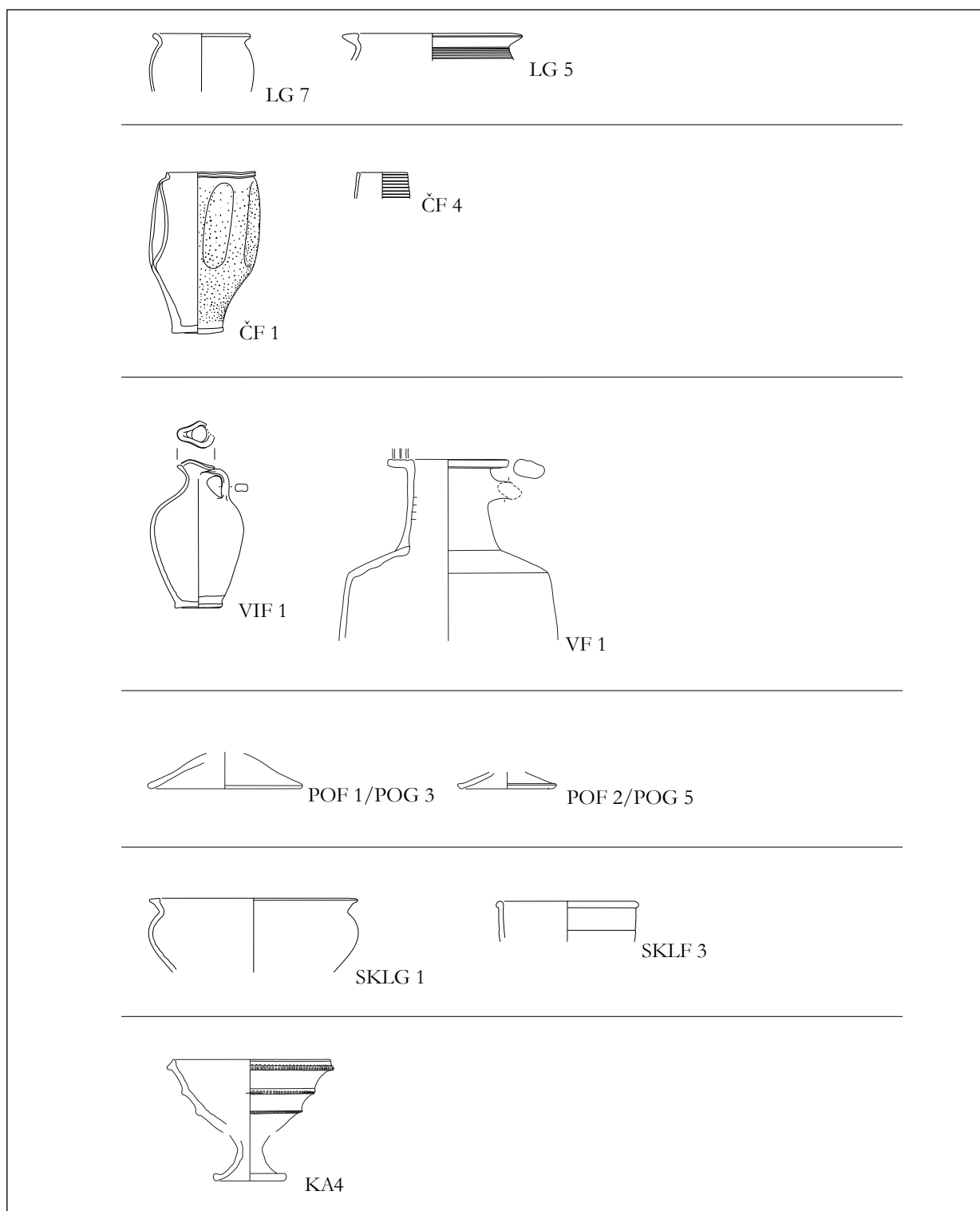
Tako smo poskušali čim bolj natančno in sistematično predstaviti proizvodnjo obravnavanih delavnic z Doma v poglavju 7. Izhajali smo iz polnila posamezne enote (peči in jame) in za vsako navedli pregled v njej najdenih predmetov. V poglavju 7. smo izločili izdelke obravnavane delavnice in jih združili v paleto izdelkov po obliki (npr. lonci, sklede, pokrovi...), tipu in fabrikatu. Fabrikate in osnovno tipologijo keramičnih predmetov povzemamo po Isteničevi.³⁸⁰ Makroskopsko analizo smo opravili na vseh obravnavanih odlomkih, predvsem da smo ločili petovionsko od uvoženega posodja in slednjega določili po uveljavljenih klasifikacijah.³⁸¹ Posodje petovionske proizvodnje smo razdelili na dve skupini fabrikatov, in sicer na fine in grobe. V celotnem zbiru nismo

378 Swan 1984, 51.

379 Wirtz 1998, 114, 182; Höpken 2005, 59.

380 Istenič 1999.

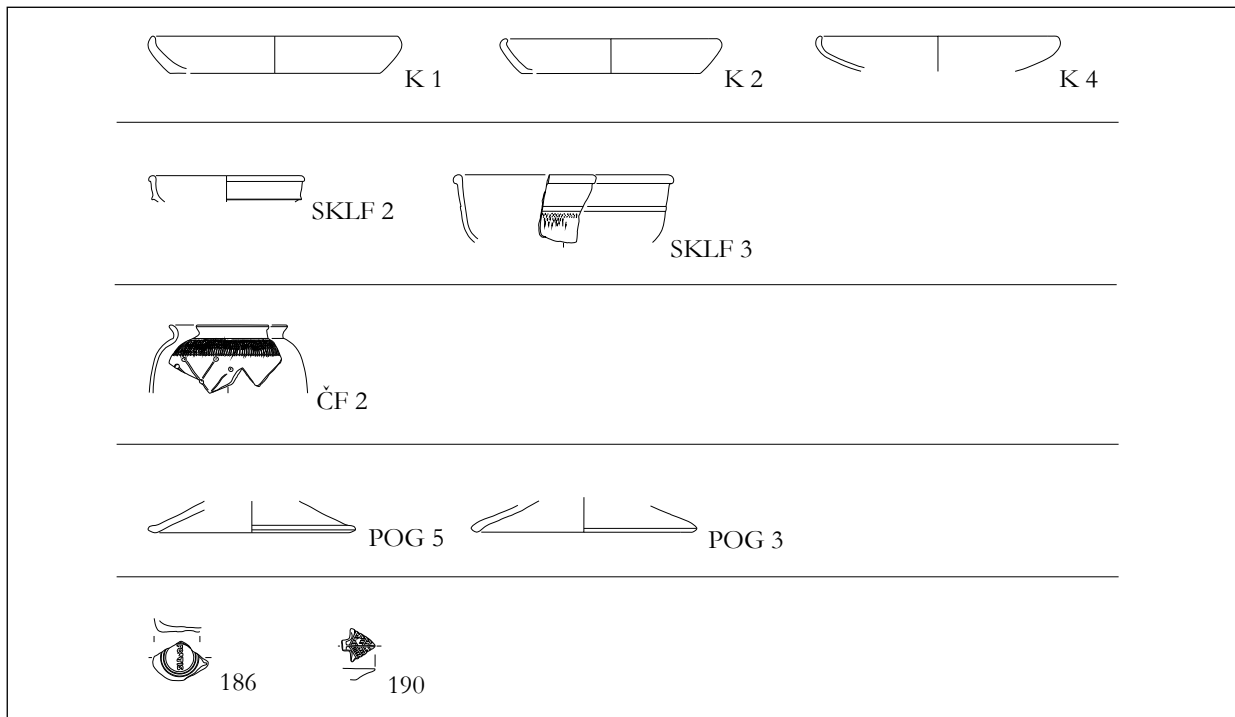
381 npr. Dragendorff 1895.

Slika 138 Domnevni izdelki delavnic z območja Doma iz polnila peči 3/1985. Merilo 1 : 8.

definirali nobenega novega fabrikata, vsi iz zbira se ujemajo z že vzpostavljenimi pri Isteničevi. Ugotovili smo osem fabrikatov, od tega pet v skupini grobih: F1, F14, F2, F3/F4 in F6. V skupini finih so trije: F7, F8 in F9. Med že vzpostavljenimi fabrikati iz grobov zahodnih grobišč in med fabrikati iz obravnavanega

keramičnega zbira z Doma ni razlik oziroma novosti, zato domnevamo, da so najverjetneje ves čas trajanja lončarske proizvodnje v Petovionih glino kopali na bolj ali manj istem območju in da so glineno maso za izdelavo izdelkov mešali oziroma izdelovali po bolj ali manj enakih postopkih in receptih.

Slika 139 Domnevni izdelki obravnavanih delavnic z Doma iz polnila peči 1/2001. Merilo 1 : 8.

Peč 1/1985 je bila slabo ohranjena in delno poškodovana z grobom 7. V polnilu peči je bilo 20 keramičnih odlomkov, ki bi lahko bili tudi pridatki groba 7. Datacija polnila ni jasna.

V peči 2/1985 so odkrili približno 435 odlomkov keramičnih posod. Za približno dve tretjini domnevamo, da so izdelki obravnavanih delavnic z Doma (sl. 137). Približno 385 odlomkov (dobrih 88 % celotnega polnila)³⁸² je iz fabrikata F14. Ostala dva, ki sta še prisotna v polnilu peči, sta F7 (slabi 7 %) in F9 (okoli 5 %). Največ je pokrovov (okoli 90 odlomkov, dobrih 20 % celotnega polnila), sledijo lonci (slabi 15 %), kadilnice (dober 1 %) in sklede (dober 1 %). Datacijo polnila peči v 2. in začetek 3. stoletja kažejo analogije loncev (POG 3 – POG 5) in skled (SKLG 1), krožnik, najverjetneje posnetek afriškega namiznega posodja Hayes 45 (K 5) ter pečatna oljenka (kat. št. 49).

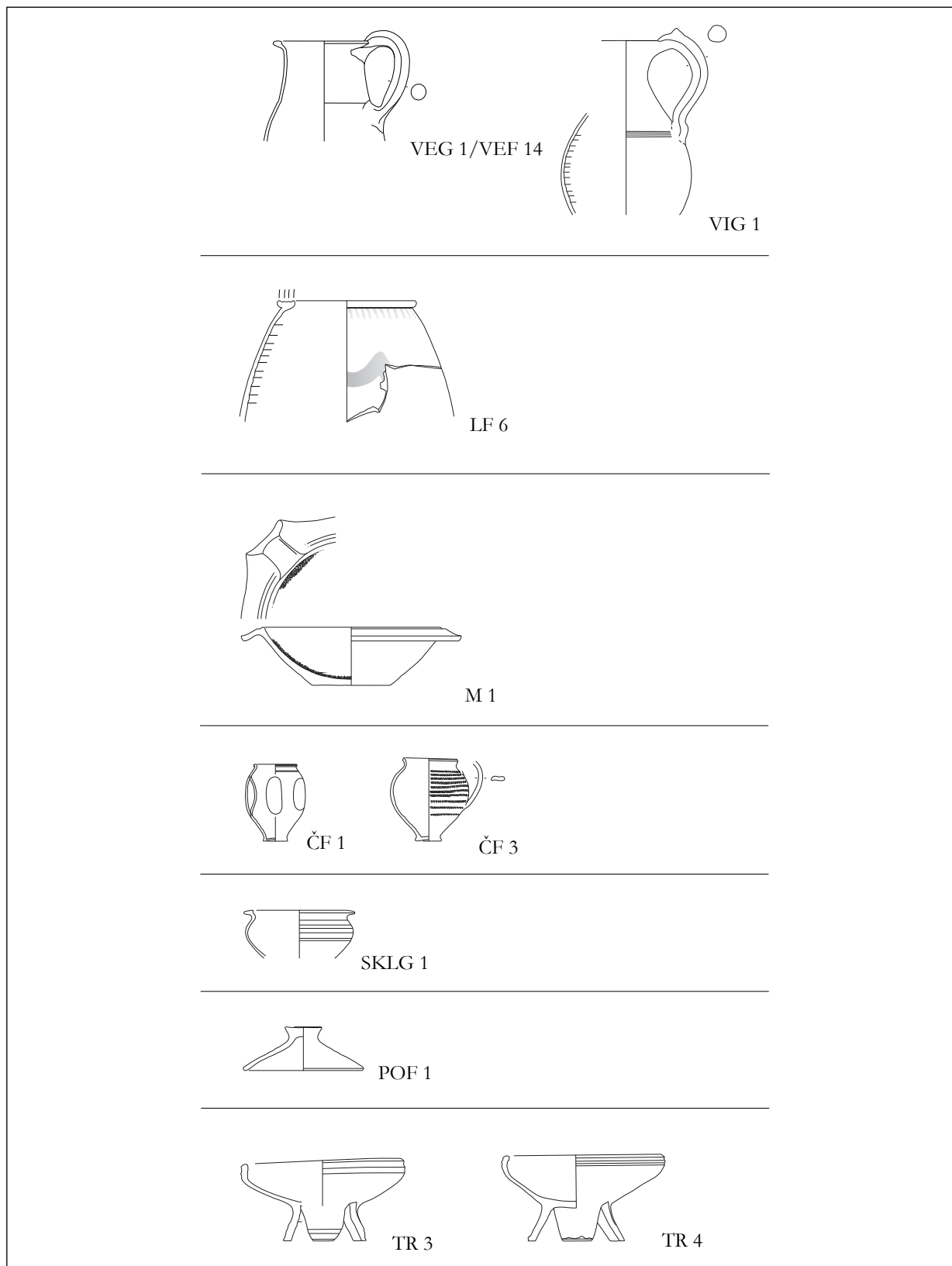
V polnilu peči 3/1985 je bilo približno 1030 keramičnih odlomkov. Več kot polovica je deformiranih, napokanih in lisastih, zato domnevamo, da so izdelki obravnavane delavnice (sl. 138). Približno 560 od-

lomkov (slabi 55 % celotnega polnila) je iz fabrikata F9. V manjšem številu sta zastopana še F7 (slabi 31 %) in F14 (dobrih 14 %). Največ je loncev (približno 250 odlomkov, dobrih 24 % celotnega polnila), sledijo čaše (dobrih 19 %), vrči (dobrih 12 %), pokrovi (dobrih 8 %), sklede (slabi 2 %) in kadilnice (slab 1 %). Datacijo polnila peči od začetka 2. in do začetka 3. stoletja kažejo analogije loncev (LG 5, LG 6), čaš (ČF 1, ČF 4), skled (SKLF 1, SKLF 2) in odlomek sigilatne sklede Drag. 37 (kat. št. 109).

V peči 1/2001 je bilo približno 660 keramičnih odlomkov. Za več kot polovico domnevamo, da so izdelki obravnavanih delavnic z Doma (sl. 139). Približno 600 odlomkov (slabi 92 % celotnega polnila) je iz fabrikata F7, največ 10 odlomkov pa iz F8 (dobra 2 %). V zbiru peči so zastopani še odlomki iz F3/F4 (slabe 3 %), F9 (dobra 2 %) in F14 (dober 1 %).

Največ je krožnikov (okoli 180 odlomkov, dobrih 27 % celotnega polnila), sledijo sklede (dobrih 10 %), čaše (dobrih 9 %), pokrovi (dobrih 5 %) in oljenke (slaba 2 %). Datacijo polnila peči v 2. in 3. stoletje kažejo analogije skled (SKLF 2, SKLF 3), čaš (ČF 2), oljenk (kat. št. 186) in odlomki sigilatnega posodja (Drag. 37 (kat. št. 193) ter Drag. 18/31 (kat. št. 190)).

³⁸² Navedla sem odstotkovni delež na celotno polnilo, ker predstavljamo celotno polnilo.

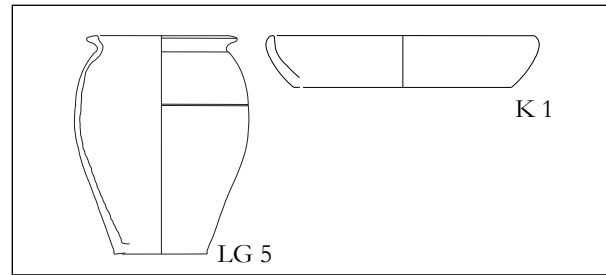
Slika 140 Domneveni izdelki obravnavanih delavnic z Doma iz polnila pečī 2/2001. Merilo 1 : 8.

V peči 2/2001 je bilo približno 880 odlomkov keramičnih predmetov. Več kot polovica je deformiranih, napokanih in lisastih (*sl. 140*). Med fabrikati je z okoli 600 odlomki zastopan F14, kar predstavlja dobrih 68 % celotnega polnila, sledita mu F7 (dobrih 30 %) in F9 (dober 1 %). Največ je vrčev (okoli 140 odlomkov, kar je skoraj 16 % celotnega polnila). Sledijo lonci (dobrih 8 %), melnice (dobre 3 %), čaše (dobre 3 %), sklede (dobra 2 %), pokrovi (slaba 2 %) in tri-nožniki (dober 1 %). Pri dataciji polnila peči v 2. in 3. stoletje smo upoštevali analogije za lonce (LG 5, LF 1.3), melnice (M 1), čaše (ČF 1) in sklede (SKLF 1, SKLG 1), sigilatno skledo Drag. 37 (*kat. št. 249*), posodico, ki najverjetneje posnema sigilatno obliko Bet 114 (*kat. št. 250*) in skledo (*kat. št. 236*), ki najverjetneje posnema afriško namizno posodje.

Pri peči 3/2001 je bilo ohranjeno samo dno zgorevalnega prostora, keramičnih odlomkov je le 24 kosov. Nobeden ne ustreza kriterijem za domnevo o izdelkih delavnic z Doma. Datacija polnila ni jasna.

V polnilu peči 4/2001 je okoli 260 keramičnih odlomkov. Za več kot polovico domnevamo (deformirani, napokani in lisasti odlomki), da so izdelki obravnavane delavnice z Doma. Z več kot 230 odlomki prevladuje fabrikat F7 (dobrih 88 % celotnega polnila). V manjšem številu mu sledijo F14 (slabih 6 %), F9 (slabe 4 %) in F3/F4 (dober 1 %). Največ je čaš (okoli 100 odlomkov, dobrih 38 % celotnega polnila), ki smo jih edine lahko opredelili po obliki. Ostalo so ostenja in dna, ki bi tudi lahko bila del čaš, a ni izključeno, da so bile del drugih oblik posod, npr. vrčev ali loncev. Datacijski okvir polnila peči temelji na analogijah čaš (ČF 1) in zajema čas 2. in 3. stoletja. V jami 1/1985 so bili: razlomljena skleda in maloštevilni nekeramični predmeti (nerazpoznaven železen predmet, bronast ročaj, razlomljena koščena lasnica in dva odlomka steklenih posod). Na podlagi analogij naštetih najdb je polnilo jame datirano v 2. in začetek 3. stoletja.

V jami 1/1992 je bilo 36 keramičnih odlomkov. Petrovionske proizvodnje je približno 30 odlomkov, šest odlomkov pa je sigilatnega posodja (Drag. 37). Kot izdelek obravnavane delavnice ni bil prepoznan nobeden, ker ne kažejo karakterističnih znakov pones-

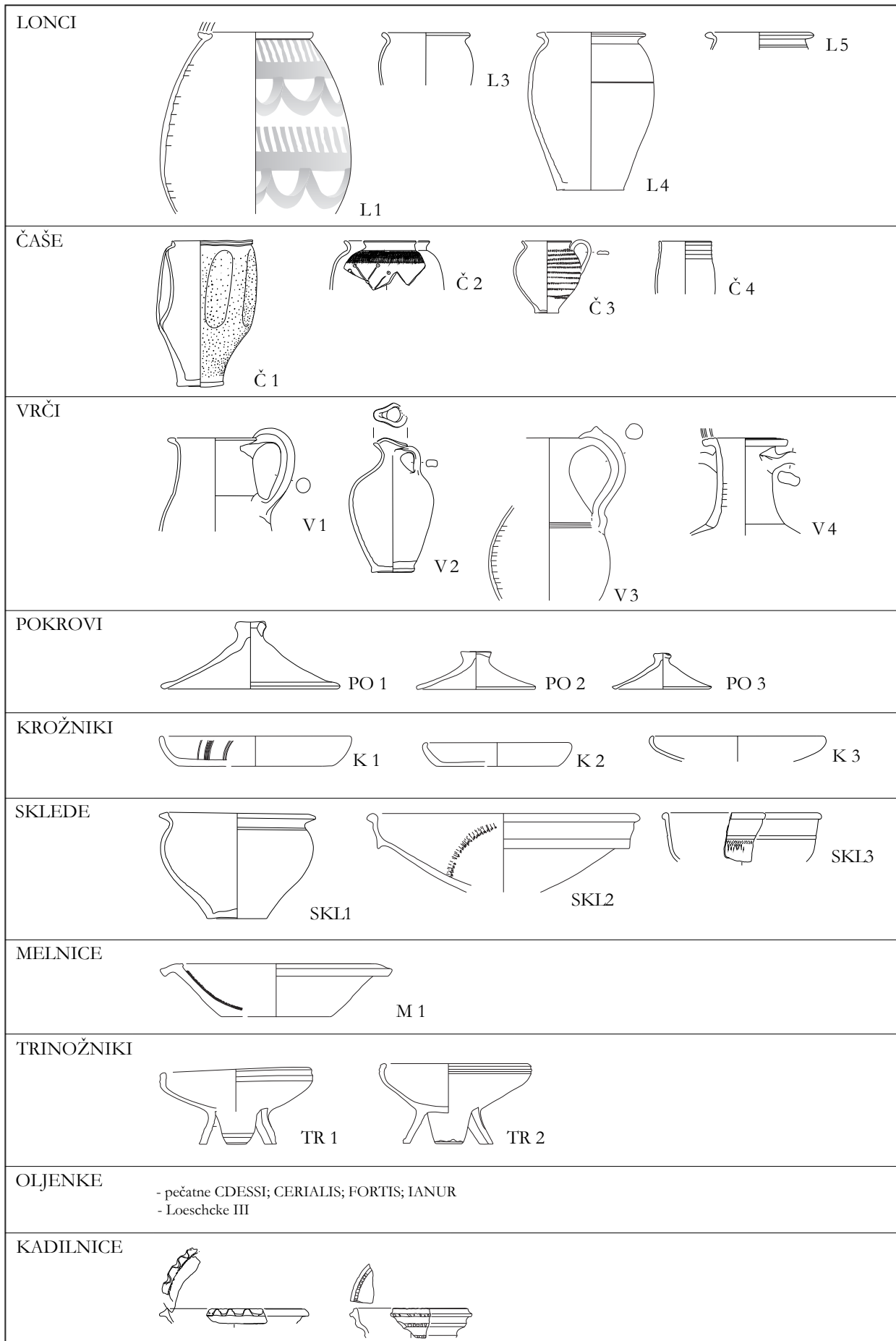
Slika 141 Domnevni izdelki obravnavanih delavnic z Doma iz polnila jame 2/1992. Merilo 1 : 8.

rečenega izdelka. Po analogijah sigilatnega posodja smo polnilo jame datirali v 2. in 3. stoletje.

V jami 2/1992 je bilo okoli 290 odlomkov keramičnega posodja. Več kot polovica je deformiranih, napokanih in lisastih (*sl. 141*). Med fabrikati prevladuje F14 (približno 153 odlomkov, dobrih 54 % celotnega polnila), največ 10 jih je iz F1 (slaba 2 %). V manjšem številu sledijo F7 (dobrih 12 %), F8 (slabih 9 %), F3/F4 (dobrih 18 %) in F9 (dobre 4 %). Največ je odlomkov loncev (približno 55 odlomkov, slabih 19 % celotnega polnila), sledijo krožniki (dobrih 12 %), sklede (dobrih 5 %), čaše (slab 1 %) in vrči (slaba 2 %). Na podlagi analogij skled (SKLG 1, SKLF 2), loncev (LG 5), čaš (ČF 4), melnic (M 2) ter odlomkov sigilatnega posodja (Drag. 32 (*kat. št. 292*), Drag 46 (*kat. št. 293*)) smo polnilo jame datirali od začetka 2. in do začetka 3. stoletja. Pri obravnavi izdelkov znotraj posamezne enote (peč in jama) se je pokazalo, da v vsaki prevladuje določena oblika posode in v povezavi z obliko tudi fabrikat.³⁸³ Ena izmed razlag za to bi lahko bila, da so v posamezno enoto zavrgli ponesrečene izdelke enega ali več žganj, ki so se izvajala v bližini. Med domnevnimi izdelki obravnavane delavnice prevladuje fabrikat F7 (dobrih 45 % zbira izdelkov obravnavanih delavnic), največ ga je v peči 1/2001 in peči 4/2001.³⁸⁴ Iz njega so izdelani lonci LF 6, večina čaš (ČF 1 – ČF 4), vrči VEF 14 in VIF 1, nekaj pokrovov POF 2, vsi krožniki (K 1 – K 4),

383 Pregled vseh predmetov znotraj enote glej poglavje 7. Odlomki ostenj in dnov, ki so sicer izločeni kot izdelki obravnavane delavnice, v nadaljevanju niso upoštevani, ker oblika posode ni bila določljiva.

384 Za točne statistične podatke glej poglavje 7.

Slika 142 Tipološki pregled domnevnih keramičnih izdelkov delavnic z Doma. Merilo 1 : 8.

sklede SKLF 3 in nekatere SKLF 2, melnice M 1 ter oljenke.

Naslednji po številu odlomkov iz zbira izdelkov z Doma je F14 (dobrih 35 %). Prevladuje v pečeh 2/1985 in 2/2001. Iz njega je izdelana večina loncev LG 5, LG 7 in LG 8, vsi vrči VEG 1 in VIG 1, vsi pokrovi POG 3 in POG 5, večina skled SKLG 1 ter vsi trinožniki (TR 3, TR 4, TR varia).

Sledi fini fabrikat F9 (slabih 20 % zbira izdelkov obravnavanih delavnic). Prevladuje v peči 3/1985. Iz njega so izdelani vrči VF 1, pokrovi POF 1, večina POF 2 ter večina kadilnic (KA 4 in KA varia).

Najmanj je finega fabrikata F8 (manj kot 1 % zbira izdelkov z Doma), ki se pojavlja med skledami SKLF 2 v peči 1/2001.

Ostali grobi fabrikati F1, F2, F3/F4 in F6 so vsi skupaj v celotnem obravnavanem keramičnem zbiru zastopani s približno 115 odlomki (4 % celotnega zbira keramičnih odlomkov z območja Doma), med katerimi za nobenega ne domnevamo, da je izdelek obravnavanih delavnic, ker so maloštevilni, nimajo karakteristik ponosrečenih izdelkov in so večinoma bili odkriti v polnilih jam.

Med keramičnimi predmeti, ki so domnevni izdelki obravnavanih delavnic z Doma, prevladujejo predvsem lonci (približno 540 odlomkov, *sl. 142*). Večina je narejena iz grobega fabrikata F14, redki so iz F7. Razdeljeni so na fine (LF 6) ter grobe (LG 5, LG 7, LG 8).

Tip LF 6 (F7) je bil odkrit samo v polnilu peči 1/2001.³⁸⁵ Analogije, ki jih najdemo povsod v Petovionih, kažejo datacijo v 2. in začetek 3. stoletja.

V večini je tip LG 5 zastopan v polnilu peči 2/1985. Vsi odlomki so narejeni iz fabrikata F14. Analogije iz Petovione zajemajo čas od 2. do 4. stoletja.

Vsi odlomki tipa LG 7 so narejeni iz F14 in večina je bila odkrita v polnilu peči 3/1985. Analogije iz Petovione kažejo na datacijo od prve četrtine 1. do 4. stoletja.

Tip lonca LG 8 je bil odkrit samo v polnilu peči 2/1985 in je iz fabrikata F14. Ta tip se med do sedaj

objavljenim gradivom Petovione pojavlja redko in ni ožje časovno zamejen.

V zbiru domnevnih izdelkov z Doma za lonci sledijo čaše, s približno 380 odlomki. Razdeljene so v štiri tipe (ČF 1 – ČF 4, *sl. 142*), vse so iz fabrikata F7, večina jih ima premaz na celotni zunanji površini. Nekatere čaše gubanke imajo zrnast premaz.

Tip ČF 1 predstavljajo čaše gubanke, ki prevladujejo v polnilih peči 3/1985, 2/2001 in 4/2001. Zasedimo jih v celotni Petovionih od druge polovice 1. do 3. stoletja.

Čaše tipa ČF 2 posnemajo tako imenovane recijske čaše. Vse so bile odkrite v polnilu peči 1/2001. Na območju Petovione se pojavljajo v 2. in 3. stoletju.

Čaše ČF 3 so bile vse odkrite v polnilu peči 2/2001. Na območju Petovione smo zasledili samo eno analogijo, ki pa ni ožje časovno datirana.

Čaše ČF 4 so podobne galski sigilatni obliki Bet 103. Odkrite so bile v polnilu peči 3/1985. V grobovih zahodnih grobišč so datirane od druge polovice 1. in do prve tretjine 2. stoletja. Proizvodnja sigilatne oblike Bet 103 pa je datirana od leta 110 do leta 170, kar samo delno sovпада z datacijo grobov.

Približno 260 odlomkov vrčev je bilo izločenih kot izdelek obravnavane delavnice (*sl. 142*). Razdeljeni so na fine enoročajne brez izlivka (VEF 14) in grobe brez izlivka (VEG 1), fine z izlivkom (VIF 1), grobe z izlivkom (VIG 1) ter fine vrče z enim ali dvema ročajema (VF 1). Tip VEG 1 je narejen iz F14, VEF 14 pa iz F7, tipološko sta enaka, razlikujeta se samo po fabrikatu. Vsi so bili odkriti v polnilu peči 2/2001. Analogije za ta tip vrča so na območju Petovione redke in so datirane v 2. in 3. stoletje. Bolj podobne primerke temu vrču zasledimo v Karnuntu, kjer so datirani v drugo polovico 2. in 3. stoletje.

Vrči tipa VIF 1 so iz fabrikata F7 in so bili odkriti v polnilu peči 3/1985. V grobovih zahodnih grobišč Petovione so datirani od konca 1. do začetka 3. stoletja.

Tip vrčev VIG 1 je iz fabrikata F14, odlomki so bili odkriti samo v polnilu peči 2/2001. Do sedaj podobnih vrčev v Petovionih in v njeni okolici nismo zasledili. Vrči tipa VF 1 so narejeni iz F9 in imajo na ravnih premaz, ki je bil nanešen z gobico. Večina je bila odkrita v polnilu peči 3/1985, samo eden je iz peči

385 Citate glede analogij glej v ustreznih poglavjih, tukaj samo povzemamo.

2/1985 in dva iz jame 2/1992. Podobnih vrčev med objavljenim gradivom na območju Petovione nismo zasledili.

Približno 210 odlomkov pokrovov smo prepoznali kot izdelek obravnavanih delavnic z Doma (*sl.* 142). Razdeljeni so na fine (POF 1, POF 2) in grobe (POG 3, POG 4, POG 5).

Tipa POF 1 in POG 3 sta oblikovno in tipološko enaka, razlikujeta se po fabrikatu. POF 1 je iz fabrikata F9 in odkrit v polnilih peči 3/1985 in 2/2001. POG 3 pa je iz F14 in iz polnil peči 2/1985, 3/1985 in 1/2001. Podobne smo zasledili tudi med objavljenim gradivom iz Petovione, in sicer v polnilu peči iz Zgornje Hajdine in v naselbinskih kontekstih, datiranih od druge polovice 3. in v 4. stoletja.

Prav tako sta oblikovno in tipološko enaka POF 2 in POG 5. Tip POG 5 je iz fabrikata F14 in odkrit v polnilih peči 2/1985, 3/1985 in 1/2001. Tip POF 2 pa iz F9 in odkrit samo v polnilu peči 3/1985. Pokrove tega tipa zasledimo med gradivom naselbinskih kontekstov Petovione, ki so datirani od začetka 2. in do 4. stoletja ter v polnilu peči iz Zgornje Hajdine.

Večina krožnikov (K 1, K 2 in K 4), približno 200 odlomkov, je bila odkrita v polnilu peči 1/2001 in te smo uvrstili med domnevne izdelke obravnavane delavnice (*sl.* 142). Vsi so narejeni iz fabrikata F7 ter imajo premaz na celotni notranji in na 2/3 zunanje površine. Med sabo so si zelo podobni, detajlno se razlikujejo predvsem po oblikovanosti ustja.

Analogije za tip krožnika K 1 in K 2 pogosto zasledimo po celotni Petovionii in zajemajo časovni okvir od 1. in do 4. stoletja. Podobne krožnike kot je tip K 4 smo do sedaj zasledili samo v naselbinskih kontekstih Petovione, ki so datirani od druge polovice 3. in v 4. stoletje.

Sklede so v zbiru izdelkov z Doma zastopane s približno 95 odlomki (*sl.* 142). Razdeljene so na fine (SKLF 2, SKLF 3) in grobe (SKLG 1).

Sklede tipa SKLF 2 so iz fabrikata F7 in F8. Na celotni notranji površini ter na 2/3 zunanje površine imajo premaz. Večina jih je bila odkrita v polnilu peči 1/2001 in te uvrščamo med izdelke delavnic z Doma. Analogije za te sklede smo našli po celotni Petovionii in sodijo v 3. stoletje. Na splošno je ta tip skle-

de na območju Panonije zelo razširjen in sodi med tako imenovano panonsko glazirano posodje (PGW – *Pannonische Glanztonware*). Je pa ta tip zelo podoben sigilatni obliki sklede Lud Sm in obstaja možnost, da jo je posnema. To obliko sigilatne sklede so v Rhein-zabernu izdelovali od leta 150 do 270.

Sklede tipa SKLF 3 so vse narejene iz fabrikata F7 in imajo na notranji ter na 2/3 zunanje površine premaz. Odkrite so bile v polnilu peči 3/1985 in 1/2001. Posnemajo sigilatno obliko Drag. 37 in posnetki te se pogosto pojavljajo v celotni Panoniji, in sicer od konca 1. oziroma začetka 2. stoletja in do prve polovice 3. stoletja. Pogosti so tudi na območju Petovione in se pojavljajo v različnih kontekstih, ki so datirani od konca 1. in do 4. stoletja.

Sklede tipa SKLG 1 so narejene iz fabrikata F14 in so bile odkrite v polnilih peči 2/1985 in 3/1985. Redke in po velikosti manjše so bile odkrite še v polnilu peči 2/2001. Analogije za ta tip najdemo po celotni Petovionii in so datirane v 2. stoletje. Zasledimo jih tudi v Karnuntu, kjer so datirane v drugo polovico 2. in v začetek 3. stoletja.

Pri melnicah smo prepoznali kot domnevni izdelek obravnavane delavnice odlomke tipa M 1 (približno 30 odlomkov) (*sl.* 142). Vsi so bili odkriti v polnilu peči 2/2001, so narejeni iz fabrikata F7 in so brez premaza ali lošča. Analogije za ta tip so med objavljenim petovionskim gradivom redke in zajemajo čas od druge polovice 3. in 4. stoletje.

Trinožniki so redki, s približno 10 primerki in razdeljeni na TR 3, TR 4 in TR varia. Vsi so bili odkriti v polnilu peči 2/2001, so narejeni iz fabrikata F14 in imajo karakteristike ponesrečenih izdelkov (*sl.* 142). Za oba tipa, TR 3 in TR4, analogij na območju Petovione do sedaj nismo našli. Podobne smo zasledili med tistimi, ki so uvrščeni v TR varia in sicer med gradivom iz lončarske četrti v Rabelčji vasi, ki so datirani v 2. in 3. stoletje.

Med oljenkami so ustrezali kriterijem za izdelek obravnavane delavnice samo tisti odlomki, ki so bili odkriti v polnilu peči 1/2001. Teh je približno 12 in so iz fabrikata F7 (*sl.* 142). Nekateri imajo ohranjen premaz v sledovih na zunanji in notranji površini. Izmed teh so vsaj štirje prepoznani kot del pečatne

oljenke in imajo na dnu ohranjen pečat. Na podlagi analogij iz zahodnih grobišč so datirane od 2. in do začetka 4. stoletja.

Kadilnice oziroma posode na noge so uvrščene v KA 4 in KA varia ter narejene iz F9. Odkrite so bile v polnilu peči 3/1985. Kažejo značilnosti ponesrečenih izdelkov (*sl. 142*). Kadilnice tega tipa so v grobovih Petovione datirane od druge polovice 1. in do tretje tretjine 3. stoletja.

Izdelki delavnice z Doma so okvirno datirani od začetka 2. in do sredine 3. stoletja, kar zajema precej širok časovni ovir. Datacija je vzpostavljena na podlagi analogij iz najdišč, ki imajo narejen terenski izvid in podrobno obravnavo gradiva ter na C14 dataciji oglja iz peči 1/2001. Rezultat te analize zajema čas od leta 124 do 257.³⁸⁶

Pri iskanju analogij smo se osredotočili predvsem na območje Petovione in njene bližnje okolice. Malo analogij je med najdbami iz arheoloških raziskav na območju bivše vojašnice na Vičavi, ki zajemajo časovni okvir od sredine 1. in do konca 2. stoletja in še to iz zadnjih dveh faz, ki sta datirani v 2. stoletje. Prav tako je zelo malo analogij med najdbami iz območja današnje Gimnazije Ptuj, ki so datirane od druge polovice 3. in v 4. stoletje. Zelo malo analogij smo našli med najdbami iz zahodnih grobišč Petovione. Največ analogij je med objavljenimi najdbami iz območja lončarske četrti v Rabelčji vasi, ki pa jim manjka podrobna analiza in terenski izvid. Redke analogije so še izven Petovione v Karnuntu, Gleisdorfu in Vinkovcih, posamične analogije (na primer s krožniki in pokrovi), smo zasledili v Flaviji Solvi,³⁸⁷ Celeji³⁸⁸ in Ilovici pri Vranskem³⁸⁹ ter jih nismo posebej naštevali.

Pri tem je pomembno upoštevati, da gre za določen nabor izdelkov, ki predstavljajo majhen vzorec petovijonske proizvodnje. Samo če primerjamo petovijonske izdelke iz grobov, ki jih je obravnavala Isteni-

čeva,³⁹⁰ vidimo, da jih precej v obravnavanem zbiru ni zastopanih.

Najdbe iz grobov

Med arheološkimi raziskavami na območju Doma upokojevcev so poleg ostalin keramične proizvodnje odkrili še sedem skeletnih in dva žgana grobova, ki jih je objavil Ivan Tušek leta 2007. Grobovi so bili odkriti na jugovzhodnem delu stavbe, v sklopu arheoloških raziskav iz leta 1985 (*sl. 5*) in so bili precej poškodovani zaradi gradnje prve stavbe Doma.

V skeletnem grobu 1 so odkrili dva zlata uhana.³⁹¹ Sodiča v tip 7.4. po Rihi in so datirani od 1. in do 4. stoletja.³⁹²

V jami skeletnega groba 2 so odkrili marmorni nagrobnik, na katerem je upodobljen motiv lova in napis. Tušek ga datira v 3. stoletje.³⁹³

V žganem grobu 3 je bil zlat uhan.³⁹⁴ Po Rihi sodi v tip 6.2.5, ki je poznorimski, natančneje ni opredeljen.³⁹⁵

V skeletnem grobu 4 so odkrili konično stekleno svetilko z zaobljenim dnom.³⁹⁶ Po Lazarjevi sodi v tip 9.1.1, ki je datiran od 4. ter do 6. stoletja.³⁹⁷

Skeletni grobovi 5, 6, 8 in 9 so bili skoraj v celoti uničeni, pridatki niso ohranjeni.³⁹⁸

Skeletni grob 7 je delno poškodoval peč 1/1985. V terenski dokumentaciji je zabeleženo, da so predmete našli v polnilu peči, a je velika verjetnost, da so pridatki iz groba. Odkrili so pečatno oljenko tipa Loeschcke X, s pečatom *CDESSI* (*sl. 64, kat. št. 1*) in še 20 manjših odlomkov keramičnih posod (*kat. št. 2–6*).³⁹⁹ Oljenke s tem pečatom so v Karnuntu datirane od druge polovice 2. stoletja dalje,⁴⁰⁰ v grobovih zahodnega grobišča je bila odkrita ena oljenka lokalne pro-

386 Laboratorij Mijami (Amerika), Beta Analytic.

387 Groh 1996.

388 Bausovac 2014; Krajšek 2015.

389 Vidrih Perko 2006.

390 Istenič 1999.

391 Tušek 2007, 49.

392 Riha 1990, 74.

393 Tušek 2007, 50.

394 Tušek 2007, 51.

395 Riha 1990, 72.

396 Tušek 2007, T. 2.

397 Lazar 2003, 197.

398 Tušek 2007, 52.

399 Podrobno so opisani pri peči 1/1985.

400 Alram Stern 1989, 69.

izvodnje (Buchi Xb)⁴⁰¹ s tem pečatom in je datirana od 2. do 4. stoletja.⁴⁰²

V sklop grobišča Tušek prišteva še marmorni kip leva, ki je bil odkrit v ruševinskih plasteh v bližini grobov in je datiran od konca 2. in v 3. stoletje.⁴⁰³

Pridatki iz grobov nakazujejo datacijo v 2. in 3. stoletje (grob 2, grob 7) in v 4. (5.) stoletje (grob 3, grob 4).

Nekeramične najdbe

V polnilih peči so bili nekeramični predmeti maloštevilni. V peči 2/1985 sta bila odkrita odlomek železnega predmeta, najverjetneje žeblija in kost za izdelavo okrasa na keramičnih izdelkih (*sl.* 69), ki je podrobno obravnavana v poglavju 7.3.3. V peči 1/2001 pa sta dva manjša odlomka ostenj rimskih steklenih posod, ki sta zaradi slabe ohranjenosti natančneje tipološko nedoločljiva. V ostalih polnilih peči nekeramičnih predmetov niso odkrili.

Dva odlomka ustja in ostenja steklenih posod sta iz polnila jame 1/1985 (*kat. št.* 263, *kat. št.* 264). Posoda (*kat. št.* 263) sodi med rebraste skodelice in je izdelana iz modro–zelenkastega stekla, ki so bile med v kalupu izdelanimi izdelki najbolj razprostranjene in so jih v 1. stoletju proizvajale številne delavnice.⁴⁰⁴

Posoda (*kat. št.* 264) najverjetneje sodi med skodelice z navzven nagnjenim ostenjem in izvihanim ustjem, po tip 2.4.1 Lazarjevi.⁴⁰⁵ Ta je izdelana iz modro zelenkastega stekla. Oblika je zelo razširjena ter na slovenskih najdiščih datirana v drugo polovico 1. in v začetek 2. stoletja.⁴⁰⁶

Iz istega polnila jame je še razlomljena koščena lasnica (*kat. št.* 262). Po tipologiji E. Riha sodi med lasnice s profilirano glavo⁴⁰⁷, ki so v Avgustu datirane v 2. in prvo polovico 3. stoletja.⁴⁰⁸

Iz polnila jame 1/1985 je bronast ročaj posode (*kat. št.* 261) z aplicirano doprsko človeško figuro v spodnjem delu. Okrašen je še z enim navpičnim vrezom po sredini in dvema vodoravnima na zgornjem delu. Podobnega zasledimo na Štalenski gori, ki je po analogijah sodeč datiran v 2. in 3. stoletje.⁴⁰⁹

V polnilu jame 2/1992 pa je bila odkrita prazgodovinska kamnita sekira (*sl.* 106) in manjši odlomek obdelanega marmorja, ki je bil najverjetneje del arhitekturnega elementa.

401 Istenič 2000, 173, grob 537.

402 Podrobno o tej oljenki glej poglavje o oljenkah.

403 Tušek 2007, 48.

404 Lazar 2003, 40, 41.

405 Lazar 2003, 72.

406 Lazar 2003, 72–73.

407 Riha 1990, 111, t. 63: 26–20.

408 Riha 1990, 112.

409 Deimel 1987, 32; t. 16: 2.

8 Keramična proizvodnja na območju Doma upokojencev (sklep)

Pri nastajanju objave smo pregledali več kot 20.000 odlomkov rimske keramike iz različnih arheoloških raziskav, ki so odkrivala območja z rimsko lončarsko proizvodnjo Petovione. Izmed teh smo izbrali raziskavo, ki je vsebovala najbolj izpovedne najdbe o lončarski proizvodnji in hkrati najbolj kakovostno zabeleženo terensko dokumentacijo. Tem kriterijem so ustrezale arheološke raziskave z območja Doma upokojencev, ki so potekale v letih 1984, 1984, 1985, 1992 in 2001. V sklopu te raziskave smo preučili vso terensko dokumentacijo (terenske dnevnik, terenske risbe in fotografije) ter podrobno obravnavali približno 3500 odlomkov rimske keramike.

Pri preučevanju terenske dokumentacije smo poskušali čim bolj podrobno opisati izdelavo oziroma gradnjo posamezne peči. Za izhodišče tega smo uporabili uveljavljene študije Swanove⁴¹⁰ in Cuomo di Caprijeve.⁴¹¹ Problem, s katerim smo se pri tem soočili, je bila predvsem nedoslednost dokumentiranja ostan- kov peči med terenskimi raziskavami in posledično zaradi tega nejasni stratigrafski odnosi med enotami. Nekaterih elementov, ki so pomembni za razumevanje poteka dejavnosti lončarske delavnice, kot na primer popravljanje peči ali spreminjanje njene konstrukcije med uporabo, iz obstoječe dokumentacije ni bilo mogoče razbrati.

Izmed osmih odkritih lončarskih peči smo eno izločili takoj (peč 4/1985), ker ni bila dokumentirana. Pri preostalih sedmih (1/1985, 2/1895, 3/1985, 1/2001, 2/2001, 3/2001 in 4/2001) smo ugotovili: *In situ* se je ohranil le del pod rešetko (zgorevalni prostor), kurilni kanal in pri nekaterih tudi prostor pred kanalom. Ti so bili vkopani (iz rimske hodne površine) v tla oziroma geološko osnovo. Najbolje ohranjeni sta bili peči 1/2001 in 4/2001. Štiri (1/1985, 2/1985, 3/1985, 1/2001) peči so imele tloris zgorevalnega prostora

okrogle oblike, dve ovalnega (2/2001, 4/2001) in ena pravokotnega (3/2001). Okrogle in ovalne peči so bile srednje velikosti, s kvadraturto izgorevalnega prostora med 0,65 in 2,10 m²; malo večjo površino, 2,85 m², je imela pravokotna peč.

Iz izčrpane obravnave terenske dokumentacije in preučevanja podobnih terenskih raziskav peči drugod po Evropi sklepamo, da so bile peči z Doma kompleksno grajene in so jih med gradnjo zakurili oziroma žgali, da so pridobili trdnost konstrukcije. Glede na to, da je geološka osnova na območju Doma kompaktna ilovica in za tak postopek izdelave primerna, so s tem, ko so zakurili prostor, dobili enako trdnost, kot pri žganju keramike. Kurilni kanal so najverjetneje izkopali skozi ilovnata tla in ga pred prvo uporabo peči prav tako zakurili. Za izdelavo take peči je bilo potrebno precej časa, truda in posledično finančnega vložka, zato so jih tudi popravljali.

Kakšna je bila pri pečeh z Doma konstrukcija kupole, ne moremo ugotoviti, čeprav so med najdbami iz peči 1/1985, 1/2001, 2/2001 in jame 2/1992 med drugim odkrili tudi ostanke konstrukcije peči (predvsem odlomke keramičnih izdelkov, ki so premazani z glino, nekateri so tudi sekundarno prežgani, razpokani in postekleneli). Najverjetneje so bili deli kupole, stene ali kanala. Ker niso bili odkriti *in situ*, ni mogoče točno ugotoviti ali so pripadali kupoli, kanalu ali čemu drugemu, niti kateri peči. Pri tem bi še opozorili, da se je do sedaj v objavah raziskav lončarske proizvodnje Petovione posvečalo premalo pozornosti odlomkom oziroma primerkom, ki so bili del konstrukcije peči. Za rezultate študije lončarske proizvodnje so prav tako pomembni kot tipološke študije keramičnih najdb.

Jama 2/1992 je bila vodni zbiralnik. Mogoče enako velja za jamo 1/1992. Od obravnavanih peči sta bili oddaljeni okoli 20 oziroma 30 m severno in severovzhodno.

410 Swan 1984.

411 Cuomo di Caprio 1979.

Funkcija temelja zidu in jam v bližini peči iz leta 2001, ni jasna. Jame bi lahko bile del lesene konstrukcije, mogoče lop ali nadstreška, ki je stal nad pečmi. Splošno znano je, da so se nekatere dejavnosti pri lončarski obrti odvijale tudi pod streho oziroma v zaprtih prostorih. Ostanek temelja zidu bi glede na stratigrafijo lahko bil sočasen kot ostale strukture, a vsebinsko ga težko povežemo z lončarsko proizvodnjo. Najdbe iz jam in temelja so maloštevilne in slabo ohranjene, predvsem gre za ostenja rimskih posod, ki niso ožje datacijsko določljive.

Poleg ostalin keramične proizvodnje so na jugovzhodnem delu stavbe Doma odkrili še sedem skeletnih in dva žgana grobova. Vsi, razen groba 7, ki je delno poškodoval peč 1/1985, so bili vkopani v geološko osnovo. Nakazujejo datacijo v 2. in 3. ter v 4. (5.) stoletje.

Po kratkem povzetku terenske dokumentacije je jasno, da izdelava stratigrafske sekvence ni mogoča. Večina stratigrafskih enot je bila vkopana v geološko osnovo. Edino kar lahko sklepamo je, da so grobovi mlajši od peči in da so peči ter jame, jamice in ostanek temelja istočasni. Med raziskavami so odkrili le rimske ostaline. Kar bi pa bilo v pomoč, je podrobna obdelava in predstavitev rezultatov arheoloških raziskav iz neposredne bližine ter primerjava teh z ostalinami z Doma.

Po izčrpnih obdelavi in interpretaciji terenske dokumentacije smo rezultate primerjali s preostalimi lončarskimi pečmi v Petovionih, a te še niso bile podrobneje obravnavane in objavljene. V objavah so opisane z velikostmi in obliko tlorisa (ovalna, okrogla, pravokotna, kvadratna). Pri nekaterih je omenjena podpora za rešetko. Pri nobeni pa nista podrobno opisana konstrukcija in način gradnje. Izhodiščni problem pri vseh teh objavah je, da najdbe iz odkritih enot (peči in jame) niso bile obravnavane po kriterijih, ki omogočajo domneve o lončarski proizvodnji na mestu samem. Pomembno pri študiju najdb, ki so bile odkrite znotraj območja lončarske delavnice (v polnilih peči in jam) je, da najdbe, ki so bile odkrite znotraj posamezne enote, niso merodajne za njeno datacijo uporabe oziroma delovanja. Dajo nam datacijo raziska-

nega območja in določen zbir lokalne proizvodnje, ne pa točne datacije posamezne enote, ko je bila v uporabi. To nam lahko povedo samo predmeti, ki so bili najdeni v peči in prepoznani kot zadnje žganje *in situ*; ti so izredno redki.⁴¹² To se zgodi, če je bilo mesto opuščeno v trenutku, zaradi izrednega dogodka in se prebivalci niso več vrnili. Da pa bi lončar namerno pustil zadnje žganje v peči in je ne bi očistil za ponovno uporabo, čeprav je vložil veliko časa in truda v to, je malo verjetno. Keramični predmeti iz polnila peči ali jam *a priori* niso izdelek tiste peči ali peči v okolici. Prav tako nam običajni odlomki predmetov lokalne proizvodnje, ki so bili odkriti v polnilih peči in jam, ne dajo informacije, kje točno so bili narejeni in ali so dejansko odpad lončarske proizvodnje ali samo običajni naselbinski odpad. Najbolj zanesljiv pokazatelj lončarske proizvodnje na mestu samem so ponesrečeni izdelki, ki so nastali pri lončarski proizvodnji. Do sedaj ta vprašanja oziroma metoda dela ni bila uporabljena pri nobenih izmed objavljenih območij v Petovionih, ki so interpretirane kot lončarske delavnice.

Z odkritimi grobovi z Doma smo si pomagali predvsem glede datacije. Ohranjeni pridatki iz grobov so sicer skromni: dva grobova sta datirana v 2. in 3. stoletje, dva pa v 4. in mogoče še 5. stoletje. Predmeti iz polnil peči in jam so po analogijah, uvoženem posodju in C14 dataciji datirani od začetka 2. in do sredine 3. stoletja. Na podlagi tega sklepamo, da so začeli pokopavati takoj po opustitvi lončarske dejavnosti, glede na to, da se datacija najdb iz grobov in enot lončarske obrti ujemata oziroma celo nekoliko prekrivata.

Območje raziskav se je nahajalo na severovzhodnem območju Petovione, ki se danes imenuje Rabelčja vas. Od ceste, ki je potekala v smeri Celeja – Savarija, so bili ostanki oddaljeni približno 150 m proti severozahodu (*priloga 1*). Predvidevamo, da so bili del rimske lončarske četrti v Rabelčji vasi, ki se je po do sedaj znanih podatkih razprostirala od Arbajterjeve ulice na severu do Ciril-Methodovega drevoreda na jugu, na zahodu do Srednješolskega centra in na vzhodu do

412 V Angliji, kjer so rimske keramične peči dobro raziskane, so zabeležili samo en primer delno ohranjenega zbira zadnjega žganja *in situ* (Swan 1984, 115, sl. 40).

Bolnišnice Ptuj in Ulice 5. prekomorske (*priloga 1*). Območje Doma se nahaja približno v sredini tega območja, le dobrih 100 m južno od Rimske ploščadi (*priloga 1: št. 27, št. 32*), doslej največjega raziskanega območja lončarske dejavnosti v Rabelčji vasi.

Večina ostankov lončarskih obratov iz Rabelčje vasi je grobo opredeljena in okvirno datirana:⁴¹³ najdbe iz križišča Kraigherjeve ulice in Rimske ploščadi (*priloga 1: št. 24*) ter najdbe iz raziskav za blok 3 (*priloga 1: št. 27*) so okvirno datirane od 2. do 4. stoletja.⁴¹⁴ Lončarska dejavnost na področju porodnišnice (*priloga 1: št. 52*) je datirana v 2. in 3. stoletje, ob Ciril-Metodovem drevoredu (*priloga 1: št. 45*) pa v čas od konca 2. in do začetka 3. stoletja.⁴¹⁵ Delno ovrednotene so bile keramične najdbe lokalne proizvodnje iz Arbajterjeve ulice (*priloga 1: št. 6*) in Srednješolskega centra (*priloga 1: št. 11*), ki so datirane v 3. stoletje.⁴¹⁶ Po teh okvirnih datacijah sklepamo, da je obrt v Rabelčji vasi delovala v 2. in 3. stoletju.

Podobno kot pri raziskavi z Doma, je situacija z grobovi na območju lončarske obrti razširjena po celotni Rabelčji vasi. Najdbe iz grobov so prav tako samo osnovno ovrednotene: na Arbajterjevi ulici (*priloga 1: št. 6*) so grobovi datirani od druge polovice 4. in do zgodnjega 5. stoletja,⁴¹⁷ z Dijaškega doma (*priloga 1: št. 8*) sodijo v čas od 2. do zgodnjega 5. stoletja⁴¹⁸ in iz Srednješolskega centra (*priloga 1: št. 11*) od 2. in do 4. stoletja.⁴¹⁹

V Rabelčji vasi so odkrili še ostanke livarske peči in apnenc (*priloga 1: št. 11*). Pogosto je, da se na strnjem območju odvija več obrti.⁴²⁰

Metode dela in kriteriji po katerih smo opredelili keramične odlomke za izdelke obravnavane delavnice, so se izkazali kot smiselni in učinkoviti.

V obravnavnem zbiru je bilo odkritih približno 3500 odlomkov keramičnih najdb, od tega smo jih približ-

no 2200 izločili kot izdelek obravnavane delavnice. Nekeramičnih najdb je bilo le okoli 10.

Makroskopsko ugotovljeni fabrikati keramičnih odlomkov z območja Doma ustrezajo tistim, ki jih je definirala Isteničeva (1999, 85–90). Zastopani so v celotnem zbiru (F1, F14, F2, F3/F4 in F6, F7, F8 in F9), med izdelki obravnavane delavnice z Doma pa so štirje (F7, F8, F9 in F14). Za preostale odlomke menimo, da sodijo med naselbinski odpad.

Razlika glede fabrikatov keramičnih predmetov iz grobov zahodnih grobišč je v pogostnosti. Na obeh obravnavanih območjih prevladuje fabrikat F7, fabrikata F14 in F9 pa sta na območju z Doma pogosta, na zahodnih grobiščih pa sta maloštevilna.

Zaradi podobnosti oziroma enakosti fabrikatov keramičnega zbira z Doma in z zahodnih grobišč domnevamo, da so glino kot surovino pridobivali na istem območju ves čas lončarske proizvodnje v Petovionii in uporabljali bolj ali manj enake postopke in recepte za mešanje glinene mase s pustili za proizvodnjo keramičnih izdelkov.

Pregled oblik, tipov in fabrikatov keramičnih odlomkov z obravnavanih delavnic z Doma po pečeh in jamah je pokazal, da v posamezni enoti praviloma ena oblika posode in en fabrikat prevladujeta. Če na kratko povzamemo: v peči 2/1985 prevladujejo pokrovi (POG 3, POG 4, in POG 5) in fabrikat F14. V peči 3/1985 je največ loncev (LG 5 in LG 7) in odlomkov iz fabrikata F9. V peči 1/2001 prevladujejo krožniki (K 1 in K 2) in fabrikat F7. V peči 2/2001 je največ vrčev (VEG 1, VIG 1) in odlomkov fabrikata F14. V peči 4/2001 je pa največ čaš (ČF 1) in odlomkov iz fabrikata F7. V jami 2/1992 prevladujejo lonci (LG 5) in fabrikat F14. Iz tega sklepamo, da so ponesrečene izdelke enega žganja zavrgli v eno opuščeno peč ali jamo.

Med izdelki obravnavane delavnice z Doma je največ loncev (LF 6, LG 5, LG 7 in LG 8), sledijo čaše (ČF 1, ČF 2, ČF 3 in ČF 4), vrči (VF 1, VEF 14/VEG 1, VIF 1 in VIG 1), pokrovi (POF 1/POG 3, POF 2/POG 5 in POG 4), krožniki (K 1, K 2 in K 4), skleda (SKLF 2, SKLF 3 in SKLG 1), melnice (M 1), trinožniki (TR 3, TR 4 in TR varia), oljenke (pečatne) in kadilnice (KA 4 in KA varia). Gre za oblike posod, ki

413 Datacije so navedene iz objav, ki so na voljo o posamezni raziskavi in niso bile ponovno preverjene še z moje strani.

414 Jevremov 1977, 247.

415 Šubic 1968, 469.

416 Curk, Gulič, Tušek 1984, 64–65.

417 Tušek 1997, 295.

418 Vomer Gojkovič 1996, 271.

419 Tušek 1981, 15.

420 Swan 1984, 49.

so v rimskem keramičnem zbiru običajne in pogoste. Večina je bila v uporabi daljše časovno obdobje po celotnem cesarstvu. So pa v obravnavanem zbiru izdelkov z Doma zastopani takšni, ki so med objavljenim gradivom Petovione dobro zastopani, npr. krožniki in čaše gubanke. Nekateri tipi posod so med objavljenim keramičnim zbirom Petovione redki ali nepoznani, npr. vrči tipa VF 1, ki so bili najverjetneje uporabljeni kot embalaža, melnice brez lošča ali premaza in čaše, ki posnemajo sigilatno obliko Bet 103. Pri iskanju analogij smo se predvsem omejili na objavljene najdbe iz območja Petovione. Za razliko od enakosti pri fabrikatih, smo oblikovnih primerjav znotraj zahodnih grobišč našli malo in smo jih združili v skupno tipologijo s keramičnimi predmeti z Doma. Gre predvsem za ujemanja med čašami (ČF 1), krožniki (K 1, K 2 in K 4) ter nekaterimi vrči (VIF 1), skledami (SKLF 3) in oljenkami (pečatne). Gradivo je že v osnovi zelo različno.

Med posodjem z grobišča je veliko posnetkov sigilatnega posodja in posodja s premazom, tako imenovane panonskega posodje s premazom, ki ga med izdelki z Doma zasledimo samo med skledami, čeprav se ta tip posodja pogosto pojavlja v istem časovnem obdobju predvsem v Panoniji in Noriku, kot je datirana obravnavana delavnica. Zelo malo je tudi oljenk, ki jih je v grobovih veliko. Prav tako ni podobnosti med lonci iz grobih fabrikatov, ampak samo med tistimi, ki so izdelani iz fabrikata F7 in ti so med zbirom z Doma redki. Razlik v keramičnem zbiru iz grobov zahodnih grobišč in obravnavanega zbira je veliko. Mislimo, da je vzrok za to majhen del petovionske proizvodnje z Doma v določenem časovnem okvirju in velik nabor izdelkov lončarske proizvodnje Petovione v grobovih skozi daljše časovno obdobje.

Predvidevamo, da so bile delavnice petovionske keramične proizvodnje specializirane za proizvodnjo

določene oblike predmetov in posodja. To nakazuje zbir z Doma, ki bi lahko prikazoval del ozko usmerjene proizvodnje določenih izdelkov. Na podlagi tega petovionsko proizvodnjo uvrščamo po kategorizaciji lončarske obrti Martina Auerja v industrijo regionalnega pomena.⁴²¹ Kar pomeni, da so bili deli večjega lončarskega obrata specializirani za izdelavo določenih izdelkov, da je proizvodnja potekala celo leto, a bila vseeno odvisna od vremenskih razmer, in da je zaposlovala večje število lončarjev, bila pri tem stalno stacionirana oziroma točno pozicionirana kot del mesta, in da je trgovala z izdelki regionalno.⁴²²

Malo je objavljenega gradiva z arheoloških raziskav v Petovioni. Predvsem manjkajo podrobne objave keramičnih predmetov iz stratigrafskih kontekstov.

Ustrezne analogije po obliki smo zasledili še v Karnuntu (LG 5, VEF 14, SKLG 1), Gleisdorfu (LG 5) in Vinkovcih (SKLF 2). Malo je podobnosti z objavljenim posodjem iz Flavie Solve,⁴²³ Celeje⁴²⁴ in Ilovice pri Vranskem.⁴²⁵ Gre predvsem za krožnike, pokrove in čaše, spet oblike posodja, ki so razširjene po celotnem cesarstvu daljše časovno obdobje.

V študiji arheoloških raziskav z Doma upokojencev smo poskusili slediti kriterijem in metodam z najdišč rimske lončarske proizvodnje, ki so uveljavljeni že dlje časa (npr. Köln,⁴²⁶ Bonn⁴²⁷ in Haltern⁴²⁸).

Zbir izdelkov delavnic z območja Doma prikaže majhen del celotne keramične proizvodnje v Petovioni.

Na podlagi primerjave zbira izdelkov obravnavane delavnice z Doma in zbira najdb iz grobov zahodnih grobišč je jasno, da petovionske keramične proizvodnje ni mogoče predstaviti iz ene sistematične obdelave manjšega dela območja Rabelčje vasi in sistematično dobro obdelanih grobov, ampak za to rabimo še veliko več podobnih študij, predvsem z najdišč rimske lončarske proizvodnje.

421 Workshop or village industry; 2016, t. 2.

422 Auer 2016, t. 2.

423 Groh 1996.

424 Bausovac 2014; Krajšek 2015.

425 Vidrih Perko 2006.

426 Höpkens 2005.

427 Wirtz 1998.

428 Rudnick 2001.

9 Pottery crafts in Poetoviona: trace of pottery production and analysis of ceramic material in the area of the senior home

During the creation of this publication, we reviewed more than 20,000 fragments of Roman pottery from various archaeological excavations that uncovered areas with Roman Poetovio pottery production. From these, we chose the research that contained the most telling findings about pottery production and at the same time the field documentation recorded best. Archaeological research from the area of the Senior Citizens' Home, which took place intermittently in 1984, 1984, 1985, 1992, and 2001, met these criteria. As part of this research, we examined all field documentation (field diaries, field drawings and photographs) and discussed in detail 3,500 fragments of Roman pottery.

When studying the field documentation, we tried to describe in as much detail as possible the construction or assembly of an individual kiln. We used the established studies of Swan⁴²⁹ and Cuomo di Caprio⁴³⁰ as a starting point. The problem we faced here was mainly the inconsistency of documenting the remains of the kiln during field research and consequently the unclear stratigraphic relations between the units. Some elements that are important for understanding the course of the pottery workshop's activities, such as repairing a kiln or changing its construction during use, could not be deduced from the existing documentation.

Of the eight pottery kilns discovered one was eliminated immediately (kiln 4/1985) since it was undocumented. In the remaining seven (1/1985, 2/1985, 3/1985, 1/2001, 2/2001, 3/2001, and 4/2001) we found that: in situ only the part under the grate (combustion chamber) was preserved, as well as the combustion chamber channel and in some cases also the space in front of the channel. These were dug

(from the Roman walking surface) into the ground or geological base. Kilns 1/2001 and 4/2001 were the best preserved. Four kilns (1/1985, 2/1985, 3/1985, 1/2001) had a round floor plan of the combustion chamber, two oval (2/2001, 4/2001), and one rectangular (3/2001). Round and oval kilns were of medium size, with a combustion chamber area between 0.65 and 2.10 m²; the rectangular kiln had a slightly larger area, i.e. 2.85 m².

From the comprehensive consideration of field documentation and the study of similar field research of kilns elsewhere in Europe, we conclude that the kilns from the Senior Citizens' Home were of complex build and were burned or fired during construction to gain structural strength. Considering that the geological base in the area of the Senior Citizens' Home is compact clay and thus suitable for such a manufacturing process, by heating it they gained the same strength as when firing pottery. The heating channel was most likely dug through the clay floor and also fired before the first use of the kiln. It took a lot of time, effort, and, consequently, financial investment to make such a kiln, therefore they also repaired them.

We cannot determine what the construction of the dome was like in the kilns from the Senior Citizens' Home, although among the finds from kilns 1/1985, 1/2001, and 2/2001 and pit 2/1992 the remains of the kiln construction were discovered (especially fragments of pottery items coated with clay, some are also secondarily burnt, cracked, and glazed). Most probably they were parts of a dome, wall, or channel. Since they were not discovered in situ, it is not possible to determine exactly whether they belonged to a dome, a channel, or something else, and to which kiln. We would also like to point out that until today, in the publications of research of the pottery

429 Swan 1984.

430 Cuomo di Caprio 1979.

production in Poetovio, too little attention has been paid to fragments or items that were part of the construction of the kiln. They are just as important for the results of the study of pottery production as the typological studies of pottery finds.

Pit 2/1992 was a water reservoir, while the same could be true of pit 1/1992. They were located approximately 20 and 30m north and northeast of the kilns, respectively.

The function of the wall foundation and pits near the 2001 kiln is not clear. The pits could be part of a wooden structure, perhaps a shed or a canopy that stood above the kilns. It is generally known that some activities in pottery crafts also took place under the roof or indoors. According to the stratigraphy, the remains of the wall foundation could be contemporaneous with other structures, but in terms of content it is difficult to connect with pottery production. Finds from the pits and the foundation are few and poorly preserved, and primarily include walls of Roman vessels which cannot be dated precisely.

In addition to the remains of pottery production, seven skeletal and two cremation graves were discovered in the southeastern part of the Senior Citizens' Home building. All but grave 7, which partially damaged the 1/1985 kiln, were dug into the geological base. They indicate dating to the 2nd and 3rd, and to the 4th (5th) centuries.

After a brief summary of the field documentation, it is clear that making a stratigraphic sequence is not possible. Most of the stratigraphic units were dug into the geological base. The only thing we can conclude is that the graves are younger than the kiln, and that the kilns, pits, the smaller pits, and the rest of the foundation are simultaneous. Excavations revealed only Roman remains. What would be helpful, however, is the detailed processing and presentation of the results of archaeological research from the immediate vicinity and a comparison of these with the remains from the Senior Citizens' Home.

After intensive processing and interpretation of field documentation, we compared the results with the remaining pottery kilns in Poetovio, but these have not yet been discussed and published in detail. In pu-

blications, they are described by size and shape of the floor plan (oval, round, rectangular, square). For some, grille support is mentioned but none of them describe the structure and construction method in detail. The initial problem with all these publications is that the finds from the discovered units (kilns and pits) were not discussed according to the criteria that allow assumptions about pottery production on site. For the study of finds discovered within the area of the pottery workshop (in kiln and pit fillings) it is important that finds found within an individual unit are not relevant for its dating of use or operation. They give us the dating of the research area and a specific set of local production, but not the exact dating when each unit was in use. This can only be revealed by objects found in the kiln and recognised as the last firing in situ; these are extremely rare.⁴³¹ This happens only if, due to an emergency, a town is abandoned instantaneously and the residents do not return. However, it is unlikely that the potter intentionally left the last firing in the kiln and did not clean it for reuse, even though he had put a lot of time and effort into it. Pottery objects from the filling of a kiln or pit are a priori not the product of that kiln or a kiln in the vicinity.

Also, the usual fragments of locally produced objects found in the fillings of kilns and pits do not present us with the information on where exactly they were made and whether they are actually pottery production waste or just ordinary settlement waste. The most reliable indicator of pottery production on site are the unsuccessfully made products created during pottery production. Until now, these questions or the method of work have not been used in any of the published areas in Poetovio interpreted as pottery workshops.

The discovered graves from the area of the Senior Citizen's Home helped mainly with regard to dating. The preserved grave goods from the tombs are modest: two graves are dated to the 2nd and 3rd centuri-

431 In England, where Roman pottery kilns are well researched, only one example of a partially preserved collection of the last firing in situ has been recorded (Swan 1984, 115, Fig. 40).

es, and two to the 4th and possibly the 5th centuries. According to analogies, imported vessels, and C14 dating, objects from kiln and pit fillings date from the beginning of the 2nd to the middle of the 3rd century. Based on this, we conclude that they began burying immediately after the abandonment of pottery activity, given that the dating of finds from graves and units of the pottery craft match or even slightly overlap.

The research area was located in the northeastern area of Poetovio, which is today called Rabelčja vas. The remains were about 150m to the northwest of the road in the direction of Celeia–Savaria (Appendix 1). We assume that they were part of the Roman pottery district in Rabelčja vas, which according to the data known until today, stretched from Arbajterjeva ulica in the north to Ciril-Metodov drevored in the south, in the west to the Secondary School Centre and in the east to Ptuj Hospital and Ulica 5. prekomorske (Appendix 1). The area of the Senior Citizens' Home is located approximately in the middle of this area, just over 100m south of Rimska ploščad (Appendix 1: Nos. 27, 32), the largest researched area of pottery activity in Rabelčja vas so far.

The majority of the remains of pottery workshops from Rabelčja vas is roughly defined and approximately dated:⁴³² finds from the intersection of Kraigherjeva ulica and Rimska ploščad (Appendix 1: No. 24) and finds from excavations of Block 3 (Appendix 1: No. 27) are roughly dated from the 2nd to the 4th century.⁴³³ The pottery activity in the area of the maternity hospital (Annex 1: No. 52) dates back to the 2nd and 3rd centuries, and along Ciril-Metodov drevored (Annex 1: No. 45) to the period from the end of the 2nd to the beginning of the 3rd century.⁴³⁴ Pottery finds of local production from Arbajterjeva ulica (Appendix 1: No. 6) and the Secondary School Centre (Appendix 1: No. 11), dating to the 3rd century, were partially evaluated.⁴³⁵ According to

these approximate dates, we conclude that the craft in Rabelčja vas was in operation in the 2nd and 3rd centuries.

Similar to the research from the Senior Citizens' Home, the situation with graves in the area of pottery production is widespread throughout Rabelčja vas. Finds from graves are also only roughly defined: on Arbajterjeva ulica (Appendix 1: No. 6), the graves are dated from the second half of the 4th and to the early 5th century,⁴³⁶ from Dijaški dom (Appendix 1: No. 8) to the period from the 2nd to the early 5th century,⁴³⁷ and from the Secondary School Centre (Appendix 1: No. 11) from the 2nd to the 4th century.⁴³⁸

Remains of a foundry kiln and lime kiln were also discovered in Rabelčja vas (Appendix 1: No. 11). It is common for multiple crafts to take place in a congested area.⁴³⁹

The methods of work and the criteria according to which we defined pottery fragments as the products of the workshop in question proved to be sensible and effective.

Approximately 3,500 fragments of pottery finds were discovered in the collection, of which approximately 2,200 were excluded as a product of the workshop in question. There were only about 10 non-pottery finds.

The macroscopically determined fabric of pottery fragments from the area of the Senior Citizen's Home correspond to those defined by Istenič (1999, 85–90). They are represented in the entire collection (F1, F14, F2, F3/F4 and F6, F7, F8, and F9), and among the products of the workshop from the Senior Citizens' Home there are four (F7, F8, F9, and F14). The remaining fragments are considered settlement waste.

The difference in the fabrics of pottery fragments from the graves of western cemeteries is in frequency. Fabric F7 predominates in both areas, while fabrics F14 and F9 are frequently found in the area of

432 Dating is taken from publications available for each study and I have not re-examined it.

433 Jevremov 1977, 247.

434 Šubic 1968, 469.

435 Curk, Gulič, Tušek 1984, 64–65.

436 Tušek 1997, 295.

437 Vomer Gojkovic 1996, 271.

438 Tušek 1981, 15.

439 Swan 1984, 49.

the Senior Citizens' Home but rarely in the western cemeteries.

Due to the similarity of the fabric of the pottery collection from Senior Citizens' Home and the western cemeteries we assume that clay as raw material was obtained in the same area throughout the time of pottery production in Poetovio and used more or less the same procedures and recipes for mixing clay mass with tempering agents.

An examination of the shapes, types, and fabrics of pottery fragments from the workshops in question at the Senior Citizens' Home according to kilns and pits showed that in a single unit, as a rule, one form of a vessel and one product prevail. To summarise briefly: in kiln 2/1985 lids prevail (POG 3, POG 4, and POG 5) and fabric F14. Kiln 3/1985 contains the most lids (LG 5 and LG 7) and fragments from F9 fabric. Kiln 1/2001 is dominated by pots (K 1 and K 2) and F7 fabric. Kiln 2/2001 contains the most jugs (VEG 1, VIG 1) and fragments of F14 fabric. Kiln 4/2001 contains the most beakers (ČF 1) and fragments from F7 fabric. Pit 2 (1992) is dominated by pots (LG 5) and F14 fabric. From this we conclude that the unsuccessfully made products of one firing were thrown into an abandoned kiln or pit.

Among the products of the workshop from the Senior Citizens' Home, most are pots (LF 6, LG 5, LG 7, and LG 8), followed by beakers (ČF 1, ČF 2, ČF 3, and ČF 4), jugs (VF 1, VEF 14/VEG 1, VIF 1, and VIG 1), lids (POF 1/POG 3, POF 2/POG 5, and POG 4), plates (K 1, K 2, and K 4), bowls (SKLF 2, SKLF 3, and SKLG 1), grinders (M 1), tripods (TR 3, TR 4, and TR varia), oil lamps (seals), and incense burners (KA 4 and KA varia). These are the shapes of vessels that are frequent and common in the Roman pottery collection. Most were in use for a long period of time throughout the empire. However, in the considered collection of products from the Senior Citizens' Home, those that are well represented among the published Poetovio material are also present, e.g. plates and indented beakers. Some types of vessels are rare or unknown among the published collection of Poetovio pottery, e.g. jugs of type VF 1, which were most likely used as packaging, mortaria

without polish or coating, and beakers imitating the sigillate form of Bet 103.

When searching for analogies, we mainly limited ourselves to published finds from the Poetovio area. Unlike the same fabric, at western cemeteries we found few comparisons in form and were thus joined into a common typology with pottery objects from the Senior Citizens' Home. These are mainly matches between beakers (ČF 1), plates (K 1, K 2 and K 4), and certain jugs (VIF 1), bowls (SKLF 3), and oil lamps. The material is basically very different.

Among the vessels from the cemetery, there are many imitations of sigillata vessels and coated vessels, the so-called Pannonian coated vessels, which appear among the products found at the Senior Citizens' Home products only as bowls, although this type of vessels often appears in the same period as the workshop in question is dated to, especially in Pannonia and Noricum. There are also very few oil lamps, which are numerous in graves. There is also no resemblance between pots from coarse fabric, but only between those made from F7 fabric and which are rare in the set from the Senior Citizens' Home. There are many differences in the pottery collection from the graves of the western cemeteries and the collection in question. We believe that the reason for this is a small part of Poetovio production from the Senior Citizens' Home in a certain time frame and a large range of Poetovio pottery products in graves over a long period of time.

We assume that the workshops of Poetovio pottery production were specialised in the production of certain forms of objects and vessels. This is indicated by the collection from the Senior Citizens' Home, which could show a part of the narrowly focused production of certain products. Based on this, the Poetovio production is classified according to the categorisation of Martin Auer's pottery craft into an industry of regional importance.⁴⁴⁰ This means that parts of a larger pottery workshop specialised in the production of certain products, production was

⁴⁴⁰ Workshop or village industry; 2016, p. 2.

carried out throughout the year, but still depended on weather conditions, employed a larger number of potters, was permanently stationed or precisely positioned as part of the town, and traded products regionally.⁴⁴¹

There is little published material from archaeological excavations in Poetovio; in particular, detailed publications of pottery finds from stratigraphic contexts are lacking.

Relevant analogies in terms of form were also found in Karnuntum (LG 5, VEF 14, SKLG 1), Gleisdorf (LG 5), and Vinkovci (SKLF 2). There is little resemblance to the published vessels from Flavia Solva,⁴⁴² Celeia,⁴⁴³ and Ilovice near Vransko.⁴⁴⁴ These are mainly plates, lids, and cups, again forms of vessels that were widespread throughout the empire for a long period of time.

In the study of archaeological research from the Senior Citizens' Home, we tried to follow the criteria and methods from sites of Roman pottery production which have been established for a longer period (e.g. Cologne,⁴⁴⁵ Bonn,⁴⁴⁶ and Haltern).⁴⁴⁷

The collection of workshop products from the area of the Senior Citizens' Home shows a small part of the entire pottery production in Poetovio.

Based on the comparison of the collection of products of the workshop from the Senior Citizens' Home and the collection of finds from the graves of western cemeteries, it is clear that Poetovio pottery production cannot be presented from only one systematic discussion of a small part of Rabelčja vas and systematically well-discussed graves; rather, many similar studies are needed, especially from the sites of Roman pottery production.

441 Auer 2016, vol. 2.

442 Groh 1996.

443 Bausovac 2014; Krajšek 2015.

444 Otter Perko 2006.

445 Höpkens 2005.

446 Wirtz 1998.

447 Rudnick 2001.

10 Viri in literatura

- ADLER WÖLFL, K. 2004. *Pannonische Glanztonware aus dem Auxiliarkastell von Carnuntum: Ausgrabungen der Jahre 1977–1988*. Wien.
- ALRAM STERN, E. 1989. *Die römischen Lampen aus Carnuntum*. – Der römische Limes in Österreich 35. Wien.
- AUER, M. 2017. Zur Organisation des Töpferhandwerks in Noricu – Familienunternehmen oder Grossbetrieb?. – V: U. Veit (ur.), *Ethnographisch Archäologische Zeitschrift* 55 (2014). Münster, 119–156.
- BAUSOVAC, M. 2014. *Vivas felix: Celeia : arheološko najdišče Osrednja knjižnica Celje*. Celje.
- BET, P. 1985. Les sigillées moulées et á reliefs d'applique du IV siècle á Lezoux. V: L. Rivet (ur.) *Actes du Congrès de Reims. Marseille*, 47–48.
- CUOMO DI CAPRIO, N. 1971–72. Proposta di Classificazione delle fornaci per ceramica e laterizi nell'area Italiana. – *Sibrium* 11, 371–464.
- CUOMO DI CAPRIO, N. 1978–79. Updraught pottery kilns and tile kilns in Italy in pre-Roman and Roman times. – *Acta Praehistorica et Archaeologica* 9/10, 23–32
- CURK, I., GULIČ M. in I. TUŠEK. 1984. Zur Sigillatproduktion von Poetovio. – V: J. Garbsch (ur.), Studien zur römischen Keramik. Vorträge des 13. internationalen Kongresses der *Rei Cretariae Romanae Favtores* in München. *Rei Cretariae Romanae Favtorum Acta* 23/24, Katalog der Prähistorischen Staatsammlung 1. München, 61–68.
- DASZKIEWICZ, M. IN G. SCHNEIDER. 1999. Chemical, mineralogical and technological studies of Roman vessels and lamps from Poetovio. – V: J. Istenič, *Poetovio, žabodna grobišča II: grobne celote iz Deželnega muzeja Joanneuma v Gradcu*. Ljubljana, 173–190.
- DELAGE, R. 2012. La sigillée de Lezoux. – V: R. Brulet et al. (ur.), *La céramique Romaine en Gaule du nord*. Brepols, 95–125.
- DELAGE, R. 2012. La sigillée de Rheinzabern. V: R. Brulet et al. (ur.), *La céramique Romaine en Gaule du nord*. Brepols, 173–191.
- DEIMEL, M. 1987. *Die Bronze Kleinfunde vom Magdalensberg*. – Kärntner Museumsschriften 71. Archäologische Forschungen zu den Grabungen auf dem Magdalensberg 9. Klagenfurt.
- DJURIĆ, B. IN H. W. MÜLLER. 2009. White Marbles in Noricum and Pannonia: an outline of the Roman Quarries and their Products. – V: P. Jockey (ur.) *Leukos lithos: Interdisciplinary Studies on Mediterranean Ancient Marble and Stones*. Paris, 111–127.
- DRAGENDORFF, H. 1895. *Terra sigillata. Ein Beitrag zur Geschichte der griechischen und römischen Keramik*. – Bonner Jahrbücher 96. Bonn.
- DREWS, G. 1978–79. Entwicklung der Keramik-Brennöfen. – *Acta Praehistorica et Archaeologica* 9/10, 33–48.
- EBNER, D. 1997. Die spätrömische Töpferei und Ziegelei von Friedberg–Stätzling, Landkreis Aichach–Friedberg. – *Bayerische Vorgeschichtsblätter* 62, 115–219.
- ERTEL, C., V. GASSNER, S. JILEK in H. STIGLITZ. 1999. *Untersuchungen zu den Gräberfeldern in Carnuntum*. – Der römische Limes in Österreich 40. Wien.
- GABLER, D. 1986. Terra Sigillata im Töpferviertel von Poetovio. – *Arheološki vestnik* 37, 129–167.
- GROH, S. 1996. *Die Insula XLI von Flavia Solva: Ergebnisse der Grabungen 1959 und 1989 bis 1992*. Wien.
- GUŠTIN, M IN M. TOMANIČ JEVREMOV. 1995. Kelt-ska lončarska peč s Spodnje Hajdine pri Ptuju. – *Arheološki vestnik* 47, 267–278.
- HARTLEY, B. R. in B. M. DICKINSON. 2008. *Names on Terra Sigillata an Index of Makers' Stamps and Signatures on Gallo-Roman Terra Sigillata (Samian Ware). Volume 3*. London.
- HARTLEY, K. 1997. Raetian' mortaria in Britain. – *Rei Cretariae Romanae Favtorum Acta* 35, 239–244.
- HORVÁTH, F. 2003. Die römerzeitliche Siedlungskeramik im Vicus von Almásfüzitő (Odavium/Azaum) am Beispiel einer frühkaiserzeitlichen Grube. – V: M. Müller (ur.), *Römische Keramik: Herstellung und Handel*. Xantener Berichte 13. Mainz am Rhein, 205–240.
- HORVAT, J, M. LOVENJAK, A. DOLENC VIČIČ, M. LUBŠINA TUŠEK, M. TOMANIČ JEVREMOV in Z. ŠUBIČ. 2003. Poetovio. Development and Topography. – V: M, Š. Kos in P. Sherrer (ur.), *The Autonomous Towns of Noricum and Pannonia*. Situla 41. Ljubljana, 153–189.
- HORVAT, J. in A. DOLENC VIČIČ. 2010. *Arheološka najdišča Ptuja: Rabeljša vas*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 20. Ljubljana.
- HORVAT, M. 1999. *Keramika: tehnologija keramike, tipologija lončenine, keramični arhin*. Ljubljana.
- HÖPKEN, C. 2005. *Die römische Keramikproduktion in Köln*. – Kölner Forschungen 8. Mainz am Rhein.
- ISINGS, C. 1957. *Roman glass from dated finds*. – *Archaeologica Traiectina* 2. Groningen.
- ISTENIČ, J. 1999. *Poetovio, žabodna grobišča I: grobne celote iz Deželnega muzeja Joanneuma v Gradcu*. – Katalogi in monografije 32. Ljubljana.
- ISTENIČ, J. 2000. *Poetovio, žabodna grobišča II: grobne celote iz Deželnega muzeja Joanneuma v Gradcu: katalog*. – Katalogi in monografije 33. Ljubljana.

- ISTENIČ, J. in M. TOMANIČ JEVREMOV. 2004. Poetovian wasters from Spodnja Hajdina near Ptuj. – *Arheološki vestnik* 55, 311–341.
- JANEŽIČ, M. 2008. *Rimskodobne najdbe iz arheoloških raziskav na območju Gimnazije Ptuj (sektor 2): poudarek na keramičnem žbiru*. – Diplomsko delo, Univerza v Ljubljana.
- JEVREMOV, B. 1977. Ptuj: Rabelčja vas. – *Varstvo spomenikov* 21, 247–251.
- JEVREMOV, B. 1981. *Obrtniška dejavnost na območju rimskega Poetovia*. Ptuj.
- JEVREMOV, B. 1985. Novosti o obrtniških dejavnostih in nekaj drobcev iz arheoloških izkopavanj v letih 1970–1980. – *Ptujski zbornik* 5. Ptuj, 419–430.
- KRAJŠEK, J. 2015. *Keramika rimske Celeje*. – Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani.
- KUJUNDŽIČ, Z. 1982. *Poetovijske nekropole*. – Katalogi in monografije 20. Ljubljana.
- LAZAR, I. 2003. *Rimsko steklo Slovenije*. – Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 7. Ljubljana.
- LIPOVAC VRKLIJAN, G., I. JURIC, T. ROSIĆ, I. NOVOSSEL in Z. KUZMIĆ. 2014. Replika rimske keramičarske peči u Crikvenici. – V: G. Lipovac Vrkljan *et al.* (ur.), *Zbornik II. mednarodnega arheološkega kolokvija*. Zbornik Instituta za arheologiju 2. Crikvenica, 41–58.
- LUBŠINA TUŠEK, M. 2001. Ptuj. *Letno poročilo 1999, Zavad za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Maribor*. Ljubljana, 280–284.
- LUBŠINA TUŠEK, M. 2007. Arheološke sledi preteklosti na območju Doma upokojencev na Ptuj. – V: K. Dokl *et al.* (ur.), *Dom. 80 let delovanja Doma upokojencev Ptuj*. Ptuj, 62–73.
- MIGLBAUER, R. 1990. Die Gefäßkeramik der Grabung Wels Marktgelände. – *Rei Cretariae Romanae Fautores Supplementa* 7. Liestal: Rei Cretariae Romanae Fautores.
- MIKL CURK, I. 1969. *Terra sigillata in sorodne vrste keramike iz Poetovija*. – Dissertationes 9. Beograd, Ljubljana.
- MIKL CURK, I. 1971. Oblike ptujskih posod iz terre sigillate. – *Časopis za zgodovino in narodopisje* 7, 22–26.
- MIKL CURK, I. 1987. *Sinteza rimske materialne kulture v Sloveniji. Rimska lončena posoda na Slovenskem*. Ljubljana.
- MIKL CURK, I. 1997. Gedanken zur Legionskeramik am beispiel Poetovio. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum* 35, 51–54.
- MIKL CURK, I. in M. LUBŠINA TUŠEK. 2002. Condatomagus und Poetovio in Pannonien. V: B. Hoffmann (ur.), *Ceramiques de La Graufesenque, Histoire Romaine* 7. Montagnac, 261–274.
- ORTON, C. 1980. *Mathematics in archaeology*. Cambridge.
- ORTON, C., P. TYERS in A. VINCE. 1993. *Pottery in Archaeology*. Cambridge.
- OŽANIĆ ROGUJIĆ, I. 2016. *Tipologija rimske keramike iz Vinčkova*. – Monografije Instituta za arheologiju 10. Zagreb.
- PAPADOPOULOS, K. J. 1992. Tuyeres and Kiln Firing Supports. – *Hesperia* 61 (2): 203–221.
- PAULIN, A. 1995. *Tehniški metalurški slovar: slovensko–angleško–nemški*. Ljubljana.
- PEACOCK, D. P. S. 1982. *Pottery in the Roman world: an ethnoarchaeological approach*. London.
- PETZNEK, B. 1998. *Römerzeitliche Gebrauchskeramik aus Carnuntum. Ausgrabungen des Bundesdenkmalamtes 1971 bis 1972*. – Carnuntum Jahrbuch 1997. Wien.
- PLESNIČAR GEC, L., M. STRMČNIK GULIČ in I. TUŠEK. 1990. The production of thin-walled pottery at Poetovio: New evidence. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum* 27/28, 149–154.
- PRÖTTTEL, P. 1996. *Mediterrane Feinkeramikimporte des 2. bis 7. Jahrhunderts n. Chr. im oberen Adria-raum und in Slowenien*. – Kölner Studien zur Archäologie der römischen Provinzen 2. Espelkamp.
- RICE, P. 1987. *Pottery analysis: a sourcebook*. Chicago.
- RICKEN, H. in C. FISCHER 1963. *Die Bilderschüsseln der römischen Töpfer von Rhein-zabern: Textband mit Typenbildern zu Katalog VI der Ausgrabungen von Wilhelm Ludowici in Rhein-zabern 1901–1914*. – Materialien zur römisch–germanischen Keramik 7. Bonn.
- RIHA, E. 1990. *Der römische Schmuck aus Augst und Kaiseraugst*. – Forschungen in Augst 10. Augst.
- ROKAVEC, D. 2014. *Gline v Sloveniji*. Ljubljana.
- Römisch–Germanisches Zentralmuseum Leibniz–Forschungsinstitut für Archäologie. 2017. „TerraSigillata–Forschungen“. [Http://www.rgzm.de/samian/home/frames.htm](http://www.rgzm.de/samian/home/frames.htm).
- RUDNICK, B. 2001. *Die römischen Töpferöfen von Haltern*. – Bodenaltertümer Westfalens 36. Mainz.
- RÜTTI, B. 1991. *Die römischen Gläser aus Augst und Kaiseraugst*. Augst.
- SAJE, Š. 2016. *Rimsko grobišče pri Osnovni šoli Ljudski vrt, Ptuj: prvih 100 grobov z oljenko*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani.
- E. SCHINDLER KAUDELKA in JANEŽIČ, M. 2019. The pottery finds from excavations in Vičava in Roman Poetovio (Slovenia). – V: M. Auer *et al.* (ur.), *Roman Settlements along the Drava River. Ager Aguntinus* 3, Wiesbaden, 115–130.
- SCHINDLER KAUDELKA, E. 2000. Zur herausgabe des Nachlasses in dieser Form. – V: G. Jeschek (ur.), *Die Grautonige Keramik aus dem Römische Vicus von Gleisdorf*. Wien, 23–34.
- SCHINDLER KAUDELKA, E. in S. ZABEHLICKY SCHEFFENEGGER. 2000. Es war der Schadensbrand und nicht der Fehlbrand. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum* 36, 571–574.
- SEELEY, F. in J. DRUMMOND–MURRAY. 2005. *Roman pottery production in the wallbrook valley: excavation at 20–28 Moorgate, City of London, 1998–2000*. – Molas Monograph 25. London.
- STRMČNIK GULIČ, M. 1977. Stanovanjski blok B–1. – *Arheologija v Ptuj. Ptuj*, 10–13.

- STRMČNIK GULIČ, M. 1993. Skrb za izročilo preteklosti. – V: B. Lamut (ur.), *Ptujski arheološki zbornik: ob 100-letnici muzeja in Muzejskega društva*. Ptuj, 481–504.
- SWAN, V. 1984. *The Pottery Kilns from Roman Britain*. – Royal Commission on Historical Monuments 5. London.
- ŠUBIC, Z. 1968. Kompleks rimskih opekarskih peči v Ptujju. – *Arheološki vestnik* 19, 455–472.
- TOMANIČ JEVREMOV, Marjana. 2004. *Obrtniške delavnice rimske Petovione*. Ptuj.
- TOMBER, R in J. DORE. 1998. *The national Roman fabric Reference collection: A handbook*. – Molas Monograph 2. London.
- TUŠEK, I. 1981. Ptuj in njegova arheološka sedanost. – V: I. Mikl Curk et al (ur.), *Arheološka preteklost pohorskega Podravnja*. Slovenj Gradec, 15–17.
- TUŠEK, I. 1985. Ptuj: Rabelčja vas. – *Varstvo spomenikov* 27, 239.
- TUŠEK, I. 1986. Ptuj: Rabelčja vas. – *Varstvo spomenikov* 28, 270–272.
- TUŠEK, I. 1987. Ptuj: rabelčja vas. – *Varstvo spomenikov* 29, 265–266.
- TUŠEK, I. 1993. Ptuj: Rabelčja vas. – *Varstvo spomenikov* 35, 152–153.
- TUŠEK, I. 1996. Arheološka zaščitna izkopavanja pri Koštomaju na Hajdini. – V: B. Lamut et al. (ur.), *Ptujski zbornik* 6/1. Ptuj, 199–227.
- TUŠEK, I. 1997. Skupina poznorimskih grobov iz območja izkopa za stanovanjski blok B-2 v Rabelčji vasi – zahod na Ptujju. – *Arheološki vestnik* 48, 289–300.
- TUŠEK, I. 2007. Poznorimsko grobišče na območju Doma upokojenecv Ptuj. – V: K. Dokl et al. (ur.), *Dom. 80 let delovanja Doma upokojenecv Ptuj*. Ptuj, 48–61.
- VÁMOS, P. 2010. Types of pottery kilns in Aquincum. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum* 41: 67–73.
- VIDRIH PERKO, V. 2006. Keramično gradivo. – V: I. Lazar (ur.), *Ilovica pri Vrnskem*, Arheologija na avtocestah Slovenije 1. Ljubljana, 86–247.
- VILVORDE, F. 2012. La sigillée de marbrée de la Graufesenque. – V: R. Brulet et al. (ur.), *La céramique Romaine en Gaule du nord*. Brepols, 86–88.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 1993. Lončarsko opekarska delavnica v rimski obrtniški četrti na Ptujju. – V: B. Lamut (ur.), *Ptujski arheološki zbornik: ob 100-letnici muzeja in Muzejskega društva*. Ptuj, 449–480.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 1996. Grobišče pri dijaškem domu v Rabelčji vasi na Ptujju. – V: B. Lamut et al. (ur.), *Ptujski zbornik* 6/1. Ptuj, 229–312.
- VOMER GOJKOVIČ, M. 2004. Življenje v rimski lončarsko–opekarski delavnici. Arheološke izkopanine malo drugače. – V: L. Šuligoj (ur.), *Zbornik Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča Ptuj: 1874 – 2004*. Ptuj, 81–91.
- WIRTZ, R. 1998. *Die römischen Töpferei Bastion Stertor/St. Maria in Bonn*. – Dissertation der Doktorwürde. Köln.
- ZABEHLICKY SCHEFFENEGGER, S. 1997. Dreifuss-schüsseln mit Töpfermarken vom Magdalensberg. – *Rei Cretariae Romanae Fautorum* 35, 127–132.
- ZSIDI, P. 1984. *Ujab kemencek az Aquincum-gazgyari fazekasteleprol*. – Budapest Regisegei 25, 367–391.
- ŽIŽEK, I. 1995. *Tipologija antičnih lončarskih in opekarskih peči Petovione*. – Diplomaska naloga. Univerza v Ljubljani.
- ŽIŽEK, I. 1996. Zahodna ptujška nekropola – Veronekova njiva (predstavitev). – V: B. Lamut et al. (ur.), *Ptujski zbornik* 6/1. Ptuj, 313–348.
- ŽIŽEK, IVAN. 2004. Katalog predmetov. – V: I. Lazar (ur.), *Rimljani: steklo, glina kamen* (katalog razstave). Celje, 124–143.

11 Katalog

Okrajšave

vel.	velikost
u.	ustje
dr.	držaj
v.	višina
ohr.	ohranjeno
pr.	premer (se nanaša na ustje posode, če ni navedeno drugače)

Peč 1/1985 ali grob 7

1 Oljenka tipa Loeschcke X, s pečatom *C DESSI*.
Vel. 8,2 x 2,8 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini
ima rjavi premaz.

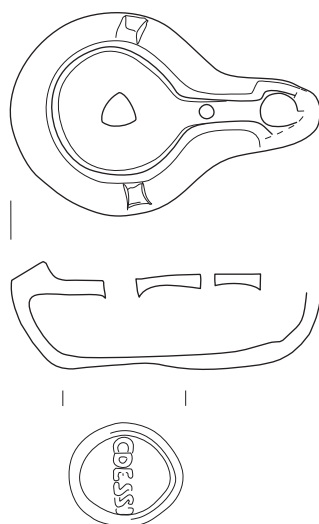
2 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG varia).
Pr. u. 21,5 cm. Fabrikat: F14.

3 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3).
Pr. u. 20 cm. Fabrikat: F14.

4 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3).
Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F14.

5 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 1).
Pr. u. 23 cm. Fabrikat: F7. Na notranji ter na dveh
tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

6 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG varia).
Pr. u. 18 cm. Fabrikat: F14.

1

OLJENKA

2

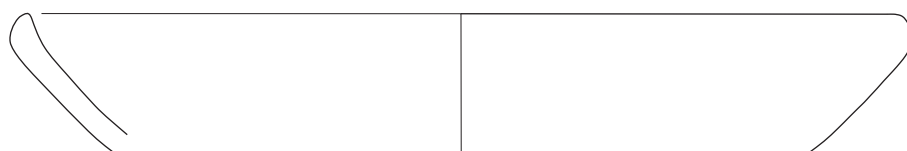

3

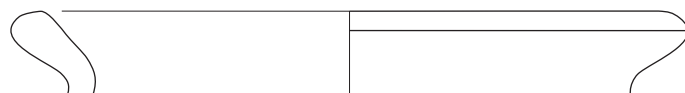
4

POKROVI

5

KROŽNIK

6

LONEC

Peč 2/1985

7 Razlomljen pokrov (POG 4) s čepastim držajem. Pr. u. 26, 2 cm; premer dr. 4,6 cm; v. 10 cm. Fabrikat: F14.

8 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 4). Pr. u. 21 cm. Fabrikat: F14. Na ostenju ima kanelure.

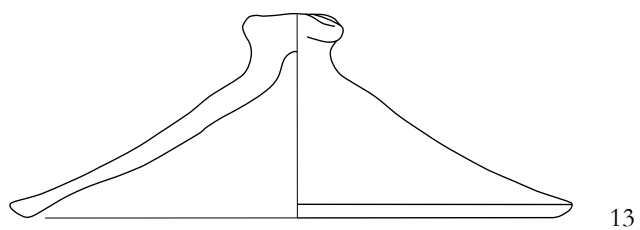
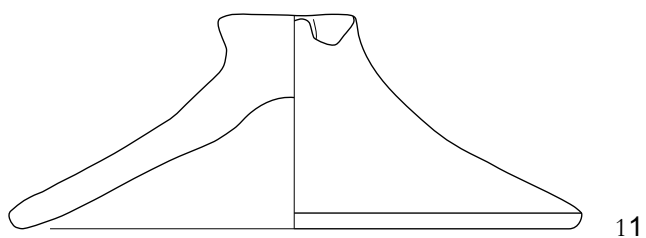
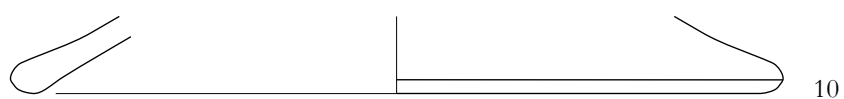
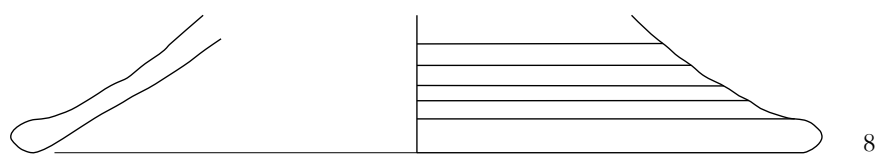
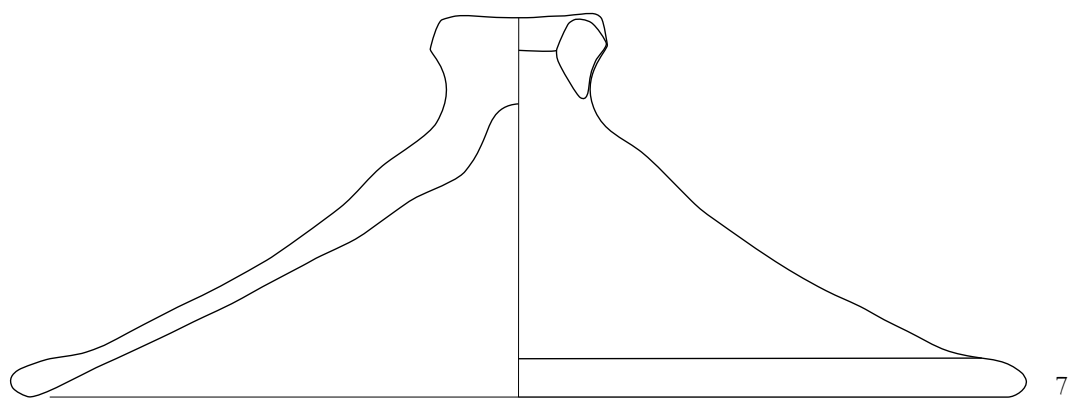
9 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 4). Pr. u. 19,3 cm. Fabrikat: F14. Na ostenju ima kanelure.

10 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3). Pr. u. 20 cm. Fabrikat: F14.

11 Razlomljen pokrov (POG 3) s čepastim držajem. Pr. u. 14,8 cm; premer dr. 3,6 cm; v. 5,5 cm. Fabrikat: F14.

12 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 5). Pr. u. 19,5 cm. Fabrikat: F14.

13 Razlomljen pokrov (POG 5) s čepastim držajem. Pr. u. 14,5 cm; premer dr. 2,6 cm; v. 5,3 cm. Fabrikat: F14.

POKROVI

Peč 2/1985, merilo 1:2.

14 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG varia). Pr. u. 22,2 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

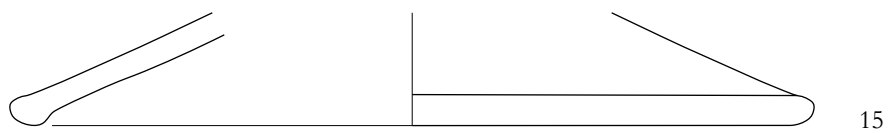
15 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG varia). Pr. u. 21,2 cm. Fabrikat: F14.

16 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1). Pr. u. 18 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

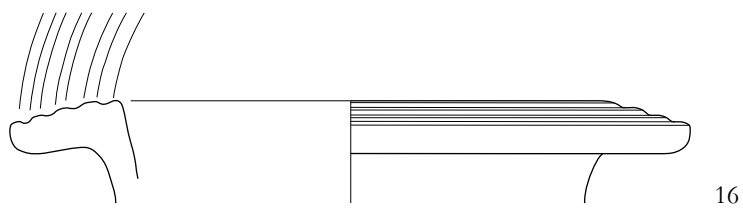
17 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 7). Pr. u. 21,2 cm. Fabrikat: F14.

18 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 25,8 cm. Fabrikat: F14.

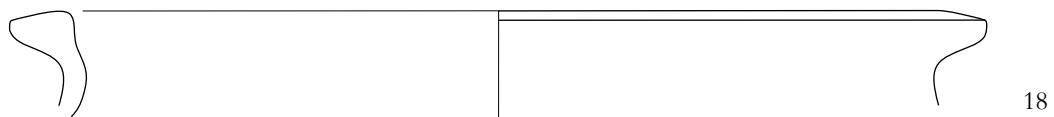
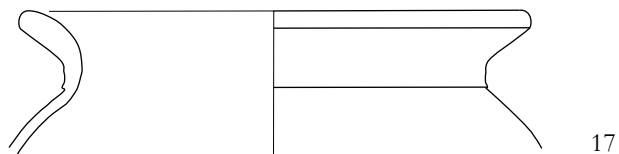
19 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 17 cm. Fabrikat: F14. Na vratu ima žleb.

POKROVI

VRČ

LONCI

20 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5).
Pr. u. 20 cm. Fabrikat: F14.

21 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5).
Pr. u. 25,7 cm. Fabrikat: F14.

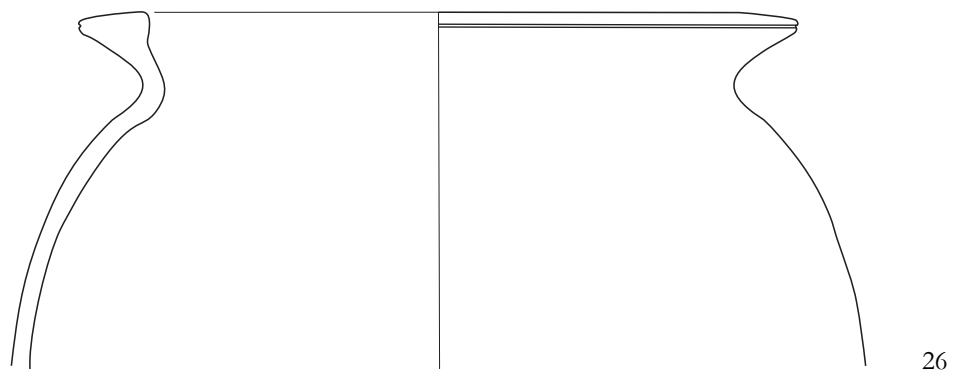
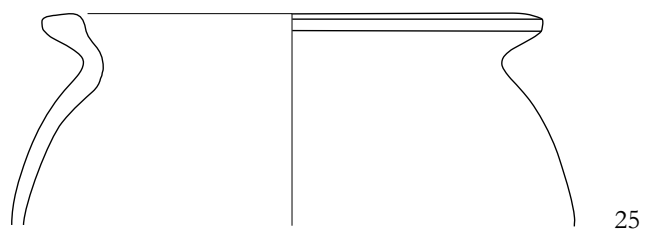
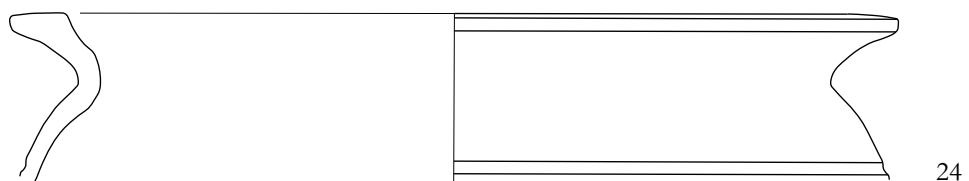
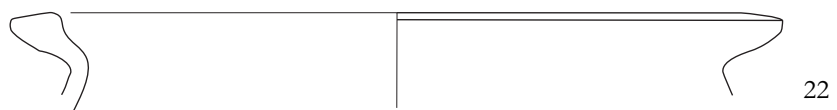
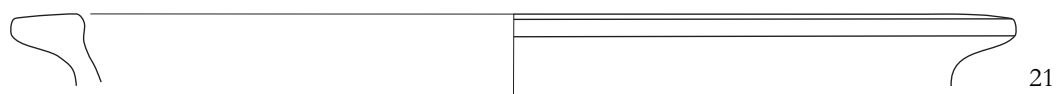
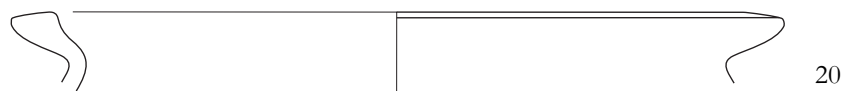
22 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 20
cm. Fabrikat: F14.

23 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5).
Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F14. Na ostenju ima tri žlebove.

24 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5).
Pr. u. 22,8 cm. Fabrikat: F14. Na ostenju ima en žleb.

25 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5).
Pr. u. 13 cm. Fabrikat: F14.

26 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5).
Pr. u. 18,5 cm. Fabrikat: F14. Na koncu ustja ima žleb.

LONCI

27 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 31,2 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na ostenju ima žleb.

28 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 13 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

29 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 17,5 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

30 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 22 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

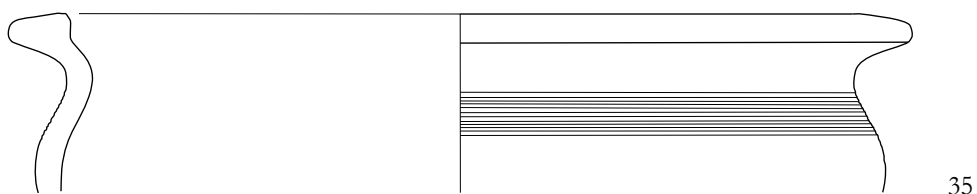
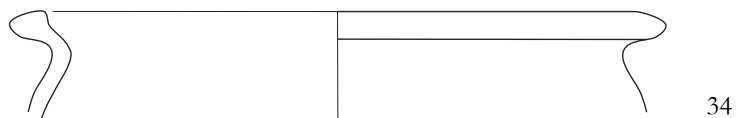
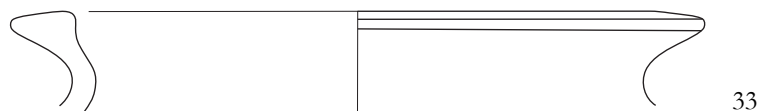
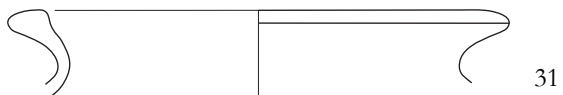
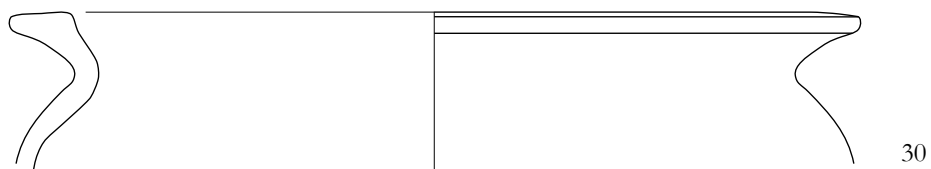
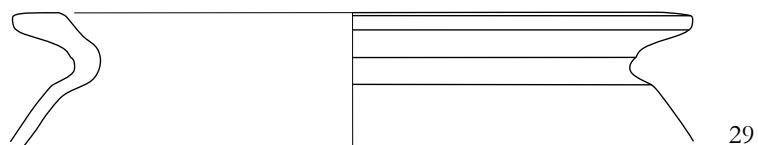
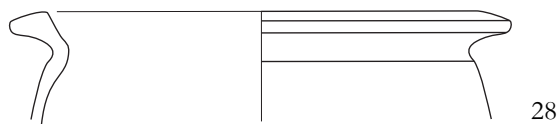
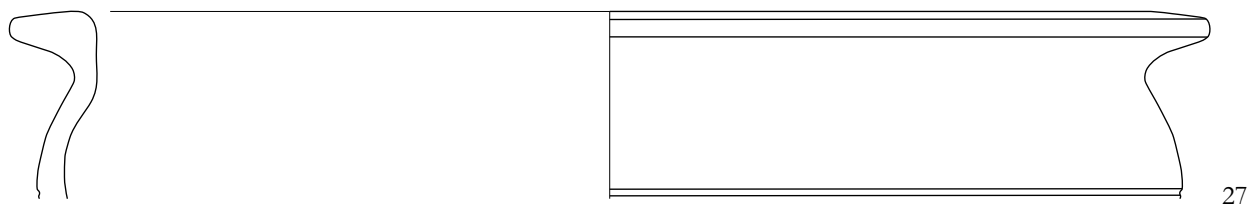
31 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 13 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

32 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 13 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

33 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 18 cm. Fabrikat: F14.

34 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 17 cm. Fabrikat: F14.

35 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 23,3 cm. Fabrikat: F14. Na ramenih je okrašen z metličanjem (horizontalne linije).

LONCI

Peč 2/1985, merilo 1:2.

36 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 8).
Pr. u. 16 cm. Fabrikat: F14. Na ostenju ima žleb.

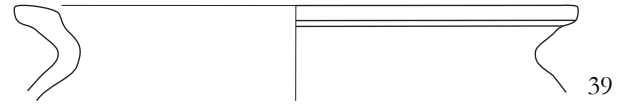
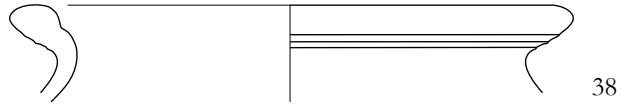
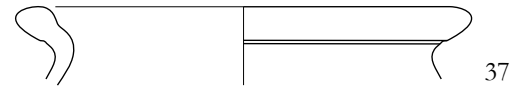
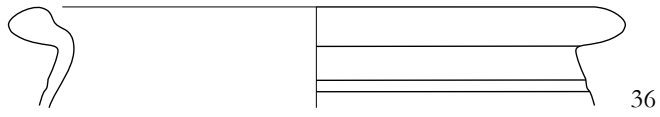
37 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 8).
Pr. u. 11,7 cm. Fabrikat: F14.

38 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 8).
Pr. u. 14,5 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na spodnji strani ustja ima dve ožji kaneluri.

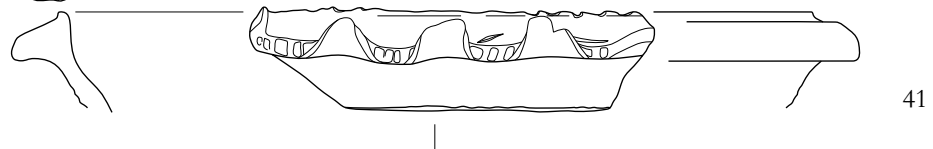
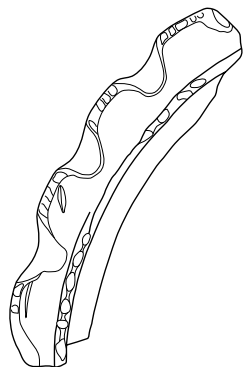
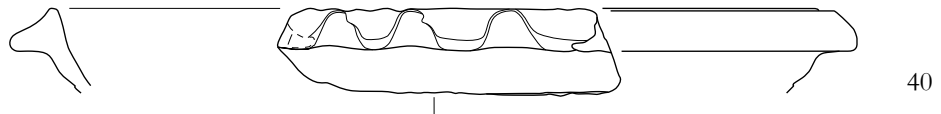
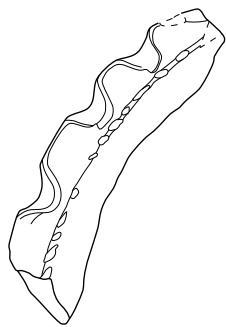
39 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG varia).
Pr. u. 14,5 cm. Fabrikat: F14.

40 Odlomek ustja in ostenja kadilnice (KA varia).
Pr. u. 22 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na robu ustja je okrašena z vtiskovanjem, na ohranjenem rebbru pa z odtisi prsta.

41 Odlomek ustja in ostenja kadilnice (KA varia).
Pr. u. 22 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na robu ustja je okrašena z vtiskovanjem, na ohranjenem rebbru pa z odtisi prsta in vtiskovanjem v njih.

LONCI

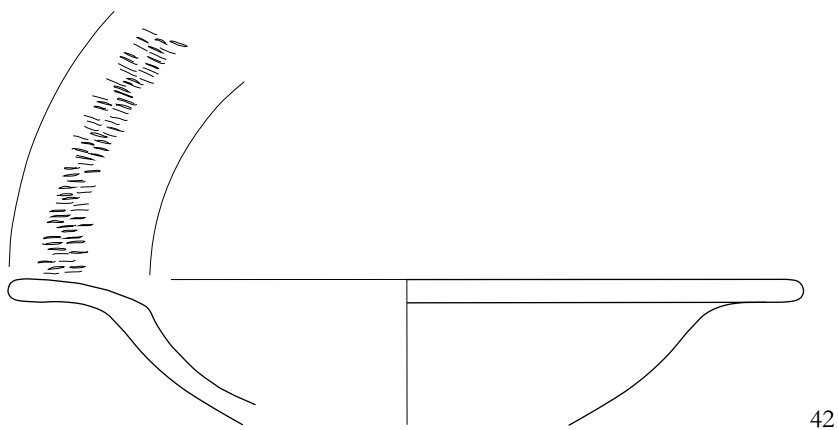
KADILNICI

42 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 5). Najverjetneje posnema afriško namizno posodje Hayes 45. Pr. u. 21 cm. Fabrikat: F7. Na robu ustja ima peresni okras.

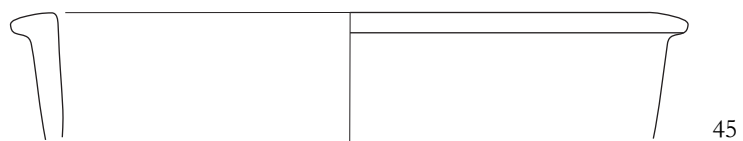
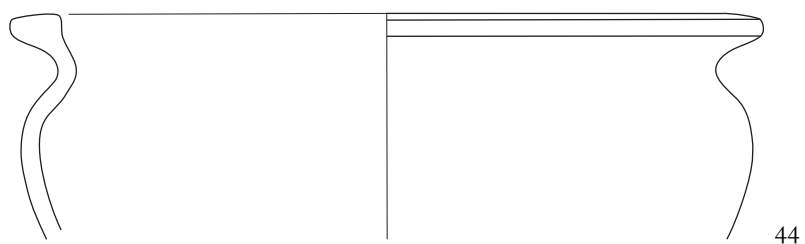
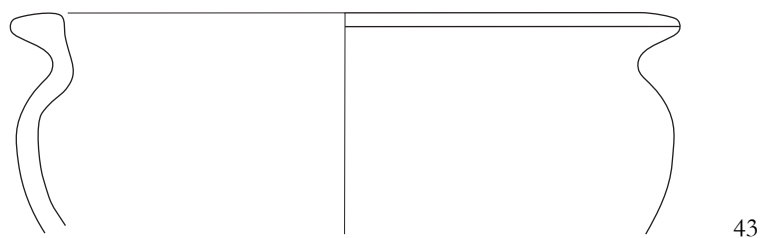
43 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 17,7 cm. Fabrikat: F14.

44 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 20 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

45 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF varia). Pr. u. 18 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

KROŽNIK

SKLEDE

46 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČF varia).
Pr. u. 8,7 cm. Fabrikat: F7.

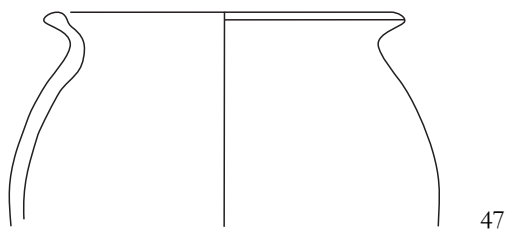
47 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČG varia).
Pr. u. 9,5 cm. Fabrikat: F14.

48 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČG 1).
Pr. u. 13 cm. Fabrikat: F14.

49 Odlomek diska in dna pečatne oljenke. Na dnu je delno viden pečat lončarja: *CER*. Premer diska 4,2 cm; v. 2,7 cm. Fabrikat: F7. Na celotni zunanji in tudi delno na notranji površini ima temno rdeči premaz.

46

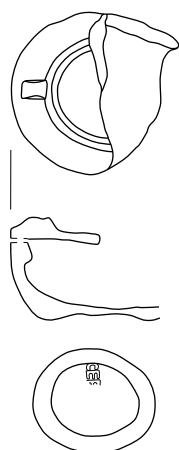

47

48

ČAŠE

49

OLJENKA

Peč 3/1985

50 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 7). Pr. u. 13,3 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

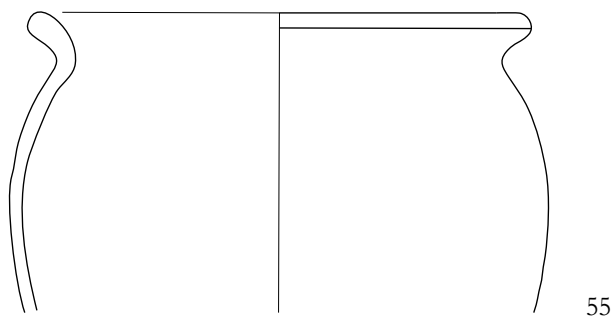
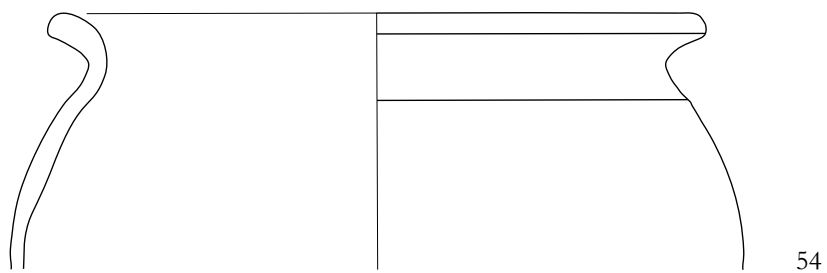
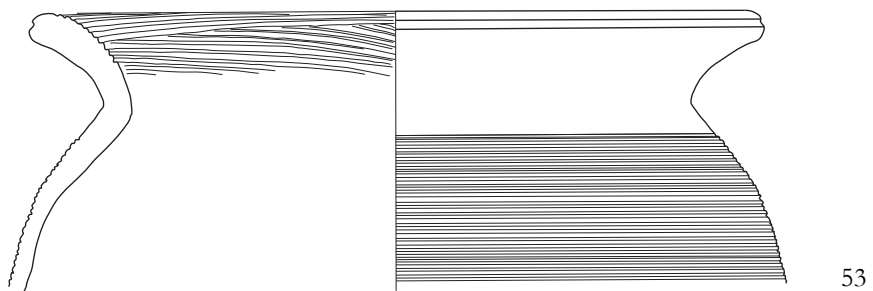
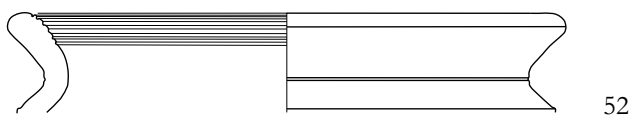
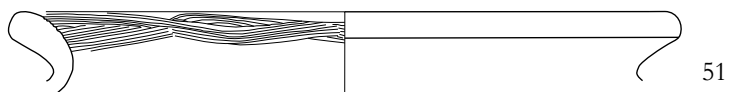
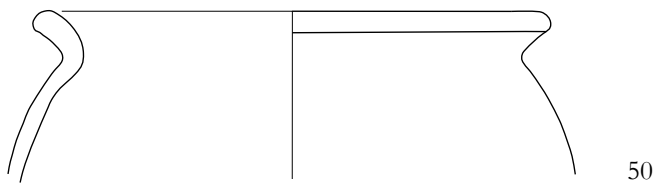
51 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 7). Pr. u. 17,2 cm. Fabrikat: F14. Na notranji površini od ustja navzdol je okrašen z metličanjem.

52 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 7). Pr. u. 14,3 cm. Fabrikat: F14. Na notranji površini od ustja navzdol ima šest žlebov.

53 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 7). Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na notranji površini od ustja navzdol in na ostenju zunanje površine je okrašen z metličanjem (horizontalne linije), na zunanjem robu ustja ima še žleb.

54 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 7). Pr. u. 17 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

55 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 7). Pr. u. 13 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

LONCI

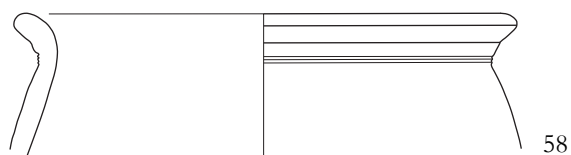
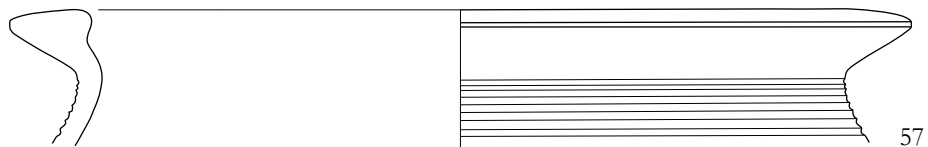
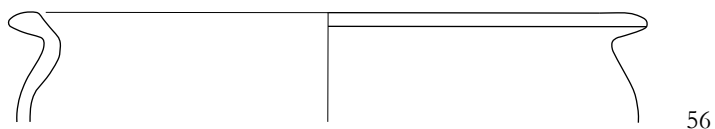
Peč 3/1985, merilo 1:2.

56 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 17 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

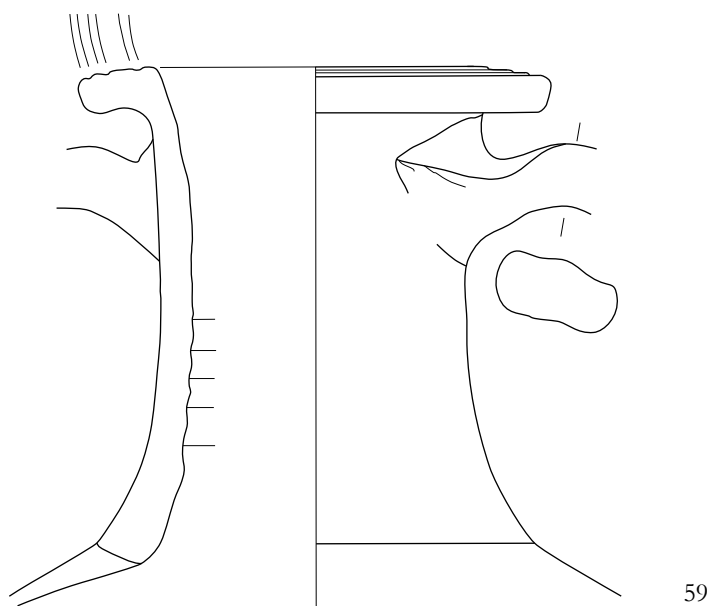
57 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 23,8 cm. Fabrikat: F14. Na ostenju ima več žlebov, na robu ustja pa enega.

58 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG varia). Pr. u. 13,3 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na vratu ima dva ozka žlebova.

59 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1) z dvema ročajema. Pr. u. 12,5 cm. Fabrikat: F9.

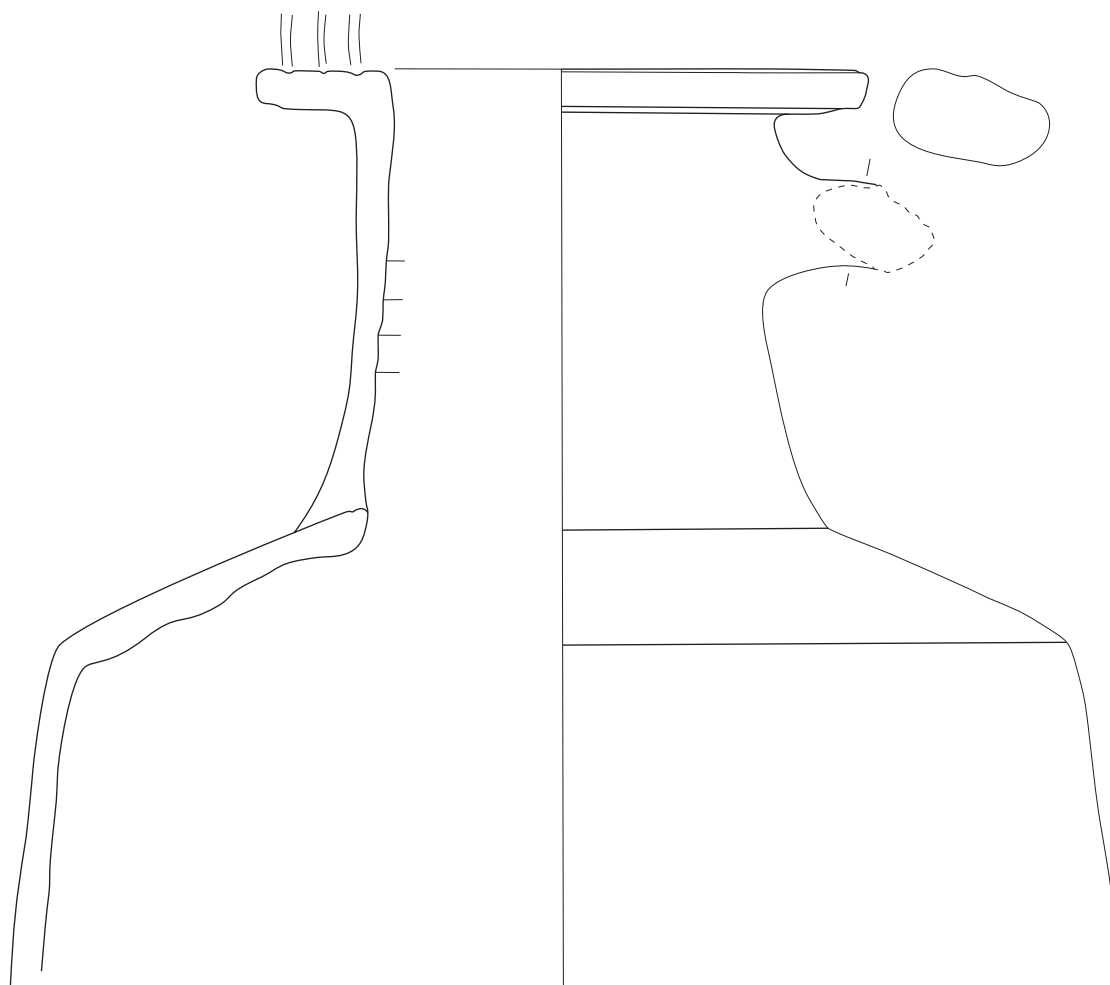
LONCI

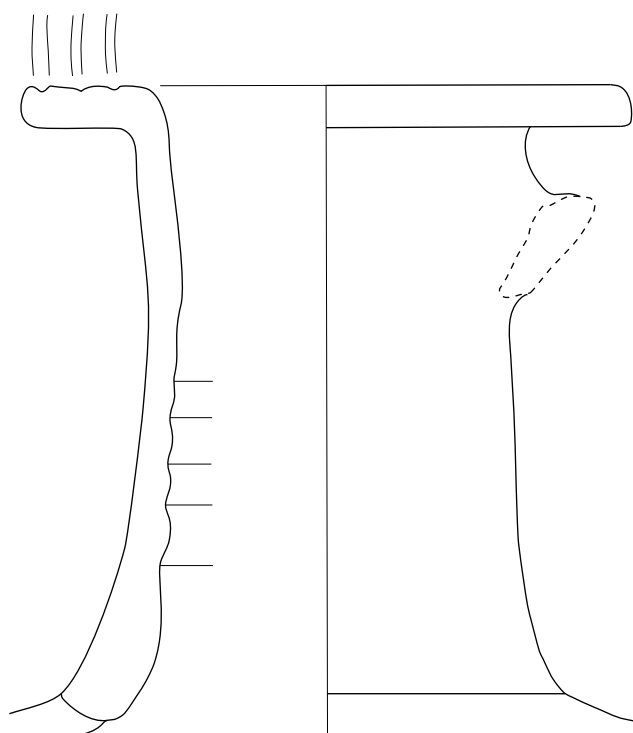
VRČI

60 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1) z enim ročajem. Pr. u. 16 cm. Fabrikat: F9. Od stika vratu in ramen dalje navzdol ima na zunanji površini ohranjen temno rdeči premaz.

61 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1) z enim ročajem. Pr. u. 16 cm. Fabrikat: F9.

60

VRČI

61

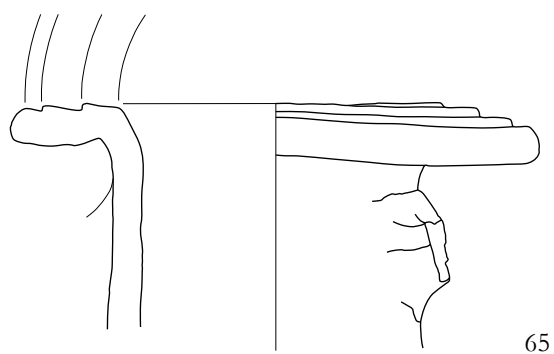
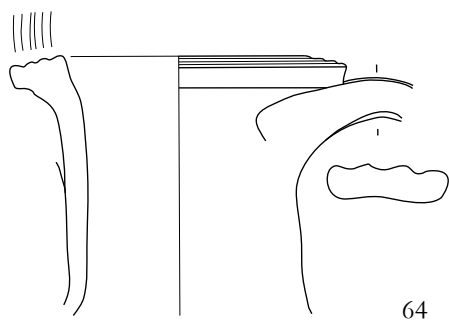
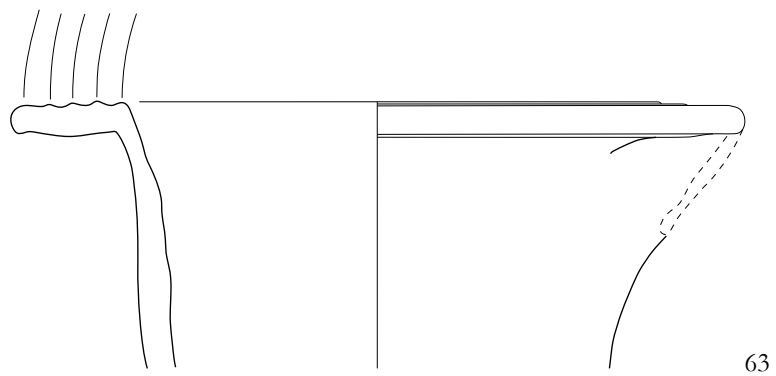
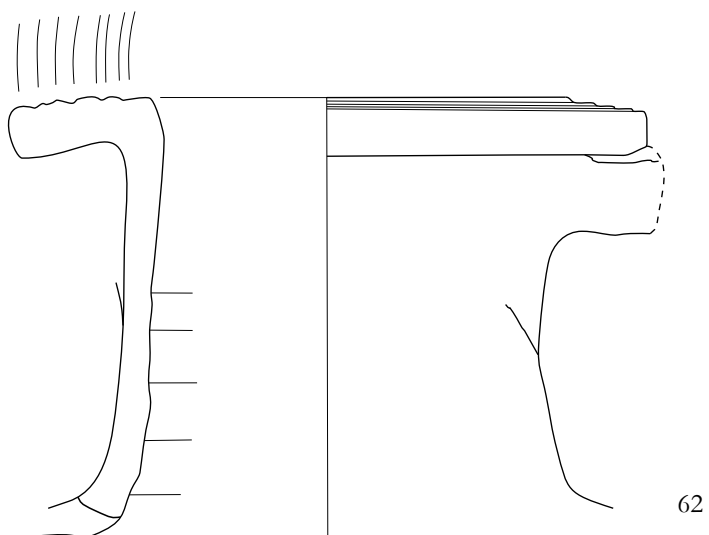
Peč 3/1985, merilo 1:2.

62 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1) z dvema ročajema. Pr. u. 16,4 cm. Fabrikat: F9.

64 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1) z dvema ročajema. Pr. u. 8,7 cm. Fabrikat: F9.

63 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1) z dvema ročajema. Pr. u. 17,6 cm. Fabrikat: F9.

65 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1) z dvema ročajema. Pr. u. 13,6 cm. Fabrikat: F9.

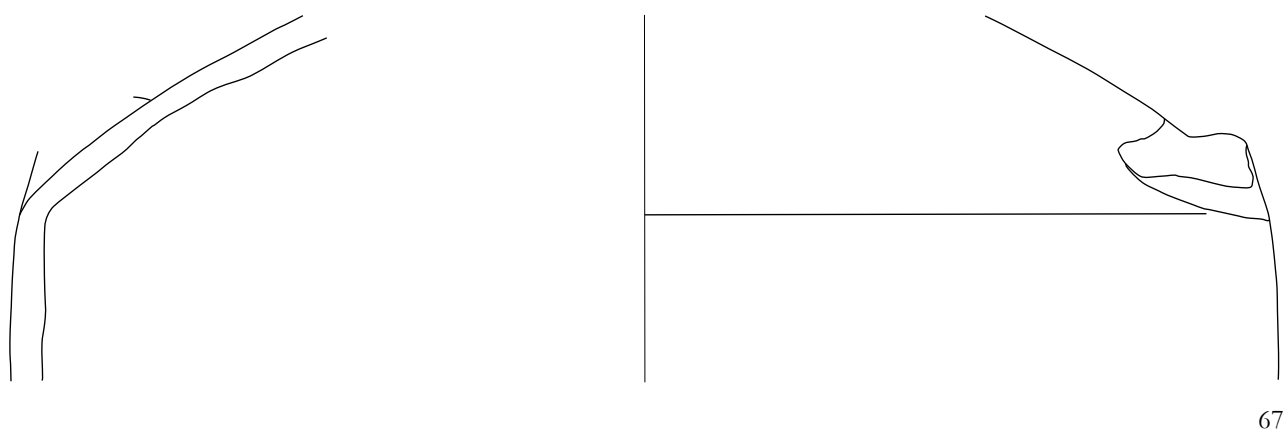
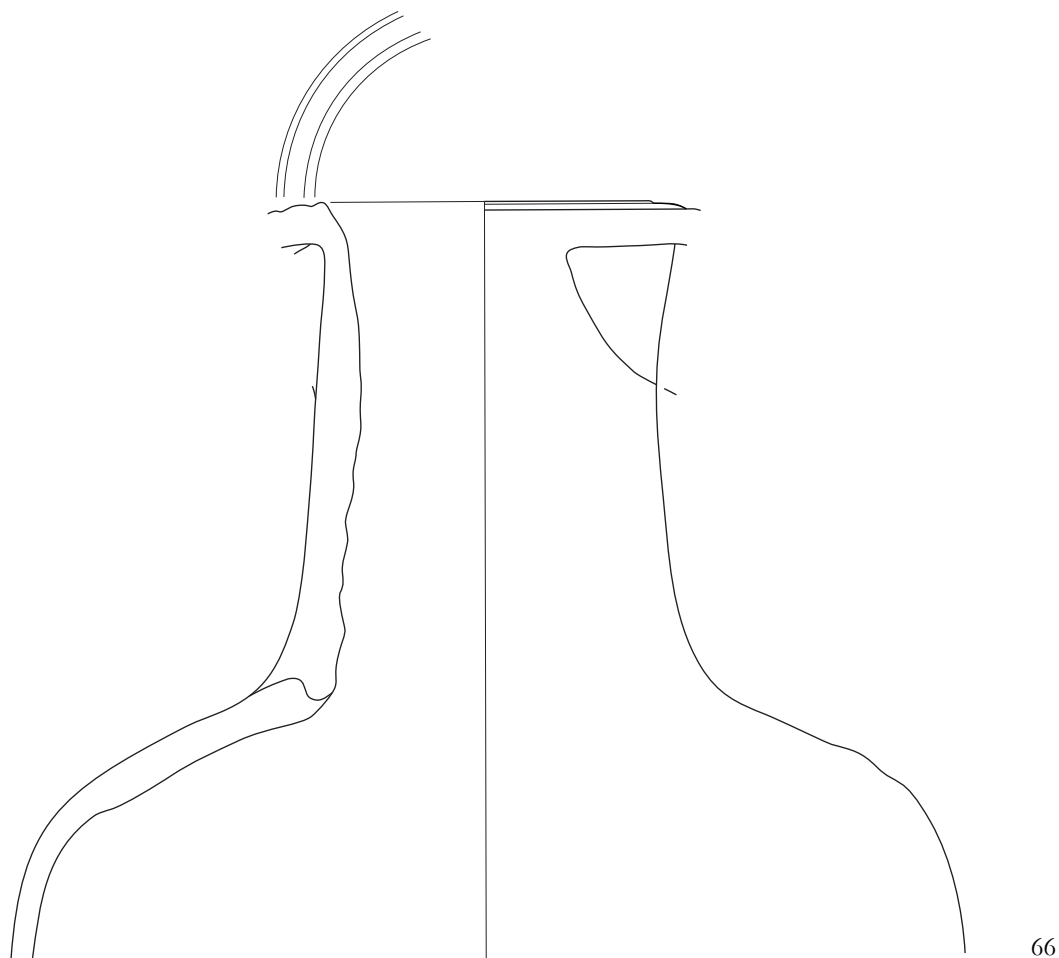

VRČI

Peč 3/198, merilo 1:2.

66 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF 1) z dvema ročajema. Pr. u. 12,5 cm. Fabrikat: F9. Od stika vratu in ramen dalje navzdol ima na zunanji površini ohranjen temno rdeči premaz.

67 Odlomek ostenja vrča (VF 1) z dvema ročajema. Premer ramen: 32 cm. Fabrikat: F9. Na zunanji površini ima ohranjen temno rdeči premaz.

VRČI

Peč 3/1985, merilo 1:2.

68 Odlomek ostenja vrča (VF 1), ročaji niso ohranjeni. Premer ramen: 17,1 cm. Fabrikat: F9. Ohranjen ima temno rdeči premaz.

69 Odlomek dna vrča (VF 1). Premer dna: 12 cm. Fabrikat: F9.

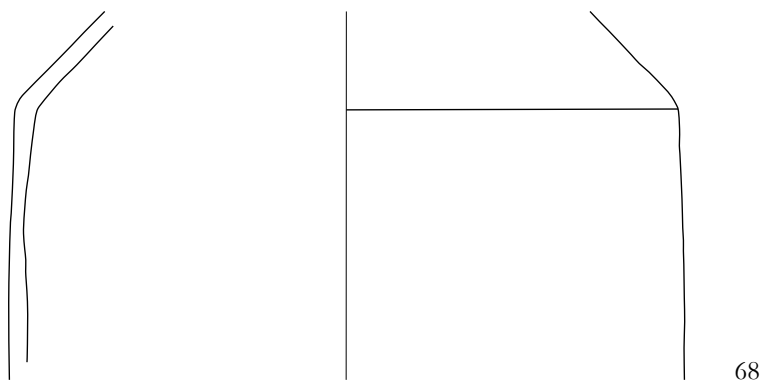
70 Odlomki čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 12 cm; v. 21,2 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno vijolične barve in napokana. Na zunanji površini od vratu navzdol ima zrnast premaz.

71 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 10,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno sive barve in napokana. Na zunanji in notranji površini ima sledi temno sivega premaza.

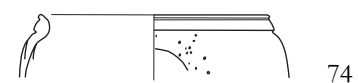
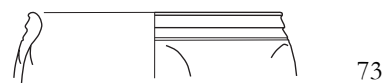
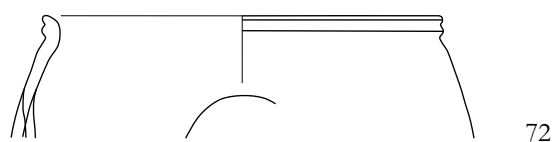
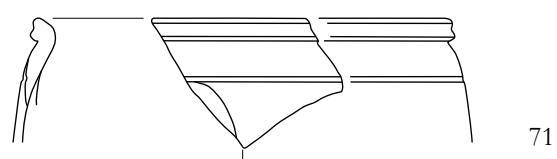
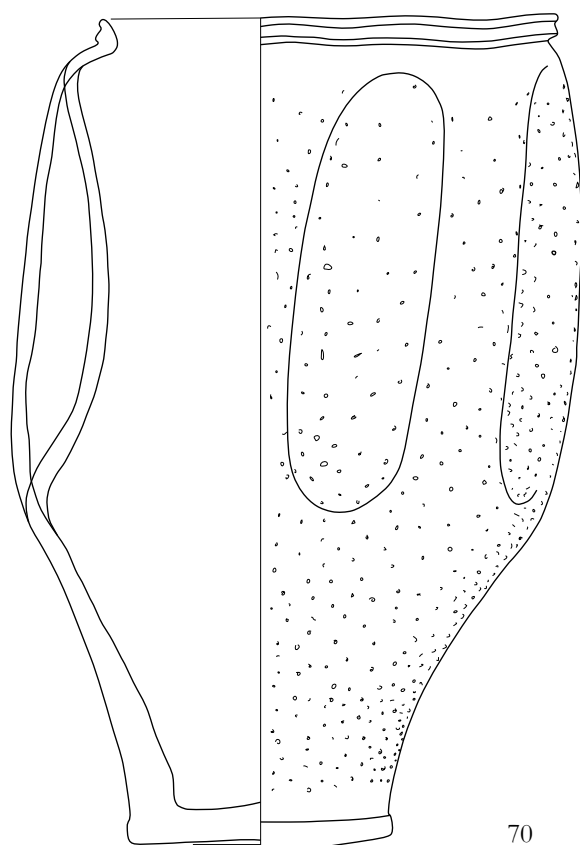
72 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 10,3 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno rdeče barve in deformirana. Na zunanji in notranji površini ima sledi premaza temno rdečo rjave barve.

73 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 6,5 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima sledi premaza temno rdeče barve.

74 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 6 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima sledi premaza rdečo rjave barve. Na zunanji površini od vratu navzdol je peskana.

VRČI

ČAŠE

75 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 10 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno rdeče barve in deformirana. Na zunanji in notranji površini ima sledi temno rdeče rjavega premaza.

76 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 6,5 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno rdeče barve in deformirana. Na zunanji in notranji površini ima sledi temno rdeče rjavega zrnastega premaza.

77 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 9,2 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima sledi rdeče rjavega premaza.

78 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 9,3 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno sive barve in deformirana. Na zunanji in notranji površini ima sledi temno sivega premaza.

79 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 8,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno rdeče barve in deformirana. Na zunanji in notranji površini ima sledi temno rdeče rjavega premaza. Na zunanji površini od vratu navzdol je peskana.

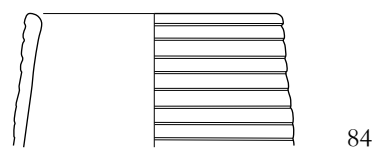
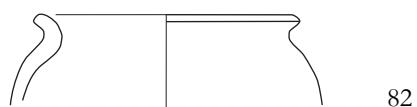
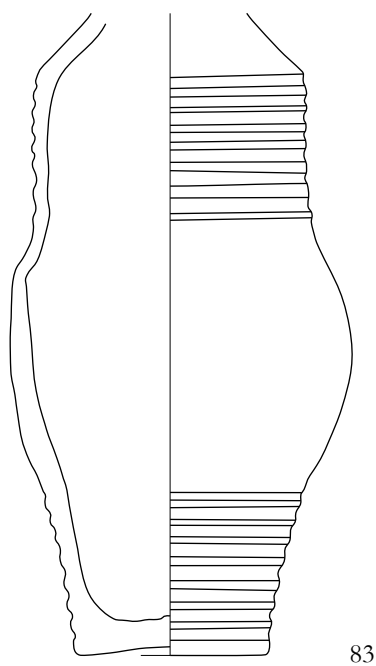
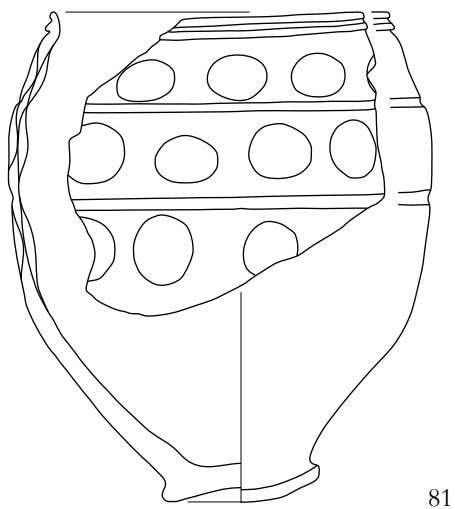
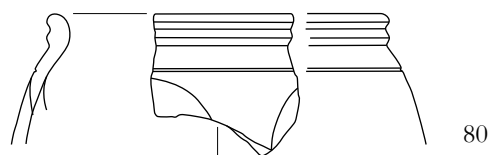
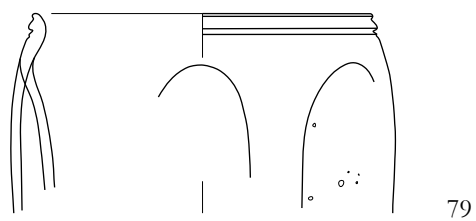
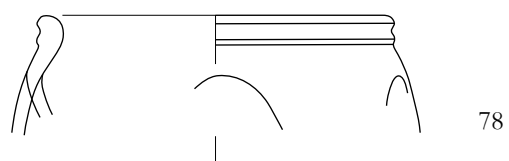
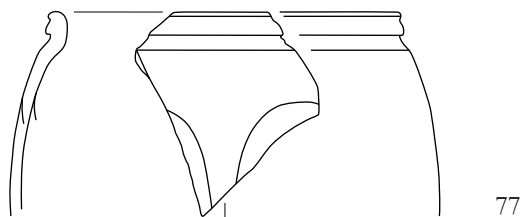
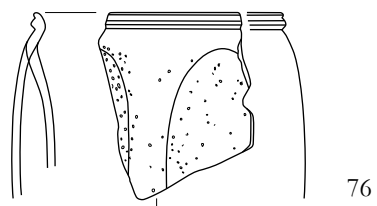
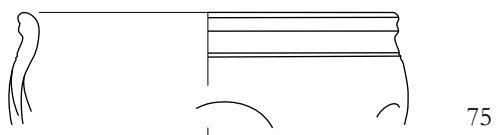
80 Odlomki ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 9 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno rjave barve in deformirana. Na zunanji in notranji površini ima sledi temno rdeče rjavega premaza.

81 Odlomki čaše gubanke (ČF 1 – posebna različica). Pr. u. 9 cm; v. 12,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno rdečo vijolične barve, deformirana in napokana.

82 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČF varia). Pr. u. 7 cm. Fabrikat: F7.

83 Odlomki čaše (ČF 4). Premer dna: 5 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini ima rdeči premaz. Od ustja navzdol do trebuha in pod trebuhom do dna ima žlebove.

84 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČF 4). Pr. u. 6,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: je temno rdečo vijolične barve in deformirana. Na zunanji površini ima sledi temno rjavega premaza. Od ustja navzdol ima žlebove.

ČAŠE

85 Odlomki pokrova z gumbastim držajem (POG 3). Pr. u. 14 cm; v. 4,4 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

86 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3). Pr. u. 21 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

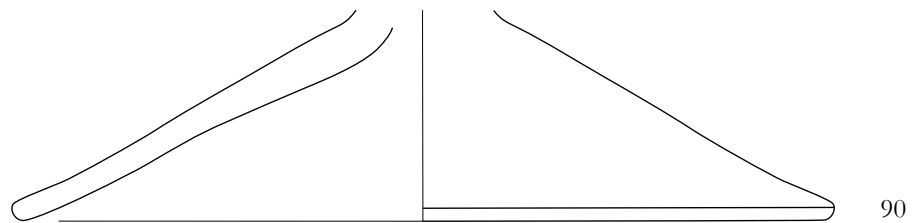
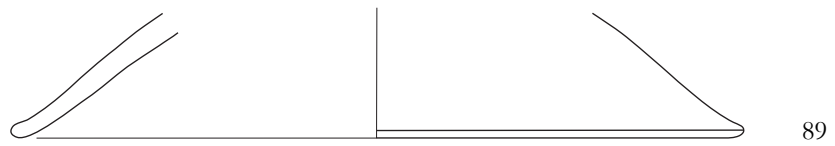
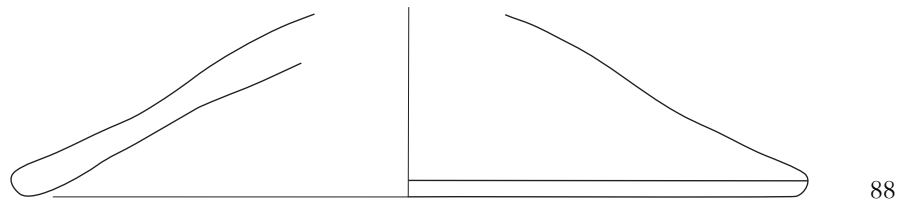
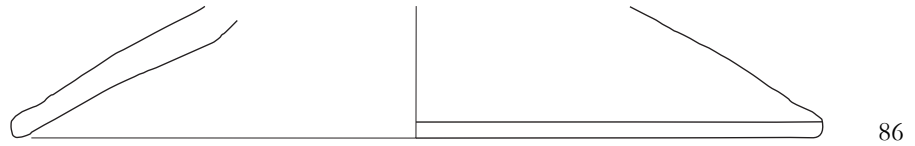
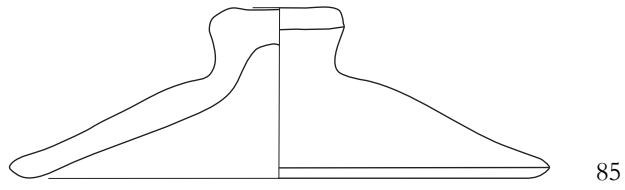
87 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3). Pr. u. 25 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na ostenju ima kanelure.

88 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3). Pr. u. 20,5 cm. Fabrikat: F9.

89 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3). Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F9.

90 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3). Pr. u. 21,2 cm. Fabrikat: F9.

91 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 5). Pr. u. 12,7 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

POKROVI

Peč 3/1985, merilo 1:2.

92 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 5).
Pr. u. 23 cm. Fabrikat: F14.

93 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 5).
Pr. u. 13 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z
Doma: temno rjave lise.

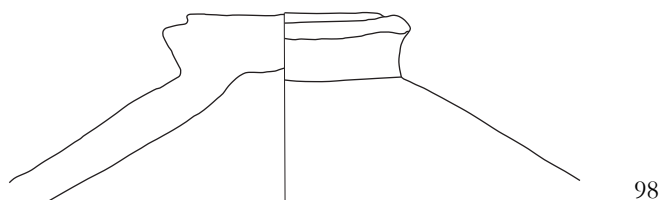
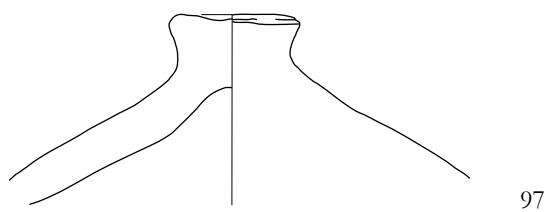
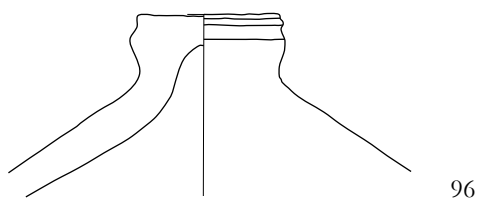
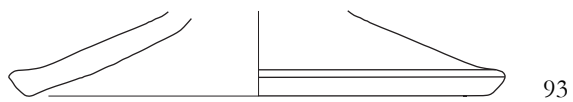
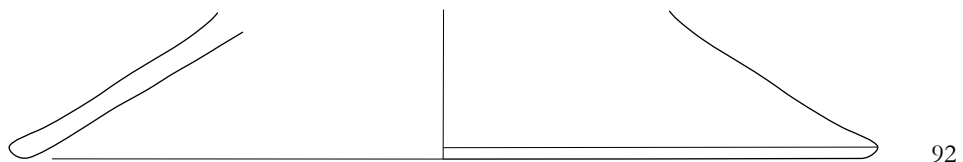
94 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 5).
Pr. u. 14,5 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z
Doma: temno rjave lise.

95 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 5).
Pr. u. 26 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z
Doma: temno rjave lise. Na ostenju ima kaneluro.

96 Odlomek gumbastega držaja in ostenja pokrova
(POF D). Premer dr. 4 cm. Fabrikat: F9. Karakteri-
stika izdelka z Doma: temno rjave lise.

97 Odlomek gumbastega držaja in ostenja pokrova
(POF D). Premer dr. 3,5 cm. Fabrikat: F9.

98 Odlomek gumbastega držaja in ostenja pokrova
(POF D). Premer dr. 6,6 cm. Fabrikat: F9.

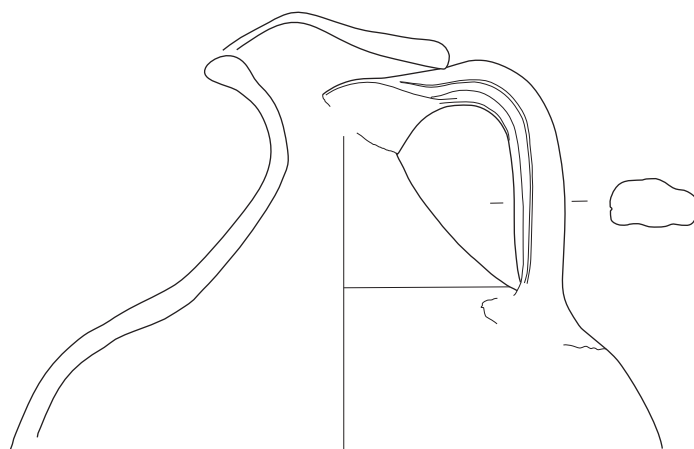
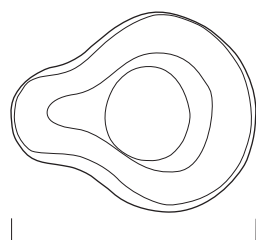
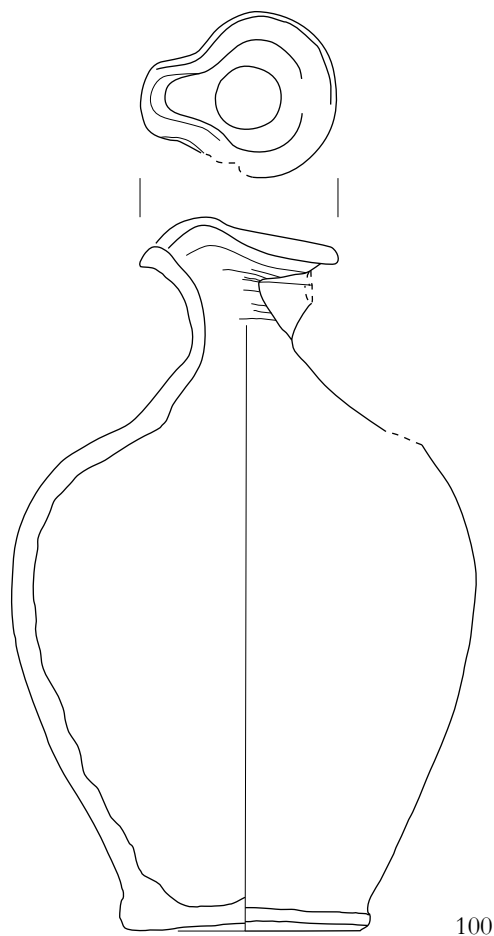
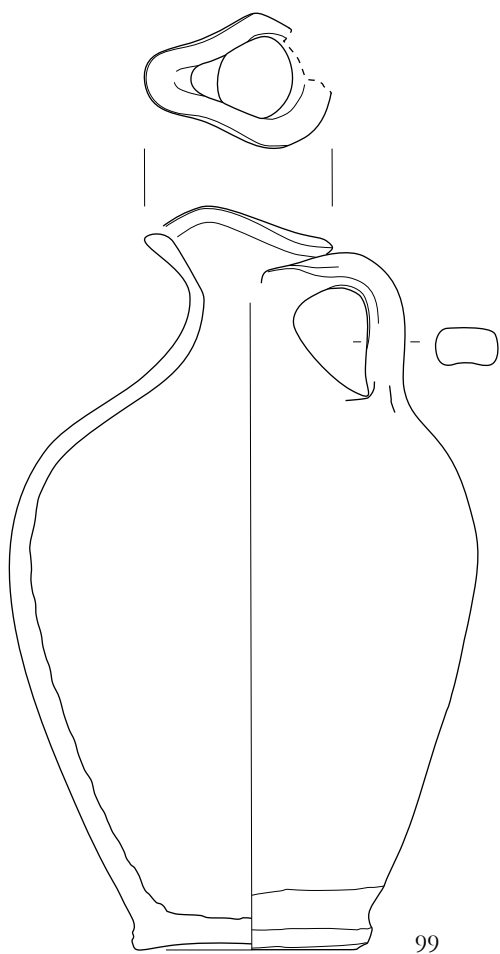

POKROVI

99 Vrč z izlivkom in ročajem pravokotnega preseka (VIF 1). Pr. u. 5 cm; v. 19,7 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

100 Vrč z izlivkom in odlomljenim ročajem (VIF 1). Pr. u. 5,3 cm; v. 18,9 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

101 Odlomek ustja in ostenja vrča z izlivkom in ročajem pravokotnega preseka (VIF 1). Pr. u. 6,5 cm. Fabrikat: F7.

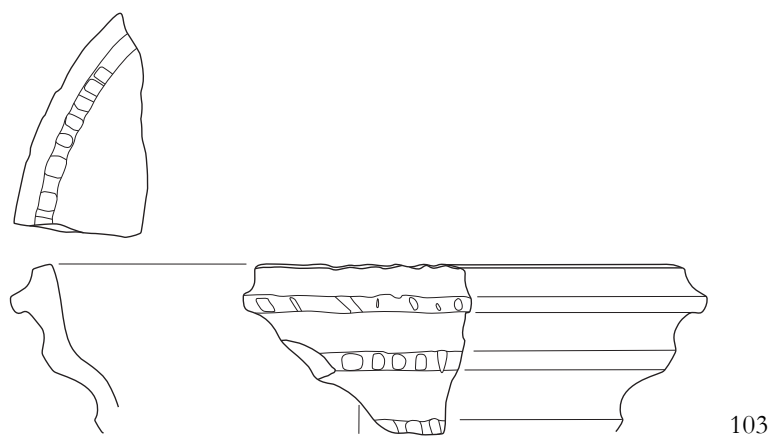
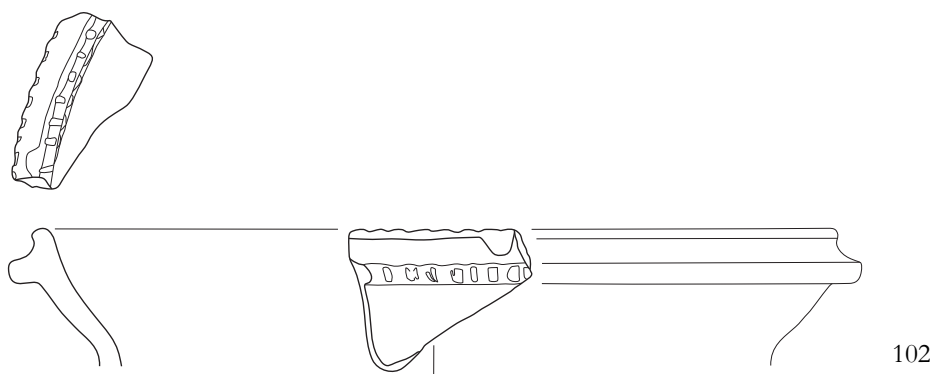

VRČI

101

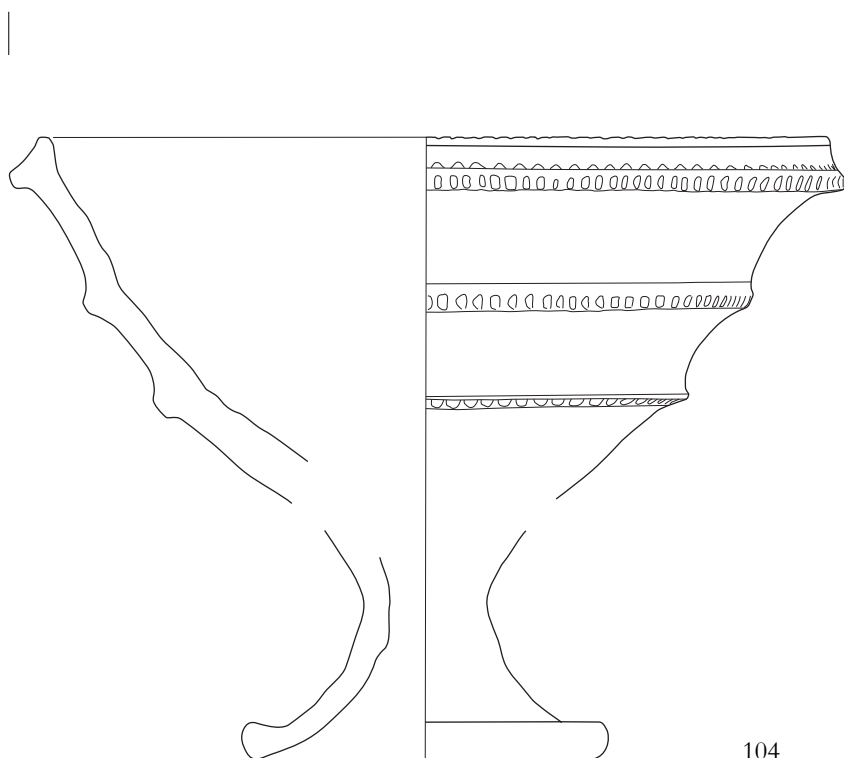
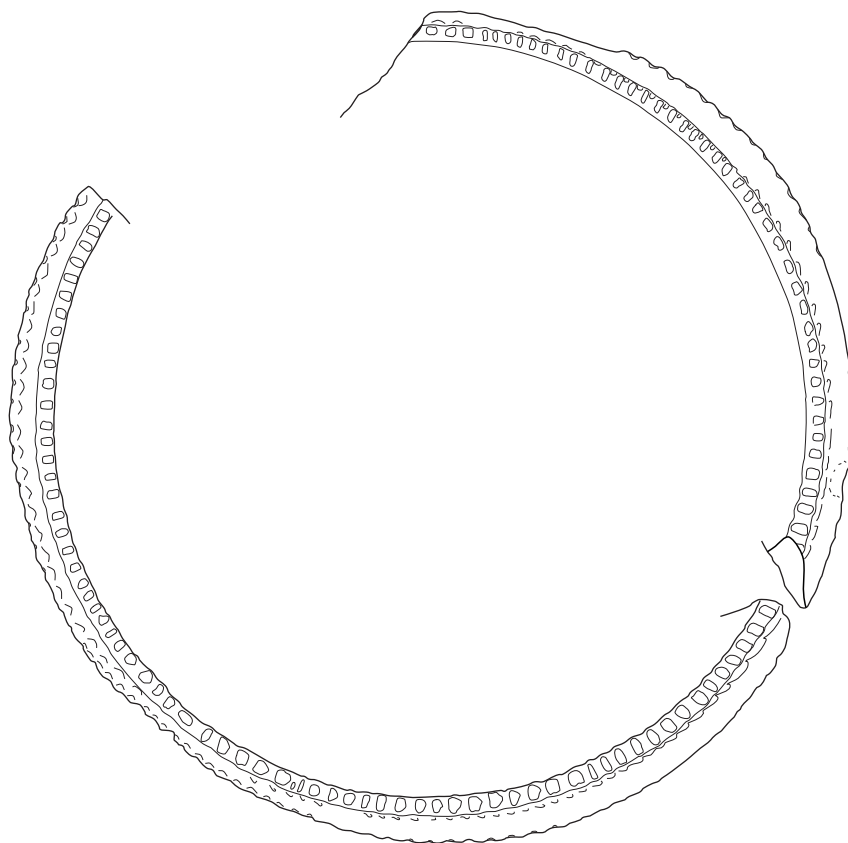
102 Odlomek ustja in ostenja kadilnice (KA 4). Pr. u. 20,6 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na robu ustja in ohranjenem rebu je okrašena s vtiskovanjem.

103 Odlomek ustja in ostenja kadilnice (KA varia). Pr. u. 16,8 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na robu ustja in ohranjenem rebu je okrašena s vtiskovanjem.

KADILNICE

104 Odlomek ustja in ostenja kadilnice s pripadajočo votlo nogo (KA 4). Pr. u. 21 cm; v. 16,4 cm. Fabrikat: F9. Na robu ustja in treh rebrih je okrašena s vtiskovanjem.

KADILNICE

104

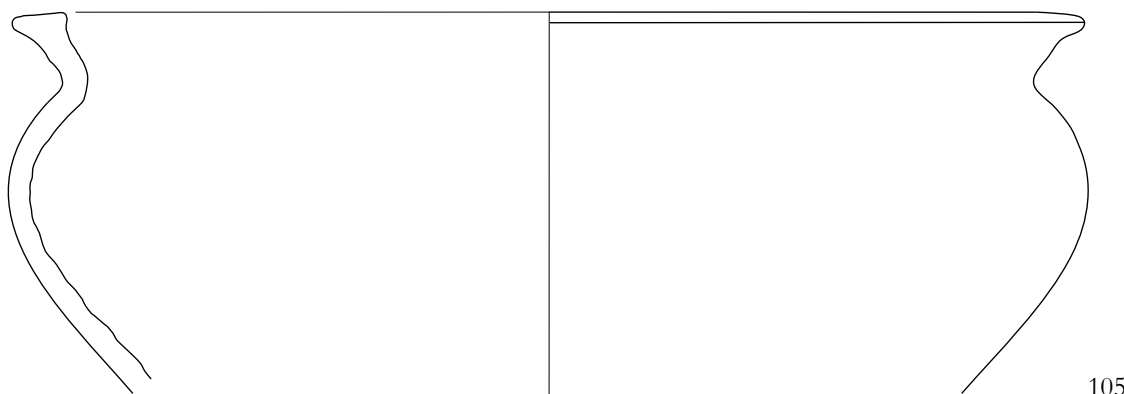
105 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 27,5 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

106 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 31 cm. Fabrikat: F14. Na ostenju ima tri žlebove.

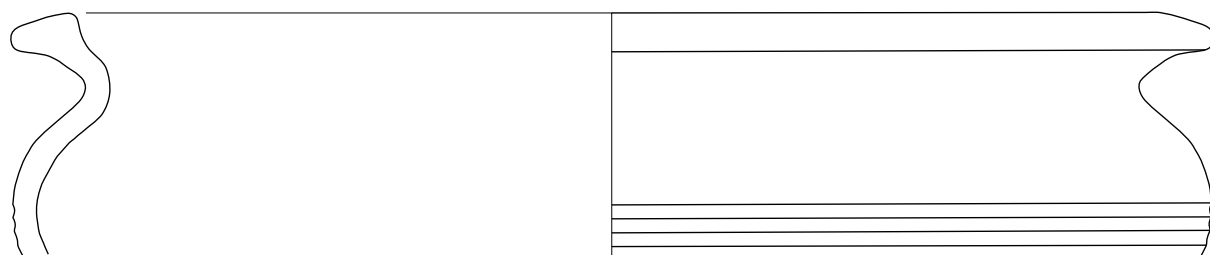
107 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2). Pr. u. 23,8 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji ter notranji površini ima vidne sledi rjavega premaza.

108 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 3). Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na zunanji površini ima vidne sledi temno sivega premaza.

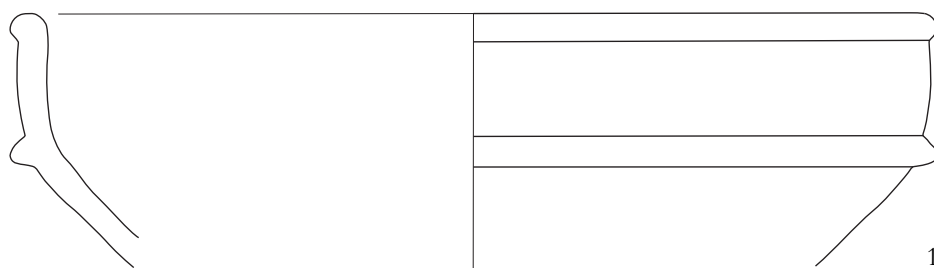
109 Odlomek ustja in ostenja sigilatne sklede Drag. 37. Pr. u. 19 cm. Je izdelek delavnic Rheinzaberna.

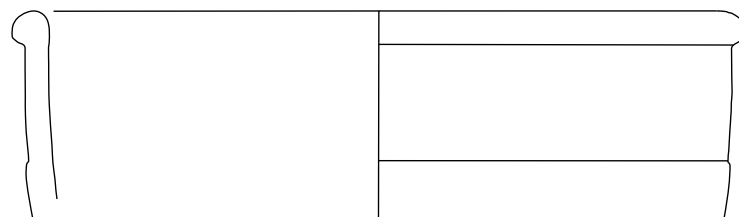
105

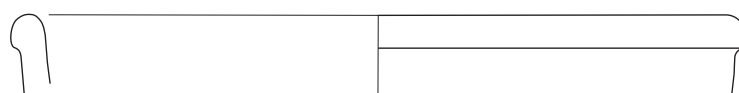
106

107

108

109

SKLEDE

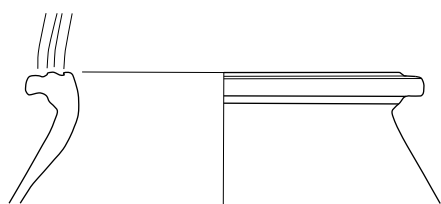
Peč 3/1985, merilo 1:2.

110 Odlomek ustja in ostenja lonca (LF 7). Pr. u. 10,5 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini ima od vratu navzdol temno rdeči premaz.

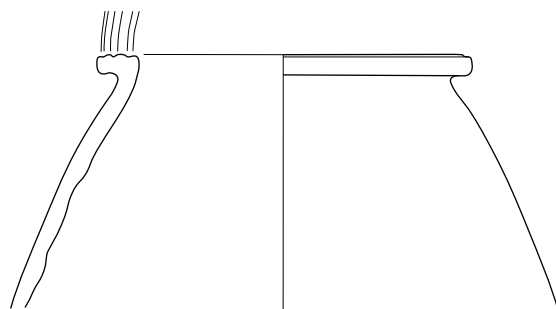
111 Odlomek ustja in ostenja lonca (LF 7). Pr. u. 10 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini od vratu navzdol ima temno rdeči premaz.

112 Odlomek ostenja cedila (Ostalo). Premer ostenja: 14 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na spodnjem delu ostenja ima žleb in pod njim luknjice, premera približno 0,4 cm.

113 Odlomek ustja in ostenja melnice (M varia) z delno ohranjenim izlivkom. Pr. u. 44 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

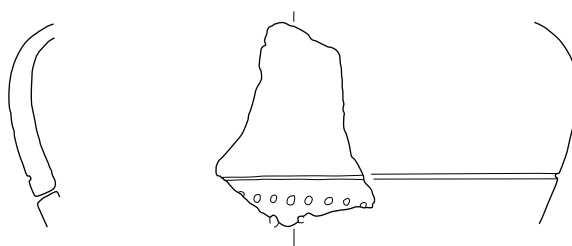

110

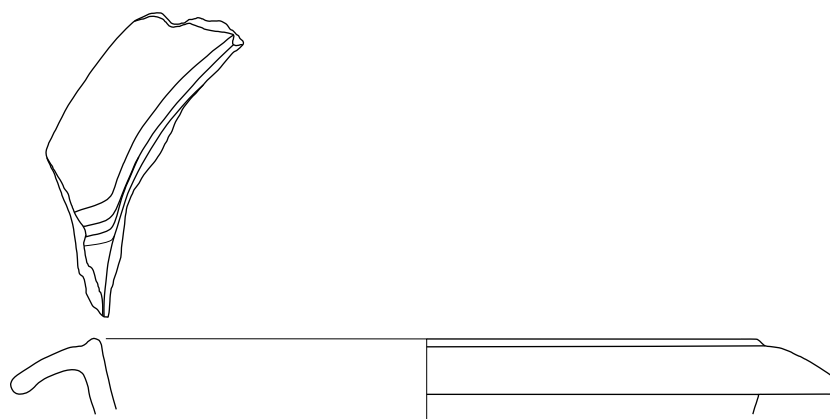
111

LONCA

112

CEDILO

113

MELNICA

Peč 1/2001

114 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 27 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima sledove temno rdeče rjavega premaza.

115 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 29 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledove temno rjavega premaza.

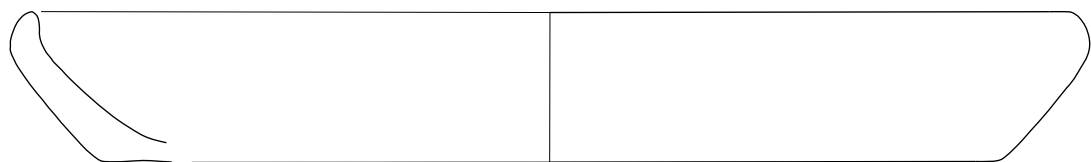
116 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 1). Pr. u. 27 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima temno rdeči premaz.

117 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 23 cm; v. 4,8 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

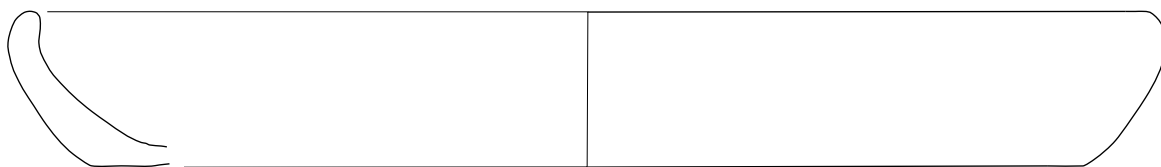
118 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 30,8 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

119 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 25,7 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

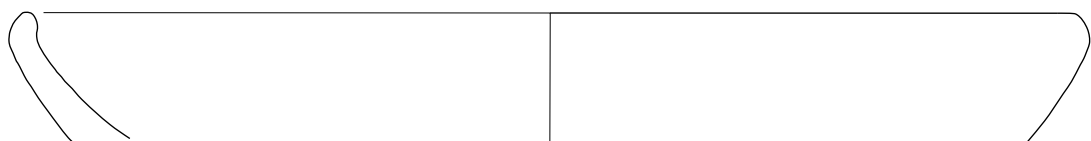
120 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 21 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Je brez premaza.

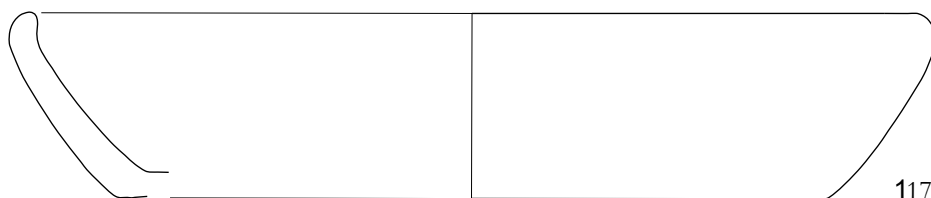
114

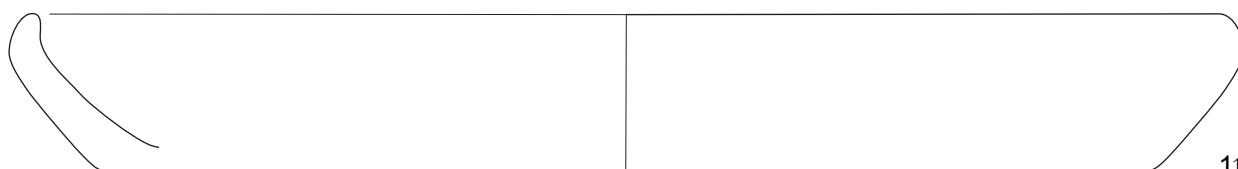
115

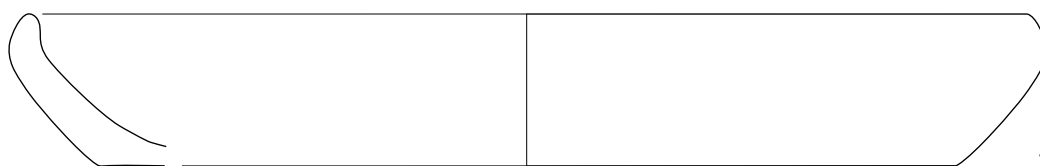
116

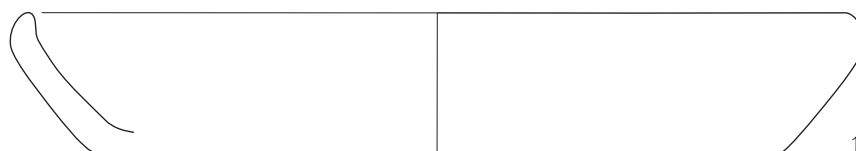
117

118

119

120

KROŽNIKI

Peč 1/2001, merilo 1:2.

121 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 21 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

122 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 22 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

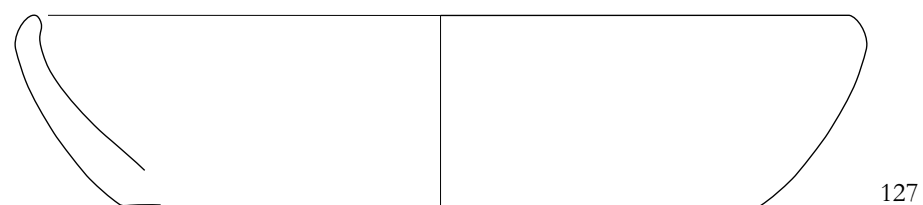
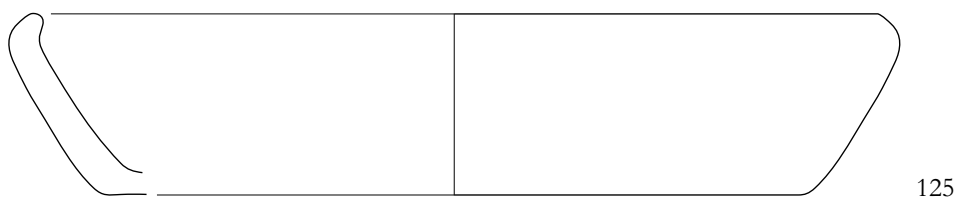
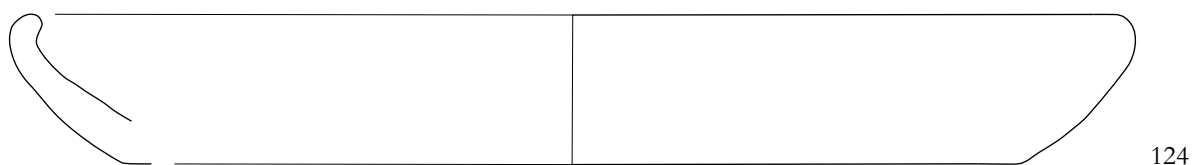
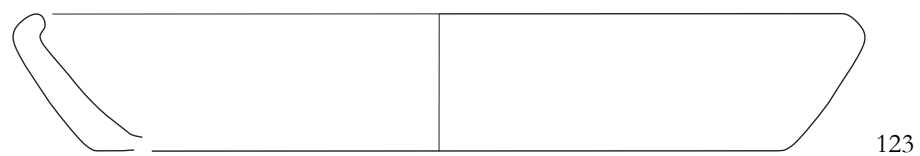
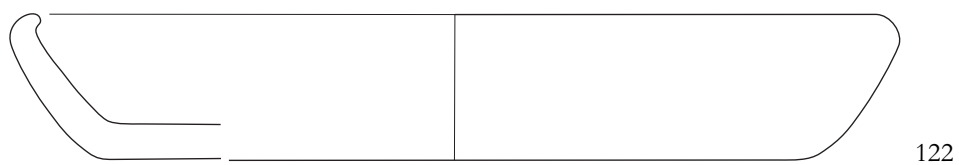
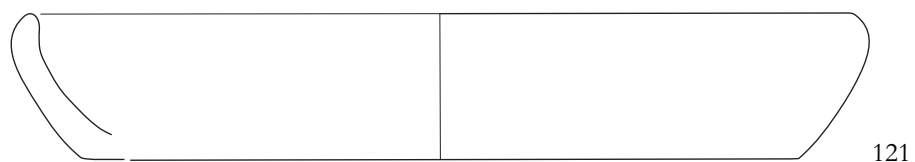
123 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 20,8 cm; v. 3,6 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na zunanji in notranji površini ima sledi temno rjavega premaza.

124 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 28 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Je brez premaza.

125 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 21,5 cm; v. 4,8 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

126 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 2). Pr. u. 25,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima temno rdeče rjavi premaz.

127 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 21 cm; v. 5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

KROŽNIKI

128 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 29 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

129 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 30,4 cm; v. 4,2 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima temno rjavi premaz.

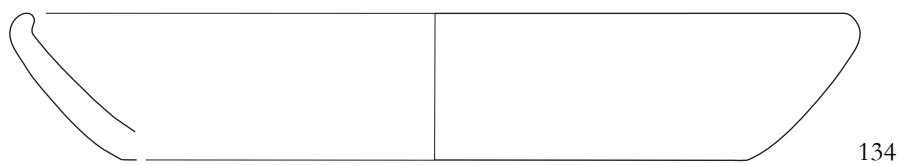
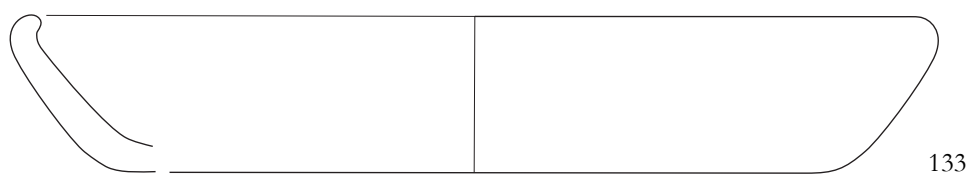
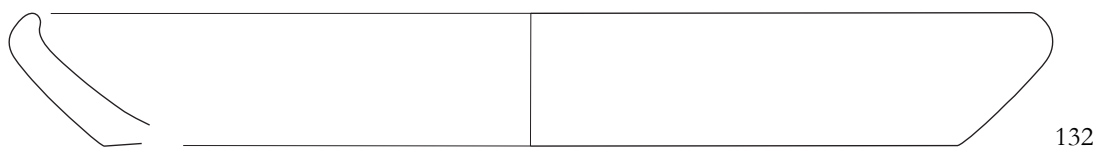
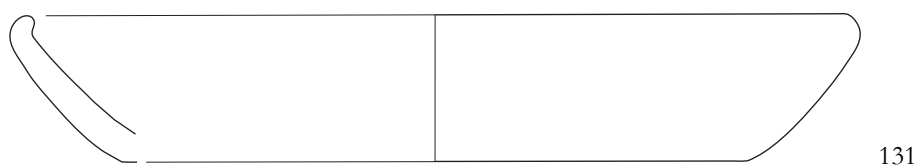
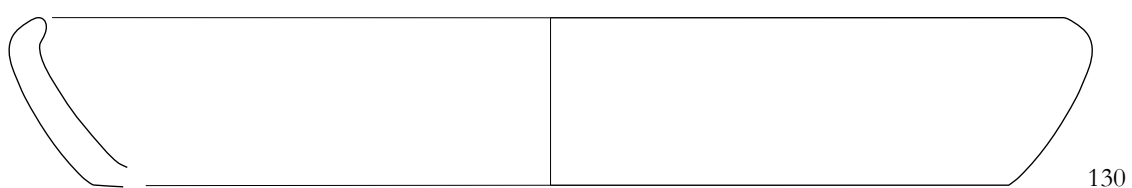
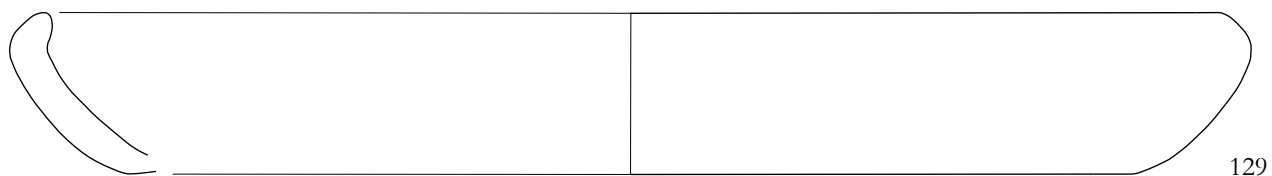
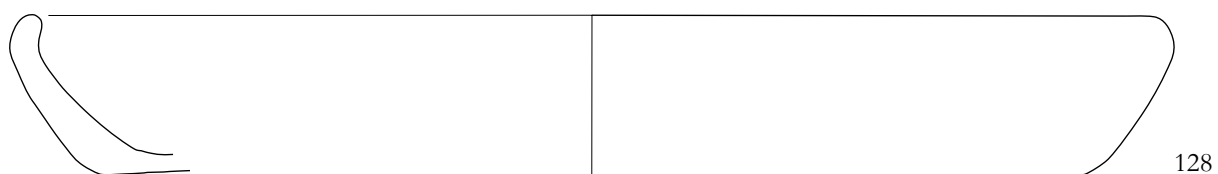
130 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 26,5 cm; v. 4,2 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

131 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 21 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na notranji površini ima sledi temno rjavega premaza.

132 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 26 cm; v. 3,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

133 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 23 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na notranji površini ima sledi temno rjavega premaza.

134 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 27,5 cm; v. 4,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

KROŽNIKI

Peč 1/2001, merilo 1:2.

135 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 2). Pr. u. 21 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledove rjavega premaza.

136 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 21 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima temno rjavi premaz.

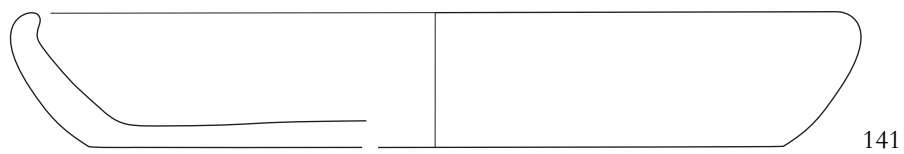
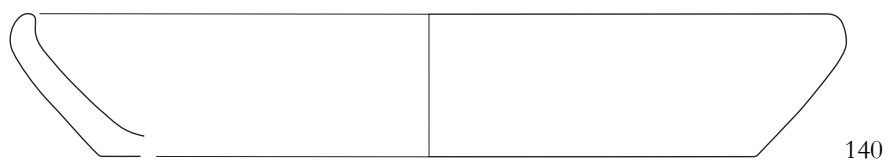
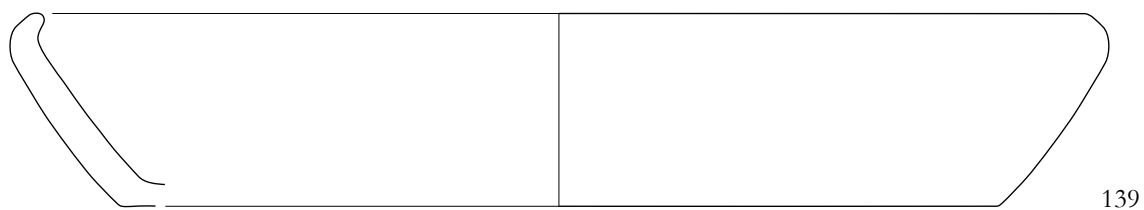
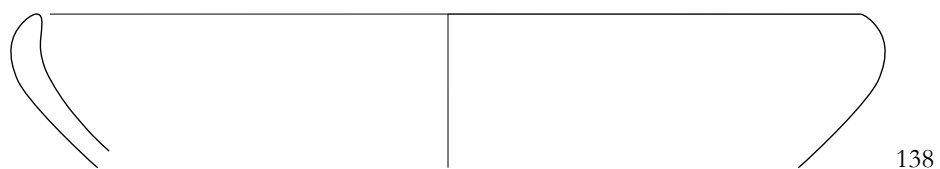
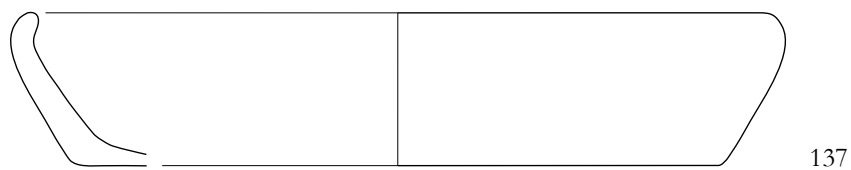
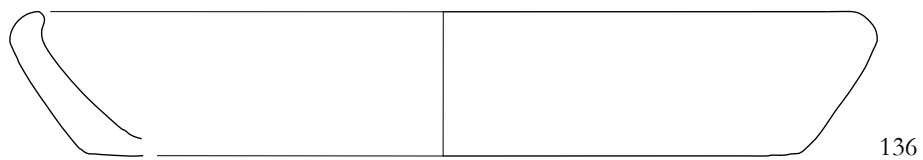
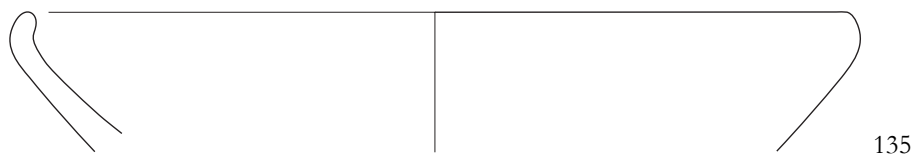
137 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 19 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Nima premaza.

138 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 2). Pr. u. 21 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima rdeč premaz.

139 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 27 cm; v. 5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz

140 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 20,5 cm; v. 3,6 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima rjav premaz.

141 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 20,7 cm; v. 3,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima temno rjavi premaz.

KROŽNIKI

Peč 1/2001, merilo 1:2.

142 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 22,8 cm; v. 3,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledove rjavega premaza.

143 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 2). Pr. u. 19,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima temno rjavi premaz.

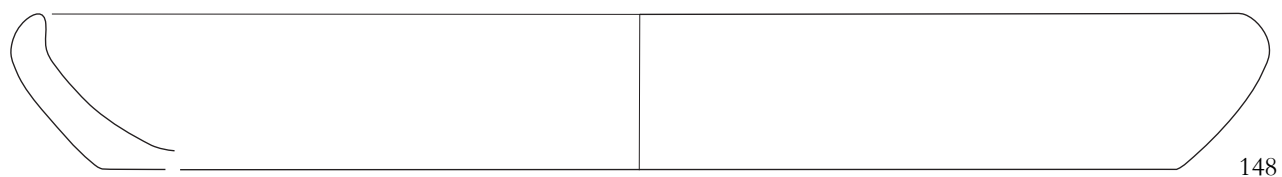
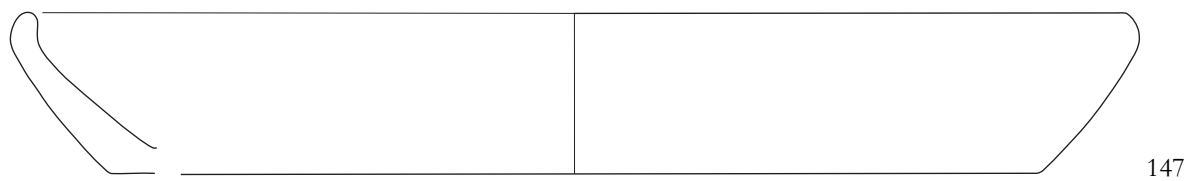
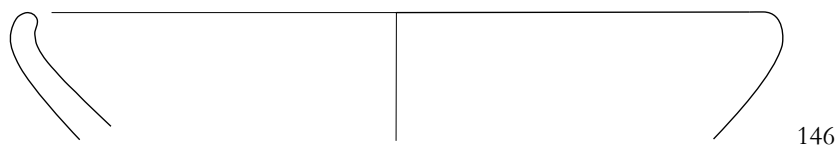
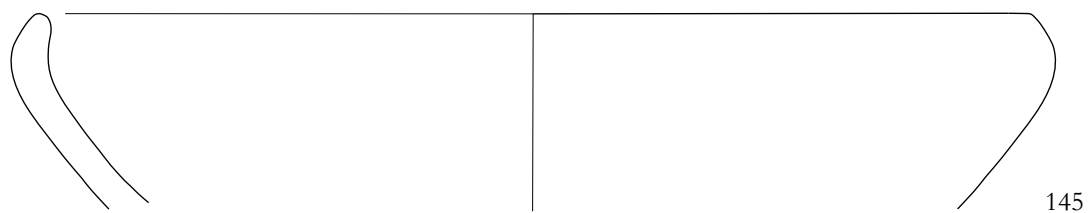
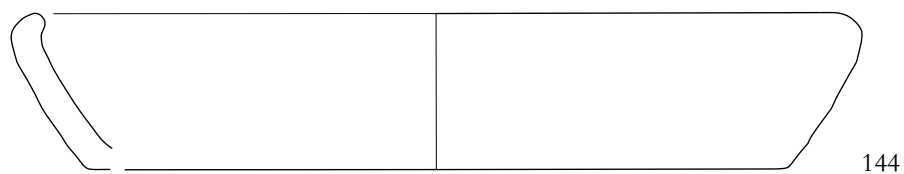
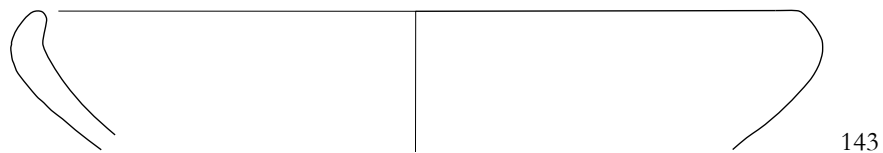
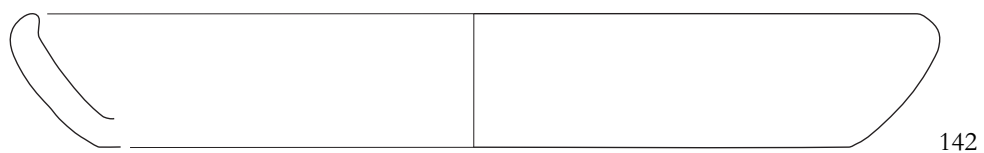
144 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 20,5 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

145 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 2). Pr. u. 25,5 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima temno siv premaz.

146 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 2). Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

147 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 28 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

148 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 29 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

KROŽNIKI

Peč 1/2001, merilo 1:2.

149 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2).
Pr. u. 29 cm; v. 5 cm. Fabrikat: F7. Je brez premaza.

150 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 2).
Pr. u. 22,7 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

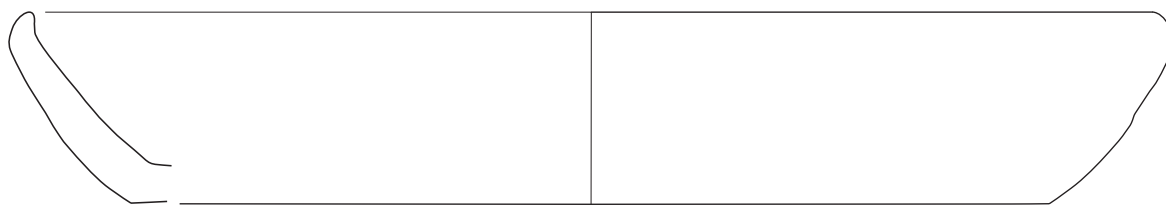
151 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2).
Pr. u. 22,5 cm; v. 3,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima sledi rjavega premaza.

152 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2).
Pr. u. 27,6 cm; v. 4 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

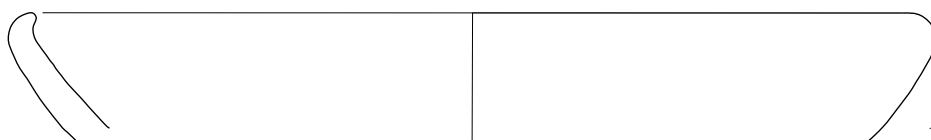
153 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 2).
Pr. u. 21,3 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

154 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2).
Pr. u. 27 cm; v. 4,2 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na znanji površini ima delno ohranjen temno siv premaz.

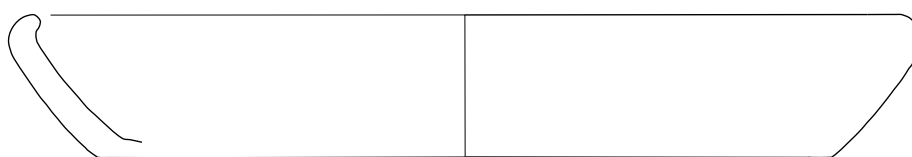
155 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2).
Pr. u. 30 cm; v. 4,2 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

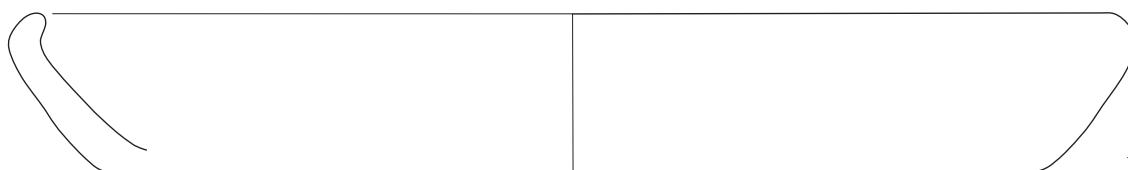
149

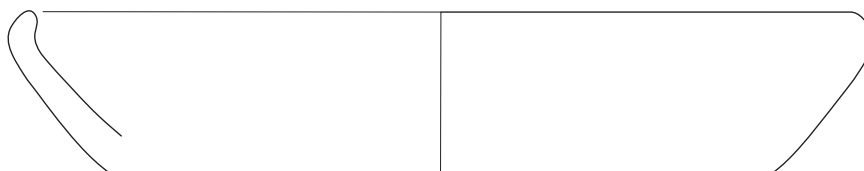
150

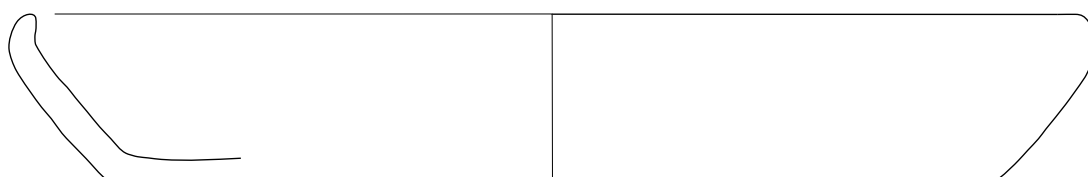
151

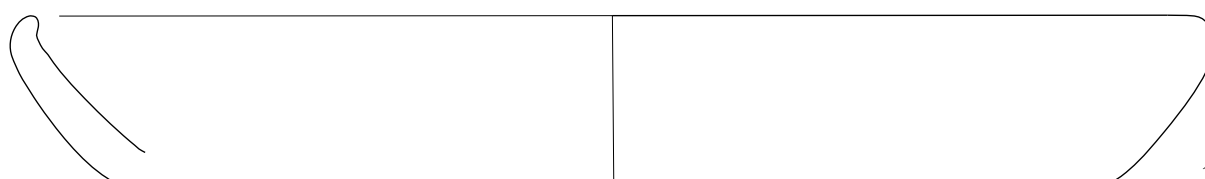
152

153

154

155

KROŽNIKI

Peč 1/2001, merilo 1:2.

156 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 30,6 cm; v. 4,2 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

157 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 30,2 cm; v. 3,5 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na notranji in zunanji površini ima delno ohranjen sivo srebrn lošč, ki je zaradi izpostavljenosti visoki temperaturi razpokan.

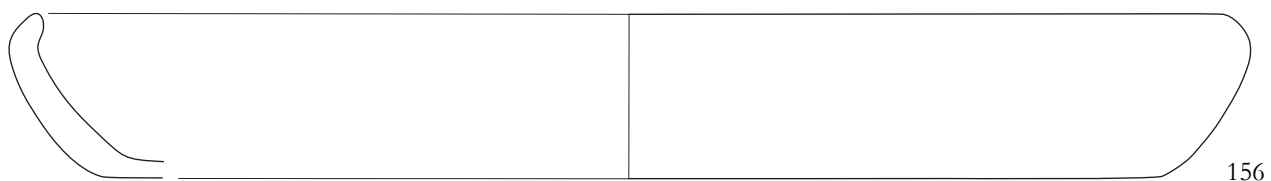
158 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 4). Pr. u. 25 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na notranji in dve tretjini zunanje površine ima temno sivi premaz.

159 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 4). Pr. u. 23 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledove rjavega premaza.

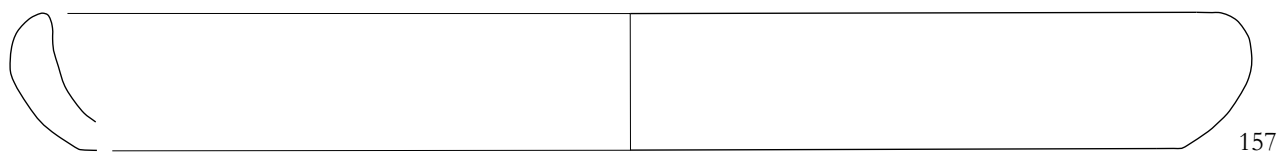
160 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K varia). Pr. u. 25 cm; v. 3,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

161 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K varia). Pr. u. 29 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

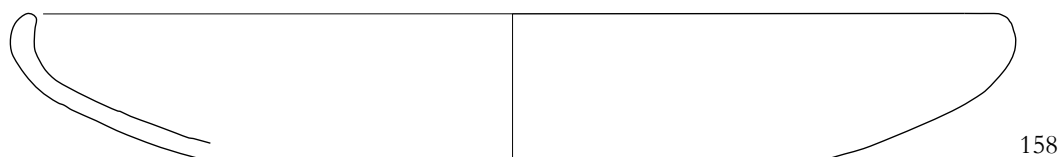
162 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K varia). Pr. u. 22 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in zunanji površini ima sledi rjavega premaza.

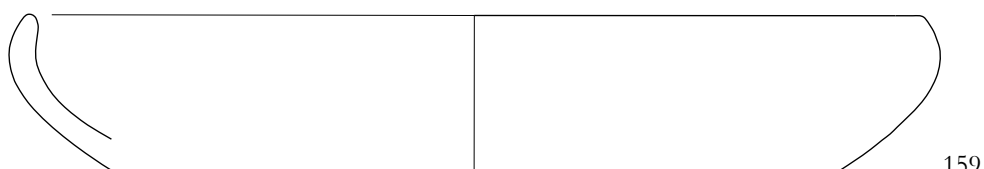
156

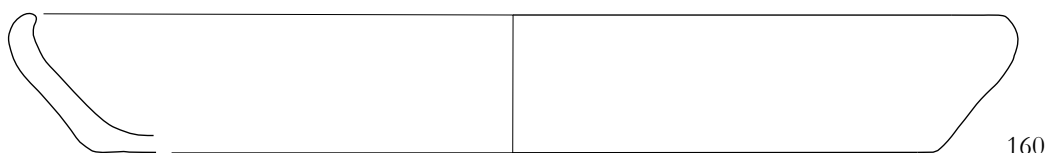
157

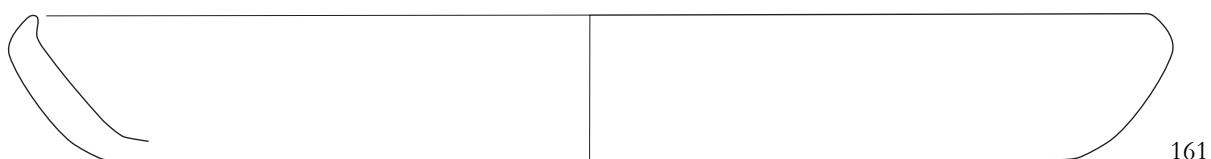
158

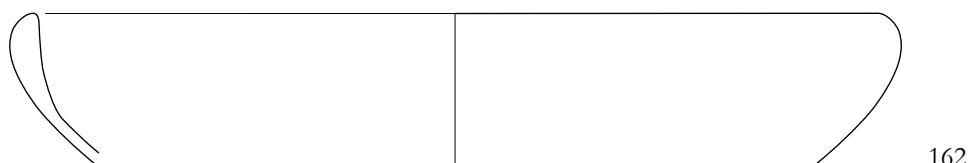
159

160

161

162

KROŽNIKI

Peč 1/2001, merilo 1:2.

163 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K varia). Pr. u. 28 cm; v. 4,3 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima sledi rjavega premaza.

164 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2). Pr. u. 50 cm. Fabrikat: F8. Nima premaza.

165 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2). Pr. u. 44 cm. Fabrikat: F8. Na zunanji in notranji površini ima temno siv premaz.

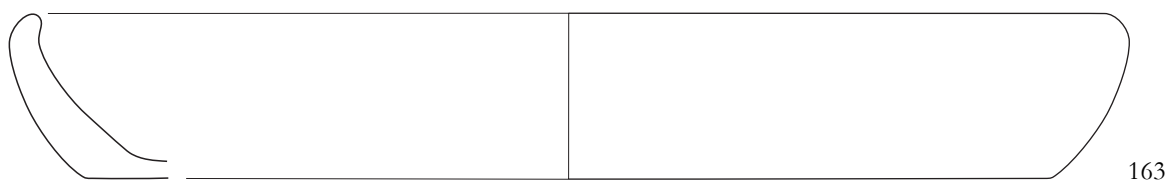
166 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2). Pr. u. 39 cm. Fabrikat: F8. Nima premaza. Na ostenju med ustjem in klekom je okrašen s peresnim okrasom.

167 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2). Pr. u. 33 cm. Fabrikat: F8. Je brez premaza.

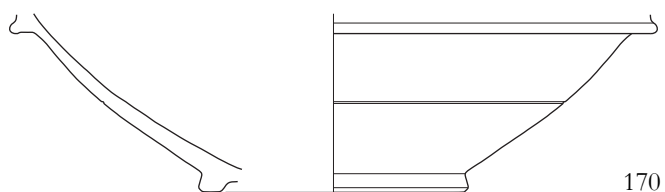
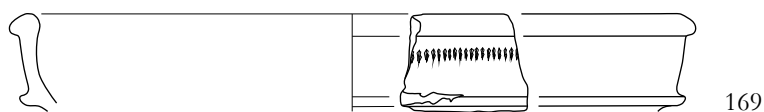
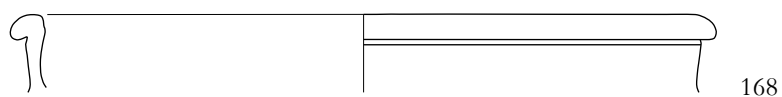
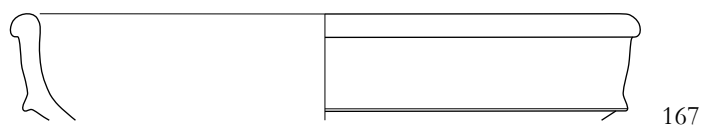
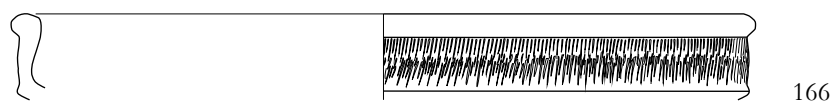
168 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2). Pr. u. 37 cm. Fabrikat: F8. Je brez premaza.

169 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2). Pr. u. 36 cm. Fabrikat: F8. Na zunanji in notranji površini ima temno siv premaz. Na ostenju med ustjem in klekom je okrašena s peresnim okrasom.

170 Odlomek ostenja in dna sklede (SKLF 2). Premer dna: 14 cm. Fabrikat: F8. Je brez premaza.

KROŽNIKI

SKLEDE

Peč 1/2001, 163 merilo 1:2, 164–170 merilo 1:4.

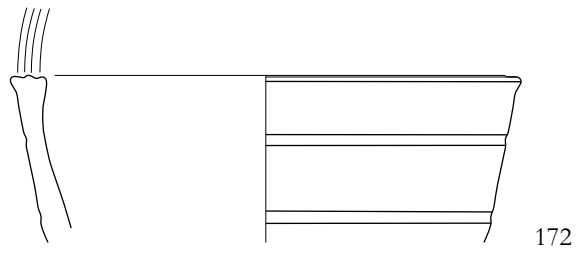
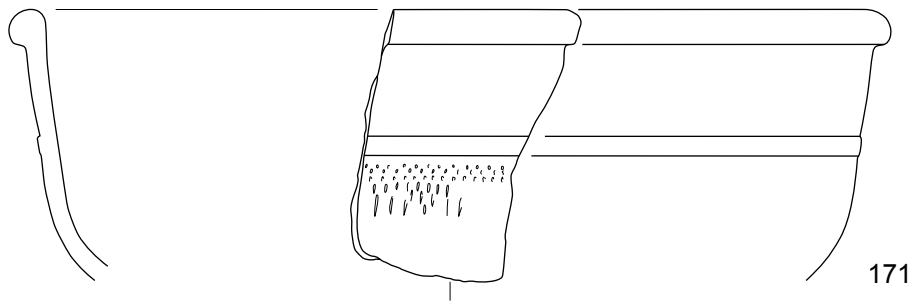
171 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 3). Pr. u. 23,2 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima rjavi premaz. Na spodnjem delu ostenja ima peresni okras.

172 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF varia). Pr. u. 13,5 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na zgornjem delu ustja in na ostenju ima po dve kaneluri.

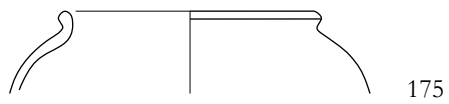
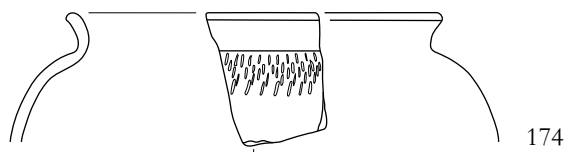
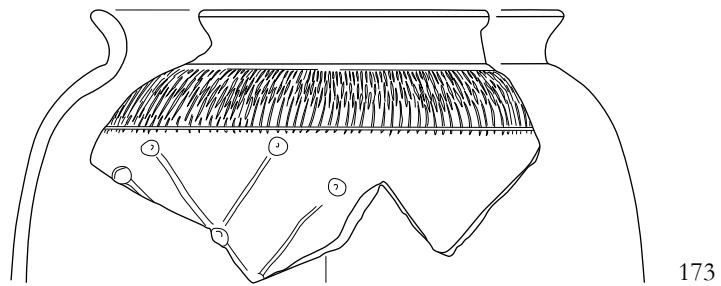
173 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČF 2). Pr. u. 12,5 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na zunanji površini ima rdečo rjavi premaz, ki se je stekal tudi po notranji površini. Od vratu navzdol je okrašena s peresnim okrasom ter mrežo iz bunčic in črt.

174 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČF 2). Pr. u. 10 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini ima rdečo rjavi premaz v sledovih, ki se je stekal tudi po notranji površini. Od vratu navzdol je okrašena s peresnim okrasom (najverjetneje prva različica po Drexlerju).

175 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČF varia). Pr. u. 7 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na zunanji površini ima temno rjavi premaz, ki se na robu ustja proti notranjosti konča.

SKLEDE

ČAŠE

176 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 4).
Pr. u. 16 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z
Doma: temno rjave lise.

177 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 3).
Pr. u. 24 cm. Fabrikat: F14.

178 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 5).
Pr. u. 22 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z
Doma: temno rjave lise.

179 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG 5).
Pr. u. 21,9 cm. Fabrikat: F14.

180 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF varia).
Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F9.

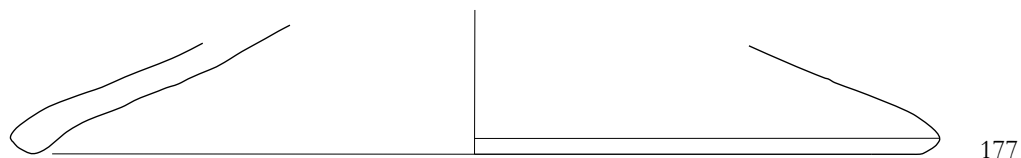
181 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF varia).
Pr. u. 22,5 cm. Fabrikat: F9. Na ostenju ima kaneluro.

182 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POG varia).
Pr. u. 24 cm. Fabrikat: F14. Na ostenju ima dve ka-
neluri.

183 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF varia).
Pr. u. 21 cm. Fabrikat: F7.

176

177

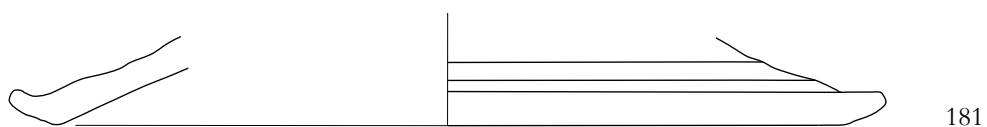
178

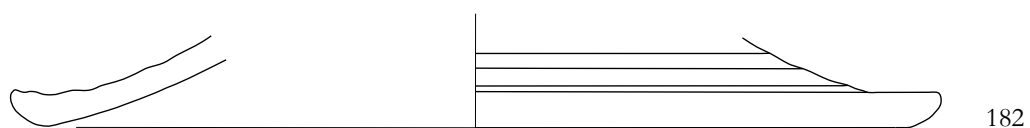
179

180

181

182

183

POKROVI

184 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF varia). Pr. u. 27,8 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

185 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF varia). Pr. u. 25,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na ostenju ima kanelure.

186 Odlomek dna in ostenja pečatne oljenke. Premer dna: 4,1 cm. Fabrikat: F7. Pečat: *FORTIS*. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na notranji in zunanji površini ima v sledovih ohranjen rjavi premaz.

187 Odlomek dna in ostenja pečatne oljenke. Premer dna: 4,5 cm. Fabrikat: F7. Pečat: CE... Na notranji površini ima v sledovih ohranjen rjavi premaz.

188 Odlomek dna in ostenja pečatne oljenke. Premer dna: 3,8 cm. Fabrikat: F7. Pečat: ni ohranjen. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na notranji in zunanji površini ima v sledovih ohranjen rjavi premaz.

189 Odlomek dna pečatne oljenke. Premer dna: 4,5 cm. Fabrikat: F7. Pečat: ohranjeni sta zadnji dve črki ...AR. Na notranji in zunanji površini ima v sledovih ohranjen rjavi premaz.

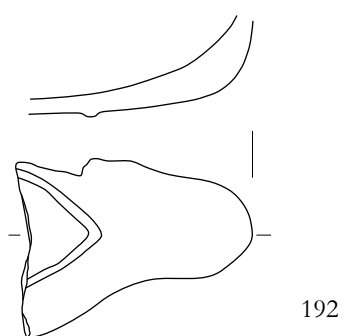
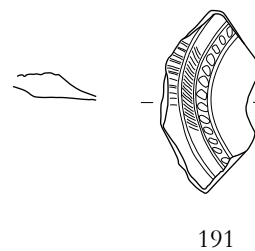
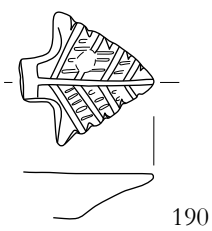
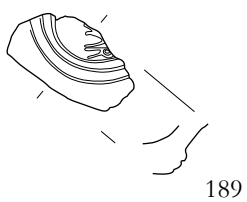
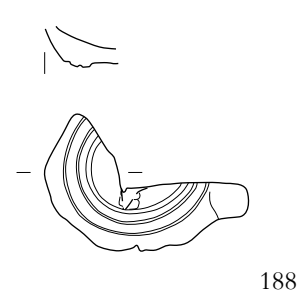
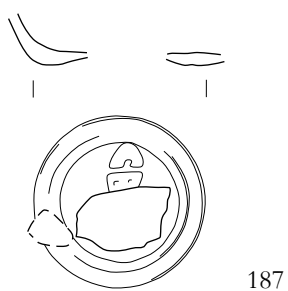
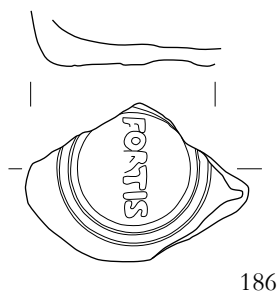
190 Odlomek držaja oljenke. Vel. 3,5 × 3,5 cm. Fabrikat: F7. Je brez premaza.

191 Odlomek diska oljenke. Vel. 4,8 × 2,2 cm. Fabrikat: F7. Je brez premaza. Na disku je okrašena z nizom vtisnjenih krogcev in črtic.

192 Odlomek dna oljenke. Vel. 6 × 4,6 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima v sledovih ohranjen rjavi premaz. Na dnu ima prilepljen ozek trak, ki se proti nosku oži, da je dno nekoliko dvignjeno od površine.

POKROVI

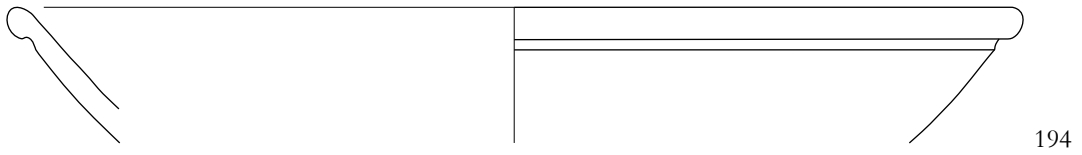
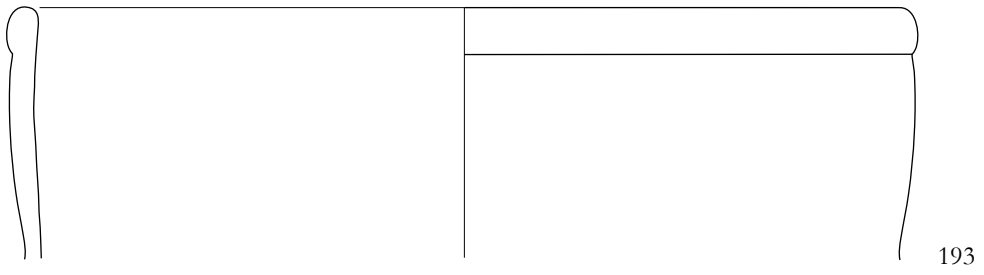

OLJENKE

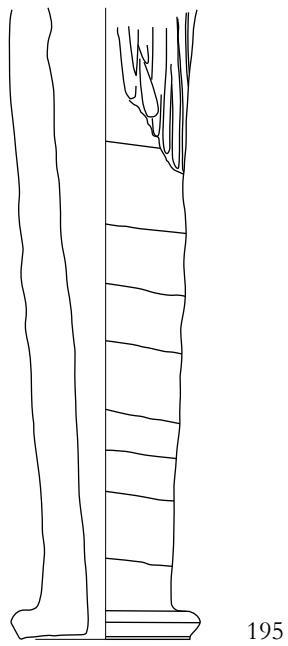
193 Odlomek ustja in ostenja sigilatne sklede Drag. 37. Pr. u. 24 cm. Je izdelek delavnic iz Rhein-zaberna.

194 Odlomek ustja in ostenja sigilatnega krožnika Drag. 18/31. Pr. u. 26,8 cm. Je izdelek delavnic iz Rhein-zaberna.

195 Odlomljeno stojalo za oljenko. V sredini je votlo, luknja na dnu meri 1 cm in se širi proti vrhu. Premer dna: 5 cm; ohr. v 16,6 cm. Fabrikat: F9. Od spodaj navzgor ima na ostenju kanelure. Višje so pa vidne še sledi glajenja z manjšim predmetom.

TERA SIGILATA

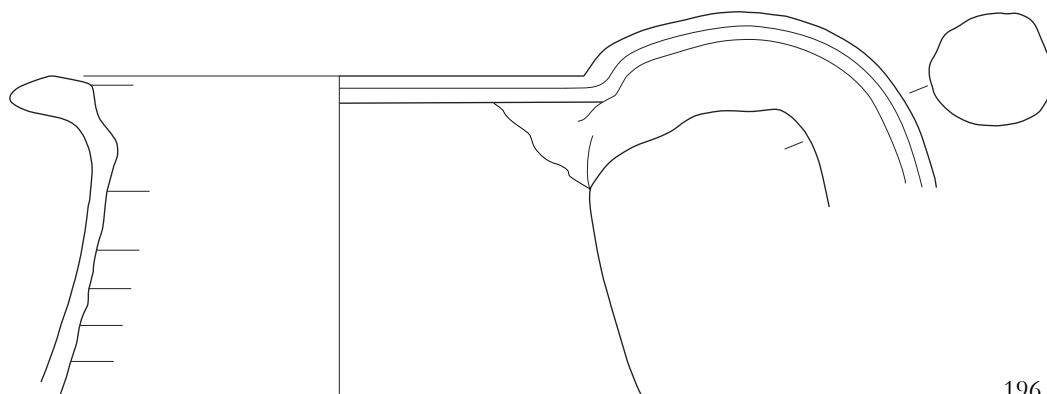
STOJALO ZA OLJENKO

Peč 2/2001

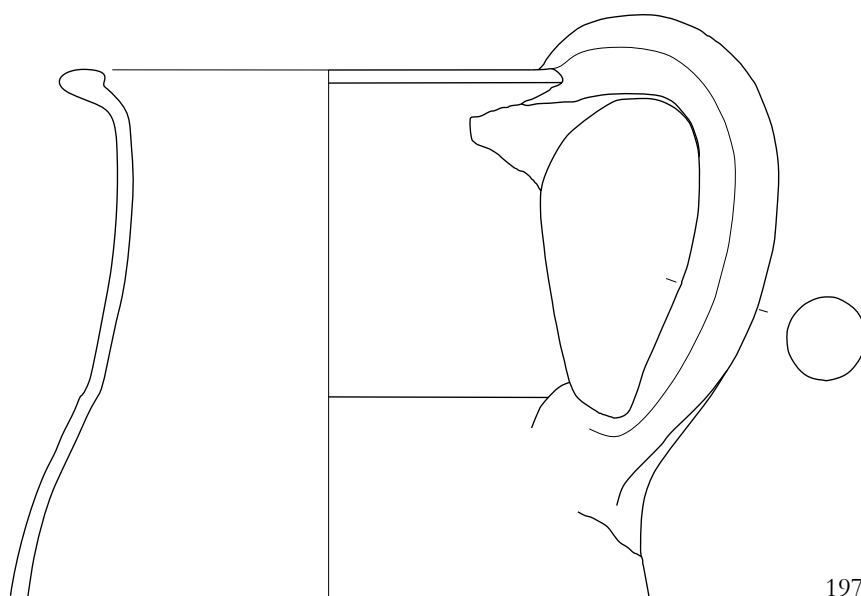
196 Odlomek ustja in ostenja vrča (VEF 14).
Pr. u. 17 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z
Doma: temno sive lise.

197 Odlomek ustja in ostenja vrča (VEG 1).
Pr. u. 13 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z
Doma: temno sive lise.

198 Odlomek ustja in ostenja vrča (VEG 1). Ročaj ni
ohranjen. Pr. u. 15 cm. Fabrikat: F14.

196

197

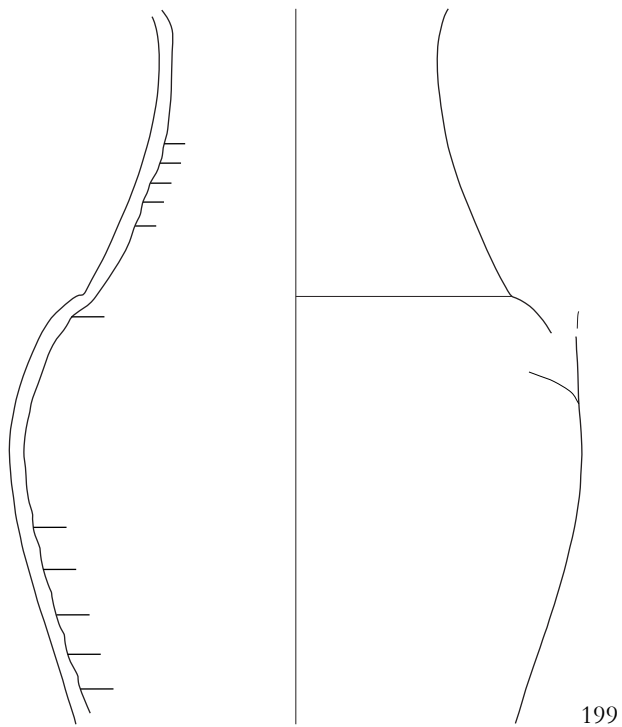

198

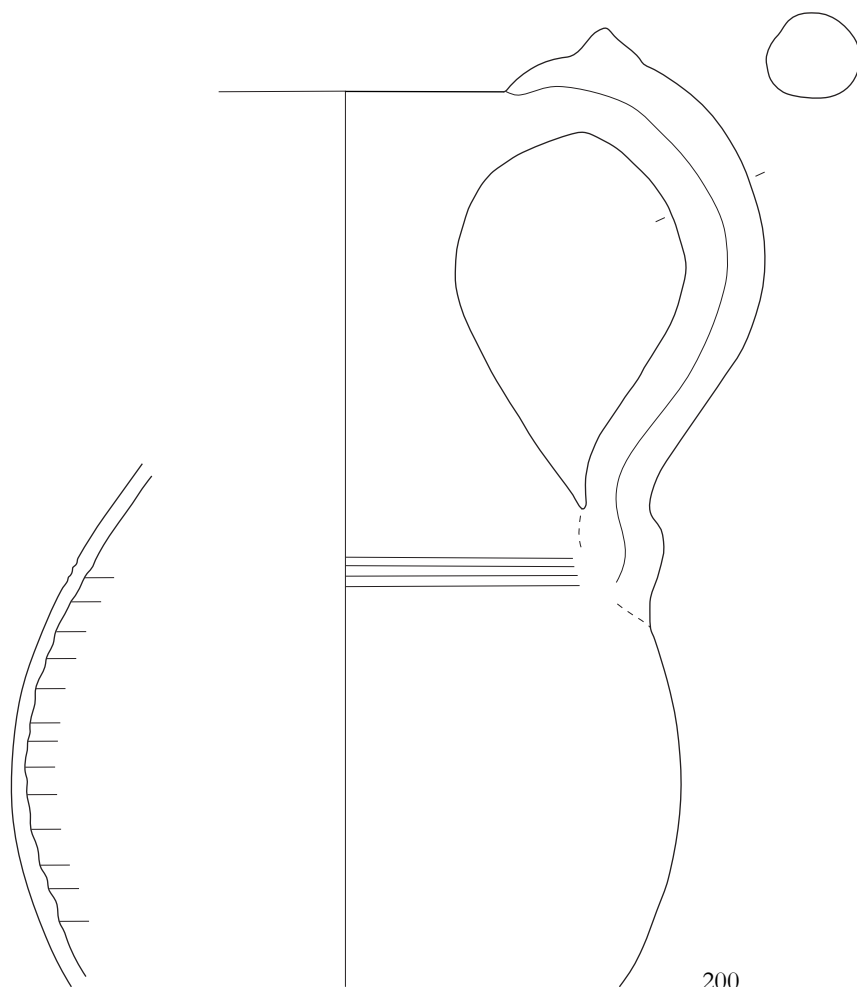
VRČI

199 Odlomek ostenja vrča (VIG 1). Premer pri ramah: 11,5 cm. Fabrikat: F14.

200 Odlomek ustja in ostenja vrča z enim ročajem, ki ima na vrhu izboklino (VIG 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. prib. 9 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na ostenju, kjer je prilepljen spodnji del ročaja, ima tri ožje kanelure.

199

200

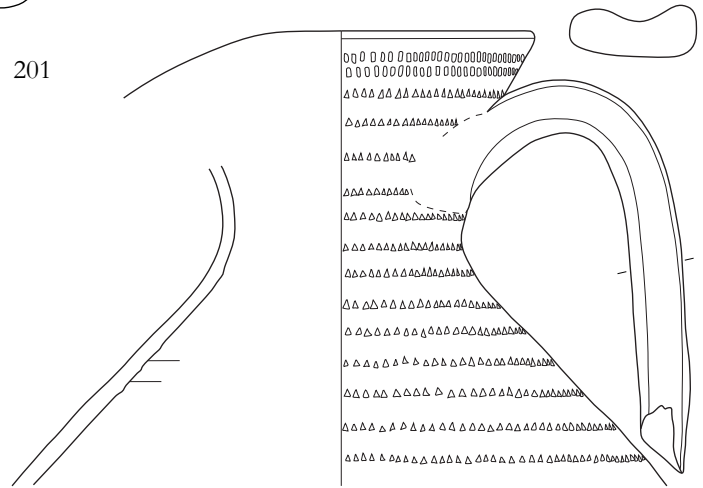
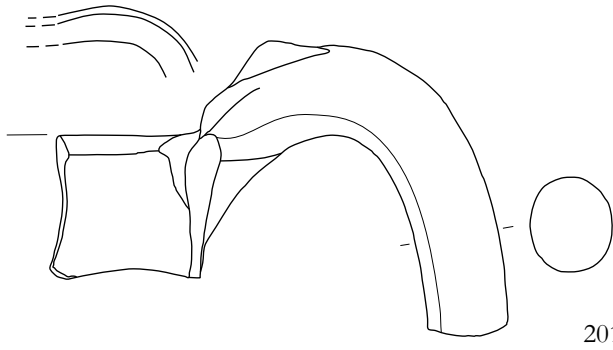
VRČI

Peč 2/2001, merilo 1:2.

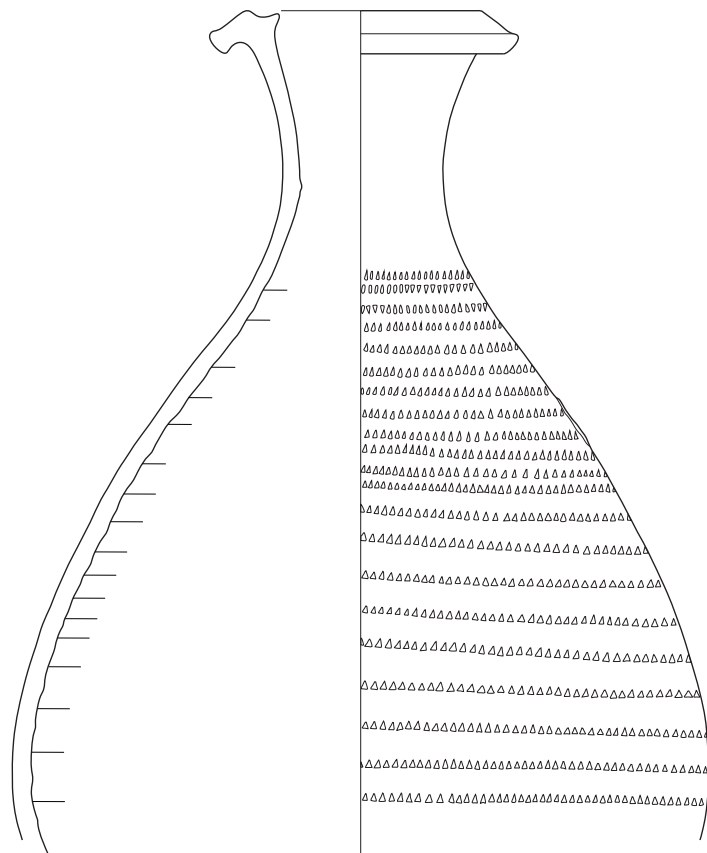
201 Odlomek ustja in ostenja vrča z enim ročajem, ki ima na vrhu izboklino (VIG 1). Izlivek je delno ohranjen. Pr. u. prib. 8 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

202 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF varia). Izlivek je delno ohranjen. Pr. u. prib. 10 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini ima v sledovih ohranjen rdeč premaz. Od ustja navzdol je po celotni ohranjeni površini okrašen s koleščkanjem.

203 Odlomek ustja in ostenja vrča (VF varia). Pr. u. 8 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini, od ustja navzdol, ima v sledovih ohranjen rdeč premaz. Na ostenju je okrašen s koleščkanjem.

202

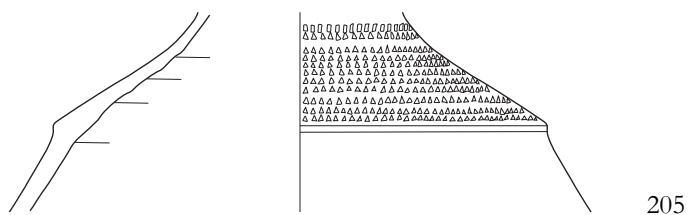
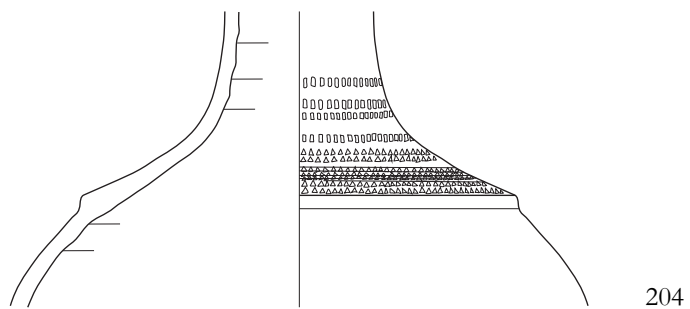
VRČI

203

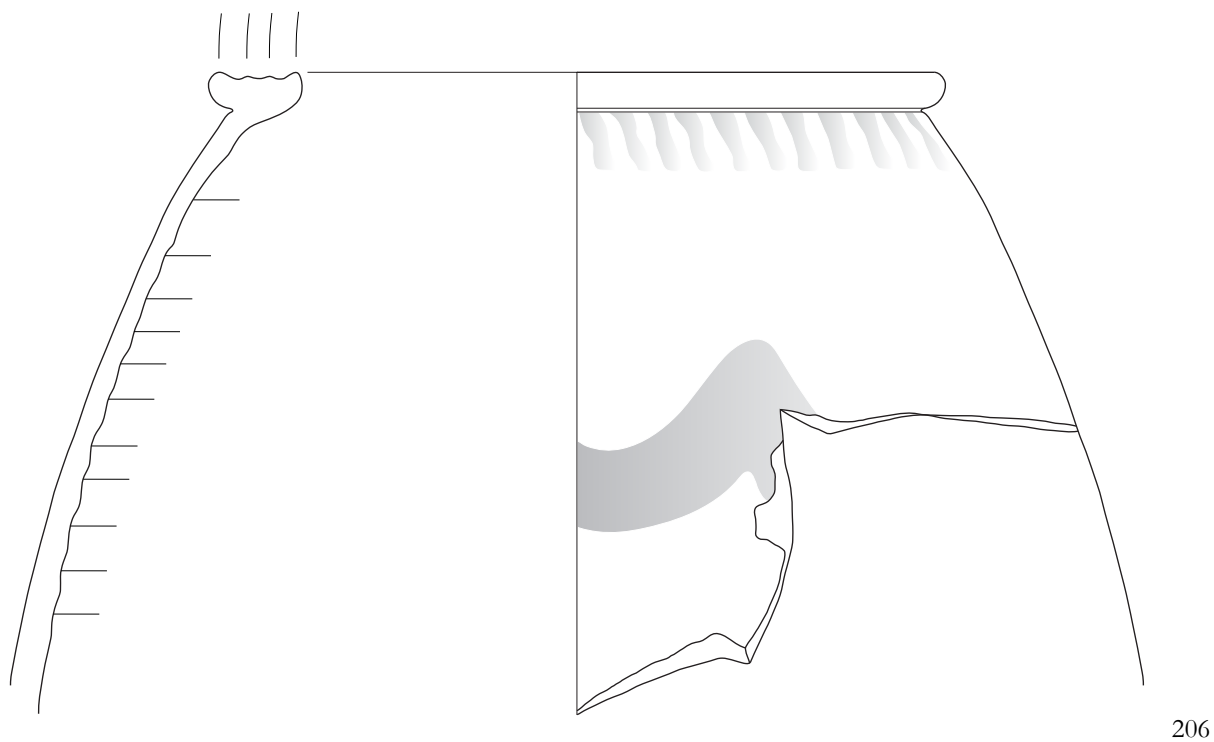
204 Odlomek ostenja vrča (VF varia). Premer ostenja: 11,3 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na zunanji površini ima v sledovih ohranjen rdeč premaz. Na predelu med vratom in rameni je okrašen s koleščkanjem.

205 Odlomek ostenja vrča (VF varia). Premer ostenja: 12,7 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na zunanji površini ima v sledovih ohranjen rdeč premaz. Na predelu med vratom in rameni je okrašen s koleščkanjem.

206 Odlomek ustja in ostenja lonca (LF 6). Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini pod ustjem in na ostenju ima s čopičem in gobico naneseno poslikavo v rjavem premazu (valovnice in poševne linije).

VRČI

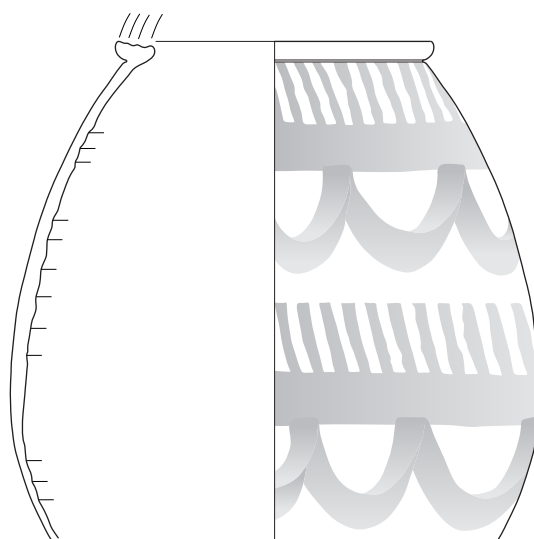

LONCI

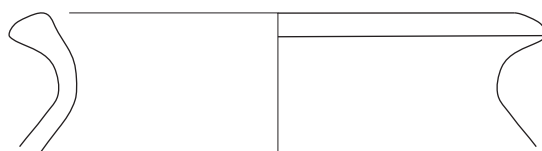
207 Odlomek ustja in ostenja lonca (LF 6). Pr. u. 17 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini od ustja dalje ima s čopičem in gobico nanešeno poslikavo v rjavem premazu (valovnice, poševne ter horizontalne linije).

208 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 14,2 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

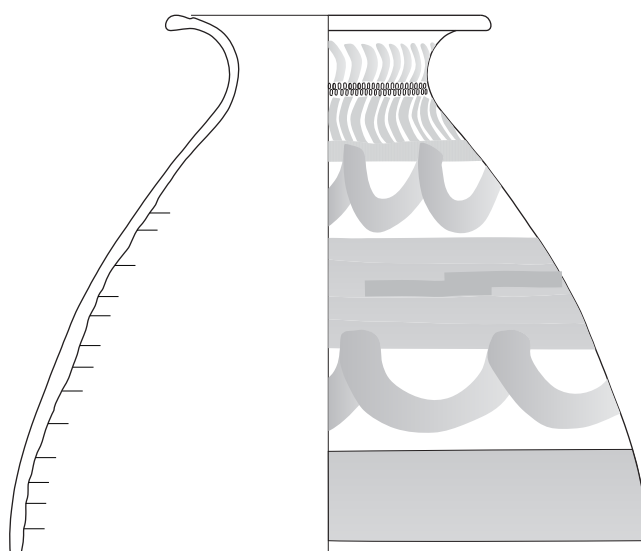
209 Odlomek ustja in ostenja lonca (LF 1.3). Pr. u. 17 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini od vratu dalje ima s čopičem in gobico nanešeno poslikavo v rjavem premazu (valovnice, poševne in vodoravne linije). Na vratu je okrašen še s koleščkanjem.

207

208

209

LONCI

210 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 38 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

211 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 49 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

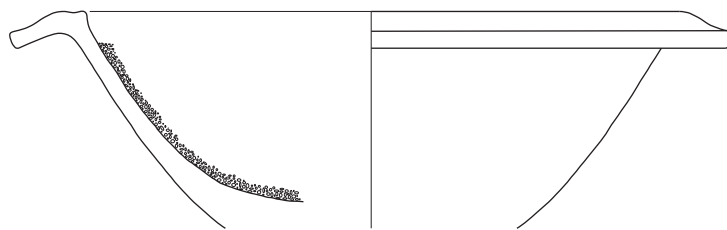
212 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 45 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

213 Odlomek ustja, ostenja in dna melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 34 cm; v. 7,7 cm. Fabrikat: F7.

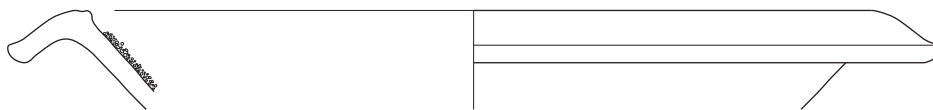
214 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 38 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

215 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 45 cm. Fabrikat: F7.

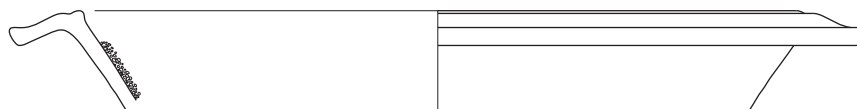
216 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 39 cm. Fabrikat: F7.

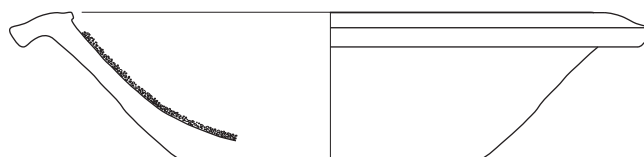
210

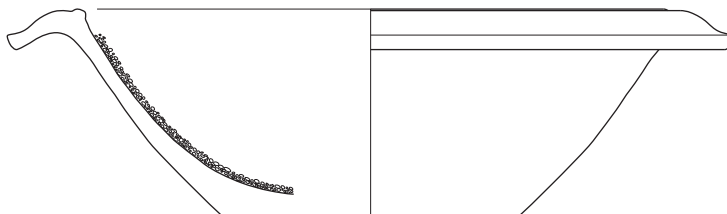
211

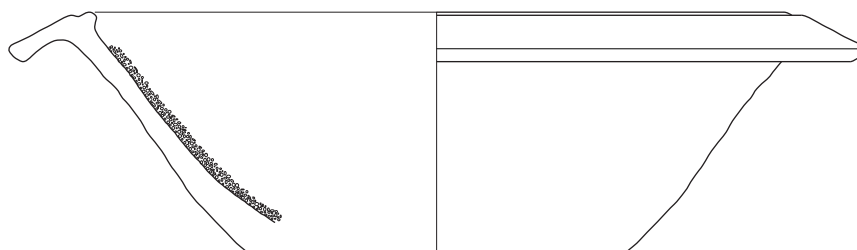
212

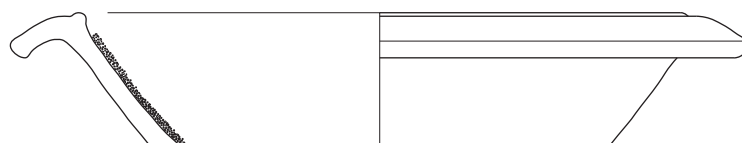
213

214

215

216

MELNICE

217 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 42 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

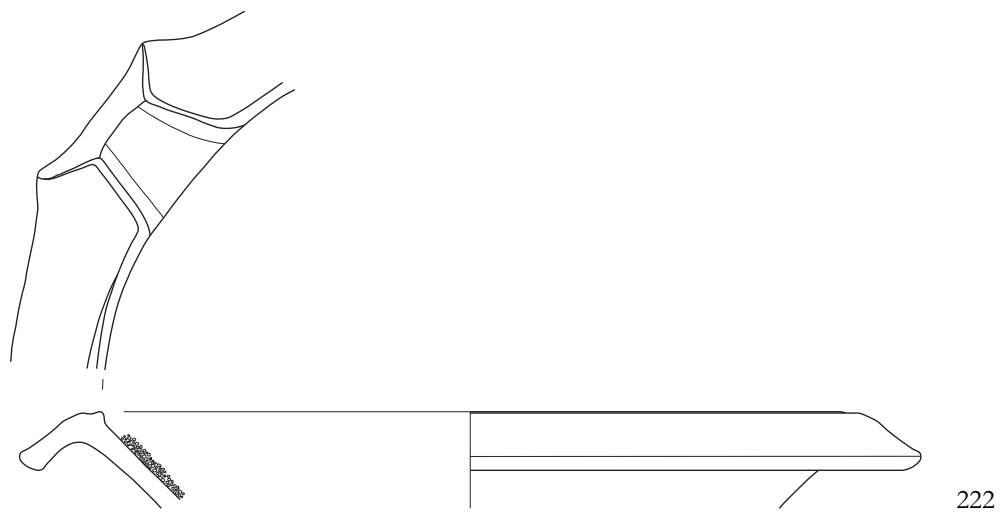
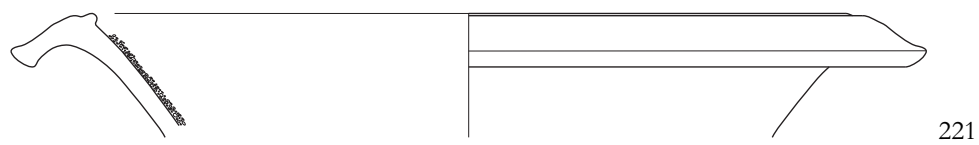
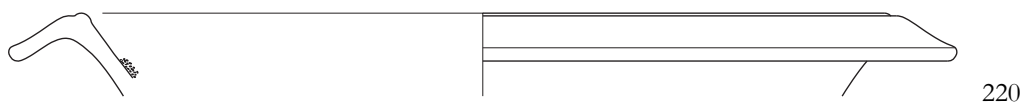
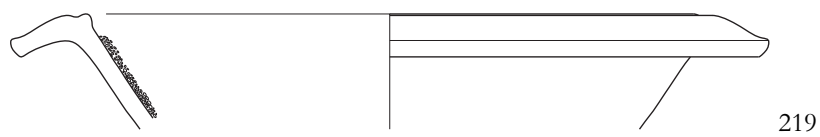
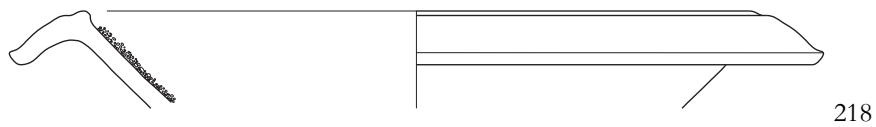
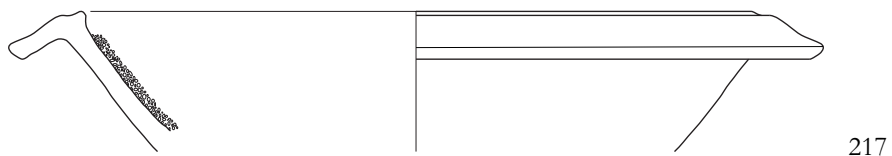
218 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 41,6 cm. Fabrikat: F7.

219 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 39 cm. Fabrikat: F7.

220 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 48,5 cm. Fabrikat: F7.

221 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 1). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 46,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

222 Odlomek ustja in ostenja melnice z izlivkom (M 1). Pr. u. 46 cm. Fabrikat: F7.

MELNICE

Peč 2/2001, merilo 1:4.

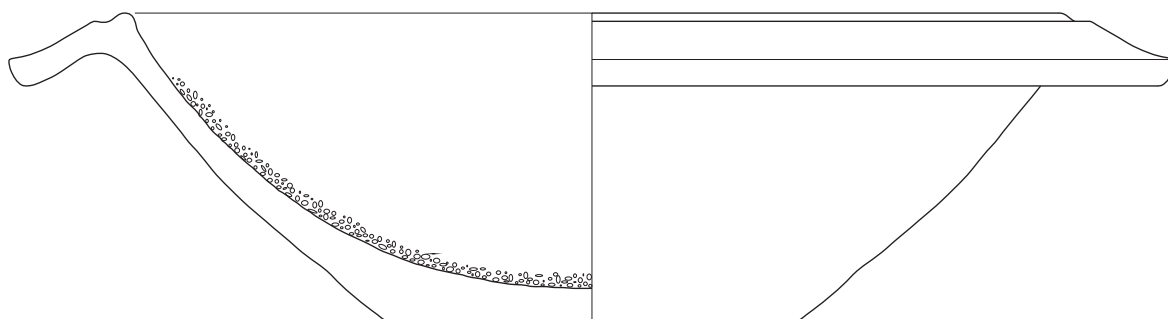
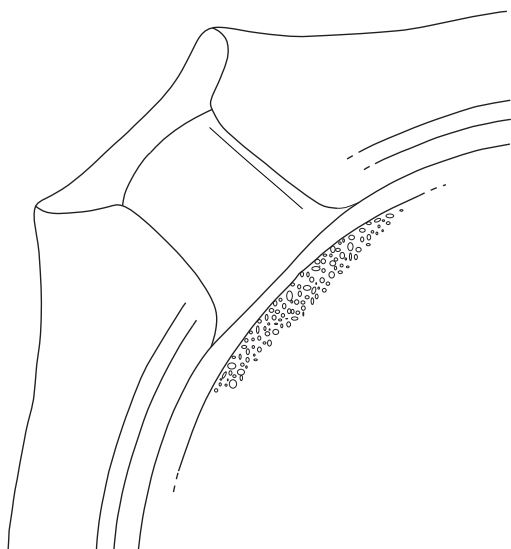
223 Odlomki melnice z ohranjenim izlivkom (M 1). Pr. u. 30 cm; v. 8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise.

224 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 10,2 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na zunanji površini ima vidne sledove premaza temno sive barve.

225 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 10,4 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini ima rdeči premaz.

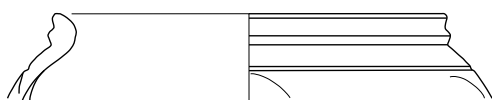
226 Čaša gubanka (ČF 1). Pr. u. 6 cm; v. 10 cm. Fabrikat: F7. Na celotni zunanji površini ima rdeč premaz.

227 Čaša gubanka (ČF 1). Pr. u. 6 cm; v. 10,5 cm. Fabrikat: F7. Na celotni zunanji površini ima rdeč premaz.

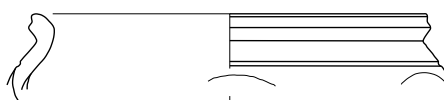

223

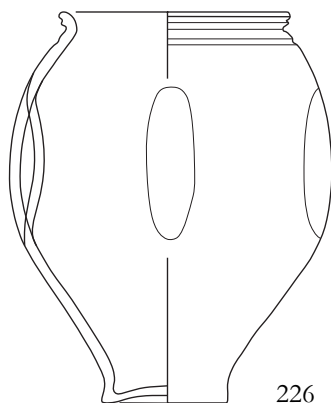
MELNICE

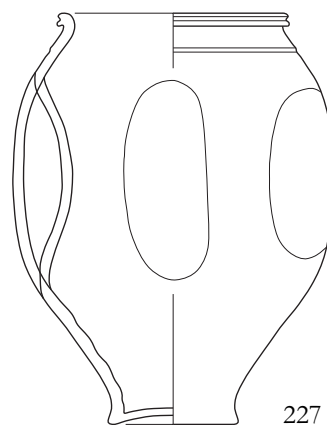
224

225

226

227

ČAŠE

228 Čaša gubanka (ČF 1). Pr. u. 6,3 cm; v. 10,6 cm. Fabrikat: F7. Na celotni zunanji površini ima rdeč premaz.

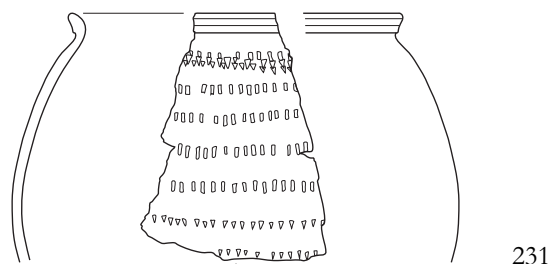
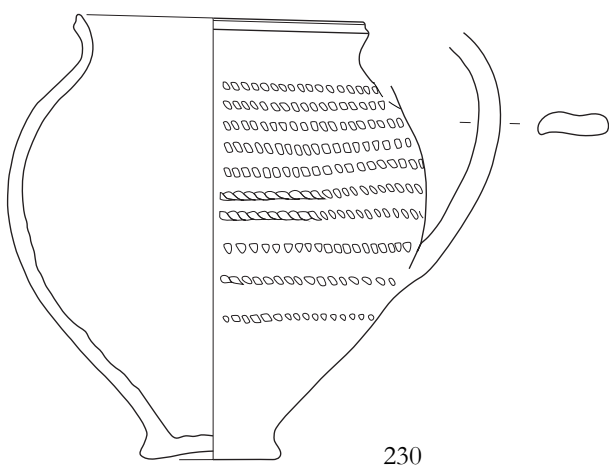
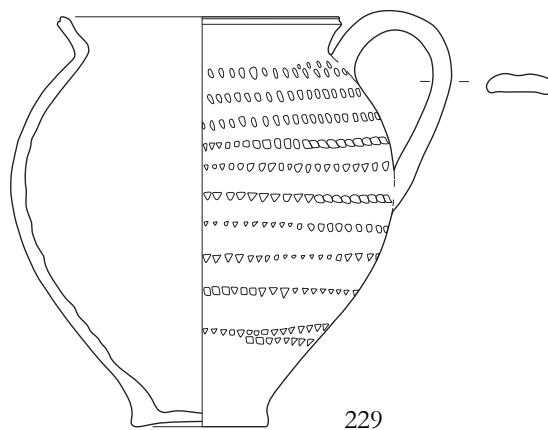
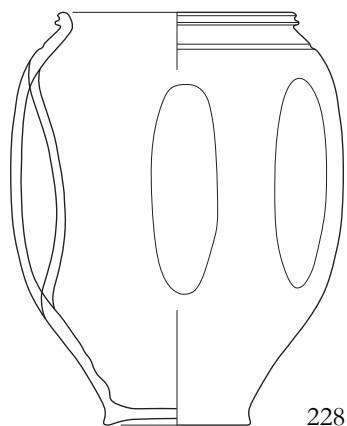
229 Čaša z enim ročajem (ČF 3). Pr. u. 7,3 cm; v. 10,5 cm. Fabrikat: F7. Na celotni zunanji površini in delno tudi na notranji ima rdeč premaz. Od ramen dalje navzdol je okrašena s koleščkanjem.

230 Čaša z enim ročajem (ČF 3). Pr. u. 7,5 cm; v. 11,8 cm. Fabrikat: F7. Na celotni zunanji površini in delno tudi na notranji ima rdeč premaz. Od ramen dalje navzdol je okrašena s koleščkanjem.

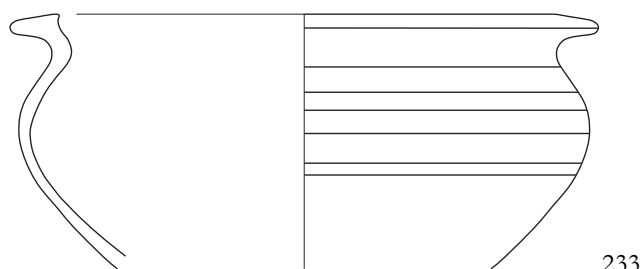
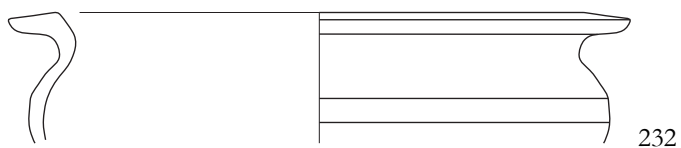
231 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČG varia). Pr. u. 8,5 cm. Fabrikat: F14. Je brez premaza. Od vratu navzdol je okrašena s koleščkanjem.

232 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 16 cm. Fabrikat: F14.

233 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 15 cm. Fabrikat: F14.

ČAŠE

SKLEDE

234 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2). Pr. u. 40 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na notranji in dveh tretjinah zunanje površine ima temno sivi premaz. Na notranji površini dna je okrašena s peresnim okrasom.

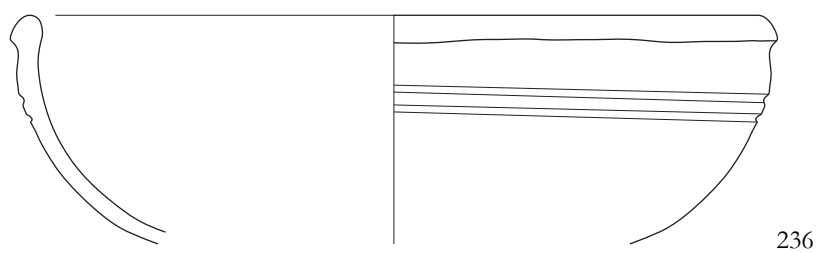
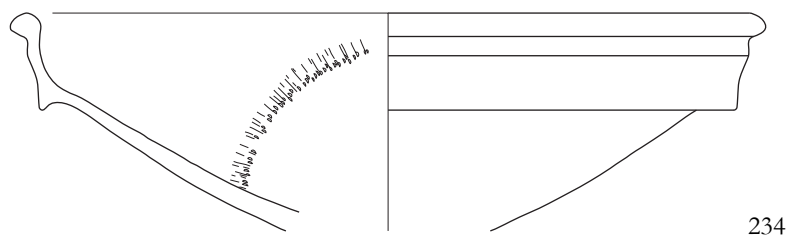
235 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF varia). Najverjetneje posnema afriško namizno posodje Hayes 9. Pr. u. 12 cm. Fabrikat: F7.

236 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF varia). Najverjetneje posnema afriško namizno posodje Hayes 9. Pr. u. 20,2 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na zunanji in notranji površini ima sivo rjavi premaz ter dva žlebova na ostenju.

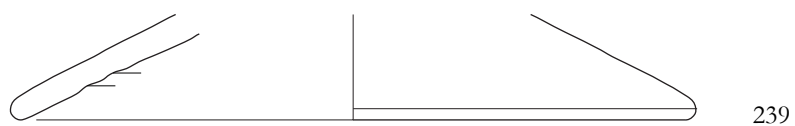
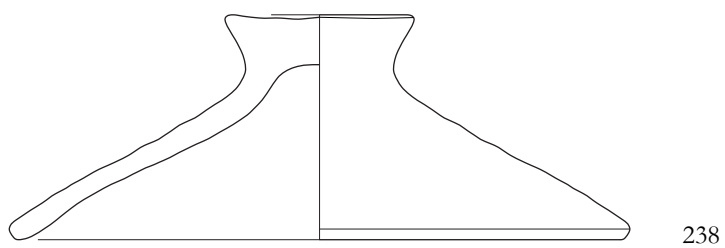
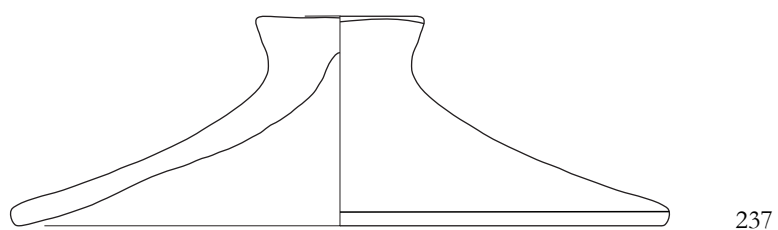
237 Pokrov z gumbastim držajem (POF 1). Pr. u. 16 cm; v. 5,6 cm; premer dr. 4,5 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

238 Pokrov z gumbastim držajem (POF 1). Pr. u. 16,3 cm; v. 6 cm; premer dr. 5 cm. Fabrikat: F9.

239 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF 1). Pr. u. 18 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

SKLEDE

POKROVI

Peč 2/2001, 235–239 merilo 1:2, 234 merilo 1:4.

240 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF 1). Pr. u. 14,5 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

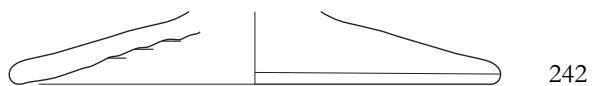
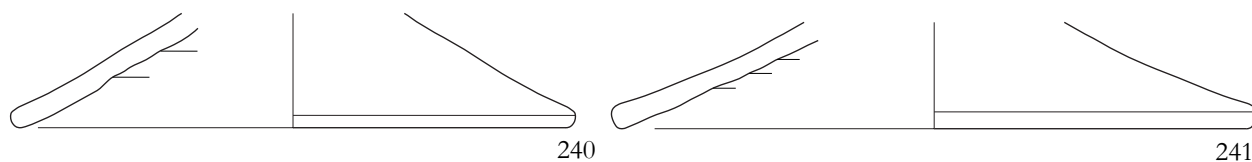
241 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF 1). Pr. u. 16,5 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

242 Odlomek ustja in ostenja pokrova (POF 1). Pr. u. 12,7 cm. Fabrikat: F9. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

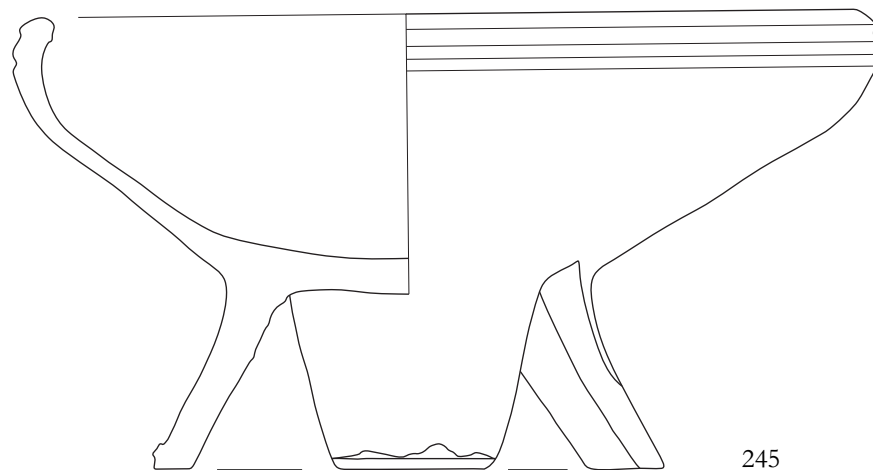
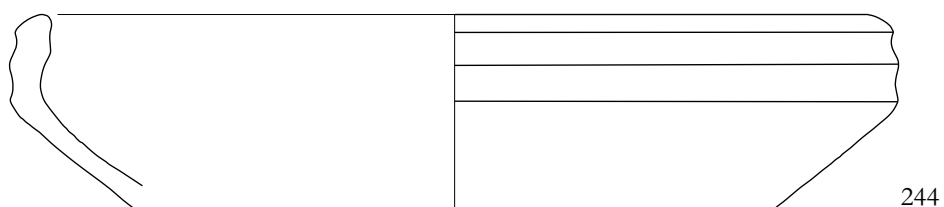
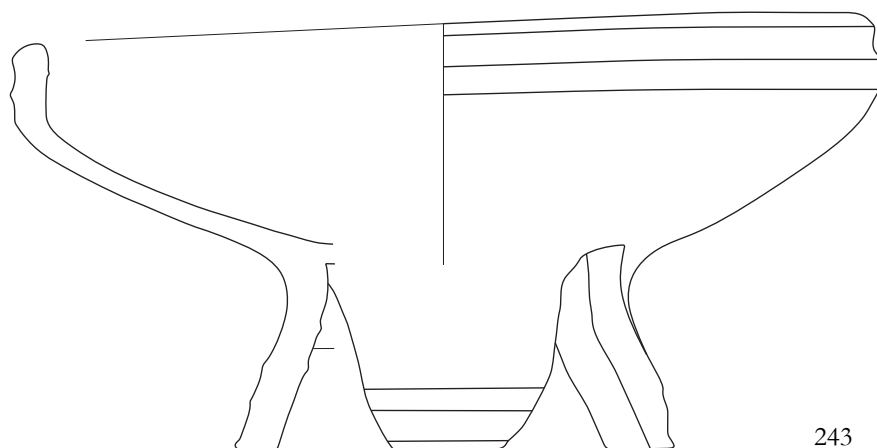
243 Odlomki ustaj ostenja in nog trinožnika (TR 3). Pr. u. 21,5 cm; v. 11 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na ostenju ima dve kaneluri.

244 Odlomek ustja in ostenja trinožnika (TR 3). Pr. u. 22,5 cm; v. 11 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na ostenju ima dve kaneluri.

245 Odlomki ustja, ostenja in nog trinožnik (TR 4). Pr. u. 21 cm; v. 11,7 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na ostenju ima dve kaneluri.

POKROVI

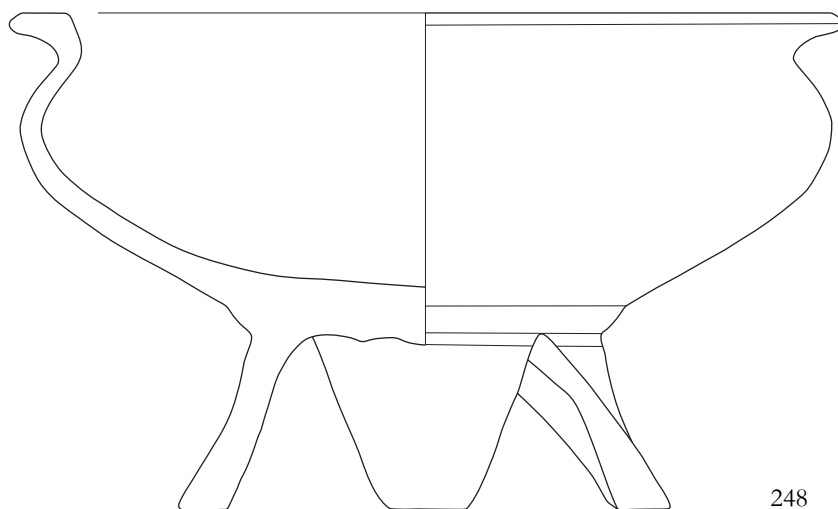
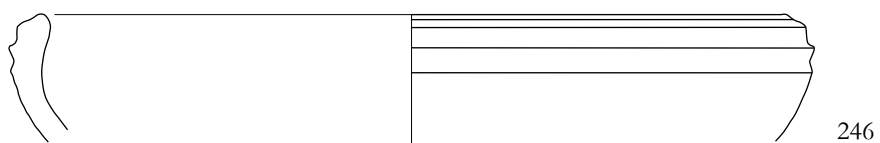
TRINOŽNIKI

246 Odlomek ustja in ostenja trinožnika (TR 4). Pr. u. 20 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na ostenju ima dve kaneluri.

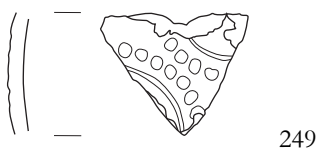
247 Odlomek ustja in ostenja trinožnika (TR varia). Pr. u. 22,5 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na ostenju ima dve kaneluri.

248 Odlomki trinožnika (TR varia). Pr. u. 22 cm; v. 13 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise.

249 Odlomek ostenja sigilatne sklede Drag. 37. Vel. $3,8 \times 3,2$ cm. Je temno sive barve in najverjetneje prežgana, zato ni možno določiti delavnice izdelave, najverjetneje Rheinzabern. Na odlomku je delno viden reliefni okras dveh medaljonov.

TRINOŽNIKI

TERA SIGILATA

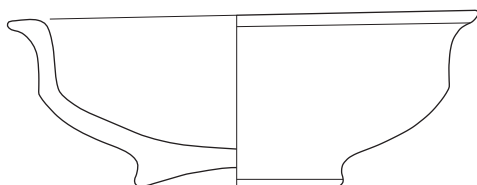
250 Odlomek keramične posodice z apliciranim izlivkom. Najverjetneje posnema galsko sigilatno obliko Bet 114 (Ostalo). Vel. 5,5, × 5,4 cm. Fabrikat: F7.

251 Skodelica (Ostalo). Pr. u. 12,4 cm; v. 4,6 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise in na dnu napokana.

250

KERAMIČNA POSODICA

251

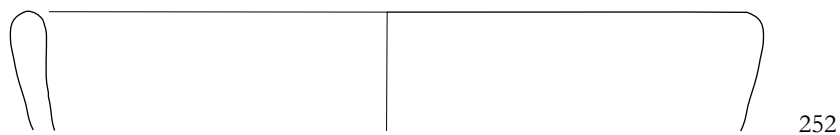
SKODELICA

Peč 3/2001

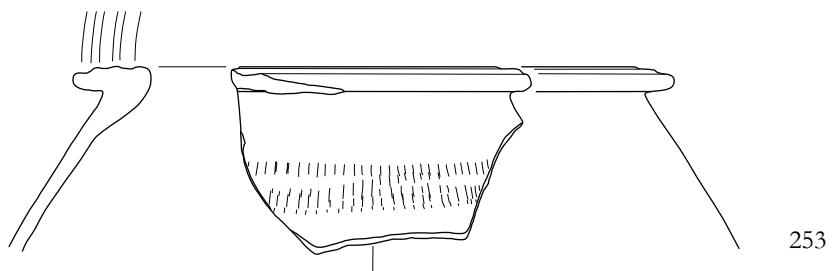
252 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG varia).
Pr. u. 19 cm. Fabrikat: F14.

253 Odlomek ustja in ostenja lonca (LF varia).
Pr. u. 16 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini ima vidne sledi rjavega premaza. Na ostenju ima peresni okras in na zgornjem delu ustja tri kanelure.

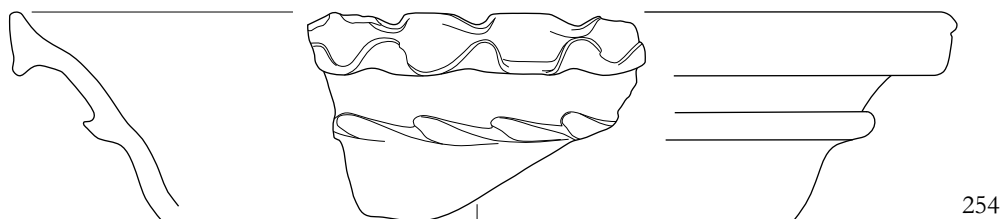
254 Odlomek ustja in ostenja kadilnice (KA varia).
Pr. u. 25 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. V sledovih ima na zunanji in notranji površini ohranjen rjavi premaz. Na stranskem delu ustja in ohranjenem rebbru je okrašena z odtisom prsta.

SKLEDA

LONEC

KADILNICA

Peč 4/2001

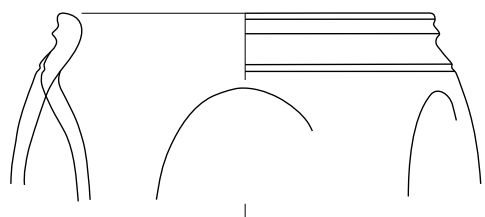
255 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 9,7 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima rdeči premaz.

256 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 11 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima rdeči premaz.

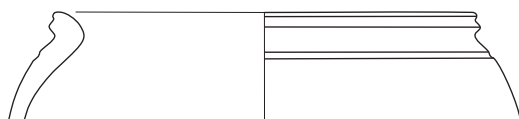
257 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 10,7 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima rdeči premaz.

258 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 9,5 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima rdeči premaz.

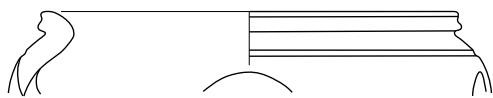
259 Odlomek ustja in ostenja čaše gubanke (ČF 1). Pr. u. 10 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji in notranji površini ima rdeči premaz.

255

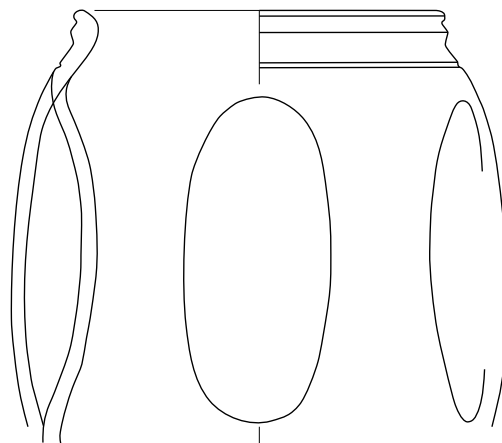
256

257

259

258

ČAŠE

Jama 1/1985

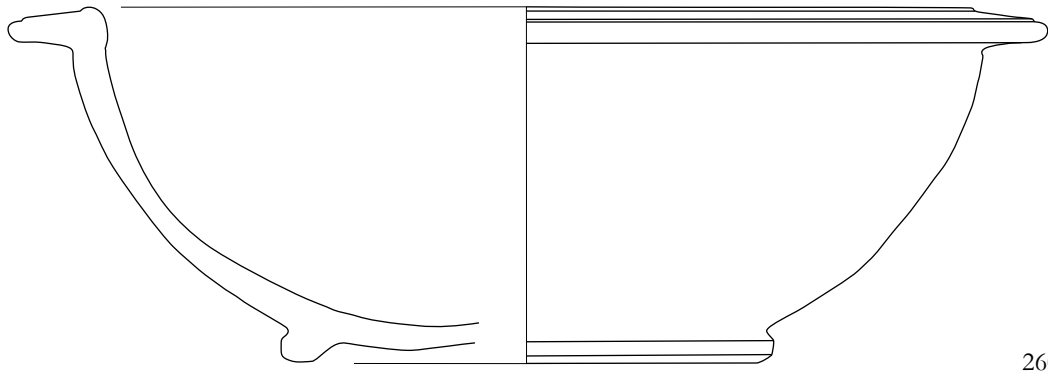
260 Skleda (SKLF varia). Najverjetneje posnem gal-sko sigilatno obliko Ritt. 12. Pr. u. 27,5 cm; v. 9,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima rdečo rjavi premaz, ki je bil nanešen z gobico.

261 Ročaj posode iz bronaste zlitine z apliko doprsne človeške figure na spodnjem delu. Okrašen je z enim navpičnim vrezom po sredini in dvema vodoravnima na zgornjem delu. Vel. 8,8 x 1,8 cm.

262 Odlomljena koščena lasnica s profilirano glavo. Ohr. dolžina: 9,5 cm.

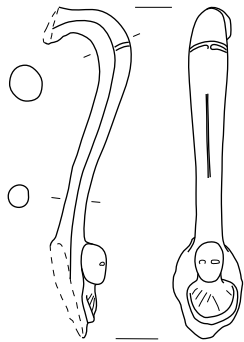
263 Odlomek ustja in ostenja steklene rebraste skodelice, ki je izdelana iz modro–zelenkastega stekla. Pr. u. 12 cm.

264 Odlomek ustja in ostenja steklene skodelice z navzven nagnjenim ostenjem in izvihanim ustjem, po Lazarjevi tip 2.4.1. Izdelana je iz modro–zelenkastega stekla. Pr. u. 11 cm.

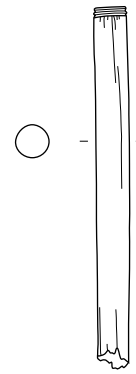

260

SKLEDA

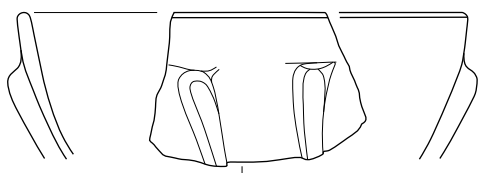
261

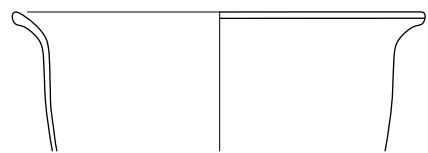
262

KOVINA

KOST

263

264

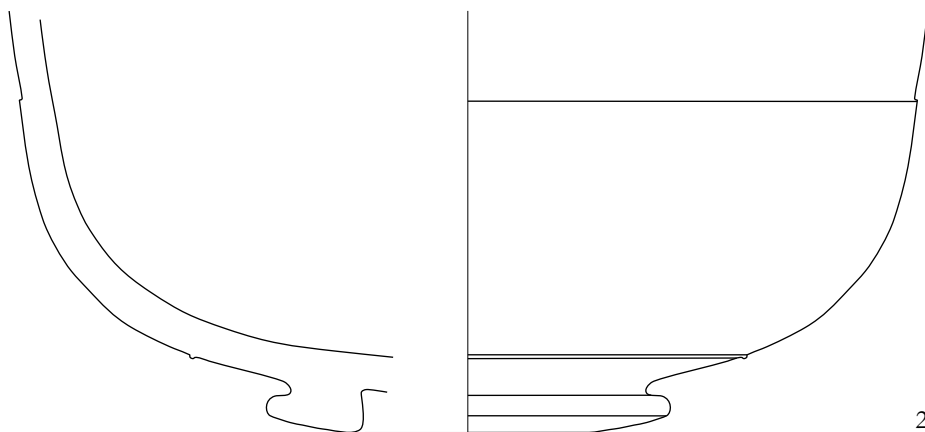
STEKLO

Jama 1/1992

265 Odlomek ostenja in dna sigilatne sklede Drag. 37. Premer dna: 10,60 cm. Je izdelek delavnic iz Lezoux-a. Gre za izdelek delavnice Censorinus-a ali Paternus-a II, ki sta delovala od 150 do 180/185. V okrasu so upodobljene figure, gre za Herkulesa z gorjačo, ki ga obdaja rastlinska valovnica.

266 Odlomek ostenja sigilatne sklede Drag. 37. Vel. 12 × 5 cm. Je izdelek delavnic iz Rheinzaberna. Ima ohranjen del ostenja z okrasom, na katerem so medaljoni, znotraj njih je najverjetneje upodobljen klečec vojak (M 211), pod medaljoni pa je niz dvojnih listov (P 141).

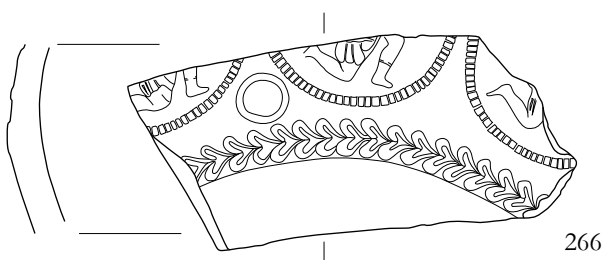
267 Odlomek dna sigilatne sklede Drag. 18/31. Na dnu je viden žig DAGOM. Premer dna: 9 cm. Je izdelek delavnic iz južne Galije.

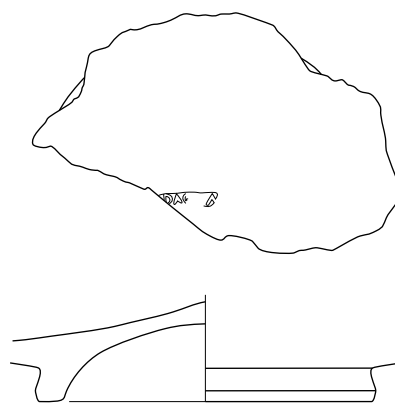
265 A

265 B

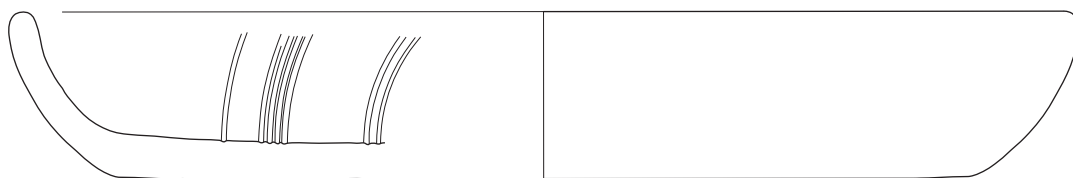
266

267

TERA SIGILATA

268 Krožnik z ravnim dnom (K 1). Pr. u. 28,2 cm;
v. 4,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji in dveh tretjinah
zunanje površine ima temno rdeči premaz.

268

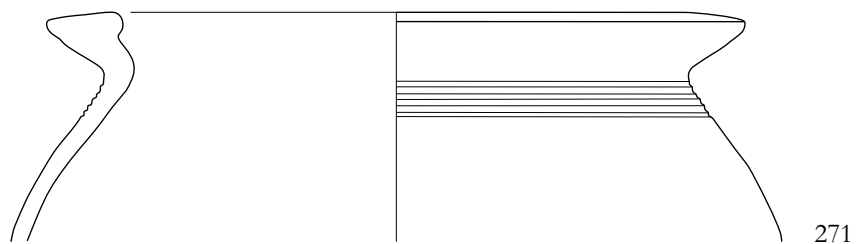
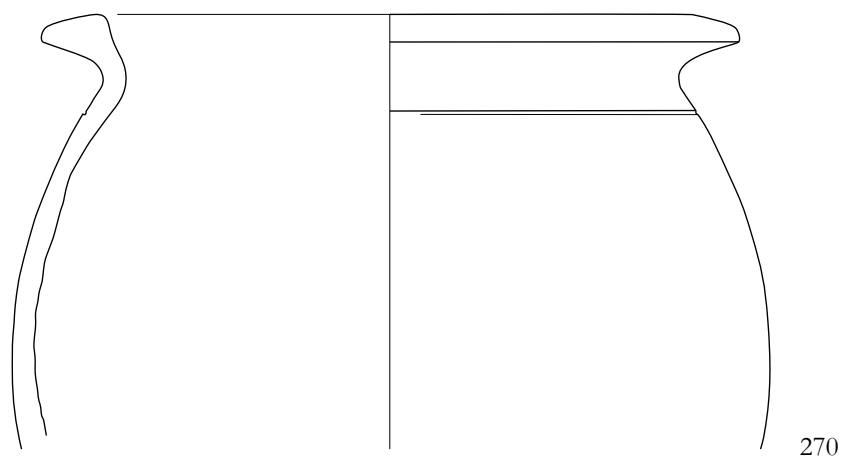
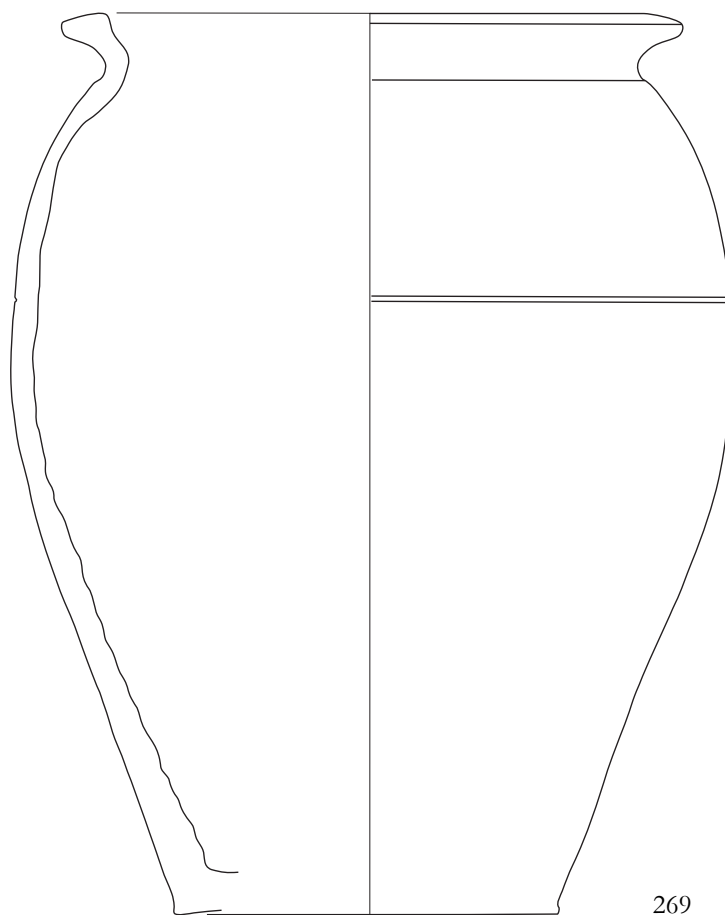
KROŽNIK

Jama 2/199

269 Razlomljen lonec (LG 5). Pr. u. 16 cm; v. 23 cm.
Fabrikat: F14. Na trebuhu ima žleb.

270 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5).
Pr. u. 18 cm. Fabrikat: F1. Pod vratom ima žleb.

271 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5).
Pr. u. 18 cm. Fabrikat: F14. Karakteristika izdelka z
Doma: temno rjave lise. Pod vratom ima več žlebov.

LONCI

Jama 2/1992, merilo 1:2.

272 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 13,7 cm. Fabrikat: F1. Na trebuhu ima več žlebov.

273 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG 5). Pr. u. 24 cm. Fabrikat: F14.

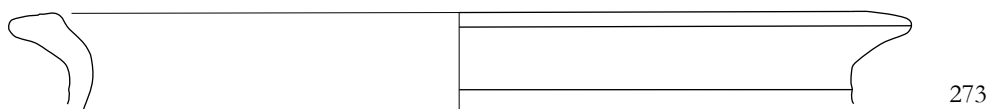
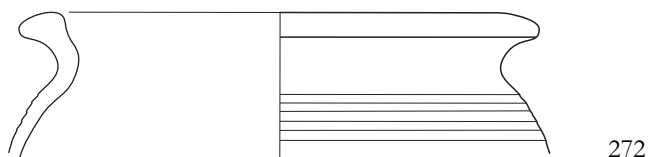
274

Razlomljen krožnik z vbočenim dnom (K 1). Pr. u. 28 cm; v. 4,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

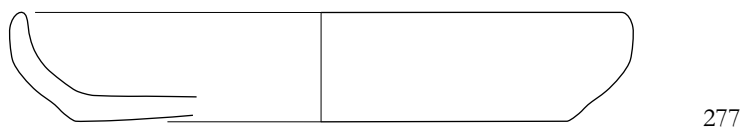
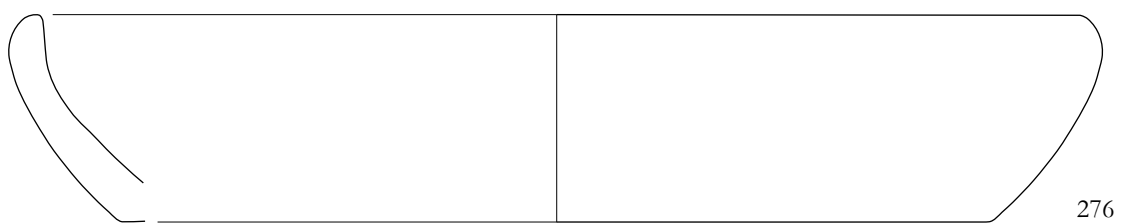
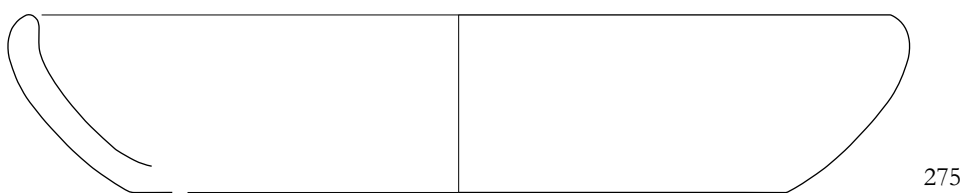
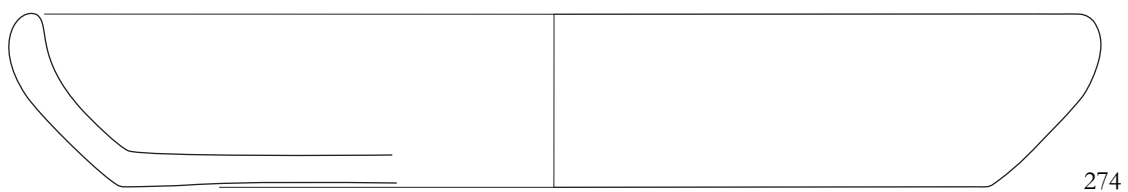
275 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 23 cm; v. 4,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima temno rdeči premaz.

276 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 27,8 cm; v. 5,5 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno rjave lise. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

277 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 16 cm; v. 3 cm. Fabrikat: F7. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

LONCI

KROŽNIKI

Jama 2/1992, merilo 1:2.

278 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 1). Pr. u. 26,8 cm; v. 4,8 cm. Fabrikat: F7. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

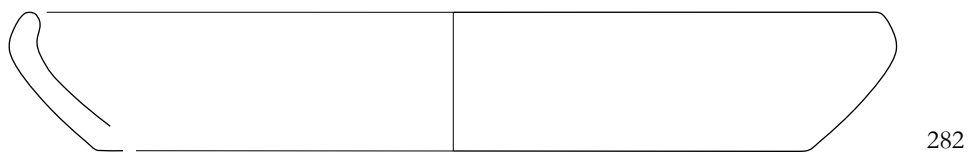
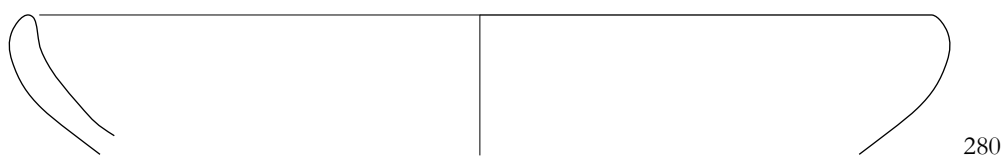
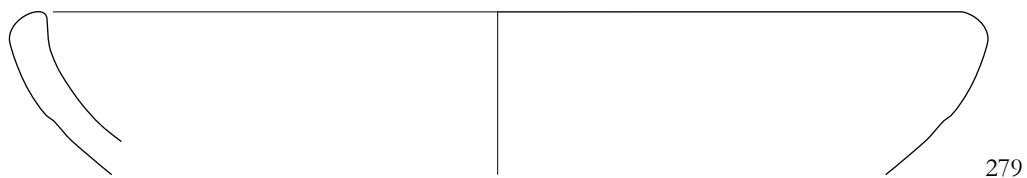
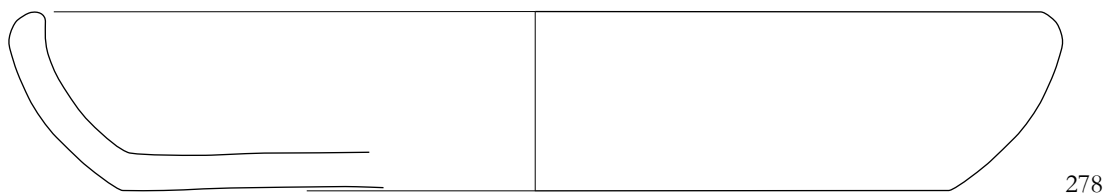
279 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 1). Pr. u. 24,5 cm. Fabrikat: F7. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

280 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 1). Pr. u. 24 cm. Fabrikat: F7. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima rdeč premaz.

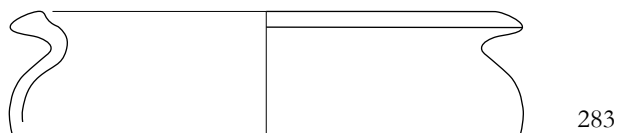
281 Odlomek ustja in ostenja krožnika (K 1). Pr. u. 21,3 cm. Fabrikat: F7. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima rjavi premaz.

282 Odlomek ustja, ostenja in dna krožnika (K 2). Pr. u. 22,5 cm; v. 3,8 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z Doma: temno sive lise. Na notranji ter na dveh tretjinah zunanje površine ima temno sivi premaz.

283 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 13,5 cm. Fabrikat: F1.

KROŽNIKI

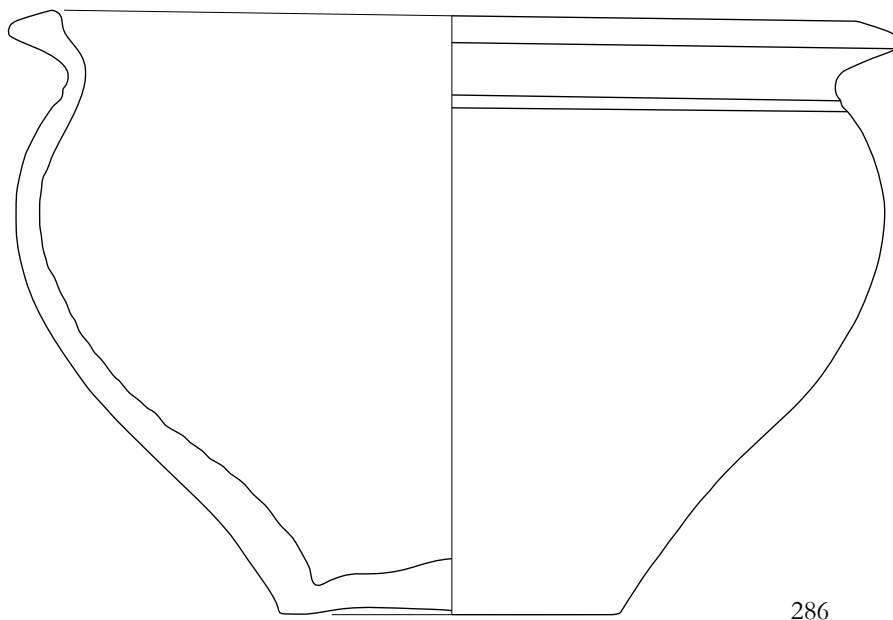
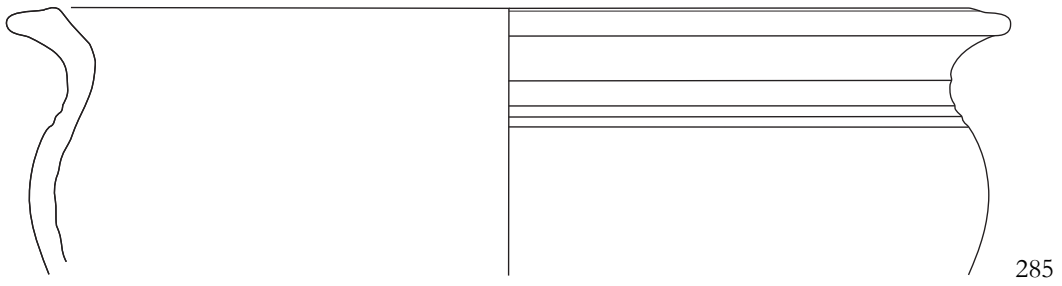
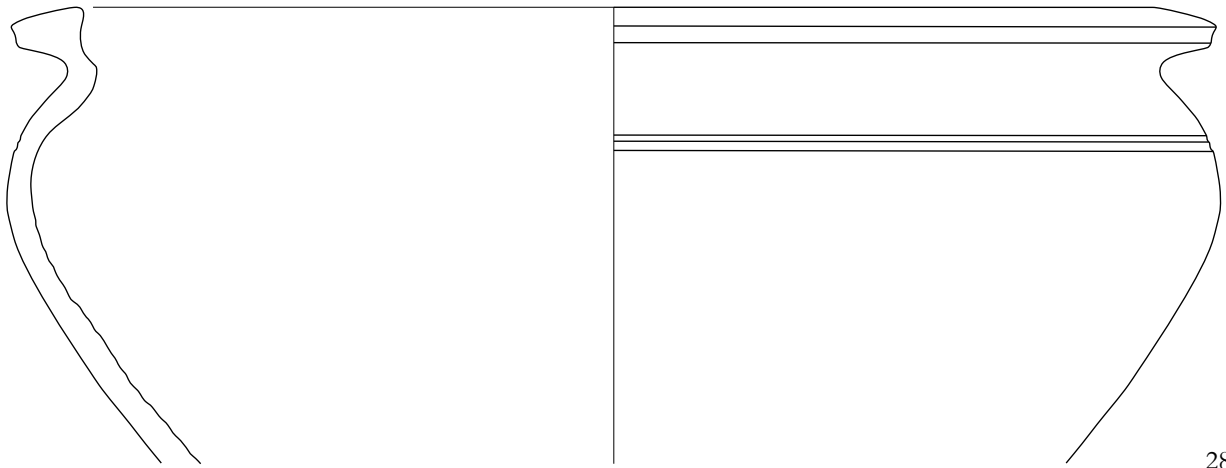

SKLEDE

284 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 31 cm. Fabrikat: F1. Na robu ustja ima eno ter na trebuhu dve kaneluri.

285 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLG 1). Pr. u. 26 cm. Fabrikat: F1. Na ramenu ima dve kaneluri.

286 Odlomki ustja, ostenja sklede z vbočnim dnom (SKLG 1). Pr. u. 23 cm; v. 15,5 cm. Fabrikat: F1. Na ramenu ima kaneluro.

SKLEDE

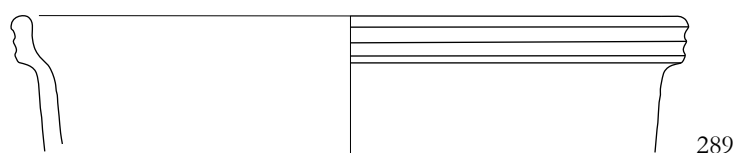
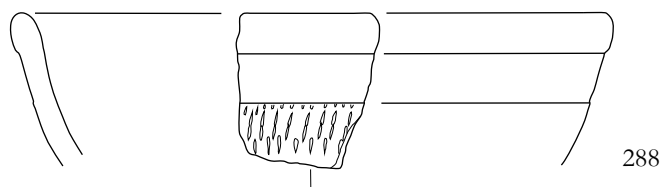
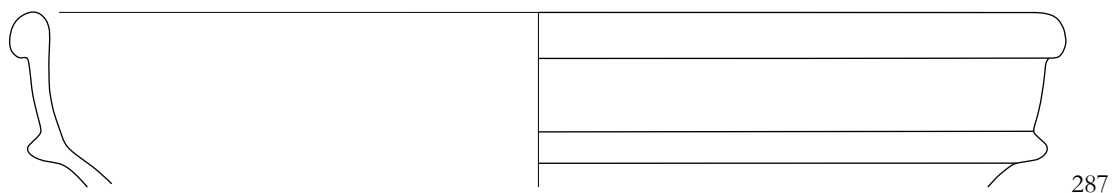
Jama 2/1992, merilo 1:2.

287 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF 2).
Pr. u. 27,8 cm. Fabrikat: F8. Je brez premaza.

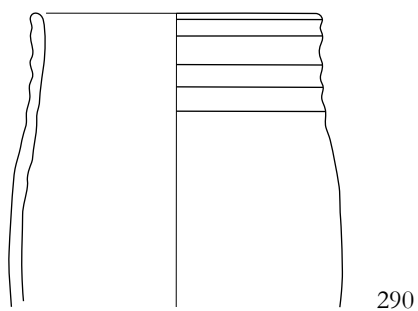
288 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF varia).
Pr. u. 16 cm. Fabrikat: F7. Karakteristika izdelka z
Doma: temno sive lise. Na obeh površinah ima oh-
ranjen temno sivi premaz. Na spodnjem delu ostenja
ima peresni okras.

289 Odlomek ustja in ostenja sklede (SKLF varia).
Pr. u. 18 cm. Fabrikat: F7. Na zunanji površini ima
sledove svetlo rdečega premaza. Na ustju ima dve
kaneluri.

290 Odlomek ustja in ostenja čaše (ČF 4).
Pr. u. 7,7 cm. Fabrikat: F8. Na zunanji površini ima
temno siv premaz.

SKLEDE

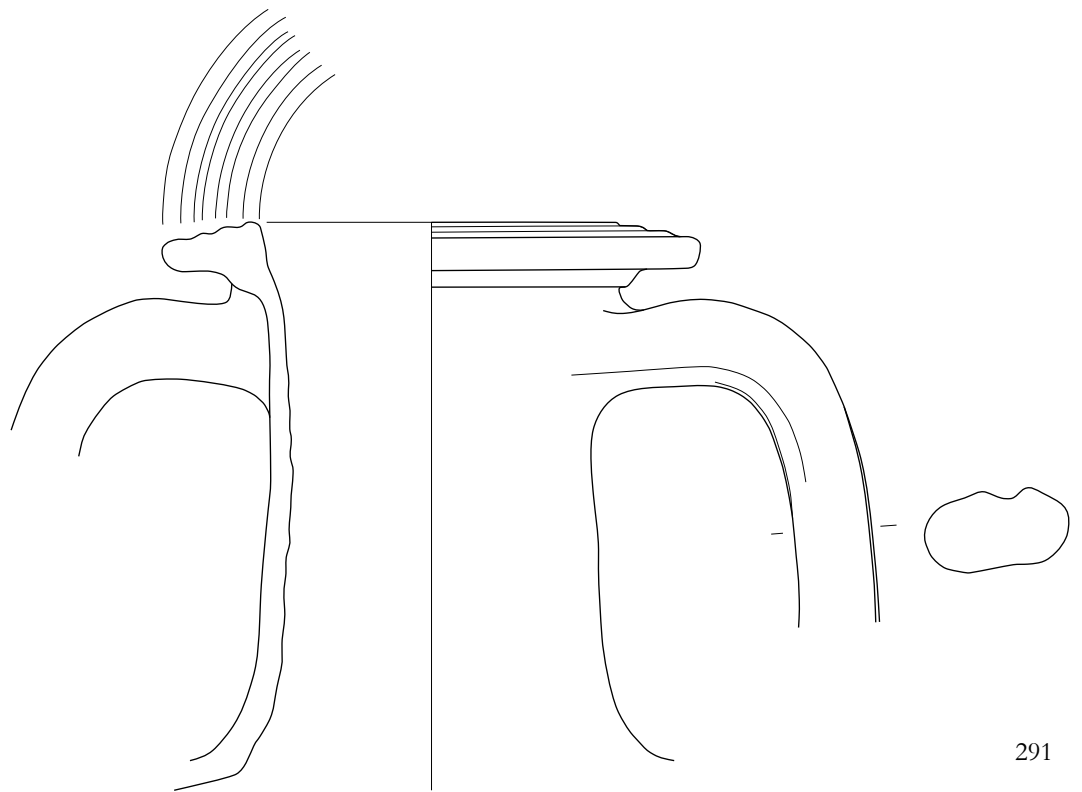

ČAŠA

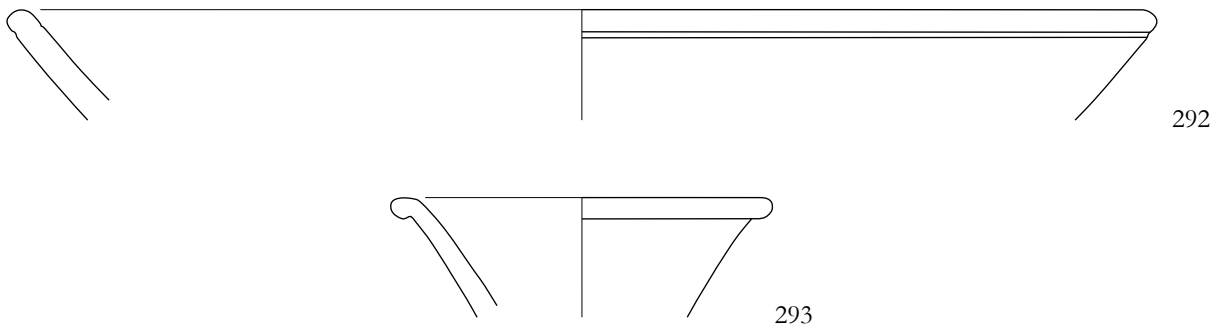
291 Odlomek ustja in ostenja vrča z dvema ročajema (VF 1). Pr. u. 14 cm. Fabrikat: F9.

292 Odlomek ustja in ostenja sigilatnega krožnika Drag. 32. Pr. u. 30 cm. Je izdelek delavnic iz Rhein-zaberna.

293 Odlomek ustja in ostenja sigilatne skodelice Drag. 46. Pr. u. 10 cm. Je izdelek delavnic iz Rhein-zaberna.

VRČ

TERA SIGILATA

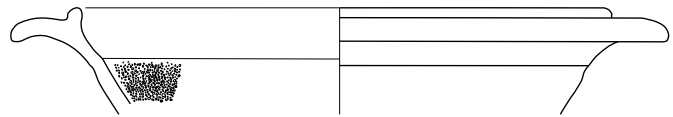
294 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 2). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 34 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima rdeč premaz.

295 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 2). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 30 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima rdeč premaz.

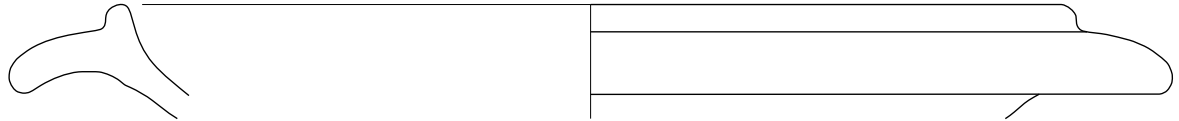
296 Odlomek ustja in ostenja melnice (M 2). Izlivek ni ohranjen. Pr. u. 34,2 cm. Fabrikat: F7. Na notranji površini ima rdeč premaz.

297 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG varia). Pr. u. 34 cm. Fabrikat: F3/F4. Na ostenju je okrašen z metličanjem.

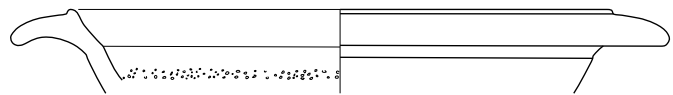
298 Odlomek ustja in ostenja lonca (LG varia). Pr. u. 19,3 cm. Fabrikat: F3/F4. Na ostenju je okrašen z metličanjem (horizontalne linije).

294

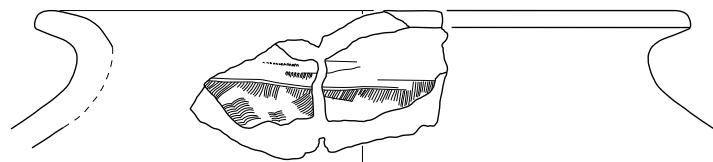

295

296

MELNICE

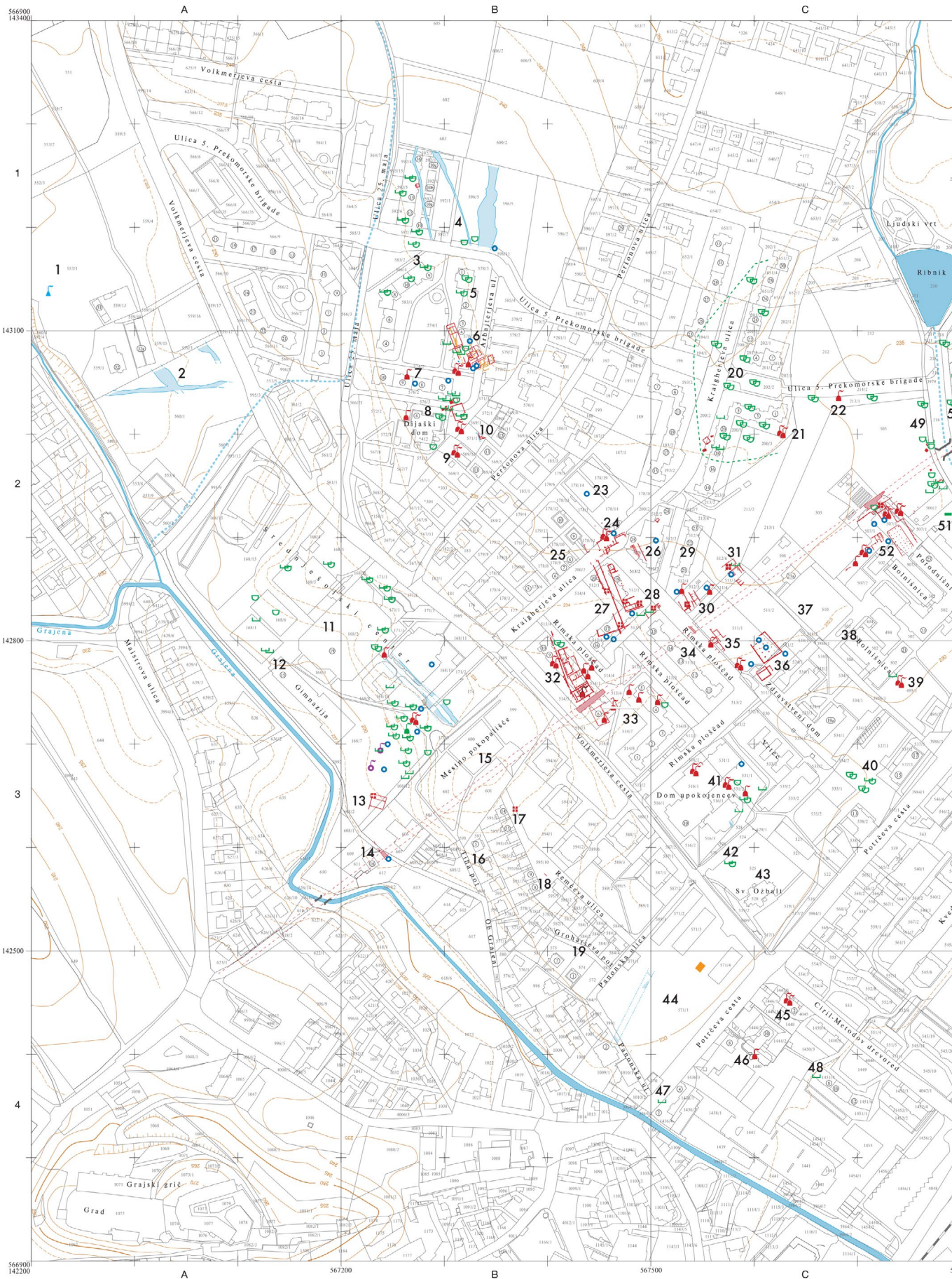

297

298

LONCA

Pril. 4 / Insert 4

Priloga 1 Območje Rabelje vasi s tlorisi arheoloških raziskav (Horvat in Dolenc Vičič 2010, pr. 4).

